TITUS RADU

EMIGRATION BLUES

Editor: Nicolae PANAITE

Redactor: Elena HERMEZIU

Prepress şi copertă: Filaret IURNIUC

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Radu, Titus

Emigration blues / Radu Titus - Iaşi : Alfa, 2015

ISBN **978-606-540-155-6**

821.112.2(437)-32=135.1

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI
Centrul Național ISBN-ISSN-CIP

ISBN: 978-606-540-155-6

Copyright © Toate drepturile asupra acestei ediţii aparţin Editurii ALFA şi autorului

Editura ALFA – acreditată CNCSIS

Reproducerea (parţială sau totală) a prezentei cărţi, fără acordul Editurii, constituie infracţiune şi se pedepseşte în conformitate cu Legea nr. 8 / 1996

TITUS RADU

EMIGRATION BLUES

α
EDITURA
ALFA
Iaşi - 2015

Mulţumesc, Denisa

Într-o seară în care eram încă plin de speranţe în ceea ce privea viitorul meu, ieşisem cu Petre la o cârciumă mai spălată, acolo unde nu mergeam decât rar, dar de fiecare dată ne simţeam bine. Trebuia să facem două lucruri: să ne întâlnim cu un individ pe nume Marcel şi să bem ceva. Era iarnă şi frigul păstrat între munţi îmi intrase în oase, aşa că am comandat o vodcă. Petre şi-a luat vin fiert.

- E o poşircă, i-am spus, scorţişoara e cea care îi schimbă gustul, dar tot o poşircă rămâne.

- Nu-i nimic, mă mai încălzeşte.

Ne-am dat paltoanele jos şi ne-am aprins câte o ţigară. De la geam vedeam gulerele ridicate ale celor care treceau şi luminile oraşului. Ştiam că deasupra lui stau munţii, într-o beznă îngheţată.

Lângă Petre s-a aşezat o fată, care tocmai venise de afară şi avea urechile roşii de frig. De asta ne plăcea aici: mereu venea cineva la masa noastră. Fata purta o pălărie bărbătească, pe care şi-o puse pe genunchi.

- Ce bei? am întrebat-o.

- Vodcă, a zis ea şi şi-a frecat mâinile. Vreţi să ne distrăm?

- Se dă vreo petrecere pe-aici? am încercat eu să glumesc.

- Aici nu se dau niciodată petreceri, dar putem merge la mine acasă.

Apoi a chicotit cu nişte dinţi încălecaţi.

- Sau la unul din voi acasă, a continuat ea.

Eu locuiam cu mama, iar Petre cu soţia lui.

- Mai vedem, i-am spus şi am ştiut că, dacă nu mă îmbăt într-atât încât să nu îmi pese, o să mă simt mizerabil.

Dacă în vodcă pui nişte zahăr şi nişte felii de lămâie, poate fi chiar bună, dar te trânteşte repede. Îi plăcea şi fetei.

- Dai şi tu un rând? am zâmbit la ea, după ce rămăseserăm toţi cu paharele goale.

- Glumeşte? s-a întors către Petre şi atunci am văzut că are un gât foarte subţire şi foarte alb.

Am comandat din nou, iar fata a cerut şi nişte gheaţă. A luat o înghiţitură şi l-a invitat pe Petre la dans. S-a ridicat sprintenă şi au dispărut prin fum către ringul din capătul barului, iar eu am rămas privind la capetele vârâte între gulere, care se perindau de partea cealaltă a geamului. Înainte să plece la dans, Petre mi-a şoptit:

- Să nu te îmbeţi până nu se termină întâlnirea.

Mi-a venit să-l înjur, dar eu nu înjur niciodată, aşa că am mai comandat o vodcă. Apoi m-am uitat la ceas, ar fi trebuit ca Marcel să vină. Sau poate că era în bar şi, cum nu ne văzuserăm niciodată, nu mă recunoştea, deşi i-am spus foarte limpede la telefon cum arăt şi că am să stau la masa de la geamul dinspre stradă. Mi-am rotit privirea să văd câţi bruneţi înalţi şi slabi mai sunt la mese. Mai erau câţiva, dar toţi mai tineri. Aşadar, eram uşor de găsit, ceea ce însemna că el întârzia.

S-a întors şi Petre şi număra din ochi paharele de pe masă.

- Unde e fata? l-am întrebat.

- Dă-o dracului de curvă! făcu el nervos. Nici un semn de la Marcel?

- Nu.

- Dă-mi numărul lui, spuse mai potolit, se aşeză şi îl strigă pe chelner.

Nu aveam numărul lui Marcel salvat în telefon, aşa că a trebuit să cotrobăi prin buzunarele paltonului până am găsit o hârtie, o ruptură de ziar, pe care mi-o dăduse Petre cu câteva zile în urmă. Am citit-o încă o dată: *Locuri de muncă în Italia. Te-ai săturat să lucrezi fără să câştigi mai nimic?Vrei să fii plătit corect pentru munca depusă? Te-ai săturat de manele şi de blocurile gri? Noi oferim o şansă tuturor. Vino cu noi să munceşti într-o ţară unde eşti respectat, tu şi munca ta. Locuri limitate. Fără comision anticipat.*

Apoi era scris numărul de telefon. I-am întins-o lui Petre.

- De ce naiba râzi? mă întrebă.

- Porcăria asta cu blocurile gri... În Italia le fac roşii? Şi de unde ştiu ei că ne-am săturat de manele?!... Îl cunoşti pe prietenul meu Toma? Noi îi spuneam Tomiţă.

Petre tăcea, iar eu mă uitam candid la el cu nişte ochi căprui şi catifelaţi de băutură. Am vrut să-l mai întreb dacă arăt cumva ca un peşte, ca un moroi sau ca o beznă, pentru că el mă privea prostit.

Petre a cedat privirii mele bete:

- Care Tomiţă?

- Tomiţă din Canada. Adică nu e din Canada de când lumea… Prima dată a fost Tomiţă din Lupeni. A plecat în Canada după Revoluţie.

- Şi care-i treaba cu el?! s-a oţărât Petre.

- Nu e nici o treabă, i-am răspuns. Doar că ascultă şi acum manele. E plin de manelişti la Québec, ascultă-mă pe mine, de ăştia nu scapi oriunde te-ai duce.

- Te-ai răzgândit! m-a fixat Petre cu severitate. Ba chiar părea înfipt şi hotărât ca un procuror dintr-un film american.

- Nu m-am răzgândit, doar cred că italienii sunt nişte tipi ai naibii de simpatici. Oricum, sună-l pe Marcel.

A plecat mai încolo cu telefonul lipit de ureche. Semăna cu Marlon Brando, atât de încreţit la faţă şi de dur părea.

Între timp a apărut şi fata, îşi ţinea paltonul pe braţ. Când s-a aşezat, i-am văzut toată unduirea trupului de sub rochia mulată de lână. Mi-am aprins o ţigară şi i-am întins şi ei una, iar ea s-a aplecat peste masă după brichetă şi sânii i s-au făcut mai mari.

- La ce te uiţi?

I-am dat şi ei ruptura de ziar.

- Vreţi să plecaţi în Italia?

- Da.

- Am un unchi care tocmai s-a întors de acolo. Să ştiţi că se munceşte foarte greu. Vorba lui unchiu-meu, nimeni nu merge să-l ajute pe Paul.

Am râs, deşi nu ştiam de ce.

- Ştiţi povestea cu Paul? a zâmbit ea şi şi-a dat părul după ureche.

Rochia mulată şi orice mişcare de sub ea îmi muiau genunchii.

- Nu o ştiu. Dar pe tine cum te cheamă?

- Ana. Pe tine?

- Andrei.

Ne-am întins mâinile peste masa plină de pahare goale şi aş fi vrut să pot spune ceva frumos despre numele ei, dar nu am avut inspiraţie, aşa că am zâmbit cu mâna ei caldă în mâna mea. Inspiraţia mi-a venit abia a doua zi, când zăceam în pat mahmur şi compuneam în gând replici despre numele Ana.

- Ei, bine, îmi spui povestea lui Paul?

- Desigur. Într-o zi, Paul, un sudor beţiv, a tras de timp şi a reuşit să nu facă nimic. La sfârşitul zilei, şeful său l-a întrebat: Paule, ce ai făcut tu azi? Nimic, a răspuns Paul sincer. Şi a început cu explicaţii, ba că nu se simte bine, ba că oricum nu avea materiale, dar şeful nu părea dispus să înghită baliverne şi se aprinsese, iar pe când se certau ei mai cu foc apare nea Tibi, care lipsise toată ziua... aaa, zise şeful, numai bine că ai venit, dumneata ce ai făcut, nea Tibi, azi? Cum ce am făcut? se miră Tibi. L-am ajutat pe Paul.

Am râs toţi trei şi eu am vrut să mai iau de băut, dar Petre m-a oprit.

- Lasă ca bem după. Acum trebuie să apară.

Când Marcel şi Sergiu s-au aşezat la masa noastră, am avut un sentiment că Sergiu o cunoaşte pe Ana şi m-am mai trezit puţin din ameţeala care începuse să mă cuprindă după cele trei pahare de vodcă. De asemenea, eu îl ştiam pe Sergiu. A fost singurul om din oraş care, în timpul regimului ceauşist, şi-a permis să fie proxenet până în momentul în care a fost arestat. Era cu vreo doi-trei ani mai mare ca mine şi nu l-am mai văzut de optsprezece ani, din timpul Revoluţiei. Atunci a fost eliberat de un grup de revoluţionari care au crezut că e

disident politic. Acum se făcea că nu mă cunoaşte şi eu am intrat în jocul lui: l-am tratat ca pe un străin. E drept că ne-am intersectat pentru foarte puţină vreme, dar era imposibil să nu mă recunoască.

Marcel a început să vorbească şi ne-am dumirit repede despre ce e vorba: muncă la negru, ori în construcţii, ori în agricultură. Nici nu credeam să fie altceva.

- O să vă pun pe lista de aşteptare, a zis Marcel, pentru luna aprilie, probabil după Paşti, până atunci toate locurile sunt ocupate.

Ştiam că Paştele va fi tocmai la sfârşitul lui aprilie şi asta mă nemulţumea.

- Mai repede nu se poate?

- Nu. Nici pentru prietenul meu, care este şi el grăbit, nu am putut face nimic.

Arătă către Sergiu, care fuma indiferent.

- Numai bine, aveţi timp să învăţaţi limba italiană, este foarte important, adăugă el. Dacă vreţi, vă recomand eu o şcoală de limbi pentru adulţi.

A pus pe masă o carte de vizită şi eu am rămas mirat. Nu ştiam că în orăşelul nostru este o şcoală de limbi. Se predau mai ales italiana şi germana.

Sergiu nici nu se descheiase la palton, probabil nu avea de gând să stea prea mult. Cât timp noi mai stabileam cu Marcel mici amănunte, el o luase pe Ana de după gât şi îi şoptea ceva la ureche. Apoi ne-a întrebat dacă bem câte o bere.

- Mai bine plecăm, a spus Marcel, mai am o întâlnire.

Ana s-a ridicat şi ea o dată cu ei şi a plecat la braţ cu Sergiu, după ce ne-a salutat fără să ne privească.

- Ăsta e soţul Anei? l-am întrebat eu pe Petre. Eram furios.

- Dă-o dracului de curvă!

Era a doua oară când o spunea.

- Eu te-am întrebat altceva. Că de ea nu-mi pasă.

- Chiar nu-ţi pasă?

- Nu.

- Minţi!

- Mint, am admis. Dar acum nu mai contează. Hai să bem.

Măcar o idee bună îmi dăduse Sergiu: că ar merge o bere. Dar întâi am mai luat câteva pahare de vodcă, abia apoi le-am stins cu bere şi după miezul nopţii am chemat un taxi să ne ducă acasă. Prima dată l-am dus pe Petre, apoi am înconjurat tot oraşul ca să ajungem la mine. Maşina mergea încet pe străzile absolut pustii şi prost iluminate, iar eu, ca să nu adorm în mod ruşinos, îmi fixasem privirea pe imensa cruce iluminată de pe vârful muntelui, construită de singurul om bogat din oraşul nostru şi pusă acolo ca să ne apere, probabil, de prosperitatea lui.

- E iubitul ei, a zis Petre înainte să coboare din maşină. Iar Ana e singura din oraş care mai lucrează pentru el, de-aia e falit fraierul ăsta. Noapte bună!

Ajuns în faţa uşii, mi-am făcut testul: am reuşit să stau zece secunde într-un singur picior şi cu mâinile întinse lateral, ceea ce însemna că nu eram chiar atât de beat. Apoi am intrat cât am putut de încet şi mi-am lăsat paltonul pe hol. În cameră, mama îmi pregătise locul meu de dormit: o haină de blană lungă, întinsă pe podea.

- Ai băut, a zis ea din patul ei.

Eu am tras pătura peste mine şi nu i-am răspuns.

- Când pleci în Italia?

- După Paşti. Până atunci nu sunt locuri. Toată lumea vrea să plece în Italia.

- Şi cât o să câştigi?

- Nu ştiu.

- Adică nu ai întrebat cât o să câştigi?!

- O mie de euro pe lună, am liniştit-o.

- Să-ţi ajute Dumnezeu, uite, ăsta de la parter a plecat anul trecut şi acum şi-a luat maşină. Mi-a spus maică-sa...

Dar nu mai auzeam nimic. Aş mai fi vrut să-i spun că nu toată lumea vrea să plece. Ana, de pildă. Însă am adormit.

*

Să nu îşi imagineze cineva că am treizeci şi şase de ani şi dorm cu mama în aceeaşi cameră de când lumea. Nici vorbă. Ar fi imposibil pentru oricine: mama sforăie foarte tare. Situaţia durează de trei luni, adică de la jumătatea lui noiembrie, anul trecut. Atunci am plecat de la tribunal cu hotărârea de divorţ în buzunar şi cu o valiză în mână. Cu atât m-am ales după aproape cincisprezece ani de căsnicie. Şi cu o ieşire la un restaurant. Ni se făcuse foame şi mie, şi lui Alex, devenită proaspătă fostă soţie. Nu mai fuseserăm de mulţi ani la o masă împreună, acum era momentul.

- Faci cinste, i-am spus, pentru că ţi-am lăsat casa.

- Şi ce o să fac, Andrei, cu ea? Tu crezi că eu mai stau să muncesc pământul? Proastă aş fi. Proastă am fost că mi-am pierdut atâţia ani, săpând la căpşuni. Am să vând tot şi am să plec.

Când se înfuria, lăcrima instantaneu şi asta mă lăsa moale. Şantajul acesta al lacrimilor i-a reuşit mereu.

- Unde să pleci?

- În Anglia. Nimeni nu s-a întors de acolo.

M-a pufnit râsul.

- Poate englezii sunt canibali, dacă nu s-a întors nimeni.

A zâmbit. Apăruse şi chelnerul: a pus două meniuri pe masă, apoi a plecat. Am vrut să-l strig să îmi aducă ceva de băut, dar m-am abţinut. Nu mi-ar fi stricat o băutură tare. Dar ştiu că Alexandra ar fi făcut mare caz. De regulă, îi spuneam Alex, pentru că era băieţoasă şi se tundea foarte scurt.

- Ia-ţi o vodcă, dacă vrei, mi-a spus. Acum nu-mi mai pasă.

Afară începuse să ningă cu nişte fulgi mari cât petalele de salcâm.

- Ştii de ce nu s-a întors nimeni de acolo? Pentru că e o ţară aşezată, toate lucrurile au rostul lor şi munca e plătită corect. Acolo pot să strâng nişte bani şi să văd lumea. Noi unde am fost, Andrei, în cincisprezece ani?

- Nu începe, i-am zis.

A lăcrimat din nou şi ochii ei albaştri mă scoteau din sărite.

- E o ţară cu multe tradiţii, sigur o să-mi placă acolo.

Am luat-o de mâna pe care încă purta verigheta şi ea nu şi-a tras-o.

- O tradiţie am fi putut face şi noi din căpşunăria noastră, i-am spus. Cum a făcut familia Cadbury cu ciocolata, că tot iubeşti englezii.

S-a uitat la mine cum te uiţi la cineva care spune o tâmpenie atât de mare, încât nici nu merită să îl contrazici. A zâmbit subţire.

Aş fi putut să nu renunţ la casă şi la căpşunărie, aş fi putut să rămân eu acolo şi să o despăgubesc pe Alex într-un fel, dar singur nu eram capabil să continui. Aveam nevoie de cineva care să înţeleagă ce lucru măreţ fac eu acolo. Dar Alex se săturase de munca aceea, care nu îi aducea satisfacţie decât într-o singură perioadă a anului: în mai-iunie, când se coc şi se vând căpşunile. Şi trebuie să le vinzi repede, pentru că sunt o marfă al naibii de perisabilă. Apoi trebuia să le îngrijim încă un an, fără ca plantele să mai producă ceva. E drept că deveniserăm destul de cunoscuţi în zonă şi, de pe la jumătatea lui mai, poarta noastră era mereu deschisă, anul acesta nici nu a mai trebuit să mergem la piaţă ca să vindem. O lună de zile dormeam în câmp, printre căpşuni, ca să le păzesc de oameni sau de animale. O aveam cu mine pe Nora, o căţea lup, rea şi capricioasă pentru că nu voia să se împerecheze niciodată cu un mascul din rasa ei. Am cheltuit o grămadă de bani şi i-am adus exemplarele cele mai bune, de la crescători cu ştaif, dar îi

respingea pe toţi. În schimb, tot la şase luni rămânea gestantă cu tot felul de câini vagabonzi, care rupeau gardul la mirosul căldurilor ei. A naibii Nora! Zâmbeam, amintindu-mi de ea.

- La ce te gândeşti? m-a întrebat Alex.

- La Nora. Ce ai să faci cu ea?

Nu mi-a răspuns, tocmai venise chelnerul să ne întrebe dacă ne-am hotărât. Eu aveam chef de o friptură, iar Alex a cerut nişte legume fierte. M-am mirat, de obicei mânca mai consistent.

- Vreau să slăbesc, mi-a explicat.

- Arăţi perfect aşa, ce ţi-a venit?

- Trebuie să slăbesc!

Era hotărâtă şi am lăsat-o în pace. Femeile nu glumesc când e vorba de corpul lor, de care sunt foarte ataşate.

- Şi ştii la ce mă mai gândeam? i-am spus.

- La ce?

- Dacă John Cadbury a văzut lumea. O fi văzut-o?

- Ar trebui să îmi pese?

- O, desigur că nu. Mai ales că a fost în secolul trecut.

- Te crezi deştept? a ţâşnit ea. Îţi închipui că, dacă ai început nenorocita aia de facultate de istorie, pe care nu ai mai terminat-o, aşa cum nu termini tu nici un lucru, eşti vreun monstru de deşteptăciune? Ei bine, află că John Cadbury a propus ciocolata ca o alternativă la alcool. Şi ştii ce mai credea englezul? sunt sigură că ştii, nu se poate ca tocmai tu să nu ştii, ei, bine, mai credea că alcoolul e una din cauzele sărăciei. Ca să ţi-o spun şi pe asta. Şi sunt convinsă că el a văzut lumea, sau că ar fi putut să o vadă, dacă şi-ar fi dorit.

A tăcut şi se uita la fulguiala de afară. Apoi şi-a întors lacrimile către mine şi m-a întrebat:

- Acum ce ai să faci? Unde ai să te duci?

- La mama, i-am răspuns eu sincer.

Încă eram uluit de faptul că ştia atât de bine povestea lui John Cadbury. Probabil că, în scurta noastră istorie de

căpşunari chinuiţi, l-am mai dat ca exemplu şi Alex a căutat să afle mai multe despre el.

- Nu o să stai mult acolo, mi-a prezis.

- Nu te mai priveşte.

Am isprăvit de mâncat şi ne-am ridicat să plecăm. La următoarea intersecţie ne-am despărţit, eu am luat-o către gară, ea către staţia de autobuze, unde circulau curse către sat. Ne-am urat succes şi ne-am pierdut repede printre fulgii mari. Aş mai fi vrut să o întreb de ce nu am mai făcut dragoste de aproape un an, dar m-am gândit că nu e momentul potrivit. Nu am găsit niciodată momentul potrivit să-i pun această întrebare.

*

Aş fi vrut de multe ori să mă trezesc cu o Ana în braţe sau măcar cu un sân de femeie în mână. Dar nu mă trezeam decât cu spatele amorţit de la podeaua tare şi câteodată cu o erecţie dureroasă şi inutilă. După seara de la bar, am dormit mult si pe la amiază am deschis către tavan nişte ochi tulburi. De erecţie, nici vorbă... Eram nedumerit dacă e duminică sau luni, aşa că am strigat-o pe mama. Mama stătea întotdeauna în bucătărie, în timp ce vârful Straja stătea întotdeauna la balconul din spate, iar la cel din faţă se înălţa Retezatul. Între munţii ăştia am crescut noi doi, eu cu sora mea, şi multă vreme nu am plecat dintre ei, iar mama ne striga mereu şoptit, ca şi cum i-ar fi fost teamă să nu dărâme crestele şi să lase să năvălească asupra noastră zgomotul lumii de dincolo de ele. Încet mi-a răspuns şi acum... da, mamă, e duminică, mai stai şi dormi, că eşti obosit. Ostenit nu eram, dar mă apăsa o lehamite pe oase, aşa că am mai stat să lenevesc. Am reuşit totuşi să mă ridic de pe podea si să mă vâr în patul mamei, aşezat lângă geam, de unde puteam să văd munţii, care mi-au păzit copilăria şi adolescenţa, alături de mama.

Am ieşit pentru prima dată în lume pe la nouăsprezece ani. Lucram în mină pe atunci, pe sub munte. Eram subţirel şi plin de viaţă, dar mă temeam de şobolani. Erau cu miile, te

împiedicai de ei prin galerii şi trebuia să dormi cu lampa aprinsă lângă tine, lumina îi ţinea departe. Am adormit odată pe o vatră caldă... Dormeam atât de bine şi de mult, încât mi s-a stins lampa. Iar ei s-au suit pe mine, o grămadă de şobolani... cred că aş fi rămas fără faţă, dacă nu mă trezeam la timp. Noroc că îi scuturi repede de pe tine, sunt sperioşi. Omul îi sperie. Omul sperie toate celelalte animale.

Mă grăbeam să ies repede din mină în ziua aia, era iarnă, dar călduţ şi aveam chef de mers în oraş. Deşi era într-o joi, parcă aş fi băut ceva. Nu prea beam în timpul săptămânii, mai ieşeam sâmbătă seara cu Tomiţă şi cu Marin la un bar de rockeri. Ne uitam la tatuajele lor ca la o blasfemie şi îi dădeam peste nas lui Dumnezeu ascultând muzica aia. Tomiţă era de dreapta atunci când discutam politică şi o făceam destul de des. Când se ameţea, îşi amintea de un ceh pe nume Havel, care a spus, printre altele, că nu poţi avea un trai decent dacă stai într-o colibă. Alte spuse ale altcuiva nu-l interesau, de aceea nici nu le ştia, dar povestea cu decenţa şi coliba era preferata lui. Iar eu beam coniac ieftin şi mă uitam la fetele tatuate şi rujate cu negru. Iar în joia aceea aş fi vrut să mă văd cu ei, aşa că m-am grăbit să ies din mină în jur de ora unu pe la amiază. Când am ajuns la suprafaţă, incinta era plină ochi de mineri care scandau „Moarte tiranului”! Unii chiar se apucaseră să spargă panourile imense de sticlă pictată cu imagini ale lui Ceauşescu înfăţişat alături de soţia sa şi de eroi din vechime. L-am întrebat pe Marin ce se întâmplă, deşi bănuiam.

- A fugit cu un elicopter, iar acum teroriştii trag in popor!

Marin părea furios şi îşi mușca vârfurile mustăţii. Eu încă nu eram dumerit întru totul, dar nici nu îmi păsa prea mult. Strigătele şi toată fierberea de acolo mă oboseau şi mai ales mă irita faptul că nu pot să ajung mai repede la locul unde predam lămpile de mineri după fiecare ieşire din mină. Aş fi vrut să pun lampa la locul ei, să mă schimb de salopetă şi să plec acasă. Cu siguranţă mama ştia cel mai bine ce se întâmplă de

fapt, cine şi unde a fugit, cine şi de ce omoară oameni. Mama mi-ar explica limpede şi calm, pe când cei din curtea minei se îmbulzeau de parcă ar fi vrut să ajungă toţi deodată în acelaşi loc şi în acelaşi moment, cu toate că nimeni nu avea de ajuns niciunde. În plus, răcneau cu furie, îşi agitau braţele şi pumnii strânşi, în timp ce o voce venită dintr-un megafon îi asigura că Armata Română a fraternizat cu poporul, adică cu ei, cei cu feţele şi mâinile negre de cărbune şi cu ochii sălbăticiţi de ură şi de dorinţa de a-l vedea mort pe dictatorul care a fugit ca un laş, dar i-a lăsat – iată – pe aceşti terorişti teribili, criminali de profesie, pentru a ucide şi a crea diversiunile cele mai diabolice, astfel încât armata să împuşte poporul, poporul să împuşte armata, militarii să tragă în militari, civilii să ucidă civili... Vocea din megafon m-a enervat şi mai tare.

- Dă-te la o parte! am strigat la cel din faţa mea, vreau să ajung la lămpărie.

- Lămpăria e închisă! a urlat el şi se uita fericit la mine. Aruncă şi tu lampa aia pe undeva! Moarte dictatorului! a mai strigat şi mi-a întors spatele.

Problema era că eu tot nu ştiam ce să fac cu lampa, era de neconceput să o abandonez undeva aiurea.

- Dă-o dracului de lampă! a strigat Marin la mine şi mi se părea că abia îl aud, îi vedeam faţa neagră de cărbune, ochii cenuşii-verzui şi buzele roşii care conturau cuvinte pe care eu abia le percepeam în mijlocul vuietului de acolo, de parcă mi-ar fi vorbit un peşte... Cu toate astea, eu ştiam că strigă, venele gâtului i se umflaseră şi ochii lui mă căutau, iar el începuse să înoate către mine printre celelalte salopete cu feţe negre, erau vreo patru cinci-metri între noi, dar umpluţi cu mulţi oameni şi cu un vuiet care mă scotea din minţi. M-a prins de mână când a ajuns lângă mine şi iar mi-au ţiuit urechile:

- Hai cu noi la Bucureşti!

- La Bucureşti?! Ce să facem acolo?

- Sunt foarte mulţi răniţi. Au nevoie de medicamente. Luăm nişte medicamente de la Spital şi le ducem lor. Teroriştii

au atacat Televiziunea, după ce lăsăm medicamentele la Spitalul Militar, mergem şi apărăm Televiziunea!

Mă uitam la Marin ca la un zid. Mereu m-au lăsat cu gura căscată oamenii care pot să evalueze repede o situaţie, care culeg informaţii cu repeziciune, iau decizii şi îi mobilizează şi organizează pe alţii. Marin ştia deja totul despre revoluţia de la Bucureşti.

- Vii? a ţipat la mine.

- Nu ştiu, am bâiguit. Să vorbesc cu mama.

El m-a privit fix pentru o clipă foarte lungă.

- Plecarea e mâine, probabil cu trenul de seară. Vine şi Tomiţă.

- Jur că o să vină şi el, a mai strigat Marin cu îndârjire.

Apoi s-a întors cu spatele la mine, încercând să-şi facă loc printre ceilalţi, probabil ca să ajungă la tribuna improvizată de unde începuseră să răzbată primele tonuri ale melodiei „Deşteaptă-te, române”...

Iar eu am continuat să mă strecor, să împing, să implor sau să ţip pentru a putea ajunge totuşi la lămpărie, unde trebuia să predau lampa mea de miner, în bună regulă...

Măcar am reuşit să fac un duş, chiar dacă am fost nevoit să las lampa de izbelişte, pentru că într-adevăr acolo nu era nimeni să o preia. Apoi am plecat spre casă. Nu circula nici un autobuz, am stat cât am stat în staţie, aşteptând numărul 8, dar eram singurul om care aştepta un autobuz. Pe drum treceau maşini mici care claxonau ca la nuntă şi erau împopoţonate cu steaguri găurite, din care lipsea stema ţării încununată de seceră şi ciocan, apoi mai treceau şi maşini mari cu remorci deschise, pline de oameni veseli care agitau aceleaşi steaguri rupte şi strigau: Vrem pâine şi mălai şi pe Regele Mihai! Au trecut şi câteva autobuze cu numărul 8, toate înţesate de oameni care zbierau. Rulau încet, dar nu opreau în staţie. Unele erau atât de pline de oameni, încât aveau uşile deschise şi câţiva ocupanţi

stăteau pe scări. Toţi aveau feţe vesele şi se uitau la mine cu simpatie. Un bărbat agăţat de scara autobuzului mi-a strigat:

- Du-te, bă, acasă, azi nu circulă autobuzele!

Şi râdea...

Am mai stat vreun sfert de oră şi am văzut că vine alt autobuz cu numărul 8, aşa că m-am apropriat de asfalt şi i-am făcut semn cu mâna. A oprit. M-am urcat, având în mână banii pregătiţi pentru bilet.

- Tu unde mergi, frate? m-a întrebat şoferul.

- La a treia staţie, vă rog.

Apoi i-am întins banii.

Un hohot a scuturat tot autobuzul, bărbaţi şi femei, zeci de perechi de ochi de sub zeci de căciuli de lână au sclipit vesel către mine.

- Noi mergem la poliţie să eliberăm deţinuţii politici, a mai spus şoferul. Hai cu noi!

- Nu, mulţumesc...

Am spus asta şi am coborât. Apoi am luat-o încet pe jos către casă. Nu îmi displace mersul pe jos, dimpotrivă. Dar îmi displace lipsa trotuarelor. Trebuia să merg pe carosabil şi să mă feresc mereu de maşini şi să fiu atent să nu mă stropească, atunci când treceau cu viteză prin bălţi. Mai trebuia să fiu atent şi la haitele de câini vagabonzi, plus că străbăteam şi o colonie de ţigani. Acolo mă acosta mereu cineva ca să-mi ceară bani. Însă de data aceasta a fost o plimbare plăcută. Nu am întâlnit decât militari. Postaţi din cinzeci în cincizeci de metri şi culcaţi pe burtă pe terasamentul căii ferate paralelă cu şoseaua îngustă, cu arma la ochi, soldaţii păzeau munţii, cel puţin aşa părea, pentru că ocheau către munţi. Un ofiţer îi veghea din picioare. Când m-a văzut, a venit drept către mine.

- Stai! mi-a poruncit.

Şi vocea lui a umplut valea.

Toţi soldaţii şi-au întors privirile ameninţătoare dinspre munte spre mine.

Pe câţiva dintre ei chiar i-am recunoscut, îi văzusem adesea în mină, lucrând în abataje sau prin galerii. Era plină mina de ei, de când Partidul Comunist a hotărât că industria energetică este obiectiv strategic sau de importanţă naţională, iar militarii începuseră să lucreze cot la cot cu muncitorii din domeniu. În plus, conducerea minelor şi a centralelor electrice era dublată de ofiţeri.

Acum mi se părea ciudat să îi văd cu arma în mână pe cei pe care îi văzusem zilele trecute împingând vagoneţi.

- Ăsta lucrează la telegrizumetrie, a spus un soldat şi a arătat către mine.

Ofiţerul s-a proptit în faţa mea. M-a recunoscut şi el şi m-a întrebat de ce nu am aşteptat un autobuz. Apoi mi-a explicat că am putea fi atacaţi de către teroriști.

- N-ai auzit la radio? S-ar putea ca trupe de paraşutiști fideli dictatorului să fie deja pe poziţii în munţi şi să se îndrepte către oraş oricând.

Eu îl ascultam şi mă uitam mirat la mâinile lui mari, nu mi-am închipuit niciodată că ofiţerii au mâini mari, dimpotrivă. Şi-a dat un pic cascheta pe spate ca să mă poată privi mai bine. Fruntea îi era transpirată şi îşi întorcea privirea agitată când spre mine, când spre munte.

- Înţelegi ce spun? Dacă dumneata treci acum pe stradă şi teroriştii ne atacă, eu ce trebuie să fac? Să mai am grijă şi de dumneata, nu? De aia eu vă spun să staţi cât mai mult posibil la casele voastre, să nu mai umblaţi brambura şi să încurcaţi armata. Că ştii ceva? Poate mi se pare mie că eşti terorist... bine, nu mie, la unul din băieţii ăştia. Ce te faci? Acum nu ştii cine şi de unde te atacă, uite: tu ai fi putut să arunci cu o grenadă în noi, nu? Păi vezi, continuă ofiţerul, fără ca eu să zic nimic, eu aşa am spus tot timpul: domnule, când e război, populaţia să stea în casă, nu să încurce armata. Înţelegi? Acum ai noroc că eu te ştiu din mină şi cred că o cunosc şi pe mama ta, nu e asistentă la policlinica minei?

- Ba da, am răspuns bucuros.

- Vezi, dar eu te cunosc, aici e norocul tău, ba o cunosc şi pe maică-ta, dar ia plimbă-te dumneata aşa, fără nici o treabă, prin Bucureşti, să zicem. Ce spun eu Bucureşti! Prin Petroşani, nu mai departe. Poate să creadă armata că eşti terorist? Poate! Păi vezi? Ia, pune asta pe mână, să ştim că eşti de-al nostru şi du-te acasă, nu mai umbla haimana măcar până se termină revoluţia.

Am mai reuşit să spun un da imperceptibil, în timp ce mâinile mari ale ofiţerului îmi legau pe mâneca dreaptă o banderolă tricoloră.

Parcă mă simţeam mai bine cu banderola aia pe braţ şi am mers liniştit până aproape de casă. Când să trec podul peste Baleia, m-a oprit alt ofiţer, care avea în subordine vreo patru soldaţi. Păzeau podul şi – bineînţeles – munţii, ale căror păduri dezgolite ar fi putut să-i ascundă pe oamenii aceia teribili, pe terorişti.

- Ia uitaţi-l şi pe ăsta, a zis ofiţerul, un bătrân slăbănog, dar drept ca lumânarea. Uitaţi-vă la el, a repetat el soldaţilor, în timp ce mă arăta pe mine, care mă şi oprisem. De unde mai vii şi tu, mă, cu banderola aia pe mânecă?

- De la serviciu, de la mina Lupeni.

- De la mina Lupeni... m-a îngânat bătrânul. Băiete, eşti nebun... Adică vii trei kilometri pe jos, singur, neînarmat, fără nici o apărare şi îţi mai pui şi banderola aia ca să te vadă teroristul mai bine.

Soldaţii râdeau...

- Lăsaţi-l, dom' maior, a spus unul dintre ei. Stă aici aproape, la blocul de după pod. O ştiu şi pe sora lui, lucrează la termocentrală, o ştiţi şi dumneavoastră...

Mă dumirisem şi eu: erau militarii care până acum câteva ore munceau la termocentrală.

Bătrânul m-a întrebat cum mă cheamă, apoi m-a luat pe după umeri :

- Andrei, acum du-te acasă şi stai liniştit acolo, dar să nu mai ieşi cu banderola asta pe mână când eşti singur şi umbli

prin locuri pustii, că, uite – mi-a arătat munţii –, teroristul e acolo, da? Şi are ditamai carabina cu lunetă... Sper că înţelegi, mi-a mai spus el cu simpatie şi m-a lăsat să plec.

În mai puţin de cinci minute am intrat în casă şi am găsit-o pe mama în bucătărie, bând şampanie împreună cu sora mea, Valeria, şi cu tatăl nostru vitreg.

*

Singura mea preocupare era că, dacă Revoluţia va izbândi, se vor deschide graniţele şi nu o voi mai vedea pe Christine. M-a izbit gândul ăsta în timp ce urcam scările blocului. Cu siguranţă Christine va vrea să plece în Germania, poate chiar în momentele acelea îşi făcea bagajele. Era visul ei să se stabilească în Germania, visul întregii lor familii. Cu cinci ani înainte de Revoluţie, tatăl ei a încercat să treacă Dunărea înot, sperând că va ajunge în Iugoslavia şi de acolo în Germania, prin Austria. A fost prins de o patrulă de grăniceri. L-au bătut cu paturile puştilor în cap, iar de atunci a rămas cu un obicei ciudat: începuse să colecţioneze fier vechi. Strângea toate capetele de sârmă şi toate resturile de fier de prin gunoaie şi le depozita pe balconul apartamentului lor. Nu a înţeles nimeni de ce făcea asta, dar, din când în când, soţia lui chema nişte ţigani din oraş ca să elibereze balconul. Ţiganii îi mai dădeau de milă ceva bănuţi, că oricum ei vindeau fierul. Şi oricum, tatăl Christinei nu mai putea munci...

Dar tot atât de sigur era că eu nu voi vrea niciodată să fiu un imigrant: Dumnezeu m-a născut în limba română şi nu îmi închipuiam cum aş putea renaşte în altă limbă. Pentru Christine ar fi fost mai simplu, ea era nemţoaică din naştere şi preda germana la un gimnaziu din orăşelul nostru. Mai venea să predea din când în când şi la liceul nostru, mai ales când doamna Binder era plecată cu zilele pe la Bucureşti, unde se milogea de autorităţi să îi dea viza de emigrare. Tot în Germania, firește. Norocul doamnei Binder a fost că Partidul

Comunist a devenit mai pragmatic de la un timp şi făcuse un fel de înţelegere cu guvernul german. Acesta din urmă plătea o sumă destul de consistentă pentru fiecare familie de saşi lăsată să plece din România. Afacerea era rentabilă, iar lui Christine îi părea rău că familia ei nu mai poate profita de această oportunitate: tatăl ei fusese deja catalogat ca element reacţionar şi Partidul încă se răzbuna pe el, nevrând să-i ridice condamnarea la domiciliu forţat.

Când o înlocuia pe doamna Binder, Christine ne povestea mult despre nord şi despre nordici. Nu am învăţat prea multă germană de la ea, dar am început să-i iubesc pe vikingi. Christine ne spunea că vitalitatea Europei se trage din frigul Scandinaviei şi din dorinţa vikingilor de a cuceri tărâmuri mai calde. Aşa au invadat toată Europa Occidentală şi şi-au revărsat sângele lor viguros în neamurile cucerite. Noi, nemţii, avem sângele albastru al celor care credeau în Odin, ne spunea Christine. Eu o ascultam moleşit şi mă gândeam că aş vrea să fiu şi eu un viking plecat în căutarea căldurii ei pistruiate şi cu şuviţe blonde împletite într-o singură coadă lăsată pe umăr. Iar după ce am terminat liceul i-am bătut la uşă...

Adevărul e că nu aveam nici un chef să stau şi să beau şampanie cu ai mei, în timp ce Christine îşi făcea bagajele sau poate că şi plecase deja. De aceea am fost destul de mohorât, dar nu a băgat nimeni de seamă: erau prea fericiţi că scăpaseră de Ceauşescu. În plus, nici nu înţelegeam de ce atâta fericire şi ce s-ar putea schimba în vieţile noastre doar pentru faptul că bătrânul dictator fusese înlăturat de la conducerea ţării.

- Dragule, să nu-ţi fie rău, mi-a spus mama şi m-a mai luat o dată în braţe, de fericire că e Revoluţie.

Se îngrijora fiindcă eram la al treilea pahar de şampanie. L-am terminat, apoi m-am ridicat brusc şi am ieşit afară din casă. Am coborât treptele blocului cu furie. De pe balcon, mama mi-a strigat:

- Andrei, dacă tu aşa simţi, aşa fă şi Dumnezeu o să te ajute...

Plângea. De la balconul de vis-à-vis, doamna Voichiţa a întrebat-o pe mama unde plec.

- La Revoluţie, a răspuns mama şi şi-a înteţit hohotul de plâns.

Christine era acasă... Am bătut mult la uşă până să-mi deschidă. Deja se întunecase şi poate că se temea. Pierdusem o groază de timp pe drum, cu toate că nu am mai îndrăznit să îl fac la pas. Când am ieşit în stradă, am făcut semn unui autobuz înţesat cu oameni, care mergea către oraş. M-am bucurat că a oprit şi că am putut să încap şi eu în el.

- Mergeţi în oraş? l-am întrebat pe un bărbat.

- Da, mi-a răspuns el calm.

Era primul om calm pe care îl întâlnisem în ultimele ore.

Mi-a făcut loc lângă el şi autobuzul a luat-o din loc.

- Mergem la primar acasă, a spus bărbatul cel calm, uitându-se către munţi.

- Eu vreau să ajung în altă parte, în cu totul altă parte.

- Mi-e teamă că toţi vom merge acolo, a mai spus el. Trebuie să-i distrugem casa. S-a îmbogăţit pe spatele nostru. E atât de bogat, încât pun pariu că are şi video playere şi maşină străină. Este inadmisibil! Prietene, tinere prieten, comuniştii ăştia trebuie stârpiţi!

A făcut o pauză, timp în care am tăcut şi eu, căutând în gând soluţii pentru a ajunge cât mai repede la Christine.

Abia când autobuzul a oprit în faţa casei primarului am observat că bărbatul cel calm ţinea în mână un levier. A coborât şi s-a îndreptat direct către casă. Ceilalţi l-au urmat. A spart geamul uşii de la intrare şi apoi a deschis-o. Bărbaţi şi femei au năvălit în casă, urlând: Jos Ceauşescu!

În timpul ăsta, eu m-am desprins de ei şi am luat-o către cartierul mărginaş. M-am bucurat că nimeni nu m-a întrebat nimic şi că nu m-au observat.

Înainte să ajung la Christine, am trecut pe la un magazin din apropriere. Vânzătorii nu mai erau acolo, în schimb era o

patrulă a Gărzilor Patriotice: doi inşi încotoşmănaţi care stăteau în faţa uşii de la intrare. Aveau puşti pe umăr şi ochii le luceau. Păreau veseli şi miroseau a vin. Pe unul dintre ei l-am recunoscut, l-am văzut în vara când am fost cu mama la cules de zmeură. În fiecare vară, mai toată lumea din micul nostru oraş pleca pe dealurile dimprejur să culeagă fructe de pădure. Sezonul lor începea în iunie, odată cu coacerea fragilor, care erau cele mai aromate, dar şi cel mai greu de cules. Sunt mici şi ţi se strivesc repede între degete, lăsând un parfum de căpşună sălbatică. Şi sunt greu de găsit, pentru că stau ascunse pe sub tufe sau pe sub stânci. Abia culegeam cu mama 2-3 kilograme într-o zi. Soră-mea venea mai rar la fragi, dar întotdeauna mergea la zmeură. Culesul zmeurei începea cu o lună mai târziu şi noi ne duceam mereu într-un loc numit Dorna Verde, unde Valeria putea să facă baie, să stea la soare şi să mai şi culeagă ceva zmeură după-masa târziu, când munţii ascundeau soarele. Iar în august plecam după afine şi trebuia să urcăm până către crestele Strajei, pe platourile alpine, acolo unde nu ne avântam niciodată dacă nu eram în grupuri mari. Dar în august mereu găseai grupuri mari de culegători de afine şi, pentru că erau mulţi la un loc, oamenii nu se mai temeau de urşi. Aproape în fiecare vară, de câte ori ajungeam sub Straja, mama ţinea să îmi spună din nou povestea cărbunelui, care a început pe acest munte cu mai bine de o sută de ani în urmă, când, într-o zi cu viscol, grănicerii austrieci de pe Straja au săpat un adăpost în pământul îngheţat al muntelui şi au aprins un foc pe vatra lui, iar focul nu se mai stingea, deşi lemnele se terminaseră de multă vreme, iar soldaţii au spus că e o minune, în schimb un ofiţer a zis că de fapt e cărbune şi aşa a început... Şi era plin de afinari pe platourile bătute toamna doar de vânt şi de ciobanii care treceau cu turmele către pajiştile mai blânde ale Olteniei. Dar în august era plin de oameni de la noi din oraş, iar unul dintre ei stătea atunci în faţa magazinului cu o puşcă pe spate, şi eu m-am apropriat încrezător.

- Ce doreşti? m-a întrebat.

- Nişte apă minerală şi o sticlă de vin.

El aproape că a rânjit:

- Apă nu mai avem. Toată lumea a luat apă, pentru că cea de la robinet e otrăvită. Teroriştii au otrăvit apa!

- Eşti sigur că apa de la robinet e otrăvită? l-am întrebat.

- Aşa au spus la radio.

Băusem apă de la robinet în ziua aceea şi am văzut-o şi pe mama bând. Cu toate astea, nu îmi simţeam moartea aproape... Şi nici pe a mamei.

- Bine, am spus, dar nişte vin pot lua?

- Câţi sunteţi?

- Doi, am răspuns eu.

A plecat în magazin şi s-a întors cu trei sticle de vin. Am vrut să plătesc, dar a refuzat.

- E revoluţie, deci e gratis. Plus o sticlă bonus. Apoi mi-a zâmbit plin de riduri şi a intrat repede în magazin. Cred că i se făcuse frig. Chiar dacă era o iarnă mai blândă, după apus, munţii răceau brusc toată valea dintre ei.

Am vrut să-l întreb dacă mai ştie vreun zmeuriş bun, căci la Dorna Verde începuseră defrişările din toamnă şi cu siguranţă în vara anului viitor nu vom mai găsi nimic pe acolo. Dar era deja în magazin, ocupat să desfacă o sticlă de vin. Pe colegul lui mai tânăr şi mai puţin vorbăreţ nu am vrut să-l întreb nimic. Părea nesuferit şi îngrozitor de plin de el cu puşca aceea pe umăr, aşa că am plecat.

Într-un târziu, a deschis şi Christine...

- Stai, că gătesc, mi-a întors ea spatele şi a alergat pe holul destul de prost luminat, astfel încât eu nu am putut să văd decât silueta feselor ei tari dispărând către bucătărie, de unde ea mi-a strigat să intru şi să mă fac comod. Mirosea tare a usturoi şi şoldurile Christinei se mutau când la o tigaie, când la cealaltă, iar gâtul ei mă excita. M-am aşezat pe canapeaua din living, astfel încât să o pot privi, şi ea s-a întors o clipă către mine. Mi-a spus că face chiftele şi a râs.

De fapt, locuinţa se compunea doar din hol, living şi bucătărie. Pe hol era o baie mică. Livingul servea drept cameră de zi şi de noapte în aceeaşi măsură. Canapeaua crem era extensibilă, iar noaptea putea deveni destul de mare şi de comodă; pereţii, mai puţin cel ocupat de şifonier, erau înţesaţi cu rafturi pline de cărţi, mai ales, cu lumânări de diferite dimensiuni şi forme şi cu tot felul de cutiuţe de carton foarte drăguţe, aduse probabil din Germania de către rudele Christinei. Erau rafturi chiar şi deasupra canapelei. Unul dintre ele era ocupat doar de fotografii de familie şi aşa am putut să ştiu că Christine a fost un copil destul de frumos, că mereu şi-a purtat părul împletit într-o singură coadă şi că nici acum nu i-au trecut pistruii. Cred că avea un milion, dar se potriveau cu ochii ei de un albastru închis, iar buzele îi păreau foarte roşii. Din cauza pistruilor părea mereu bronzată, însă numai pe faţă.

- Ştii că a fugit Ceauşescu? mi-a strigat din bucătărie.

- Da, e oribil ce se întâmplă cu teroriştii fideli lui. Tu foloseşti apă de la robinet pentru mâncare?

- Nu, am fost după-masă la izvor şi am adus vreo zece sticle. Am făcut două drumuri, a spus Christine mândră de ea.

Oraşul e atât de înghesuit între munţi, încât izvoarele naturale sunt la îndemâna oricui. Aproape în fiecare cartier există un loc numit La Izvor, acolo unde Primăria a amenajat mici bazine de captare a apei de munte. Mulţi preferau şi înainte de Revoluţie şi preferă şi în ziua de azi să bea apă de acolo. Mama, de pildă, care are un stomac sensibil, ne trimitea mereu la izvorul de lângă noi.

- Mă întreb ce fac bieţii oameni din marile oraşe, dacă apa e otrăvită, am spus.

- Sigur se va găsi o soluţie. Întotdeauna se găseşte o soluţie... Haide să guşti o chiftea.

Chiftelele erau foarte bune, iar degetele Christinei atât de albe şi de fine încât păreau străvezii, dar se potriveau cu silueta ei înaltă şi subţire.

Am vrut să o sărut, însă ea mi-a spus că am nişte buze frumoase, dar că miros a usturoi şi a râs copilăreşte.

Copilăreşte a râs şi când i-am bătut la uşă pentru prima dată, după ce am terminat liceul. Era septembrie, munţii erau coloraţi de pădurile toamnei, iar eu mergeam încrezător pe aleile din oraş, păzite de copacii cu frunze pudrate de cenuşă şi de praf de cărbune. Întotdeauna era cenuşă peste micuţa noastră localitate şi râul care străbătea oraşul era mereu murdar. Blocurile erau mici, gri şi aliniate perfect, ca şi casele din cartierul vechi, cel construit de austrieci. Numai platourile de sub crestele munţilor rămâneau verzi până la prima ninsoare, atunci când şi oraşul devenea alb şi frumos şi luminos, dar pentru puţin timp, căci cenuşa se aşternea peste zăpadă şi înnegrea toată valea.

Iar când am ajuns la Christine acasă şi i-am spus că aş dori nişte lecţii de germană în particular, ea s-a făcut că mă crede. Avea pe ea un capot scurt şi îndeajuns de decoltat şi s-a făcut că mă crede. M-a întrebat dacă vreau să începem imediat şi au urmat două ore de germană, după ce s-a schimbat într-o rochie bej de in topit cu năsturei negri. Nu purta sutien, pulpele îi erau albe, iar peste umărul stâng îi venea părul împletit într-o singură coadă. M-a pus să citesc câteva pasaje din Bertolt Brecht şi a constatat că am un accent drăguţ. De câteva ori mi-a spus că sunt un dulce.

- Stai prost cu gramatica, a zis ea la sfârşitul celor două ore, însă cred că ai să prinzi repede.

M-a condus până la uşă şi mi-a întins bărbăteşte mâna în semn de bun rămas. Până acasă am plutit printre munţii coloraţi prin valea plină de un soare îngăduitor...

Când i-am spus mamei că iau lecţii de germană, s-a bucurat atât de mult, încât a insistat să îi duc Christinei un borcan de dulceaţă de fragi şi aşa am şi făcut. Pot să spun că dulceaţa de fragi făcută de mama e o delicatesă rară şi am fost fericit să-i ofer şi profesoarei mele un borcan. Christine l-a

primit cu blândeţe şi la a doua şedinţă am început să conjugăm verbe, iar ea era îmbrăcată în blue-jeans şi un tricou albastru închis ca ochii ei. La a treia întâlnire mi-a povestit în limba română despre Vizita bătrânei doamne a lui Dürennmatt şi în timp ce îmi spunea că poate vom vedea această piesă de teatru împreună, eu m-am repezit la ea şi am sărutat-o. Christine mi-a spus că nu trebuie să facem asta, dar s-a dezbrăcat şi atunci a fost prima şi ultima noapte din viaţa mamei când a trebuit să sune la poliţie, pentru că nu ştia ce se întâmplase cu mine de nu mai venisem acasă.

- Mai vrei o chiftea? m-a întrebat Christine.

I-am spus că nu şi că mai bine am bea nişte vin şi ne-am uita un pic la televizor, ca să vedem ce se mai întâmplă la Bucureşti.

- Sau mai bine hai pe balcon, să vedem ce se mai petrece aici, a spus ea şi eu am fost de acord.

Se lăsase frigul, aşa că am deschis o sticlă de vin şi ne-am luat paltoanele pe noi. Oraşul părea liniştit. Dinspre centru se mai auzeau înfundat strigăte pe care oricum nu le înţelegeam. Din când în când, focuri de artificii tăiau mut cerul, iar dacă nu ar fi trecut patrule militare pe stradă, ai fi zis că e o noapte de bucurie oarecare, în care cineva face nuntă sau petrece în cartier fără nici un motiv. Mulţi oameni ieşiseră pe balcoane şi vorbeau între ei despre fuga bătrânului dictator, dar mai ales despre faptul că apa ar putea să fie otrăvită. O voce care s-a auzit foarte clar ne-a îndemnat să nu mai deschidem deloc robinetele, nici măcar pentru a ne spăla, iar altcineva spunea că nu mai are multe rezerve de vin şi că ar fi timpul să ne gândim bine şi să facem un plan. Aceeaşi voce se pare că avea planul gata făcut: toţi bărbaţii capabili să ţină în mână o bâtă, un cuţit, un topor, un lanţ sau orice altfel de armă să se întâlnească a doua zi şi să meargă să ia cu asalt o fabrică de bere aflată cam la cincizeci de kilometri peste munte. Ne ajung

izvoarele, a spus o femeie. Un cor de voci de bărbaţi a râs, iar cineva a strigat: Şi noi ce bem de Crăciun?

- Da, chiar, a râs Christine, şi s-a întors către mine. Noi ce bem de Crăciun? Că mai sunt trei zile până atunci! Şi continua să râdă, iar cum stăteam aplecaţi peste balustrada balconului, eu am cuprins-o de mijloc şi eram fericit.

Nu m-am întrebat niciodată dacă ea este fericită: mi se părea că este. Ne vizitam destul de des înainte de Revoluţie şi de cele mai multe ori ne îmbrăţişam încă de la uşă şi dansam pe coridorul îngust, după care ne aruncam pe canapeaua extensibilă pe care Christine o desfăcea şi o pregătea dinainte.

Mă luase un pic frigul acolo pe balcon şi am intrat în bucătărie să mai aduc nişte vin. Pe Christine rar o dobora frigul şi se mândrea cu asta. Am sânge de nordic, spunea. Şi când spunea asta, i se semeţeau ochii.

- Mai bea şi tu, că e frig, am îndemnat-o.

Ea a luat paharul şi l-a golit repede, apoi a râs.

- Uită-te acolo! a spus şi a arătat către josul străzii.

M-am uitat. Un grup destul de mare de oameni, majoritatea bărbaţi tineri, să tot fi fost vreo sută, veneau dinspre centrul oraşului făcând o gălăgie teribilă. Scandau lozinci diferite, nereuşind probabil să se pună de acord asupra uneia singure, în aşa fel încât din toată larma lor se distingeau doar cuvinte separate, fără sens: pâine, Ceauşescu nu mai e, Regele Mihai, comunismul, deşteaptă-te. Din când în când, mai multe voci reuşeau să le acopere pe celelalte cu strigătul: Ole! Tot mai mulţi oameni ieşiseră la balcoane, scoşi din case de zarva celor de pe drum, iar câinii vagabonzi din zonă, împreună cu cei din cartierul vechi de case, începuseră să urle, dar parcă ei erau la unison şi oraşul vuia tot mai ascuţit. Grupul se apropria din ce în ce mai mult şi când ajunse sub balconul nostru l-am văzut pe Tomiţă în mijlocul cetei. Alţi doi tineri îl ţineau pe după umeri, în aşa fel încât păreau înlănţuiţi ca la horă şi strigau veseli: Libertate, libertate, libertate!

Câteva fete bete şi fericite îşi unduiau trupurile printre bărbaţii dornici de cât mai multă revoluţie.

- Uite-l pe Tomiţă, i-am spus lui Christine, entuziasmat.

Ea s-a uitat prin mine: de ce ar interesa-o Tomiţă?!

Pentru că a fost colegul meu de bancă şi este prietenul meu cel mai bun, i-am răspuns în gând. Pentru că şi el te privea la fel de hămesit ca şi mine. Şi mai ales pentru că e Revoluţie, iar în aceste timpuri e singura ocazie din viaţa ta când poţi să te prefaci că iubeşti pe toată lumea, iar lumea se poate preface că te crede.

Am coborât supărat că nu a venit şi Christine cu mine. Revoluţia ar fi fost mai frumoasă dacă am fi fost împreună, aşa credeam eu. Toma, căruia îi spuneam Tomiţă, era beat, iar cei din jurul lui la fel. Acum l-am observat şi pe Marin, care a strigat la mine:

- Ţi-am spus că m-am jurat că vine şi Tomiţă! Fraţilor, mâine plecăm cu toţii la Bucureşti!

Ceilalţi au strigat: Libertate! Libertate! Libertate!

Tomiţă m-a întrebat unde naiba am fost, că ei au avut toată după-masa treabă cu eliberarea deţinuţilor politici din beciurile Miliţiei şi cu distrugerea tablourilor cu Ceauşescu din clădirea Primăriei. A fost o distracţie să îi vadă speriaţi şi umiliţi pe miliţienii care până azi se credeau stăpânii oraşului.

- Îl mai ţii minte pe ăla care te-a amendat când mergeai cu bicicleta? a strigat Tomiţă la mine.

Nu a mai aşteptat să îi răspund. Mi-a spus el că i-a tras nişte şuturi în coaie ca să îi iasă pe nas amenda şi atitudinea de comunist, în morţii mă-sii de jegos, că deja i se urcaseră gradele la cap, plutonierul pulii moarte!

- Ştii ce a păţit ăsta?! l-a întrebat el pe Marin, arătând către mine.

- Ce? a răsărit şi Sergiu din spatele lui Tomiţă.

- A cântat de bucurie şi a luat amendă!

Cei care l-au auzit pe Tomiţă au râs şi feţele lor voiau să spună: ce chestie!

Într-adevăr, am fost foarte supărat când am luat amenda aceea, cu vreo doi ani înainte de Revoluţie. Ieşisem cu bicicleta şi voiam să ajung în oraş, că noi stăm mai la margine, practic în afara oraşului, să tot mergi vreo trei kilometri. În faţa mea am prins un tractor, abia se târa pe şosea, aşa că l-am depăşit cu uşurinţă, iar când am trecut în viteză pe lângă el am strigat yuhuuuuuu! şi am luat mâinile de pe ghidon, ca să mă dau mare. Dar în faţa tractorului era maşina Miliţiei. În maşină, Bunicel – aşa îi spuneam agentului de circulaţie din oraş, pentru că era în vârstă şi pe deasupra mai avea şi o faţă de om bun. O fi fost nervos în ziua aia, fiindcă mi-a făcut semn să trag pe dreapta şi a venit stropşit la mine: Unde te crezi, bă, în America?! Ia, actele la control!

- Păi nu am acte, am bâiguit eu…

- Acte nu ai, dar eşti şmecher! a făcut el. Unde lucrează tac-tu?

- E strungar la atelierul minei Lupeni.

- Aha, s-a luminat Bunicel şi a scos chitanţierul cu amenzi. Am o bucurie pentru tac-tu: o sută de lei amendă. Dacă în douăzeci şi patru de ore nu vine la sediu să plătească, îl căutăm la serviciu şi îi punem poprire pe salariu. Şi o să plătească până când o să vă iasă din cap şmecheria. Ai înţeles, bă, şmechere?

Şi asta a fost tot. Tata nu m-a certat, dar era un pic panicat, pentru că a doua zi trebuia să facă ore suplimentare ca să îndeplinească planul de producţie şi nu avea timp de mers la Miliţie. L-a liniştit mama: Lasă, că mă duc eu!

- Aşa că îmi eşti dator, a zis Tomiţă. I-am spart coaiele lui Bunicel! Să nici nu te gândeşti că nu vii mâine cu noi. Nu accept un refuz. Cine nu vine cu noi la Bucureşti e un laş.

- Şi mă-sa e curvă, a mai adăugat Sergiu.

Tomiţă devenise grav, iar Sergiu îşi adunase buzele şi mă privea fix. Marin se învârtea ca o muscă fără cap şi începuse să

vorbească cu cei ieşiţi la balcoane despre faptul că apa e otrăvită.

- E doar un zvon! le-a strigat Marin, e un război psihologic, puteţi bea liniştiţi apă de la robinet.

O voce l-a invitat pe Marin să bea el cu mă-sa apă otrăvită şi l-a înjurat destul de urât. Noi o să bem vin! a mai spus Vocea.

- Bă, tâmpiţilor, a urlat Marin pe toată strada, care are sânge în pulă să coboare la mine cu o sticlă de apă de la robinet şi mă jur că o beau pe toată în faţa voastră. De aia sunteţi proşti, bă, proştilor, că vă terorizează ăştia cum vor ei. Nu e, bă, nici o apă otrăvită şi nu e nici un terorist pe munte, ascultaţi la mine ce vă spun. Ăştia doar se joacă cu minţile voastre. Ascultaţi la Marin ce vă spune, futu-vă-n gură de proşti care staţi sub pat şi puneţi botul la toate prostiile care se spun la televizor.

- Du-te, bă, dracului de beţiv! a strigat Vocea. Lasă-ne!

- Vă las, a zis Marin încet şi simplu şi s-a întors vesel către mine. Vezi? Sunt proşti.

- Tomiţă, am zis eu serios, hai să mâncaţi ceva şi să vorbim ca lumea.

Când am apărut cu cei trei la uşă, Christine ne-a invitat politicos în casă, însă, când am trecut pe lângă ea, m-a privit cu nişte ochi îngheţaţi. Tomiţă se simţea un pic stingherit, dar Marin şi Sergiu s-au şi trântit pe canapeaua crem şi urmăreau atenţi ce se petrece la televizor. Eu i-am făcut Christinei un semn discret că ăştia sunt hămesiţi de foame şi ea a râs. Apoi i-a întrebat de unde vin. Atât le-a trebuit: prezenţa ei le-a deschis apetitul pentru poveşti grozave. Sergiu i-a spus că el ştia de Revoluţie, auzise cu o săptămână în urmă că sunt ceva mişcări la Timişoara, dar sistemul lui Ceauşescu ascunsese adevărul. Bine, el, Sergiu ştia totul, că avea informaţii (nu se ştie de unde, iar Sergiu a lăsat aici în mod intenţionat să planeze misterul), iar imediat ce a primit aceste informaţii (acum Sergiu

şi-a lăsat privirea în jos), le-a răspândit printre oamenii din Vale, ca să îi ridice la luptă. De aia m-au băgat ăştia la beci, a mai spus Sergiu cu o faţă resemnată.

- Fix pula ce zici tu, a zis Marin. Ştia toată lumea că e Revoluţie la Timişoara de la Radio Europa Liberă.

Am tăcut cu toţii câteva secunde. Sergiu s-a făcut că nu aude şi că e foarte atent la evenimentele prezentate la televizor. Doar Christine a râs. Mereu râdea, însă eu ştiam că în spatele veseliei afişate ea calculează, cântăreşte, tranşează. Tot Christine a venit cu ideea să ne aducă nişte chiftele, iar Marin a întrebat-o dacă are şi nişte ceapă, sigur că avea, aşa că ne-am pus toţi pe mâncat chiftele cu ceapă şi pe băut vin, numai Marin s-a ridicat dintr-o dată, s-a repezit în bucătărie şi şi-a umplut o cană mare cu apă de la chiuvetă, pe care a băut-o ostentativ în faţa noastră:

- Vedeţi?!

Christine l-a privit într-un fel care m-a făcut gelos şi i-a spus cu simpatie că va muri otrăvit. Marin i-a răspuns că de fapt nu există nici un terorist interesat să omoare oamenii din Valea Jiului – de ce ar face-o? – şi că, dacă cineva mai luptă pentru Ceauşescu, lupta se dă în Bucureşti. Acolo, da, era plin de fanatici ai dictatorului, care aveau şi putere şi arme. Asta era viziunea lui Marin: suntem un oraş prea mic, prea neînsemnat şi situat la mama dracului între munţi, ca să vină cineva să impună ceauşismul cu forţa armelor. E suficient ca dictatorul să preia din nou puterea în Bucureşti şi o va avea automat peste toată România, printr-o simplă comandă.

- Interesant, a spus Christine şi s-a aşezat în fotoliul din faţa canapelei pe care ne înghesuiserăm toţi patru şi aşa ne putea vedea mai bine.

Avea pe ea un pulover vişiniu închis care îi venea de minune şi ochii ei albaştri începuseră să lucească de la vin. S-a ghemuit în fotoliu pe o parte, cu picioarele strânse şi se vedea că nu are sutien. Cred că Sergiu vedea cel mai bine lucrul

ăsta… Christine se bine dispusese într-atât de mult, încât ne-a dat voie să fumăm în living.

- Acum vă înţeleg de ce vreţi să mergeţi la Bucureşti, ne-a privit ea pe toţi patru dintr-o dată.

Tomiţă, care până atunci tăcuse încurcat, i-a spus că ar putea veni şi ea cu noi, că ar putea participa la îngrijirea răniţilor, până la urmă oricine poate să ajute cu un bandaj şi un pahar cu apă, ca să nu mai punem la socoteală că o prezenţă plăcută este atât de…

- Atât de?... am fost eu curios.

- Atât de plăcută… a zis Tomiţă şi Christine stătea în fotoliu ca o felină arcuită şi zâmbea.

Am tot discutat încă vreo oră şi până la urmă am reuşit să ne punem de acord că plecarea va fi a doua zi cu trenul de seară, în aşa fel încât să avem timp să ne aprovizionăm cu medicamentele pe care voiam să le ducem la Spitalul Militar din Bucureşti (acolo zicea Marin că ar fi mare nevoie) şi eventual să convingem cât mai multă lume din oraş că la Bucureşti e lupta adevărată şi decisivă şi că acolo trebuie să ne mobilizăm, degeaba stăm între munţii ăştia şi ne văicărim ca nişte pizde şi turnăm vin în noi, să mă scuze tovarăşa profesoară, la revedere, noi am plecat, a mai spus Marin şi a şi dispărut pe uşă. Tomiţă a ieşit şi el după ce am dat noroc şi mi-a reamintit că nu acceptă să nu vin şi eu cu ei, iar Sergiu a plecat ultimul, după ce i-a pupat mâna Christinei şi i-a mulţumit aproape umil pentru chiftelele nemaipomenite, pentru ceapă şi pentru vin şi cred că i-ar fi mulţumit şi pentru facerea lumii, numai să mai stea cu mâna ei pierdută în mâna lui.

- Nu credeam că Tomiţă e atât de hotărât, a spus Christine când am rămas numai noi doi şi s-a apucat să strângă masa tot pendulând între living şi bucătărie.

- Este, i-am răspuns eu, străduindu-mă să o ajut cu vasele, astăzi l-a bătut pe un miliţian care m-a amendat pe mine acum vreo doi ani.

Christine s-a oprit în uşa bucătăriei şi a făcut ochii mari la mine: cum aşa? Stai jos şi povesteşte-mi, că oricum mai mult mă încurci, lasă-mă pe mine să adun pe aici.

- Eiiii, nu l-a bătut anume pentru povestea cu amenda mea, cred că problema a fost că s-a nimerit să fie tocmai azi în sediul Miliţiei, mai bine fugeau cu toţii din oraş, nu ştiu ce să zic… Iar omul ăsta a fost pedepsit a doua oară pentru aceeaşi faptă, am râs eu. Prima dată de mama, iar acum de Tomiţă.

M-am lăsat leneş în fotoliu şi i-am povestit şi Christinei cum s-a dus mama la sediul Miliţiei, a doua zi după amendă. L-a găsit pe Bunicel acolo şi acesta a salutat-o politicos: Sărumâna, doamna asistentă, cu ce vă putem ajuta? Mama i-a spus că îl caută pe şeful Miliţiei, unul Muşat, care o simpatiza de multă vreme, ca să depună o reclamaţie împotriva lui, a lui Bunicel. Asta ca să învăţaţi, domnule Bunicel (nici măcar nu se ferea să îi spună porecla) că oamenii se tratează cu respect, că noi nu suntem nici derbedei, nici ţigani şi, dacă tovarăşul Muşat nu mă ascultă, am să merg până în pânzele albe, înţelegi? mă duc la Partid, mă duc până la tovarăşul Ceauşescu dacă e nevoie, că s-au mai dus şi alţi oameni de rând la dumnealui şi le-a făcut dreptate, pentru că tovarăşul Ceauşescu nu ştie, habar nu are cum vă purtaţi cu populaţia, dar el este un om drept şi mă va asculta, mai ales că am un nepot care lucrează la Comitetul Central. La început, Bunicel a râs şi a crezut că e vreo manevră de intimidare din partea mamei, că mama joacă la cacealma, dar când l-a chemat Muşat la ordine, i-a pierit zâmbetul şi i-au căzut umerii. Muşat l-a apostrofat pe Bunicel şi i-a spus că nu are chef de evenimente negative în circa lui de Miliţie care să se audă sus, la centru şi că, înainte să vă luaţi de cineva pe stradă, mai întrebaţi dracului şi voi cine este, informaţi-vă – nu aşa v-am învăţat? –, ce e atât de greu să ştii pe fiecare om dintr-un pârlit de cartier al unui pârlit de oraş?... Tovarăşe maior, permiteţi să raportez, a spus Bunicel umil, ştiam că tatăl băiatului e strungar la mină. Muşat a strigat la el: lasă-l, bă, pe tac-su! eşti un bou dacă nu ştii cine e mă-sa!

Te las să afli singur cine este şi, dacă nu îmi aduci informaţii corecte până mâine, te sancţionez! Că nu de aia vă trimite Partidul pe stradă să daţi amenzi ca proştii, ci să aflaţi totul despre oameni! Am înţeles, tovarăşe maior, a mai spus Bunicel şi a plecat să culeagă informaţii.

Dar chiar că Bunicel era de pe altă planetă dacă nu ştia ce faimă avea mama, care, fără să vrea, s-a împrietenit cu ştabii din Partidul Comunist tocmai în timpul grevei minerilor. Atunci minerii i-au luat ostatici pe câţiva dintre politicienii trimişi de Ceauşescu pentru a potoli lucrurile şi i-au ţinut mai multe zile închişi chiar în ghereta paznicului de la poarta întreprinderii. Cum hrana pe care le-o dădeau minerii era foarte sumară (tocmai pentru a le arăta în ce condiţii se trăieşte: na, bă, mâncaţi şi voi pâine cu ceapă, să vedeţi cum e!) şi cum unul dintre ştabi suferea de ulcer, s-a impus ca el să fie asistat medical. E drept că ceapa cam taie la stomac. S-a nimerit ca mama să lucreze în tura aceea la policlinica minei şi nici mai mult, nici mai puţin a dat fuga acasă şi i-a gătit omului o supă de pasăre cu tăiţei de casă…

Christine râdea înfundat în timp ce spăla vasele şi mă asculta pe mine.

- Nu râde, ştii că mama găteşte foarte bine.

Dar Christine nu se mai putea opri din râs şi se roşise toată. S-a întors către mine:

- Adică greva din ’77 a fost spartă de un castron de supă?

- Hei, am strigat eu, mama nu e spărgătoare de grevă! Şi greva nu s-a spart, dimpotrivă, minerii au ţinut-o pe a lor până au obţinut ce au vrut.

- Taci, ticălosule… a zis Christine tandru şi mi s-a pus în poală. Ne-am sărutat pe fotoliu până când ea a spus încet: hai în pat, spărgătorule…

*

A doua zi m-am trezit pe la zece şi aveam gândurile foarte clare: la ora două trebuia să mă întâlnesc cu Tomiţă ca să mergem la spitalul mare să luăm medicamentele şi să ne îngrijim de o maşină care să ne ducă la gara din Petroşani. Mi se făcuse dor de casă şi de ai mei, dar nu mai voiam să dau pe acolo, fiindcă mama mă ştia plecat la Revoluţie şi nu puteam să apar aşa tam-nesam: ştiţi, am luat o pauză de Revoluţie ca să trec să vă văd, dar diseară plec din nou. Şi nu mai era sigur că aş fi plecat, pentru că nu mă trăgea inima deloc, dar le promisesem băieţilor că merg şi am făcut asta de faţă cu Christine. Mi-aş fi dorit să pornesc televizorul şi să aud că toată tevatura s-a sfârşit, că Ceauşescu a fost capturat, că teroriştii s-au predat şi că putem să ne continuăm liniştiţi viaţa, mai ales că a doua zi era Ajun de Crăciun.

- Ce se mai aude? am întrebat-o pe Christine care se ridicase din pat cu mult înaintea mea şi făcuse cafeaua. Acum ronţăia un biscuit şi se uita absentă pe geamul de la bucătărie.

- În oraş e linişte, am fost după pâine pe la nouă şi totul pare normal. Dar e destul de cald…Nu cred că o să avem zăpadă de Crăciun.

M-am ridicat, mi-am pus cafea şi mi-am aprins o ţigară uitându-mă din bucătărie la televizorul din cameră, nepornit încă şi în care îmi pusesem toată speranţa. Christine a fugit de fumul de ţigară care umpluse bucătăria şi începuse să aranjeze patul. Încă nu îşi împletise părul şi din decolteul capotului i se zăreau sânii, atinşi de şuviţe blonde. Eu mă rugam în gând la Dumnezeu, în timp ce fumam, să se fi terminat Revoluţia şi să nu fiu nevoit să plec diseară. Aveam nişte presimţiri rele sau poate pur şi simplu mai voiam să rămân cu Christine, cine ştie… nu puteam să deslușesc prea bine ce e în sufletul meu, aşa că am terminat de fumat şi am pornit televizorul.

- Mda, am zis eu amărât, aceeaşi nebunie. Se pare că teroriştii nu se lasă.

Christine a ghicit ce e cu mine: Andrei, nu trebuie neapărat să mergi la Bucureşti. Tu nu eşti soldat…

- Păi nu sunt soldat, şi nici nu plec să mă lupt cu nimeni, mă duc doar să ajut, aşa cum văd la televizor că s-au dus mii şi mii de oameni din toată ţara. Şi văd că oamenii care apar pe ecran ne cheamă să fim acolo. Înseamnă că au nevoie de noi… E simplu.

- Nu ştiu, Andrei, cât e de simplu…

Christine s-a aşezat pe marginea patului lângă mine, şi-a pus mâinile între genunchi şi se uita în podea.

- Nu ştiu cât e de simplu, a repetat încet şi a fost pentru prima oară când am văzut lacrimi în ochii ei albaştri.

*

Înainte de două am plecat şi eu. Mă îmbrăcasem într-un palton negru, lung, cu o croială de manta militară şi cu două rânduri de nasturi, aşa că eram mulţumit: arătam a revoluţionar în condiţiile de atunci sau a om elegant în condiţii de pace şi aşa şi trebuia să arăt la prima mea ieşire dintre munţi. Christine nu a mai plâns, dar avea o faţă de om împovărat, a vorbit puţin toată dimineaţa, iar când am ieşit pe uşă mi-a spus că ar vrea să mă întorc cât de repede şi să trec neapărat pe la ea, că poate încă nu va fi plecată în Germania. Şi oricum, prima dată se va duce la Sibiu, la mama ei, dacă nu mai sunt aici, sună-mă acolo, ştiu sigur că ţi-am dat numărul de telefon mai de mult, şi dacă răspunde mama să-i spui că eşti un coleg de la şcoală, profesor de istorie sau de ce vrei tu. Sună-mă, să ştiu şi eu că eşti bine, a mai spus şi m-a strâns tare în braţe pentru un minut sau două, apoi s-a dat doi paşi înapoi şi s-a mirat ce bine îmi stă paltonul, uite că aseară nici nu am băgat de seamă ce elegant eşti. A râs, iar eu m-am simţit flatat şi am redevenit optimist. Până la urmă, să sperăm că totul se va sfârşi foarte repede şi peste două-trei zile voi fi înapoi şi poate că vin şi eu cu tine în Germania… Christine m-a mângâiat pe obraz, m-a privit drept în ochi şi a zis destul de sec:

- Asta nu cred.

- Am să încerc să te sun din Bucureşti, am mai spus şi am coborât scările blocului cu inima mai uşoară.

Pe Tomiţă l-am găsit în pijamale şi mahmur. Locuia singur într-un apartament mic şi unii îl invidiau pentru asta, pentru că cei mai mulţi dintre cei care am urmat şi am terminat liceul împreună, cu mai bine de un an în urmă, încă locuiam cu părinţii noştri. Singur fiind, îşi permitea un alt fel de viaţă decât a noastră, de fapt viaţa pe care şi-a dorit-o, pentru că mereu a fost un petrecăreţ şi un om de lume – cum ar zice mama –, în plus, avea în cap tot felul de năzbâtii tehnice, pe care eu nu le-am înţeles niciodată, dar care i-au umplut apartamentul cu o grămadă de lucruri adunate cine ştie de pe unde, în aşa fel încât una din camere semăna cu un depozit de nimicuri.

- Nu te mai laşi de invenţiile tale… am constatat eu intrând.

Tomiţă mi-a spus că nu are chef de predicile mele şi a dispărut în bucătărie de unde m-a strigat dacă vreau cafea. Cafea nu voiam. Ţi-e foame? a continuat el. Nici foame nu îmi era, mâncasem la Christine. Atunci vezi că am nişte bere pe coridor. M-am uitat pe hol: era o ladă plină, aşa că am desfăcut o sticlă şi am stat liniştit în living.

- Aşa, băiatul meu, a zis Tomiţă cu satisfacţie când s-a întors din bucătărie cu o cană de cafea aburindă şi a văzut că sunt la a doua bere. Ştii ce am hotărât aseară cu Marin şi cu Sergiu? Să nu ne întoarcem din Bucureşti până când nu îl vedem pe Ceauşescu prins şi băgat la închisoare. Ce zici?

- De acord, am spus eu. E o chestiune de zile. Armata e de partea revoluţionarilor, aşa că nu are cum să dureze prea mult.

- Oricât ar dura, te juri că nu venim acasă până când Revoluţia nu va învinge?

Am ezitat câteva secunde, iar apoi i-am spus că mi-e cam teamă de jurămintele lui, pentru că m-a mai înşelat o dată.

- Lasă, Andrei, atunci a fost o copilărie. Şi noi eram nişte copii, ce naiba… Acum suntem ditamai oamenii şi e treabă serioasă.

- Eşti mahmur, am schimbat eu vorba. Arăţi destul de rău. Să-ţi fac o frecţie cu oţet?

- Mda, ştiu că arăt ca dracu'… hai, fă-mi o frecţie, poate îmi mai trece naibii durerea de cap.

Adevărul e că Tomiţă era cam palid şi poate că din cauza asta coşurile de pe faţă păreau mai mari, mai roşii şi mai multe.

S-a dezbrăcat până la brâu şi s-a întins pe pat cu faţa în jos, iar eu l-am masat cu nădejde mai ales pe tâmple şi pe ceafă. El gemea de plăcere şi se încorda…

- Te-ai mai întremat, i-am zis, ia uite ce muşchi ai făcut! Acum un an erai mai slăbănog ca mine.

- Da… am ridicat multe baterii de tractor, de-aia mi s-au umflat muşchii. Hai, gata, mulţumesc!

Am râs amândoi, iar eu mi-am reluat locul şi sticla de bere şi am ţinut să-i reamintesc că într-adevăr au fost nişte ticăloşi cu bateria aceea de tractor, şi el, şi Marin, bine că nu a aflat nimeni, că ne făceam de râsul şcolii şi al oraşului. Ca să nu mai spun ce ar fi făcut mama cu noi! Asta ne-ar fi lipsit în ultimul an de liceu…

Tomiţă nici nu mă mai asculta, s-a schimbat de pijamale şi şi-a desfăcut o sticlă de bere, o să îmi mai revin dacă beau o bere, nu te mai uita aşa la mine, parcă ai fi o soacră… Şi se învârtea fără scop prin casă cu sticla în mâna, ia să îl sunăm noi pe domnul Sergiu…

Îmi plăcea fâşâitul discului de telefon, zgomotul acela când formai numere, puneai vârful degetului în gaura rotiţei, apoi o aduceai până la opritor, după care îi dădeai drumul şi se auzea un ţăcănit continuu în tot timpul în care discul revenea la poziţia iniţială.

Sergiu nu răspundea şi Tomiţă a tot insistat vreo zece minute, după care a trântit încruntat telefonul în furcă: labagiul dracului, mai bine îl lăsam în beciul Miliţiei!

Poate că doarme, mi-am dat eu cu părerea, sau o fi pe afară.

Dar Tomiţă avea fler la oameni şi, dacă el mi-a explicat că Sergiu e un mincinos şi că de fapt nu a avut niciodată de gând să vină la Bucureşti, atunci eu l-am crezut fără nici un dubiu şi am zis că e mai bine aşa, ne-a ferit Dumnezeu să plecăm la Revoluţie cu un om fără cuvânt după noi. Mai taci şi tu cu prostiile tale, s-a uitat Tomiţă urât la mine, vorbeşti ca o babă… am simţit că voia să mă înjure şi pe mine, dar nu o făcea niciodată, oricât de furios ar fi fost, poate şi pentru faptul că eu nu înjuram deloc.

- Dă-l în mă-sa de fătălău, a mai zis îndreptându-se din nou către telefon, ia să vedem dacă s-a trezit Marin.

La telefonul de la casa lui Marin nu răspundea nimeni, ăsta sigur e pe drum către noi, tu chiar nu vrei ceva de mâncare? că eu mă pun să-mi fac nişte ouă în tigaie, Paştele mă-sii de Revoluţie, să vezi tu că nu ne adunăm nici zece oameni să plecăm la Bucureşti, aşa viteji suntem!

Dar până la urmă ne-am adunat exact douăzeci şi doi de băieţi şi o fată, una Angela, asistentă la spitalul mare, care a ţinut morţiş să vină şi ea şi să predea personal sacii cu medicamente destinaţi Spitalului Militar din Bucureşti. Marin nu a putut să scape de ea în nici un chip şi nici nu ar fi fost drept, pentru că Angela a rezolvat practic tot ce planificaserăm noi cu o seară înainte: a colectat medicamentele şi a vorbit la Primărie să ni se pună la dispoziţie un autobuz care să ne transporte la gară. Şi mai avea Angela un mare avantaj: era singura persoană trează din tot grupul. Dacă Angela făcuse ce făcuse, pentru că o convinsese Marin şi pentru că oricum era o fată cu suflet, ceilalţi se adunaseră la îndemnul unuia căruia noi îi spuneam Bărbosul, un tip la vreo treizeci de ani, adică cu zece-unsprezece ani mai mare decât noi, destul de nesuferit – poate şi pentru faptul că nouă ni se părea bătrân şi nepotrivit cu aventura noastră – şi care ne-a spus de la bun început că ei

(adică el şi cei pe care i-a convins el) merg la Bucureşti cu scopul de a anunţa noua conducere a României că în Lupeni nu s-a schimbat nimic, că, deşi populaţia s-a revoltat, la Primărie au rămas aceeaşi oameni şi că el vrea să primească girul celor de la Bucureşti pentru a-i înlătura definitiv. Ceea ce era oarecum adevărat, pentru că ne-a povestit Marin că, în dimineaţa aia, cât voi aţi dormit, puşlamalelor, vice-primarul, mâna dreaptă a fostului primar – care între timp a dispărut din oraş nu se ştie unde – a ieşit spăşit în faţa celor adunaţi în faţa Consiliului local, şi-a dat foc la carnetul de membru al Partidului Comunist şi aproape că s-a jurat pe mă-sa că de azi înainte va fi alt om, ba şi că va organiza alegeri libere cât de curând, iar cine vrea să îl voteze, bine, cine nu, iară bine, dar fără violenţă, tovarăşi, doar scrie şi în Biblie că violenţa naşte violenţă, iar poporul nostru a respectat mereu Biblia, nu-i aşa? Aşa este, l-au aprobat câţiva, iar în dreapta vice-primarului stătea Bunicel surâzător, cu o vânătaie sub ochi şi cu o banderolă tricoloră pe braţ – semn că a trecut de partea Revoluţiei – şi în stânga lui era un căpitan de infanterie, iar lângă căpitan stătea Sergiu cu o puşcă mitralieră la piept, purtând pe mânecă însemnele Gărzii Patriotice şi aşa am ştiut cu toţii că Primăria, Miliţia, Armata şi Sergiu s-au unit, au fraternizat, cum se spunea la televizor… Păi atunci noi ce mai căutăm la Bucureşti, dacă toată lumea a căzut la pace? Eşti prost? l-a întrebat Marin pe cel care a deschis gura. Cum ce căutăm? Au mai rămas teroriştii şi Ceauşescu.

Aşadar ăsta era motivul pentru care Sergiu nu mai venea cu noi la Bucureşti, a devenit paznicul liniştii din oraş, alături de militari şi de miliţieni, ceea ce nu e un lucru rău, mi-am dat eu cu părerea, dar Bărbosul avea cu totul alte idei şi a mârâit gânditor:

- Mai vedem noi!

De altfel, în tren, mergând spre Bucureşti, Bărbosul a ţinut să ne spună de mai multe ori şi tot mai apăsat că singurul

lui scop era să ia legătura cu cei care conduceau Revoluţia şi să îi atenţioneze că în micul nostru oraş ea, Revoluţia, nu a învins şi nici nu va învinge atâta vreme cât la Consiliul local se aflau aceeaşi oameni, apăraţi de militari şi mai nou de derbedei cărora li s-au dat arme şi banderole cu însemnele Gărzii Patriotice, iar dacă cei de la Bucureşti nu pot remedia situaţia, el este hotărât să se întoarcă şi să pornească o nouă revoluţie.

Eu credeam atunci foarte tare că Bărbosul s-a aşezat anume în compartimentul nostru şi nu stătea cu prietenii lui, tocmai pentru a ne convinge să participăm la planul pe care îl avea în legătură cu oraşul, problema era că noi nu aveam nici unul chef de ceea ce ni se părea atunci o aiureală, aşa că de la un timp nici nu l-am mai băgat în seamă, iar Marin a scos din rucsacul lui o tăblie mare de slănină, câteva cepe, două sticle de vin, două pâini şi a zis vesel:

- Ia, luaţi şi băgaţi în voi, măcar să murim sătui!

Angela a pus şi ea la bătaie nişte cârnaţi afumaţi, nişte prăjituri şi un litru de ţuică tare, făcută în casă, că doar e Crăciunul, aşa că am mâncat şi am băut pe săturate, eu chiar mă ameţisem şi de la o vreme am aţipit, învăluit în veselia celorlalţi, în fumul ţigărilor şi legănat de zgomotul sacadat al trenului.

*

M-a trezit vocea tare a lui Tomiţă, care le povestea celorlalţi cum au reuşit el cu Marin să mă prostească să furăm o baterie de tractor. Avea nevoie de bateria aceea, pentru că se întâmpla foarte des ca seara să se întrerupă alimentarea cu energie electrică în tot oraşul, aşa a ordonat Ceauşescu pentru a se face economie, iar lucrul ăsta se întâmpla de câţiva ani în toată ţara, ceea ce pe unii ca Tomiţă îi irita destul de tare. De multe ori venea la ore, mai ales în ultimul an de liceu, şi când era scos la tablă spunea că nu a putut să înveţe pentru că e alergic la fumul de lumânare, ba odată s-a şi certat rău cu profesorul de română,

era cât pe ce să fie exmatriculat… În pauze, pe holuri sau în clasă, îl înjura în gura mare pe Ceauşescu, băga-şi-ar economia în cur, că pe mine mă dor ochii să citesc la lumina lanternei, de ce dracu' nu face economie la două-trei noaptea, când nu citesc decât insomniacii?! Şi s-a repezit furios la tabloul lui Ceauşescu, atârnat deasupra tablei, cu gândul să-l ia de acolo şi să-l spargă. Marin a sărit din spatele clasei şi i-a luat tabloul din mână, ce-ai, bă? ai înnebunit? vezi că te bagă ăştia la beci. Tomiţă făcea pe prostul, păi de unde să ştie Miliţia cine a spart tabloul? dar Marin tăcea, i se aprinseseră ochii, aşa că a lăsat-o şi Tomiţă mai moale, ştia de ce e în stare Marin când îl apucau dracii.

- Miliţia ştie orice, oricând şi o faptă ca asta nu e iertată niciodată, i-a spus Marin după ce l-a scos pe Tomiţă din clasă, nu fii tâmpit, ştii că sunt cel puţin doi din clasa noastră care dau rapoarte la Miliţie sau chiar la Securitate, ca să nu mai vorbim că şi printre profesori sunt turnători, şi poate cu Muşat o mai scoţi la capăt, dar să te văd dacă te toarnă la securişti, te ia dracu' direct la Canal, aşa că stai naibii în banca ta, că te bat rău de tot şi mai bine să te bat eu decât *ăia*…

Dar Tomiţă chiar suferea din cauza faptului că seară de seară nu avea lumină, aşa că el şi Marin au trecut într-o duminică dimineaţa pe la mine, aşa, cam fără scop şi, după ce le deschide mama uşa şi rămânem numai noi trei în camera mea, zice: bine, bă, nu vezi ce vreme mişto e afară? hai pe munte!

Era frumoasă vremea, într-adevăr, ca de sfârşit de aprilie, şi munţii păreau primitori, cred că înmuguriseră şi brazii, numai bine aş fi cules o plasă sau două de muguri de brad din care mama face un sirop foarte bun, aşa că le-am zis: vin, stai să bag ceva mâncare în rucsac şi mergem.

La Dorna Verde ne-am oprit şi am făcut un foc sus pe stânci, deasupra cascadei, am prăjit nişte slănină, am aruncat câteva cepe să se coacă pe vatră, după care am coborât şi ne-am

băgat până la genunchi în apa rece tot căutând cu mâna pe sub bolovanii din râu, poate reuşeam să prindem vreun păstrăv pe care să îl rumenim pe piatră încinsă în jar. Nu am dat de nici un păstrăv şi de la o vreme ne îngheţaseră picioarele, aşa că am mâncat ce am avut şi am luat-o în sus, tot mai către munte, eu cu gândul să găsesc un luminiş cu brazi tineri şi înmuguriţi, Tomiţă şi Marin cu gândul să ajungă la exploatarea forestieră de sub Straja, unde ştiau că sunt tractoare mari, puternice şi cu baterii enorme. Încă nu îmi spuseseră nimic de planul lor, dar, când au văzut un tractor parcat pe marginea drumului, Marin a zis: ia uite şi la proştii ăştia unde l-au lăsat şi în următoarea secundă s-a şi urcat în el şi a început să tragă de volan când în stânga, când în dreapta. Tomiţă râdea fericit, iar Marin începuse să zbiere cât îl ţineau plămânii: eu sunt Licăăăă tractoriiistuuul, şi bătea cu picioarele în pedale. Ca şi cum atunci i-ar fi venit ideea, Tomiţă spuse încântat: hai să luăm bateria! Marin l-a privit mucalit, ce dracu' să faci cu ea? Cum ce să fac?, pun pe ea becuri şi aşa pot să învăţ şi eu seara, că mai am un pic şi rămân corigent la română. Hai, faceţi şi voi un gest nobil, s-a întors el către mine, şi ajutaţi-mă să o car.

- Eu nu fur, să vă fie foarte clar! i-am răspuns sec. Dacă vrei baterie, cumpără-ţi!

Marin a sărit cu gura pe mine, că tractorul oricum e abandonat şi că mult nu va mai dura până să-l dezmembreze ţiganii ca să-l ducă la fier vechi, bucată cu bucată, aşa că putem să luăm şi noi bateria, vrei să rămână ăsta corigent la română?! şi să-ţi mai spun ceva – a coborât Marin din tractor –, nu numai că tractorul e abandonat, dar pe deasupra mai e şi avut obştesc, cum zice tovarăşul Ceauşescu, aşa că bagă la cap ce îţi spun: noi acum nu furăm, noi acum ne luăm dreptul nostru!

Teoria asta cu dreptul nostru o avea şi mama, când l-a pus pe tata să facă ceva la contorul din apartamentul nostru ca să nu mai plătim atât de mult pentru factura de curent electric, aşa că m-am mai muiat, dar tot nu eram convins:

- Sunteţi voi siguri că e abandonat tractorul?

- Absolut, a spus Tomiţă. Andrei, ştii că nu te-am băga în rahat, doar suntem prietenii tăi.

Apoi mi-au dezvăluit că de fapt asta planificaseră, dar aveau nevoie de mine atât la căratul bateriei, care era foarte grea, dar mai ales să le arăt potecile, pe care ei nu le ştiau, peste deal până la intrarea în Lupeni. Acolo au lăsat de dimineaţă, ascunse într-o tufă, un cărucior şi o prelată, ca să poată străbate oraşul, tu nu trebuie decât să ne duci până la cărucior şi de restul ne ocupăm noi, n-o să te vadă nimeni prin oraş, dacă de asta ţi-e teamă.

- Şi nici n-o să afle nimeni! le-am spus eu şi i-am pus să jure.

Ne-am împreunat toţi trei mâinile şi am jurat, dar nu au trecut nici două săptămâni şi toată clasa ştia că Tomiţă ia note mai bune la română din cauză că poate învăţa seara la lumina unui bec alimentat de o baterie de tractor…

Aşa că mi-am pierdut încrederea în jurămintele lor, dar tot prietenii mei au rămas, iar în tren, după ce m-am trezit, Marin mi-a zis că prea sunt căpos, ba chiar duşmănos, hai, mai jură-te o dată cu noi că nu plecăm din Bucureşti până nu îl vedem mort pe Ceauşescu. Bine, am spus, şi toţi de acolo am jurat, iar Bărbosul şi Marin au plecat prin celelalte compartimente de tren să bea o ţuică cu ceilalţi şi să îi pună şi pe ei să jure…

*

Iar când m-am întâlnit cu Petre la două zile după ce fusesem cu el la cârciuma unde pusesem la cale cu Marcel plecarea în Italia, şi unde l-am revăzut pe Sergiu după optsprezece ani, am avut acelaşi sentiment că, de data asta, Petre încearcă să mă lege cumva printr-o promisiune şi anume că, orice se va întâmpla în Italia, vom sta împreună şi ne vom ajuta la bine şi la rău. La care eu am râs şi i-am spus că nu mergem acolo să ne căsătorim, nici la război nu plecăm şi să nu mai fie aşa solemn, că mă sperie.

- Ce te-a apucat?! Alaltăieri erai mai optimist, ba chiar mai încrezător decât mine. Mai bine hai să bem o bere.

Bătea soarele în zăpada care acum stătea albă toată iarna, pentru că multe mine se închiseseră între timp, iar întreprinderile de preparare a cărbunelui nu mai funcţionau de fel. Cenuşa nu mai plutea în aer, cerul era albastru şi munţii ne înconjurau liniştiţi din toate părţile, numai Petre era mohorât şi cu gânduri de piază-rea, pentru că îi spusese nevastă-sa poveşti teribile, auzite de prin cartier, cu nişte oameni de la noi din oraş, care au plecat în Italia, dar nu s-au mai întors toţi de acolo, cică unii ar fi fost omorâţi prin Sardinia şi, ca să nu mai ştie nimeni de ei, italienii i-au dat la porci şi porcul e cel mai nerod animal, te mănâncă de nu mai rămâne nimic din tine, nimic, nici o urmă…

- Petre, tu ai înnebunit? Vorbesc foarte serios, am zis eu, dar nu m-am putut abţine să nu râd, tu chiar crezi asemenea aiureli? Păi unde îţi închipui tu că plecăm, pe altă planetă? Plecăm în Europa civilizată, Petre. Eu cred că nevastă-ta vrea să te ţină acasă şi te sperie cu poveştile astea. Aşa pot să îţi spun şi eu că am un vecin la parter, care a plecat acum un an în Italia şi deja şi-a luat maşină, iar de Crăciun nu a mai venit acasă, şi-a făcut Sărbătorile la Paris, îţi dai seama? Şi pe cine ai mai văzut tu să se întoarcă de *dincolo*, în afară de vreo doi-trei derbedei cărora nu le place munca nici aici şi nu o să le placă niciunde…

Petre sorbea încet din bere şi nu părea deloc convins de ce îi spuneam eu, nu ştiu ce să zic, a oftat, parcă nici n-aş pleca, dar parcă m-aş şi duce, că am o grămadă de datorii şi dacă nu le plătesc până la sfârşitul anului vine banca peste mine şi o să rămânem fix în curul gol pe stradă… Şi noi doi, ca proştii, în seara aia eram băuţi şi nu l-am întrebat pe Marcel cu capăt nişte treburi. Unde mergem, în ce zonă a Italiei? că – vezi tu – şi asta contează, de exemplu, în Nord e lumea mai de cuvânt şi mai bună, că Nordul a mai stat şi pe la austrieci şi ăştia sunt mai civilizaţi; cât o să câştigăm? unde ne cazează? cât ne duc

mâncarea şi chiria? cam cât poţi să trimiţi la familie după o lună de muncă, eheeee, sunt multe chestii, dar noi, în loc să vorbim ca oamenii, ne uitam doar să bem, şi dacă s-ar fi putut să şi futem ceva ce bine ar fi fost, iar acum nu ştim nimic din ce trebuia să ştim.

Mda… avea şi Petre dreptatea lui, adevărul e că pe mine mă zăpăcise prezenţa Anei, pentru că, înainte să o văd pe ea, aveam în cap toate întrebările astea, mi le repetase şi mama toată ziua, mai puţin pe cea cu Nordul sau Sudul, în rest se potriveau toate cu ale lui Petre, de aceea nu puteam decât să îi dau lui dreptate: mă purtasem ca un prost. Adică uitasem să întreb esenţialul, dar şi el făcuse la fel, ceea ce m-a dus cu gândul că a fost intimidat de Ana în aceeaşi măsură ca şi mine, dar Petre a negat tot, tu nu auzi, bă, că e curva ăluia, a lui Sergiu, trăieşte cu ea şi o mai dă şi la alţii să îşi facă bani de pâine şi de ţigări, despre ce dracu' vorbim? ori crezi că eu sunt ca tine, să mă dea pe spate orice zdreanţă. Atunci m-am ridicat hotărât şi l-am invitat pe Petre să-şi măsoare cuvintele, dacă vrea să rămânem prieteni, dacă nu, să-şi vadă de treaba lui.

Iar Petre a tăcut mâlc în faţa mea, pentru că într-un orăşel ca al nostru e destul de uşor să-ţi faci o faimă şi eu aveam deja una: imediat după Revoluţie, tot oraşul ştia că am fost un erou, un tânăr foarte curajos, asta din povestirile lui Tomiţă şi ale lui Bărbosul, în plus, înainte de Revoluţie cu vreo câteva luni, am participat împreună cu Marin – care avea darul să miroasă unde e scandalul şi să îl facă şi mai mare – la o bătaie între o gaşcă a localnicilor şi una a moldovenilor trimişi cu forţa în Valea Jiului la muncă în subteran, iar atunci l-am lovit pe unul dintre ei atât de tare, încât i-am crăpat osul obrazului şi ăla a urlat ca un câine, de s-au speriat toţi, şi noi, şi moldovenii, care s-au retras în căminul lor de nefamilişti şi ne-au lăsat în pace. E drept că l-am lovit cu toată puterea – nebănuit de mare uneori – care vine din disperarea fricii. Dar, după scandalul ăsta şi mai ales după Revoluţie, oamenii au început să mă vadă, să mă

cunoască şi să mă privească într-un fel anume, unii cu teamă, alţii cu simpatie sau cu ură, dar întotdeauna cu sentimentul acela amestecat, în spatele căruia se pot ascunde multe, şi asupra căruia am căzut cu toţii de acord că se numeşte respect.

Aşa că Petre s-a ridicat lent de la masă şi eu credeam că va ieşi cu bătaie, dar el mi-a spus să mă aşez, că se duce să mai ia un rând de bere şi că trebuie să vorbim ca oamenii, ce naiba, măi Andrei, doar nu o să ne certăm de la o prostie.

- Uite care e treaba, Petre, i-am spus când a revenit cu halbele. În primul rând, hai să nu o mai pomenim pe Ana. Apoi, hotărăşte-te dacă vii sau nu în Italia. În cazul în care vii şi vom lucra împreună, te poţi baza pe mine că te voi ajuta când vei avea nevoie. Sună-mă mâine şi spune-mi ce ai decis, nu te grăbi să-mi dai acum răspunsul. Mai vorbeşte şi cu nevastă-ta şi faceţi ce e mai bine pentru voi. Ok?

- Ok, a zis Petre.

Am băut berea, am dat noroc şi ne-am despărţit. Eu am decis să merg acasă pe jos, pentru că era atât de frumos afară şi ca să-mi mai dezmorţesc oasele, căci de câteva luni nu aveam de muncă şi mă lenevisem de tot.

Pe drum, mi-am verificat cardul la un bancomat, ca să văd cum stau cu banii şi am ajuns la concluzia că mai pot rezista trei luni fără să muncesc, dar asta însemna să mă culc pe urechea că Marcel e om de cuvânt şi că plecarea în Italia e sigură. Am cotrobăit în buzunarul paltonului după cartea de vizită pe care mi-o dăduse la întâlnirea din bar şi am constatat că şcoala de limbi străine e undeva în centrul vechi, într-una dintre puţinele clădiri construite de austrieci care a scăpat de demolările din timpul comuniştilor. Numai bine îmi cădea în cale şi mi-am zis că ăsta e un semn bun şi mergeam fericit, mă salutam cu toată lumea pe care o ştiam, am mai stat cu o veche cunoştinţă şi am trăncănit, opriţi pe trotuar şi încălziţi de soare, despre faptul că, de când s-au închis preparaţiile de cărbune şi o parte din mine, avem şi noi zăpadă albă, dar nu mai avem locuri de muncă şi oraşul se pustieşte pe zi ce trece, oamenii

pleacă prin Europa, dar să ştii, mi-a spus vechea cunoştinţă – un fost inginer de la mină, ieşit acum la pensie – că Spania şi Italia s-au stricat, cel mai bine e în Anglia sau şi mai bine în ţările scandinave, dar acolo e mai greu cu munca la negru, oricum mi-a urat succes şi m-a felicitat cu admiraţie pentru hotărârea mea de a pleca în Italia, pentru că ce naiba să şi faci în ţara asta de căcat? ar pleca şi el, dar e prea bătrân, bine, am spus eu, mă bucur că v-am revăzut, Doamne-ajută să fie toate bune.

Am luat-o pe lângă spitalul vechi, apoi pe lângă biserica ortodoxă şi nu departe de ea am stat o clipă la monumentul eroilor Revoluţiei, acolo unde este de fapt un fel de mic cimitir cu două morminte şi un obelisc. Unul dintre morminte e al lui Marin, iar celălalt al unui băiat pe care nu îl ştiu, nici nu mi-l mai amintesc decât foarte puţin, dar mi-a spus Tomiţă când ne-am întors de la Revoluţie că era cu noi în tren în compartimentul vecin şi că era cel mai tânăr din tot grupul, practic nici nu terminase liceul. M-am uitat la poza lui Marin, încrustată în marmura albă a crucii, am zâmbit şi am vorbit cu el în gând, amintindu-mi cum se tot lua Tomiţă de mustăcioara lui, să fiu al dracu' dacă nu arăţi ca un căldărar, dar mie îmi plăcea cum îi stătea, deşi nu i-am spus-o niciodată.

- Aia e, bă, Marine – i-am zis în gând – n-am ce face, trebuie să plec în Italia şi ce mişto ar fi fost să fi venit şi tu cu mine…

Am trecut şi pe la şcoala de limbi străine, unde am dat de o doamnă foarte drăguţă, care mi-a spus bucuroasă că au reduceri de preţ pentru şomeri, problema e că eu nu sunt şomer cu acte, doamnă, am fost mic fermier, dar am renunţat la munca pământului (nu am vrut să îi spun că toate astea s-au petrecut din cauză că am divorţat), aşadar nu am nici un venit, nici măcar indemnizaţia de şomer, iar ei i-a mai trecut bucuria şi a spus că nu contează că nu am nici o sursă de venit, reducerile sunt doar pentru şomeri, în rest e problema fiecăruia

de ce nu lucrează şi e treaba lui din ce trăieşte, dar dacă nici măcar şomer nu eşti înseamnă că nu ai muncit legal sau nu ai muncit deloc, deci nu ai plătit taxe, aşa că nu vă putem face nici o reducere.

Corect! mi-am zis în timp ce doamna se făcea că are treabă la monitorul de pe birou, apoi am plătit un avans pentru zece ore, am considerat că-mi sunt suficiente cât să prind nişte reguli de bază ale gramaticii, iar restul mai pot învăţa şi eu acasă cu ajutorul internetului sau al unor cursuri luate de la librărie, că timp aveam berechet. Şi – văzându-mă că învăţ – poate ar mai fi prins şi mama încredere în mine, pentru că în ultima vreme o vedeam cum e tot mai suspicioasă atunci când îi spuneam că am de gând să fac una sau alta, dar de fapt nu făceam nimic.

Şi adevărul este că am încercat în repetate rânduri să mă angajez, de când am renunţat la mica mea fermă şi m-am întors la mama, dar aveam un CV alcătuit din două rânduri, acolo unde trebuia completată rubrica cu experienţa profesională: miner şi producător agricol, ceea ce nu mă ajuta deloc, pentru că minele se desfiinţau, iar agricultură pe stânci nu prea făcea nimeni. În plus, aveam aproape treizeci şi şapte de ani şi mai toţi la care am încercat să mă angajez ba vânzător, ba lucrător în depozite se uitau cumva la mine, unul chiar mi-a spus franc la telefon că preferă oameni mai tineri.

Îmi găsise soră-mea Valeria, luna trecută, un post de hingher la Primărie, dar nu am vrut să mă angajez, pentru că mi-e frică de câini şi a ieşit un tămbălău destul de mare în casă, Valeria mi-a reproşat că sunt un puturos, iar cumnatul meu m-a întrebat cât mai am de gând să dorm pe podea în aceeaşi cameră cu mama. M-am simţit destul de prost şi atunci l-am sunat pe Petre, un fost coleg cu care lucrasem în mină înainte de Revoluţie, dar el era şomer şi nu mă putea ajuta cu nimic, în schimb mi-a promis că dacă aude de ceva locuri de muncă pe *dincolo*, unde a rămas singura speranţă, mă va anunţa.

Iar după ce m-am reîntâlnit cu Petre, am început să ies tot mai des cu el, cu toate că în tinereţe nu eram amici, ci doar colegi de muncă ce ne simpatizam, prietenii mei se duseseră, Tomiţă s-a stabilit în Canada şi doar atât mai ştiam de el, iar Marin a murit împuşcat de militarii din Bucureşti chiar în aceeaşi noapte în care a ajuns grupul nostru. Şi de regulă călcam împreună cu Petre prin cârciumi mult mai ordinare decât cea în care ne-am întâlnit cu Marcel, pentru că şi eu şi el căutam să bem bere cât mai ieftină şi să mai auzim noutăţi din oraş, iar cârciuma „La minerul beat" era numai bună pentru ce ne doream noi. Tot acolo îşi făcea veacul şi Bărbosul, întors acum optsprezece ani de la Revoluţie într-un cărucior cu rotile, pentru că a fost împuşcat exact în şira spinării şi era paralizat de la brâu în jos. Bine măcar că putea să se folosească de mâini, să umble în cărucior prin oraş şi să joace la aparate toată ziua. A rămas şi un pic într-o doagă sau aşa mi s-a părut mie, sau poate că părea smintit tocmai pentru că nu mai avea nimic de pierdut şi îşi permitea să fie neruşinat şi obraznic cu toată lumea. Îmbătrânise, se îngrăşase şi se înrăise, iar când m-a văzut pentru prima dată „La minerul beat" m-a tot privit pe ascuns şi nu zicea nimic, se făcea că se joacă la aparatul în care bătea cu pumnul, că nu îi picau măcar patru şeptari, dar între timp trăgea cu urechea la ce vorbeam eu cu Petre, iar când s-a lămurit că mă cheamă Andrei, s-a întors şi m-a privit cu răutate:

- Bă, nu eşti tu ăla care ai fost cu noi la Revoluţie? Prietenul lui Marin.

- Ba da, am spus eu aproape bucuros că îl recunosc.

Bărbosul şi-a împins căruciorul către masa noastră.

- Şi pe unde ai umblat toţi anii ăştia, că nu s-a mai ştiut nimic de tine?

I-am spus că, după Decembrie '89, am mai stat un an în oraş, apoi mi-am luat nişte pământ şi o casă de chirpici într-un sat de câmpie. Şi de atunci, de câte ori mă duceam în crâşma aceea şi era şi Bărbosul acolo, sfârşea prin a veni la masa mea

şi mă tot iscodea despre viaţa mea de la ţară, cred că îi plăceau poveştile cu câini, pentru că îi aminteam mai ales pe ei, altfel nu prea aveam ce povesti: trudă zilnică şi amintirea a doi câini teribili… De Alex nu voiam să vorbesc.

- Mare norocos ai fost, îmi spunea Bărbosul adeseori, glonţul ăla a ricoşat în spatele meu în loc să te lovească pe tine.

De fiecare dată îi răspundeam la fel:

- Deh, măi, Bărbosule, traiectoriile sunt ciudate.

Prima dată i-am spus-o cu seninătate, a doua oară i-am spus-o cu oboseală, a treia, a patra şi a multa oară am început să i-o spun cumva ruşinat şi chiar a început să mă cuprindă mila, dar cred că Bărbosul voia ceva mai mult. Voia să vadă în ochii mei vină sau poate mă înşelam eu, destul că schimbul acesta de replici se transformase într-un ritual enervant.

Şi adevărul este că am avut ceva noroc în noaptea aceea că m-am întors întreg, pe când alţii nu s-au mai întors deloc sau au rămas ologi pe viaţă doar pentru că unor militari li s-a năzărit că noi am fi tras asupra lor, că noi suntem terorişti mascaţi în revoluţionari, şi atunci s-au dezlănţuit asupra noastră cu muniţia a zeci de mitraliere… Iar Bărbosul nu putea înţelege cum l-a nimerit tocmai pe el glonţul, devreme ce eu eram cu faţa către unitatea militară din care se trăgea, iar el era în spatele meu şi mă ţinea în braţe. O seară întreagă am băut şi am dezbătut împreună cu el şi cu Petre, am făcut şi nişte schiţe pe o bucată de hârtie şi tot barul se strânsese la masa noastră, iar până la urmă am ajuns cu toţii la concluzia mea: traiectoriile gloanţelor care ricoşează pot fi bizare. Ce mai încoace şi încolo, am avut zile…

Şi aşa a trecut sfârşitul iernii şi începutul primăverii. Ziua studiam sârguincios limba italiană, seara priveam la televizor împreună cu mama şi făceam politică în gura mare, iar câteodată mai ieşeam cu Petre „La minerul beat” unde fie vorbeam de Revoluţie, cu Bărbosul, fie ne făceam planuri cum să cheltuim cu chibzuinţă banii pe care urma să îi câştigăm în

Italia, să ne întoarcem şi ne apucăm de o mică afacere, nu înainte de a vizita Roma. Şi Parisul, bineînţeles.

*

Nu ştiu de ce, în ziua plecării Marcel a spus că mi-a făcut o favoare atunci când m-a trecut pe lista primului transport, pentru că o cunoştea pe sora-mea Valeria, care era funcţionară la Primărie.

- Asta cam aşa e, a râs Sergiu. Nu ştii niciodată când te loveşti de soră-sa.

Marcel nu i-a răspuns şi înainte să ne urcăm în maşină ne-a întrebat dacă avem paşapoarte valabile. Aveam cu toţii.

Maşina avea şapte locuri: două în faţă, ocupate de cei doi şoferi care făceau cu schimbul între ei, adică Marcel şi asociatul lui, trei la mijloc – unde stăteam eu, Sergiu şi Petre – şi două în spate, care au revenit unui tânăr ce mai lucrase prin Grecia la cules de portocale şi unui individ care deţinuse un atelier de reparat maşini, însă falimentase. De la faliment i s-a tras şi divorţul, aşa spunea el. Iar de la divorţ i s-a tras dorinţa de ducă. Nu ştiu de unde i se trăgea paloarea aceea ciudată, pentru că omul părea de-a dreptul verde.

- Mereu am spus aşa – ne-a zis omul verde: asta nu e viaţa mea, nu asta e viaţa pe care vreau să o trăiesc, cu o nevastă cicălitoare şi între munţii ăştia. Mai bine încerc *dincolo*.

Nu l-a băgat nimeni în seamă.

Pe bancheta noastră, eu stăteam la mijloc. Sergiu se instalase comod, fără să ţină cont că mă înghesuie, iar Petre adormise după zece minute, era necăjit şi destul de beat. Se clătina în somn şi se tot sprijinea de mine, astfel încât până la graniţă cu Ungaria, cămaşa mea devenise foarte boţită. Era pentru prima dată când ieşeam din ţară şi aş fi vrut să apar la vamă neşifonat. Mama mi-a pregătit îndelung bagajele şi mi-a călcat impecabil cămaşa.

La vamă, am ieşit din maşină şi am salutat vesel, dar poliţistul maghiar m-a privit pieziş, după care m-a pus să întind mâinile în lateral şi m-a pipăit de la subţiori până la glezne.

- Unde merge domnul? a întrebat el într-o română destul de bună.

- În Italia, am spus eu aproape mândru.

- La muncă? a continuat el interogatoriul.

- Suntem turişti, a intervenit Marcel cu o rapiditate uimitoare şi i-a întins cele şapte paşapoarte.

Între filele primului paşaport erau vârâte nişte bancnote şi poliţistul nu a mai întrebat nimic.

Nici măcar nu i-a mai scos pe ceilalţi din maşină, aşa că Petre a putut să-şi reia somnul. Marcel mi-a reproşat că m-am repezit ca un prost să ies şi să vorbesc cu poliţistul maghiar şi mi-a spus că altă dată să stau dracului la locul meu dacă vreau să ajung cu bine în Italia, valabil şi pentru ceilalţi. Apoi a adăugat că trebuie să îi dăm câte douăzeci de euro de căciulă şi a spus ca pentru el:

- Aşa e când pleci cu toţi proştii la drum. Ai noroc cu soră-ta, că te lăsam aici.

Iar eu am preferat să mă prefac că nu-l aud.

Nici nu am trecut bine de Szeged şi am aflat că pe omul verde îl cheamă Ion.

- Dar puteţi să îmi spuneţi Nelu, a zis fostul mecanic, apoi a continuat să se mire de netezimea şi lărgimea autostrăzii maghiare. Vedeţi, v-am spus eu că *dincolo* e altfel. Parcă şi cerul e mai albastru la *ăştia*.

Şi mie mi s-a părut că cerul Ungariei e mai albastru, dar am pus-o pe seama faptului că ne îndreptam spre nord. Ştiam de la Christine că spre nord cerul îşi schimbă culoarea, iar oamenii sângele.

Sub cerul acesta a gonit maşina toată ziua, doar cu o singură oprire, iar eu mă tot uitam la câmpurile primăvăratice, frumos lucrate şi cuminţi. Aproape că le simţeam mirosul reavăn, cum e cel de după plug, şi mi-am amintit că pe vremea

asta înfloreau căpşunii, iar eu cu Alex umblam printre ei şi ne uitam la florile lor ca la o speranţă de belşug. Sergiu adormise şi el, în schimb se trezise Petre, dar nu dădea nici un semn că ar avea chef de vorbă, se uita pierdut pe geam şi abia într-un târziu a mormăit:

- Mamăăă, ce şosele ca lumea au ungurii ăştia…

Băuse mult Petre cu o seară înainte „La minerul beat", cu toate că îi spuneam: stai, Petre, liniştit, bem două-trei beri şi gata, plecăm să împachetăm. Dar Petre avea chef să bea cu disperare, iar Bărbosul îi ţinea isonul, lasă-l, bă, Andrei, în pace, că o dată pleacă omul în Italia, ce dacă bea? e şi el bucuros, şi eu aş fi în locul lui, şi eu aş pleca cu voi, dar m-am învăţat aici… La care eu l-am privit cu milă şi Bărbosul a înţeles poate că e dispreţ, oricum că s-a înfuriat şi a început să strige la mine, ia ascultă, puţoiule, *eroule*! (a zis-o apăsat şi în batjocură), ascultă bine ce-ţi spun, voi o să vă întoarceţi din Italia fix cu un căcat în buzunar, o să plângeţi la telefon să vă trimită mami şi tati bani de întors acasă, dar îţi jur că eu, dacă voiam să plec, plecam de mult şi habar nu ai tu câţi bani aş fi făcut acolo, sute de euro pe zi, căcăciosule, habar nu ai câte oferte am avut să plec, dar eu nu am luptat la Revoluţie ca să merg să cerşesc prin Europa ca voi. Maimuţoilor!

Petre şi-a proptit piciorul în căruciorul lui şi l-a împins de la masa noastră, du-te, bă, de aici, făceai pe dracu'! Şi ce tot o arzi cu Revoluţia aia, crezi că mă impresionezi? Cine te-a pus să mergi la Bucureşti? Ce nu v-a ajuns, mă?! Ha?! a ridicat vocea. V-aţi dus ca proştii şi v-aţi întors tot ca proştii: ăla e mort (şi Petre a întins braţul către centrul vechi al oraşului, unde e mormântul lui Marin), ăsta – a arătat către mine – a stat năuc o lună, nu vorbea, nu-şi mai amintea nimic, de a crezut maică-sa că a damblagit. Ăla – a întors Petre mâna către partea cealaltă a oraşului – a plecat cât a văzut cu ochii, tocmai în Canada. Şi tu, a continuat Petre cu vocea tot mai ridicată, bei şi joci la aparate toţi banii pe care ţi-i dă statul, pe bază că ai fost

marele revoluţionar. De ce nu ai acceptat ofertele cu care te lauzi? Crezi că eu nu ştiu ce „oferte” ai avut, prostane! A vrut mafia ţigănească să te ia la cerşit în Paris, că de altceva nu eşti bun! Şi îţi spun şi de ce nu te-au luat, că poate tu, după mintea ta seacă, te-ai fi dus. Nu te-au luat pentru că trebuiau să plătească pe cineva să-ţi schimbe scutecele, că tu nu simţi nimic, nici când te pişi, nici când te caci pe tine, plus că nici nu erau siguri că pot scoate vreun cent de pe tine, că nici parizienii nu dau banii la orice căcăcios care pute! Aşa că nu-l mai fă pe ăsta căcăcios, a adăugat Petre cu o voce mai calmă, şi a arătat către mine. Că, până la urmă, el şi-a pus pielea în băţ şi i-a salvat pe ceilalţi, inclusiv pe tine. Iar dacă ţi-ai luat glonţul ăla, nu e vina nimănui. Ghinion, prietene, a mai spus el domolit de-a binelea.

Bărbosul albise la faţă şi se uita cu ură. Ura îi strânsese fălcile şi nu putea scoate o vorbă. Se uita la noi cu o privire fixă şi cred că i se pusese un pumn de lacrimi înnodate în gât. Şi-a întors căruciorul către unul din aparatele de joc şi a introdus o bancnotă. Am văzut că îi tremură mâna.

- Bine, Petre, dacă zici tu… a spus el resemnat.

- Păi nu zic numai eu, a răspuns Petre senin şi împăciuitor. Zice toată lumea…

Eu mi-am mai luat o bere şi sorbeam tăcut din ea.

„La minerul beat” e plin de lume în fiecare seară, mai ales de pensionari, iar discuţia dintre Petre şi Bărbosul i-a animat pe toţi şi i-a întors înapoi în timp. Mulţi spuneau că era mai bine pe vremea lui Ceauşescu. Erau locuri de muncă pentru absolut toată lumea, educaţia în şcoli era mult mai bună şi mai eficientă, banii nu erau o problemă pentru nimeni şi legea era lege. Aţi vrut democraţie, a zis un bătrân cu părul ca sârma – arăta ca un arici alb – şi cu nişte ochi leneşi de la vodcă, acum aveţi democraţie, uite că plecaţi din ţară ca şobolanii, ca să nu muriţi de foame, am ajuns slugile şi cerşetorii Europei, ruşinea lumii! V-aţi dus ca nişte copii nevinovaţi la Revoluţie şi v-a împuşcat armata ca pe câini, nici

voi nu ştiaţi ce căutaţi acolo, nici militarii nu ştiau de ce vă împuşcă, dar hoţii care l-au dat jos pe Ceauşescu, hoţii ştiau ce fac. Ei puneau la cale să fure România, în timp ce tu (a arătat către mine) şi ăsta (a arătat către Bărbosul) şi alţii ca voi, ca ăia care au murit, au crezut că vin lapte şi miere. Şi voi credeaţi că voi l-aţi dat jos pe Ceauşescu! Ha! Nu, frumoşilor, Ceauşescu era deja dat la o parte de ruşi, în cârdăşie cu americanii, iar voi aţi murit acolo doar de decor…

Nu mai voiam să-i ascult. Auzisem ani în şir tot felul de scenarii despre Revoluţie şi voiam să nu îmi mai pese de ele. Nu ştiu de ce a tras armata în noi şi nu ştiu nici cum din atât de multă frică mi-am făcut atât de mult curaj atunci şi, într-un răgaz al celor care ne mitraliau, am ieşit din ascunzătoarea mea şi le-am strigat soldaţilor să nu mai tragă, că nu suntem terorişti, ci suntem de partea Revoluţiei, ca şi ei, şi că ne predăm, salvându-mă în felul acesta şi pe mine şi pe cei care au mai rămas vii.

Iar singura variantă din mintea mea despre Revoluţie era varianta lui Marin: a crezut cu tot sufletul în ea, deci Revoluţia a existat. Restul e istorie făcută sau scrisă de alţii.

Am ieşit din bar, mi-am aprins o ţigară în faţa intrării şi m-am uitat la crucea mare de fier iluminată cu sute de becuri, care se înălţa deasupra oraşului, pe Straja. Uşa cârciumii s-a deschis şi a ieşit şi Bărbosul în căruciorul lui. Mi-a cerut un foc, poate ca semn de împăcare. Acum îmi tremura mie mâna. S-a uitat către mine şi mi-a zis:

- Baftă, frate!

- Baftă şi ţie…

Apoi a plecat prin întuneric. Îl auzeam cum icneşte împingând de roţile căruciorului. În urma lui mirosea îngrozitor…

Peste noapte am oprit în Austria, în parcarea mare a unei benzinării, dotată cu magazin de unde Sergiu a furat o gumă de

mestecat, chiar sub privirile de un albastru îngheţat al vânzătoarei. Îngheţasem şi eu de teamă că l-a văzut, dar Sergiu m-a asigurat că e aproape un magician.

- Îi fac numai din ochi pe proştii ăştia.

Marcel ne-a anunţat că vom lua o pauză de două-trei ore, timp în care el va dormi, iar noi putem face orice dorim, cu condiţia să nu ne rătăcim. Nu îmi era somn deloc, aşa că am ieşit prin parcarea imensă, plină de autocamioane din mai toate ţările Europei. Era linişte şi un pic răcoare. Autocamioanele aveau nişte perdele tăcute trase pe interiorul cabinelor, dar câteva fete colindau parcarea şi băteau în tabla portierelor. Nu le răspundea nimeni. Una dintre ele le-a spus celorlalte că ar fi mai bine să se lase păgubaşe şi să plece acasă. Erau vreo patru-cinci şi toate mi s-au părut foarte frumoase. Vorbeau în română până când a strigat Sergiu către ele:

- Hei, ia veniţi încoace!

Ele s-au uitat la noi cu silă şi şi-au spus ceva în germană, după care au dispărut. Sergiu a râs către mine:

- Curve din Bucureşti. Sug pula pe aici pentru un sandviş şi se dau mari austriece. Nişte sărăcii.

Ne-am aprins câte o ţigară şi ne-am aşezat pe o bordură.

A venit şi Petre lângă noi, iar apoi tânărul culegător de portocale din Grecia, care – pe seama aceasta – se alesese, în timp ce traversam Ungaria, cu porecla Grecul, şi Ion, cel verde la faţă. Beau cu toţii suc de fructe din cutii mici de carton. Petre încă avea ochii tulburi şi tot mofluz părea. Grecul era un băiat frumos şi liniştit. Ne-a povestit despre insula Creta, despre marea turcoaz şi despre rusoaicele bogate care aveau acolo case de vacanţe, dar şi soţi mafioţi. Plajele sunt line şi apa devine adâncă abia după câteva zeci de metri de la ţărm, dar tot limpede rămâne, poţi să stai drept în apă până la gât şi să îţi vezi unghiile de la picioare, şi e caldă până la sfârşitul toamnei. Aşa zicea un prieten de-al meu, care lucrează la un restaurant acolo, în Malia, ne-a lămurit Grecul.

- Aha, a zis Sergiu, deci tu nu ai fost în Creta.

- Ba da, dar eu am fost doar iarna, când se culeg portocalele, şi destul de departe de mare. Eh, vorbeam şi eu aşa… Poate avem noroc acum, să lucrăm pe lângă mare. *Nenea* Marcel zicea că mergem în zona Napoli, deci avem şanse. Mi-ar plăcea la mare…

Sergiu era optimist şi ne-a spus, ceea ce ştiam de fapt cu toţii, că Italia e înconjurată de ape din trei părţi şi că, oriunde am fi, cu o maşină vom ajunge repede la mare, iar o maşină ţi-o iei în maxim două-trei luni, nu e ca în România, că strângi zece ani ban pe ban ca să te alegi cu o tablă pe roţi.

- O să vedeţi voi…

Noi am zâmbit fericiţi şi cu ochii îngânduraţi de speranţe şi dintr-o dată ne-am simţit mai liberi, tot mai departe de România şi tot mai mândri că am avut curajul să plecăm de acolo. O ţară de căcat, ţara noastră, a spus Petre, uite, boul ăsta – a arătat către mine cu simpatie – ar fi putut pleca în Germania imediat după Revoluţie, dar lui i-a trebuit să-şi facă fermă. Acum era om mare dacă pleca atunci, avea şi casă şi maşină, îl durea la bască.

- Cu domnişoara profesoară? m-a întrebat Sergiu curios.

Era ceva sincer în curiozitatea şi în ochii lui albaştri.

- Nu, nu cu Christine. E cu totul altă poveste.

Apoi m-am dezmeticit brusc:

- Deci îţi aminteşti de seara aceea!

- Da, sigur că îmi amintesc, dar numai azi mi-am dat seama cine eşti. Ai îmbătrânit.

După ce am tăcut cât se cuvenea să tăcem şi să ne gândim că toţi îmbătrânim şi ne degradăm, Sergiu m-a întrebat dacă mai ştiu ceva de Christine. Nu mai ştiam nimic. M-am întors târziu din Bucureşti, atunci. Am stat până în ajun de Revelion, adică o săptămână cu totul, pentru că Tomiţă era împuşcat în picior, plus că avea şi clavicula zdrobită, iar eu mi-am propus să rămân lângă el, măcar cât să îl văd mai întremat. Îl vizitam zilnic la spital, apoi mai umblam pe străzi şi mă amestecam cu grupuri de oameni, veniţi din toată ţara să apere

Revoluţia. O seară am dormit într-o staţie de metrou, amenajată anume pentru cei ca mine, aveam saci de dormit şi saltele, apoi am nimerit mai bine. Erau şi nişte şiruri lungi de mese, pe care găseai din belşug mâncare şi apă bună de băut. Iar după ce am venit acasă şi când tocmai trecuseră toate, eu am intrat brusc într-o stare ciudată, cum e aceea de şoc. Săptămâni în şir am stat năuc şi aproape mut, cu privirea goală, iar amintirile mele deveneau din ce în ce mai puţine. Şi nu e vorba că o uitasem pe Christine, aşa cum nu uitasem nimic din ceea ce făcea parte din fiinţa mea, dar nu îmi mai aminteam lucruri concrete, dialoguri, locuri, de parcă toate se topiseră şi rămăseseră doar umbrele şi câteodată esenţele. A rămas doar sentimentul că eu am iubit-o şi că ea pe mine nu prea, dar că a fost ceva cald şi la locul lui, că aşa s-a cuvenit să fie. Însă am uitat, de pildă, unde locuia, iar după vreo două săptămâni, când s-a întors Tomiţă acasă şi a trecut pe la mine, i-am explicat, frate, eu am început să uit lucruri. Nu pe toate, nici nu-mi mai dau seama ce îmi mai amintesc şi ce nu, chestia e că am uitat unde stă Christine. Mai bine că ai uitat, a zis Tomiţă, dar eu m-am rugat de el să mă ducă până acolo şi m-a dus: aşa cum ne aşteptam, apartamentul era ocupat de altcineva, un tip pe care nu îl ştia nici Tomiţă, cu toate că el avea memoria întreagă. Mai mult, pe uşa de la intrare era un poster mare cu sigla Partidului Naţional Liberal, iar individul a crezut că suntem acolo ca să ne înscriem la el în partid şi a început să ne turuie nişte teorii despre democraţie şi pluripartitism, dar mai ales despre faptul că în oraşul şi în ţara noastră nu s-a schimbat nimic, chiar dacă Revoluţia s-a înfăptuit – iată a trecut o lună – dar la putere sunt tot comuniştii, tot oamenii care au ţinut în picioare sistemul lui Ceauşescu, de aceea am face bine să ne înscriem la liberali. Nu ne interesează deocamdată, i-a spus Tomiţă liberalului cu ochelari, dar am fi bucuroşi să ne spuneţi de la cine şi când aţi închiriat apartamentul. Săptămâna trecută, de la Primărie, a venit răspunsul. Şi nu aţi întâlnit-o pe vechea chiriaşă? Nu. Ok, la revedere!

- Ăsta vorbeşte ca Bărbosul, a spus Tomiţă, după ce am ieşit în stradă. Chiar, de amărâtul ăla ce mai ştii?

- Nu ştiu *nimic*…, am răspuns stângaci.

Tomiţă s-a uitat la mine lung.

- Andrei, nu mă înnebuni. Şi nici de Marin nu-ţi mai aminteşti?

Îmi aminteam de Marin, dar nu puteam să-mi dau seama dacă amintirile sunt întregi. Ştiam că am deschis portiera camionului şi că el a căzut pe mine. Avea pieptul zdrobit de gloanţe şi din gură îi curgea mult sânge. Paltonul meu s-a umplut de sângele lui. Apoi mai ştiu că am mers la o morgă unde erau mulţi, foarte mulţi morţi, aliniaţi pe podeaua de ciment, că un medic, însoţit de un ofiţer, mi-a cerut să îl recunosc pe Marin şi că eu l-am zărit imediat, l-am arătat medicului, iar apoi am ieşit de acolo cât de repede am putut, şi că o asistentă cu ochi negri m-a păzit o vreme ca să nu leşin. Atât îmi aminteam. Pentru început e bine, mi-a spus Tomiţă, mai ales că i-ai reţinut culoarea ochilor, tot ce vreau de la tine e să te aduni, să nu rămâi într-o doagă, aşa că o să trec des pe la tine şi o să încercăm să ne amintim *totul*.

Şi Tomiţă a venit pe la mine aproape zilnic. A început prin a-mi povesti cum ne-am cunoscut noi, în prima zi de şcoală a vieţii noastre, când aveam şase ani, dar eu am râs şi i-am spus că nu mă mai interesează, aşa ca să îl necăjesc, apoi am redevenit serios: Tomiţă, culmea e că păstrez în minte întâmplările foarte îndepărtate. Nu mai ştiu ce a fost la Bucureşti şi cu câteva zile înainte să plecăm la Revoluţie.

Dar încet-încet, cu ajutorul lui Tomiţă, mi le-am amintit, chiar dacă nu pe toate (nici nu îmi mai păsa) şi în vara anului care a urmat Revoluţiei mi-a venit poftă să recitesc Vizita bătrânei doamne. Printre paginile cărţilor am dat de o bucăţică de hârtie pe care era notat un număr de telefon. Am fost foarte bucuros că mi-am amintit al cui este. Acolo mi-au răspuns nişte necunoscuţi, dar care măcar ştiau că familia Braun emigrase în Germania. Şi domnişoara Christine? A plecat şi ea? Da, mi-a

spus vocea, au plecat cu toţii, chiar şi rudele pe care le aveau la ţară, undeva într-un sat de lângă Sibiu. A plecat tot neamul. Şi nu, nu ştia cum aş putea legătura cu ei.

- Aşa că nu mai ştiu nimic de ea, de atunci.

- Mda, a zis Sergiu, şi s-a ridicat de pe bordură. Am amorţit… Ce ziceţi, facem o chetă să luăm o sticlă de whisky?

Grecul a fost de acord şi eu la fel. Petre încă se simţea mahmur după beţia dinaintea plecării, dar a zis că se bagă şi el, în schimb Ion a început să se vaite că e scump al naibii şi că aşa nu o să facem noi bani, dacă avem de gând să îi dăm pe băutură. Până la urmă s-a îndurat să scoată cinci euro, dar ne-a avertizat că doar acum şi doar ca să ne cunoaştem mai bine, în rest, el nu a plecat în Italia să îşi fută banii pe alcool, ba chiar o să se lase şi de fumat. O să te laşi pe dracu', i-a spus Sergiu.

- Al dracu' prost, vorbeşti ca o muiere, a mai mormăit Sergiu, şi s-a îndreptat spre magazinul din benzinărie.

S-a întors cu două sticle de whisky, una cumpărată şi cealaltă furată, iar noi am băut, am fumat şi am povestit preţ de vreo două ore, până când Marcel ne-a chemat în maşină.

Iar când am intrat pe teritoriul Italiei, toţi cinci dormeam fericiţi pe scaunele din spate, păziţi de soarele mare, cocoţat pe Alpi, şi de propriile noastre vise.

*

Abia noaptea târziu am ajuns pe lângă Napoli, acolo unde trebuia să ajungem, la casa unui italian pe nume Antonio, un om cu destulă influenţă, cel care avea să ne plaseze pe fiecare dintre noi într-un loc de muncă. Antonio era mic de statură, cărunt şi un pic adus de spate, dar avea un angajat mare cât un bivol. Casa lui era ridicată pe vârful unui deal destul de arid, pe o străduţă cu încă vreo şase-şapte case, toate din piatră albă şi năpădite de iederă. De cum am intrat, ne-a făcut semn cu degetul pe buze să nu facem gălăgie şi i-a spus lui Marcel să ne ducă în camera

de la etaj. A venit şi Bivolul cu el şi Marcel ne-a cerut banii, conform înţelegerii.

- Cinci sute de euro de fiecare, aşa cum am vorbit.

Ion i-a spus că înţelegerea a fost să plătim atunci când vom şti sigur că vom avea locuri de muncă.

- Dacă ai ajuns la Antonio în casă, poţi fi convins că mâine te va trimite la loc bun.

Bivolul a devenit atent când a auzit numele stăpânului şi a mârâit întrebător către Marcel. Românul l-a asigurat că e totul în regulă.

- Hai, scoateţi banii, fără nici o teamă.

Am plătit cu toţii, mai puţin Sergiu, şi Bivolul s-a uitat iar nedumerit, dar Marcel l-a liniştit din nou şi i-a spus că Antonio şi Sergiu şi-au încheiat socotelile în România, în iarnă, când italianul fusese în vizită vreo săptămână în oraşul nostru şi i-a tras şmechereşte cu ochiul. Bivolul a lăbărţat un zâmbet de înţelegere. Acum pricepeam şi eu ce era cu anunţul acela cu blocurile gri, în plus începeam să-l cred pe Petre cu privire la Ana.

- Bine, a zis Marcel, după ce a primit banii, eu mă întorc acasă, că mai am un transport poimâine.

A dat noroc cu noi şi a ţinut să ne asigure că totul va fi bine, că Antonio e de cuvânt şi în general e un om mare în Napoli, aşa că să nu ne facem nici o grijă, vom avea cu toţii de muncă.

Doamne-ajută!

Atât a mai zis şi ne-a făcut un semn de la revedere, ridicând către noi palmele grase şi albe.

Să fie într-un ceas bun, a mormăit Petre şi şi-a ales din ochi locul unde să doarmă. Era foarte simplu de ales, pentru că în cameră nu exista nici un mobilier, doar opt saltele, aşezate patru de-a lungul unui perete, patru de-a lungul celuilalt, iar noi eram numai cinci, aşa că ne puteam lăfăi. Petre şi-a ales locul de la geam şi s-a trântit obosit cu faţa în sus şi cu gândurile

departe. Ne-am aşezat şi noi ceilalţi care pe unde am apucat, iar Sergiu a stins lumina şi a şoptit:

- Bă, ce facem noi acilea?

Părea speriat. Bivolul ne încuiase cu cheia după ce a plecat Marcel şi ne-a avertizat că nu avem ce căuta să umblăm prin casă şi că mâine dimineaţă la opt să fim treji, pentru că vine Antonio să ne vadă mai bine şi să vorbească cu fiecare în parte. *Capito?* Si, signore, a zis Grecul şi noi am dat toţi din cap că da.

- Într-un fel, e normal să ne încuie, a spus Grecul. Nu ştii ce are prin casă, poate lucruri de valoare, iar românii au faimă de hoţi peste tot în lume, mai ales în Europa. De-aia vă spun că cel mai bine e să nu vorbiţi când ieşiţi pe stradă, să nu afle nimeni că sunteţi români, eu ştiu din Grecia, cum te auzea că vorbeşti românește, cum se uita lumea urât la tine.

- Mai taci, bă, copile, a zis Sergiu, dar tot şoptit. Tu crezi că *ăştia* sunt proşti ca noi. *Ăştia* au în spate mii de ani de civilizaţie, nu sunt pielea pulii ca românii şi nu te judecă de unde vii şi din ce neam eşti, cum facem noi cu ţiganii noştri, *aici*, dacă îţi vezi de treaba ta, te respectă toată lumea, că ei aşa au educaţia.

- Treaba voastră, a spus Grecul încet, să nu ziceţi că nu v-am spus.

- Adică, stai aşa, că nu am înţeles, am intervenit şi eu, tot cu voce scăzută, trebuie să ascundem faptul că suntem români?

- Pe stradă, în magazine, prin parcuri sau pe unde o să mai umblăm, cel mai bine e să nu te ştie lumea că eşti român. Eu v-am spus, dar voi faceţi ce vreţi, a oftat Grecul. O să vedeţi cum se uită *ăştia* la români şi atunci să ziceţi că sunt eu nebun.

- Asta din cauză că ei cred că suntem ţigani, am spus eu. Cine ştie…

- Dă-i dracu', să creadă ce vor. Noi le luăm banii şi plecăm, că de-aia am venit.

Atât a mai zis Sergiu şi şi-a tras pătura subţire peste cap. Petre sforăia uşor, iar ceilalţi au adormit şi ei, numai eu stăteam cu ochii în tavan şi mă uitam la el ca la o presimţire rea.

Toată noaptea am visat că mănânc zmeură, dar nu mă mai săturam, şi că beau apă din Dorna Verde, dar gâtul îmi rămânea tot uscat. M-am şi trezit la un moment dat şi am cotrobăit prin geanta mea cu speranţa că mai am ceva apă. Nu aveam. Am vrut să ies, dar mi-am amintit că eram încuiaţi acolo. Ecranul telefonului îmi arăta că e aproape patru dimineaţa şi m-am chinuit să adorm din nou, era cea mai bună variantă. Dar somnul întrerupt nu e bun, aici avea dreptate mama, pentru că l-am visat pe Marin cu gura plină de sânge şi cu ochii închişi. Plutea în Dorna Verde şi sângele din gura lui nu contenea să curgă. Apa devenise roşie şi apoi am visat oraşul nostru gol, pustiit, prin care trecea râul de sânge al lui Marin.

- Trebuie să dai de pomană, a zis Sergiu dimineaţă. Aşa se face când visezi morţi. Îi e foame şi sete lui Marin pe lumea cealaltă, Dumnezeu să-l ierte.

- Dumnezeu să-l ierte, au mormăit şi ceilalţi, care se treziseră şi m-au auzit când povesteam cu Sergiu.

Toţi vorbeam în şoaptă şi aşteptam cuminţi să treacă încă o jumătate de oră şi ca cineva să descuie camera.

- Mă piş pe mine, a zis Ion încet, iar noi am aprobat din priviri că da, şi nouă ne vine să mergem la baie.

La opt fix, Bivolul a descuiat uşa şi ne-a arătat unde e toaleta. Apoi a stat acolo, ţeapăn ca un străjer, până când noi toţi ne-am dus şi ne-am întors rând pe rând de la baie. Când ne-a văzut adunaţi iar în cameră, ne-a poruncit să coborâm în salonul la parter, unde ne aştepta Antonio.

- Ăsta a mâncat beţe, a spus Petre. Al dracu' băţos!

- Vorbiţi în italiană! a urlat Bivolul atât de tare, de ne-am făcut mici cu toţii şi am coborât scările cu capetele plecate.

Antonio părea mai calm, ba chiar sfios, se uita tot timpul în jos şi ne privea, când ne privea, dintr-o parte, parcă nici nu se uita la noi, dar cu siguranţă el ne vedea bine şi ne cântărea pe fiecare.

La ordinul Bivolului, ne-am aliniat toţi cinci la peretele cu şemineul, iar Antonio se plimba prin faţa noastră cu mâinile la spate, cocoşat şi vorbind rar şi apăsat despre criza economică şi despre faptul că Italia a intrat într-un mare căcat de când a trecut la moneda euro. A scăzut nivelul de trai faţă de anii trecuţi, dar nu chiar atât de mult încât să nu avem ce mânca, aşa cum se întâmplă la voi în România, şi vor veni vremuri mult mai grele pentru români, o să vedeţi voi când veţi intra în zona euro… Toată povestea asta cu euro e doar politica Americii de a controla economic Europa, într-o bună zi îmi veţi da dreptate. A tăcut o clipă, apoi şi-a ridicat ochii măslinii către noi:

- În fine, acum să vedem ce pot face pentru voi. Tu unde vrei să lucrezi? l-a întrebat pe Grec.

Grecul i-a spus că ar vrea la un restaurant, că el a fost ospătar în România. Bine, a mai lucrat şi ca sezonier prin Grecia la cules de portocale. Antonio a dat îngândurat din cap.

Apoi m-a întrebat pe mine şi eu i-am răspuns că nu ştiu ce aş putea face exact în Italia. În ţara mea lucrasem ca miner şi ca fermier. Sergiu a zis că el a fost portar la Primărie, dar Antonio ştia deja lucrul acesta. Ion îşi dorea să muncească la un atelier de reparat automobile, iar Petre în construcţii, electrician dacă se poate, că se pricepe şi a auzit că se câştigă bine.

Antonio s-a mai plimbat câteva clipe prin faţa noastră, cu capul în jos şi mângâindu-şi gânditor barba, apoi a arătat către mine şi către Sergiu: voi doi, luaţi-vă bagajele, vom pleca imediat. Ceilalţi rămâneţi în cameră până mă întorc, în două ore voi fi înapoi.

Am urcat să ne luăm genţile, iar Bivolul era pe urmele noastre. Abia am mai apucat să îi spun lui Petre că într-un fel sau altul vom ţine legătura, cu siguranţă ne vom suna la

telefon. Hai, să dea Dumnezeu să fie bine! Atât am mai reuşit să zic, că Bivolul i-a şi încuiat în cameră pe ceilalţi trei, în timp ce eu şi Sergiu coboram scările cu grabă şi cu bucuria că am fost aleşi primii.

*

Bivolul a condus tăcut vreo jumătate de oră, iar în dreapta lui Antonio a vorbit la telefon mai tot drumul. Sergiu privea pe geam şi părea foarte atent la peisaj: dealuri ca de piatră, cu vegetaţie puţină. Case albe cu ţigle roşii ondulate şi cu maşini tăcute la porţi. Din când în când, marea mușca din țărmuri pe partea stângă, iar şoseaua s-a supus mării şi a devenit serpentină. Apoi am străbătut un orăşel mic şi murdar, plin de africani şi de feţe triste. La ieşire din mica localitate, am oprit într-o benzinărie. În tot timpul acestei scurte călătorii, am încercat să-mi răspund la câteva întrebări. De ce ne-a ales primii pe noi doi? Vom lucra împreună sau ne plasează pe fiecare în alt loc? Şi, mai ales, unde ne duce şi ce vom face? Nu aveam răspuns decât pentru prima întrebare: în mintea mea era clar că am fost aleşi primii din cauză că Marcel îşi băgase probabil nasul pentru mine, fiindcă o ştia pe Valeria. Cât despre Sergiu, lucrurile erau foarte clare. Cu siguranţă că Ana a contat mult… Asta însemna că suntem oarecum favorizaţi, deci e sigur că ne-a găsit nişte locuri de muncă foarte bune, am concluzionat eu în sinea mea. Ceea ce nu putea decât să mă bucure. Deja visam că mă întorc acasă într-un an sau doi şi îmi cumpăr un apartament, sau poate chiar o casă sub Straja. Cred că am s-o iau şi pe mama cu mine, dacă mă mut la casă, mi-am zis. De când îşi doreşte o grădină…

- Dar ăstuia de unde i s-a năzărit că românii mor de foame? l-am întrebat eu brusc pe Sergiu.

- Ha? s-a uitat Sergiu la mine ca la un ciudat. De cine şi ce vorbeşti?

- Zic de ăsta de pe scaunul din dreapta, ca să nu îi pronunţ numele, că poate crede că zicem ceva rău de el. Când ne-a ţinut el discursul ăla cu economia mondială, nu mai ştii ce a zis? Că în România se moare de foame.

- Habar nu am de unde i s-a năzărit… a spus Sergiu încet. Cine ştie ce prostii o fi văzut pe la televizor. Că ăştia de la televizor, ştii cum fac? De exemplu, zice unul – hai, bă, să tragem un reportaj despre Valea Jiului şi despre cât de naşpa e acolo după ce au închis minele. Gata, hai să-l facem! Şi se duc, filmează două blocuri din alea părăsite de moldoveni, când te uiţi la ele zici că sunt din Beirut, după bombardament. Apoi mai filmează doi ţigani rupţi în cur, de prin Colonie, care se plâng că nu mai au bani de mâncare, dar nu zice niciunul că de ţigări şi de băutură nu duc lipsă, şi gata reportajul. Îi mai adaugă şi un titlu mişto şi toată lumea pune botul la vrăjeală. De aia cred ăştia că suntem muritori de foame. Sau mai vine câte un prost la muncă pe aici şi, ca să-l impresioneze pe broscar, îi vinde gogoşi că îi mor copiii de foame prin România, doar-doar i-o da ăla ceva de milă, pe lângă salariu. Şi uite aşa ne facem singuri de râs…

Bivolul dădea semne de nervozitate, probabil din cauză că în spatele lui se vorbise prea mult în română, iar Sergiu a înţeles şi a tăcut.

Iar când am oprit în benzinărie, Antonio ne-a spus să rămânem în maşină, iar el cu malacul lui au intrat în staţie, s-au aşezat la bar şi au vorbit preţ de vreo zece minute cu bătrânul Nando.

Nando era trecut de şaizeci de ani, dar se ţinea drept şi încă avea un păr des, care nu îi albise de tot. Purta costum negru, cămaşă albă şi pălărie, iar când a ieşit cu Antonio şi cu Bivolul din benzinărie, am observat că are un mers elegant. Deşi subţirel, părea că îl domină cu statura lui chiar şi pe zdrahon. Antonio ne-a făcu semn să ieşim din maşină, iar Nando ne-a măsurat din cap până în picioare cu nişte ochi tăioşi.

- Două mii de euro pentru *ăştia*?! l-a întrebat pe Antonio.

- Da! Vorbesc bine italiană şi sunt obişnuiţi cu munca. Ai să vezi că fac toţi banii.

Nando ne-a privit rece, apoi ne-a spus să intrăm în maşina lui. S-a salutat cu Antonio prin pupături pe obraji. Bivolul a înclinat umil din cap şi părea bucuros. Apoi am plecat şi noi, şi ei.

Pe drum Nando ne-a spus că i-a plătit lui Antonio o grămadă de bani pentru noi, o mie de euro de fiecare, bani pe care urmează să îi returnăm prin muncă şi că o să ne explice mai multe când ajungem la casa lui.

Era soare, era pace între dealurile printre care urca maşina, Nando inspira siguranţă, iar eu eram liniştit. Sergiu părea şi el împăcat şi tot drumul am flecărit cu bătrânul, care ne-a zis că de câţiva ani lucrează cu emigranţi. A început cu nişte polonezi, chiar în 2004, cu trei ani în urmă, când Polonia a devenit membră a Uniunii Europene şi a fost lovită crunt de sărăcie. Pe atunci, Antonio plasa polonezi, care erau dispuşi să muncească orice. A avut chiar şi o femeie care lucra cot la cot cu bărbaţii. Soţul ei fusese miner prin Silezia, dar minele s-au închis şi ăsta a făcut tuberculoză de sărăcie şi de necaz, aşa că i-a spus: Mira, trebuie să pleci în Italia la muncă, chiar şi prostituţie dacă faci, avem trei copii şi nu poţi să-i laşi să moară de foame. Antonio a adus-o la mine pe Mira, după ce a încercat s-o plaseze la câteva bordeluri din Napoli, dar fără succes. Era urâtă şi destul de îmbătrânită. Arăta ca un bărbat, dar şi muncea ca un bărbat, a zis Nando mândru. Atunci am profitat de discuţie şi l-am întrebat despre ce muncă e vorba.

- Alune de pădure, a răspuns bătrânul. Nu v-a spus Antonio?

Nu, nu ne spusese.

- Dacă Mira a putut să muncească la pădure, o să puteţi şi voi, a zâmbit Nando.

Cred că era foarte mândru de Mira asta a lui şi mai ales de faptul că el îi salvase familia de la foame. Ar fi putut foarte

bine să o refuze, aşa cum au făcut proxeneţii din Napoli, dar Nando e catolic şi Dumnezeu la fel, spre norocul Mirei. Povestea cu polonezii a ţinut doar un an. Păcat, că erau oameni serioşi. Între timp, au plecat spre locuri de muncă mai bune sau spre ţări mai bune, cum ar fi Germania sau Anglia, mai ales Anglia. Aşa că Antonio a început să facă afaceri cu românii, tot mai numeroşi în Italia. Lui Nando îi plac românii, pentru că învaţă repede limba italiană şi muncesc din greu, pe de altă parte, îi detestă, fiindcă unii sunt gălăgioşi sau chiar hoţi. Legile sunt prea blânde cu hoţii, el ar fi de acord să li se taie o mână, aşa cum era în vechime. Ultimii români care au stat la el i-au furat vinul din pivniţă, în plus, de câteva ori, a trebuit să se certe cu ei din cauză că ascultau muzică la maxim. De aceea a hotărât să impună nişte reguli, pe care ni le va prezenta *acasă*, adică peste cinci minute, că imediat intrăm în sat.

- Uite, mai am nişte casete cu muzică de-a voastră, pe care mi le-au lăsat ultimii băieţi.

Şi, bucuros că ne face o surpriză plăcută, Nando ne-a pus muzică. Erau manele!

- Pfffffffff, a făcut Sergiu batjocoritor.

- Asta ne mai lipsea, am zis şi eu.

Sergiu a început să îşi agite mâinile: nu e bine, signore, nu e bine! Nando se uita aproape cruciş la noi. E muzică ţigănească, i-am explicat.

- Şi care e diferenţa? m-a privit Nando în oglindă.

- Diferenţa e că nu ne place şi *basta*! am râs eu.

Dar lui Nando chiar îi plăceau acordurile, le găsea melodioase şi pline de viaţă, aşa că era în continuare nedumerit.

- E muzică ţigănească, am repetat eu apăsat.

Însă Nando era vrăjit de ea, dar măcar a dat-o mai încet. Oricum, am intrat în curtea gospodăriei lui…

Pe partea dreaptă e un hambar uriaş, construit pe o pivniţă la fel de mare. Pe stânga e un loc asfaltat, unde sunt

parcate două tractoare, o remorcă, diferite utilaje agricole şi patru automobile. În continuarea locului asfaltat e grădina de legume, presărată cu portocali, lămâi şi mandarini, iar în spate, încadrată de toate acestea, se află casa lui Nando şi a familiei lui. În lateralul ei, sunt un grajd şi un coteţ de găini. În curte ne aştepta Pedro, unul din băieţii bătrânului, un bărbat brunet, frumos, clădit ca sculptura unui atlet, şi cu o voce puternică. Avea pe el doar un maiou şi arăta foarte bine. Pedro ne-a strâns pe rând mâinile, în timp ce ne privea curios. Apoi ne-a invitat în grajd şi părea mulţumit de faptul că înţelegem italiana.

Noi am crezut că e grajd, însă când am intrat ne-am dat seama că acolo au locuit cei care munceau pentru familia lui Nando şi că probabil tot acolo vom locui şi noi. A fost grajd, ne-a explicat Pedro, dar aveţi aici tot ce vă trebuie. Într-adevăr, aveam un televizor, o masă mare cu şase scaune împrejurul ei, o sobă de fontă, un aragaz cu butelie şi paturi de fier la discreţie. Acum sunteţi numai voi doi, dar când vine vremea culesului, avem nevoie de mulţi oameni şi aici va fi înghesuială. De aceea, Pedro ne-a sfătuit cu bunăvoinţă să ocupăm încăperea vecină, fostul coteţ de găini, unde erau două paturi, aşezate paralel, despărţite de un culoar destul de îngust şi o comodă cu multe sertare, pusă pe peretele din dreapta intrării. La capătul fiecărui pat era câte o noptieră mică, iar în stânga uşii un cuier primitiv, făcut din nişte piroane ruginite cu capetele răsucite, dar util. Locul arăta destul de drăguţ, aproape ca un compartiment de tren, oricum părea mai spălat decât grajdul. Pedro tocmai îl văruise şi ne-a recomandat încă o dată să alegem coteţul, pentru că, atunci când grajdul se va umple de oameni, va fi destulă gălăgie şi foială pe acolo. Acum haideţi să vă arăt baia. La stânga coteţului, pe lângă un lămâi mare, se făceau nişte trepte în jos. Acolo era o clădire mică din cărămidă, compartimentată în două: toaleta şi duşul. Duşul nu funcţiona decât vara, pentru că apa caldă venea dintr-un butoi imens de plastic, aşezat pe acoperiş, pus acolo pentru ca apa să fie încălzită de soare. În restul zilelor din an, veţi încălzi apă pe

soba din grajd, într-un cazan, şi aveţi aici ligheane, ne-a arătat Pedro.

- Acum, haideţi sus să discutăm.

Am urcat înapoi în grajd şi Pedro l-a strigat pe bătrânul Nando, care a venit imediat, şi-a pus pălăria pe masă şi ne-a invitat să ne aşezăm şi noi. Cu coatele pe masă şi palmele împreunate, Nando a început să ne turuie aproximativ acelaşi discurs, pe care l-am auzit şi de la Antonio, despre economia Italiei, distrusă de moneda euro şi de interesele americane. Dar mai ales de cele germane, pentru că Germania urmărea – în viziunea lui Nando – să acapareze ţările mediteraneene, să le sărăcească şi apoi să le cumpere pe bucăţele. Ei au nevoie de soare, a zis bătrânul. Ştiţi ce înseamnă zvastica? Zvastica înseamnă soare şi e în sufletul fiecărui german. În plus, ne-a spus că noi doi, eu şi Sergiu, ne putem considera nişte oameni norocoşi, fiindcă am nimerit într-o familie de catolici cumsecade, adică la ei. Apoi bătrânul i-a spus ceva lui Pedro în dialect napolitan, iar tânărul ne-a cerut paşapoartele. Noi i le-am dat fără ezitare: Marcel ne-a avertizat că s-ar putea să se întâmple una ca asta, dar să nu facem nazuri şi să dăm paşapoartele viitorilor noştri patroni, pentru că oricum ei ni le vor înapoia, dacă suntem cinstiţi şi ne respectăm angajamentele până la capăt. Totuşi, e bine să avem la noi şi cărţile de identitate, dar de ele să nu ştie nimeni. În caz că vrem sau că suntem nevoiţi să fugim, putem circula prin toată Europa numai pe baza cărţii de identitate şi puţini italieni ştiu lucrul acesta, în general ei cred că dacă ţi-au luat paşaportul, te-au şi legat de ei. Tot Marcel ne-a cumpărat, la intrarea în Italia, fiecăruia dintre noi cartele telefonice şi ne-a spus că ar fi bine să ţinem legătura unul cu celălalt şi chiar şi cu el, dacă avem nevoie.

După ce Pedro a luat paşapoartele şi s-a uitat prin ele mulţumit (ne-a şi rostit numele: *Andrea*, *Sergio)*, Nando ne-a expus foarte clar regulile: în fiecare dimineaţă la ora şapte să fiţi gata să plecăm la muncă, la pădure. Veţi primi

cincisprezece euro pentru fiecare zi muncită şi trei mese pe zi. Dacă vreţi ţigări, vi le cumpăr eu şi se scad din salariu. Duminica se lucrează până la amiază, dar vă plătesc ca pentru o zi întreagă. Când nu putem munci din cauza ploii, nu veţi fi plătiţi. Nu aveţi voie să ieşiţi în curte pe timpul nopţii, dacă vă văd, s-ar putea să cred că sunteţi hoţi şi să vă împuşc. Nu aveţi voie în sat deloc, am avut destule probleme cu cei de dinaintea voastră. Noaptea nu veţi trece mai departe de coteţul vostru sau de baie, iar ziua nu veţi călca dincolo de poartă, decât însoţiţi de mine sau de unul din familia noastră. Dacă vreţi să vă cumpăr ceva din sat, îmi spuneţi mie, dar nu alcool. În acest moment îmi datoraţi fiecare dintre voi câte o mie de euro, pe care i-am plătit lui Antonio. Nu puteţi pleca de aici până nu vă plătiţi datoria, adică şaizeci şi şase de zile de muncă, asta înseamnă mai puţin de trei luni, dacă aveţi noroc şi nu plouă prea mult. După ce vă plătiţi datoria, sunteţi liberi să faceţi ce vreţi. În general, păstraţi liniştea şi staţi cuminţi în coteţ sau în grajd. Seara sau duminica mai avem musafiri şi nu vrem să fim deranjaţi. *Capito*?

Noi am dat din cap că da. Nando ne-a privit atent şi a zis să îi punem întrebări.

- Domnule, i-am spus eu, aş vrea să faci astăzi o excepţie şi să cumperi din sat o pizza şi câteva beri, pentru că cinstesc memoria unui prieten mort şi aşa e obiceiul la noi, la ortodocşi.

- Cu pizza şi cu bere? a râs Nando.

- Nu neapărat, dar să fie ceva de mâncat şi ceva de băut. Aşa credem noi, că, dacă oferi mâncare şi băutură pe lumea asta, mortului nu îi mai este foame şi sete pe lumea cealaltă.

Nu am ştiut cum să traduc „pomană”, dar se pare că Nando a priceput. Pedro se uita vesel: bine, astăzi facem o excepţie, oricum nu mai mergem la pădure. Eu i-am întins douăzeci de euro: o pizza şi de restul bere.

Sergiu l-a rugat să ne cumpere şi ţigări, pe care să ni le scadă din salariu, apoi l-a întrebat pe bătrân câte ore pe zi vom munci.

- Cât ţine lumina soarelui, a zis Nando, apoi s-a ridicat, şi-a pus pălăria pe cap şi ne-a mai întrebat o dată dacă am înţeles tot sau dacă avem nedumeriri.

Înţeleserăm tot.

- Şi v-aţi gândit unde o să staţi? Aici sau în coteţ?

- În coteţ, a hotărât Sergiu, iar Nando ne-a întins mâna să i-o strângem, şi el pe ale noastre, ca semn că am făcut o înţelegere şi că ea va fi respectată până la capăt.

*

- Sau voiai în grajd? m-a întrebat Sergiu după ce italienii au plecat, iar noi ne-am luat bagajele şi am intrat în coteţ. Eu zic că e mai bine aici, cine ştie ce nespălaţi mai aduce *ăsta* la cules şi noi o să le mirosim picioarele.

- Aşa zic şi eu, i-am răspuns. Hai că ies să fumez o ţigară până-ţi aranjezi lucrurile.

Pedro a apărut imediat cu pizza şi cu berile şi l-am invitat şi pe el să ia măcar o sticlă, nu era de bun augur să ne refuze. L-am învăţat să spună *bogdaproste* când deschide berea, el a spus *bogdaproste*! amuzat, iar noi am răspuns serioşi: Să fie primit! Apoi ne-a întrebat de ce a murit prietenul nostru.

- A murit împuşcat la Revoluţia din 1989, cu optsprezece ani în urmă.

- O, da, mi-a povestit tata despre revoluţia din România. Păcat că l-aţi împuşcat pe conducătorul vostru tocmai în ziua de Crăciun. Nu se face…

Pedro a băut berea pe nerăsuflate şi ne-a spus că are ceva treabă, iar noi am intrat în coteţ. Deşi era doar sfârşitul lui aprilie, afară se făcuse incredibil de cald…

Sergiu îşi aranjase lucrurile, iar acum stătea pe pat în capul oaselor. Pusese un carneţel pe noptiera lui şi cu un pix în mână, făcea calcule. Eu m-am întins pe patul meu şi îl ascultam.

- Buuun, să presupunem că muncim douăzeci şi cinci de zile pe lună, că poate cinci-şase plouă. Înmulţit cu cincisprezece înseamnă trei sute şaptezeci şi cinci de euro. Bun… Din ăştia scădem nouăzeci de euro pe ţigări şi încă zece pentru telefon. Da? Da, a răspuns tot el. Înseamnă că rămâi cu două sute şaptezeci şi cinci de euro pe lună, asta în cazul în care nu plouă prea mult. Mai scade douăzeci şi cinci de euro pentru cheltuieli neprevăzute, poate ţi se rup chiloţii în cur, poate îţi cumperi un bocanc sau o cârpă nouă, poate prinzi o lună mai ploioasă. Da? Daaa…Adică, economiseşti două sute cincizeci de euro pe lună, în cazul cel mai bun. Ceea ce rezultă două mii cinci sute pe an, dacă pui în calcul că mergi măcar de Crăciun în România, adică vreo lună nu lucrezi deloc şi mai ai cheltuieli pe acolo. E bine?! Îţi convine?!

- Habar nu am, i-am răspuns.

- Eşti un fraier, s-a uitat Sergiu la mine. Ştii cât trebuie să munceşti la *ăsta* zi-lumină ca să-ţi cumperi un apartament în amărâtul de Lupeni? Îţi spun eu: vreo zece ani, prietene. Zece ani, închis în coteţul ăsta şi muncind la pădure zilnic! Unde morţii mă-sii ne-a trimis Marcel?!

I-am făcut semn să vorbească mai încet, în timp ce m-am răsucit pe o parte şi m-am ridicat într-un cot, ca să-l văd mai bine.

- Şi ce propui să facem? Nici măcar bani de întors nu avem, chiar dacă fugim la noapte.

- Nu am zis să fugim la noapte. Deocamdată mai stăm, să vedem ce o fi. Poate se hotărăşte şi Ana să vină în Napoli, i-a promis Antonio un loc de muncă bănos, şi, dacă vine, o să ne ajute ea cu bani să plecăm undeva unde se câştigă mai bine. Până în Napoli putem merge şi pe jos, dacă e cazul, numai să fie Ana aici…

- Eu nu aş mai avea încredere în Antonio, i-am spus. Mai degrabă aş sfătui-o pe Ana să stea departe de el şi de Marcel… Ştii cum facem? Muncim la *ăsta* cinci luni. Trei luni ca să ne plătim datoria – care de fapt nici nu e datoria noastră, cine l-a

pus să dea atâţia euro pe noi? – şi mai stăm două luni în plus ca să avem ceva bani în buzunar, apoi putem pleca. Asta-i situaţia, nu avem ce face şi eu altă soluţie nu văd.

- Să-mi bag pula în mă-sa de viaţă şi în Marcelu' pizdii! a spus Sergiu în şoaptă şi s-a întins şi el pe pat. Îşi masa tâmplele în timp ce stătea cu ochii închişi şi cu fălcile încleştate. Pe mijlocul frunţii i se umflase o venă mare. După o vreme a oftat: nu-i nimic, sănătoşi să fim, că ieşim noi cumva şi din căcatul ăsta.

Aşa gândeam şi eu. Nu puteam să renunţăm chiar din prima zi. Acasă, în România, ce ne-ar fi aşteptat? Pe mine, podeaua tare din cameră. Apoi sforăitul şi reproşurile mamei. Şi ruşinea ei că fiu-său are azi-mâine patruzeci de ani şi trăieşte din mila rudelor, fără să fi fost capabil să se realizeze nici în Italia, acolo de unde se întorc toţi cu maşini şi cu semne de bunăstare. Măcar aici îmi câştigam pâinea, ba chiar reuşeam să-mi plătesc datoriile şi să am cinci sute de euro în buzunar după cinci luni, ceea ce în România mi-ar fi fost imposibil. Deci nu era rău deloc, pentru început. Nu ştiu ce l-ar fi aşteptat pe Sergiu, dacă s-ar fi întors imediat acasă. Şi nici nu eram curios să aflu.

*

În prima lună, nu am făcut altceva decât să adunăm crengile după Pedro şi după fratele lui, Paulo, care curăţau arborii înaintea noastră. Nu credeam că moşia lui Nando e atât de mare. Zeci şi zeci de hectare cu aluni de pădure, presărate cu oaze de măslini, se întindeau pe două dealuri înalte, amândouă ale lui Nando. Dacă le-ar fi vândut, ar fi devenit bogat, dar şi-ar fi condamnat copiii şi nepoţii mai întâi la risipă, apoi la şubrezenia unei vieţi de om nevoit să muncească pentru altul. Aşa credea bătrânul.

O lună de zile am curăţat dealurile lui Nando de crengi şi de vlăstari nefolositori. Legam snopi mari, pe care îi ardeam în ruguri uriaşe. Seara mai munceam în grădina de legume, până

când se împlinea asfinţitul soarelui, apoi ne îmbăiam şi fumam sub lămâiul din faţa coteţului, aşezaţi în fund şi cu privirea către casă, de unde trebuia să vină *donna* Marta cu cina. Masa o luam în grajd, după care ne uitam la televizor sau spărgeam alune de pădure, din recolta anului trecut, pe care le ronţăiam în coteţ, înainte să adormim. Pentru că semănau atât de bine una cu cealaltă, zilele treceau încet, iar serile erau întotdeauna liniştite, însă tot mai calde, la sfârşitul unor după-amiezi tot mai fierbinţi. Sergiu se mai calmase şi el, dar de multe ori, când stăteam seara sub lămâi, se ridica, se plimba cu paşi mari şi privea cu ochii lui albaştri către poarta gospodăriei lui Nando, dincolo de care adulmeca Italia pe care el o visase şi spre care plecase din România.

Am reuşit două lucruri în această lună. Să-l convingem pe Pedro să ne pună o băncuţă sub lămâi şi să avem o sonerie la coteţ. În primele zile, Nando avea obiceiul ca, în fiecare dimineaţă, înainte de ora şapte, să se oprească la câţiva paşi în faţa coteţului şi să bată din palme sau să fluiere la noi ca să ştim că micul dejun e gata, şi să facem bine să mâncăm şi apoi să fim pregătiţi de plecare. În zilele ploioase, când noi stăteam închişi acolo, dormind sau sporovăind, Nando făcea la fel, ori de câte ori voia să anunţe câte ceva: se proţăpea la doi-trei metri de uşa coteţului şi bătea din palme sau fluiera.

- Aşa să faci cu câinii tăi, bă, pulă moartă, îi spunea Sergiu până să se ridice din pat, în româneşte şi pe un ton destul de calm.

Apoi scotea capul şi vorbea amabil cu bătrânul, în italiană.

Dar într-o dimineaţă nu a mai vrut să-i răspundă. Şi am fost de acord ca nici eu să nu-i răspund. Era în a doua săptămână şi eram hotărâţi să fugim de acolo, dacă Nando mai bate din palme la noi ca la nişte animale de circ. După vreo cinci minute în care tot şi-a pocnit palmele şi a fluierat, bătrânul a împins uşa şi a strigat la noi:

- Andrea! Sergio!

Abia atunci am tras zăvorul.

- Sunteţi surzi?!

- Nu, dar în România oamenii bat la uşă, i-am spus cu seninătate.

Nando m-a privit surprins şi s-a întors pe călcâie: micul dejun e gata. La pădure, toată ziua a fluierat şi a fost vesel, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Ba parcă a flecărit mai mult ca altă dată sau poate că aşa ni se părea nouă, pentru că eram încordaţi şi nici nu ne mai uitam drept în ochii lui Nando, când vorbeam cu el, ba chiar ne străduiam să îl urâm. Ne-am bucurat că pe la amiază a plecat, câteodată mai făcea asta. Ne stabilea ce şi mai ales cât avem de făcut, iar seara venea după noi cu un jeep vechi. În locul lui trimitea să ne supravegheze fie pe unul dintre băieţii lui, fie pe vreunul din neamul lor. În seara aceea când am ajuns înapoi în curte, am găsit soneria montată pe peretele de lemn al coteţului, lângă uşă.

- Aş râde dacă nu e de plâns, a spus Sergiu.

Eu m-am distrat toată seara, apăsând butonul, de fiecare dată când intram, iar Nando a venit şi el pe la o vreme să vadă dacă suntem bucuroşi şi părea foarte mândru de ce făcuse. Numai Sergiu nu ştia ce să creadă, bă, ăsta râde de noi sau a dat în mintea copiilor?

*

În aceeaşi seară, după ce am stins lumina în coteţ, Sergiu se tot foia şi tot ofta, iar când l-am întrebat ce are, mi-a răspuns în şoaptă că a avut dreptate ăla de a zis că viaţa nu e dreaptă, uită-te la noi ce am ajuns, după ce că am luptat la Revoluţie, suntem fix bătaia de joc a străinilor.

Eu am râs încet: am luptat pe naiba, nu a fost nici o luptă.

- Păi şi Marin cum a murit?

Marin a murit aşa cum au murit toţi ceilalţi: poate cu gândul că luptă pentru ceva şi că merită să rişte, nimeni nu ştie ce e în sufletul omului când îşi vede trupul ciuruit de gloanţe şi viaţa scurgându-se din el. Un lucru e foarte clar pentru mine,

Sergiule, acolo la Bucureşti a fost o mare învălmăşeală. Şi la fel de clar îmi este că Marin şi noi toţi am crezut în ea, aşa cum şi tu ai crezut că, dacă rămâi în Lupeni, aperi oraşul de teroriştii care nu s-au arătat şi nici n-au existat vreodată. Noi, de fapt, nu am luptat cu nimeni, am crezut doar că o să luptăm, cineva ne-a făcut să credem că există nişte duşmani, teroriştii adică, iar dacă noi am crezut, cu atât mai bine pentru noi, măcar am făcut-o cu suflet, iar cei care au murit au murit cu credinţă.

- Bă, tu vorbeşti ca un popă, s-a binedispus Sergiu.

- Păi da, i-am răspuns. Uite, să zicem că mâine vine cineva şi demonstrează negru pe alb că Dumnezeu nu există. Acum te întreb eu pe tine, toţi ăia care au murit în numele lui au murit degeaba?

- Bravo, bă, păi aşa, şi Ceauşescu a crezut în ceva.

- Tocmai, şi a murit ca un martir. L-au împuşcat ca pe un câine exact în ziua de Crăciun. Iar eu ştii ce am făcut atunci? Am băut şampanie împreună cu o asistentă de la morga unde era trupul lui Marin. Am băut în cinstea morţii lui Ceauşescu.

- I-auzi, s-a amuzat Sergiu, şi i-am simţit curiozitatea prin întunericul coteţului. De asistenta asta nu ştiam…

Nu era nimic de ştiut. Când am ajuns atunci în Gara de Nord, adică după miezul nopţii, eram toţi ameţiţi de băutură şi veseli. Marin se împrietenise pe tren cu Bărbosul şi făcuse în aşa fel încât toţi din trupa acestuia să jure solemn că nici unul nu vom pleca din Bucureşti până când nu îl vedem mort pe Ceauşescu. Peronul Gării de Nord era înţesat de oameni, adunaţi în grupuri compacte. Din mijlocul grupurilor se ridicau placarde pe care erau scrise numele localităţilor de unde veneau oamenii. Numai nouă nu ne trecuse prin cap să ne facem o placardă, ca să ştie lumea de unde venim. Marin a zis că oricum nu contează, mai bine haideţi să mergem la şeful gării. Bărbosul a fost şi el de acord. Eu mergeam pe lângă Tomiţă, umăr la umăr, aşa înghesuială era, şi mă miram cât de mare e gara. Tomiţă râdea de mine, ţărane, ai stat până la nouăşpe ani închis între munţii ăia şi te dă pe spate o gară. Păi dacă te duc

în Cişmigiu, leşini cât e de frumos şi, dacă se mai uită şi o bucureşteancă de-asta focoasă la tine, te bagi sub pământ! Marin, care era în faţa noastră, ne auzea şi zâmbea cu nişte buze roşii pe sub mustaţa neagră, lăsaţi, bă, prostiile, că acum avem treabă, stai să-l vedem mort pe dictator şi apoi ne putem plimba prin Cişmigiu. Şi chestia e că o să ne plimbăm *liberi*. Eu l-am întrebat dacă până acum lumea nu a fost liberă să se plimbe prin Cişmigiu, dar nu mi-a mai răspuns, numai Tomiţă s-a uitat lung la mine, bă, Andrei, tu câteodată eşti chiar simpatic.

Şeful Gării de Nord era un om asaltat din toate părţile, dar foarte stăpân pe el şi calm, iar când a venit rândul Bărbosului şi al Angelei i-a ascultat cu aceeaşi atenţie cu care îi ascultase şi pe cei de dinaintea lor. A fost ideea lui Marin să o bage în faţă pe Angela, du-te tu, că femeile au mereu succes, mai ales astea cu ţâţe frumoase, iar Angela a protestat fericită şi s-a dus încrezătoare.

- Aşadar, vreţi să ajungeţi la Spitalul Militar, a spus şeful gării.

- Da, tovarăşe, i-a zâmbit Angela, avem mai mulţi saci cu medicamente, donate de spitalul din Lupeni, plus că eu sunt asistentă şi pot să rămân acolo ca să dau o mână de ajutor.

Şeful s-a uitat la ea cu simpatie, a întrebat-o câţi suntem, apoi a zis: măi, copii, la Spitalul Militar e destul de periculoasă situaţia, pentru că băiatul lui Ceauşescu a fost înjunghiat de revoluţionari şi acum e spitalizat acolo, s-ar putea să vă treziţi înconjuraţi de teroriști veniţi să îl elibereze. Angela i-a răspuns că tocmai de asta am venit, ca să ajutăm ca Revoluţia să învingă şi că, la nevoie, punem mâna şi pe arme, numai să ni le dea cineva şi să ne arate cum se folosesc. Şeful a râs, şi-a dat chipiul pe ceafă şi a zis că va vorbi la Autobază să ne facă rost de un autobuz sau de o autodubă, aşa că să ieşim în faţa gării şi să stăm acolo, că e posibil ca una din ele să apară destul de repede. Şi să avem la noi un carton, ceva, pe care să scrie numele frumoasei domnişoare – Angela, s-a prezentat Angela

cu obrajii rumeni – aşa să scrieţi, bine! aveţi grijă de voi şi fiţi cu ochii în patru.

Am căutat un carton pe la chioşcurile din gară şi tot de acolo am făcut rost de un pix cu care am scris îngroşat „Angela" şi ne-am postat liniştiţi pe trotuarul din faţa gării. Lângă noi mai erau două grupuri, dar ei aveau nişte placarde bine făcute, pe una scria Tulcea şi pe cealaltă Bârlad, iar Angela chicotea roşie toată.

Autoduba a venit destul de repede, iar la Spitalul Militar nu era mare vânzoleală, aşa cum ne închipuiserăm noi, într-adevăr era înţesat de militari şi de tancuri, dar era linişte.

- Primiţi cu colinda? i-a spus Angela veselă ofiţerului de la poartă şi în câteva cuvinte l-a lămurit cine suntem şi ce vânt ne aduce pe acolo.

- Ia colindaţi, măi, vitejilor, a zis ofiţerul şi asta ne-a cam luat prin surprindere, că am început să zâmbim timizi, păi de unde să ne vină în cap aşa pe nepusă masă o colindă pe care să o ştim toţi douăzeci şi trei câţi eram noi.

Până să ne punem noi de acord ce să cântăm, Tomiţă a făcut un pas către poarta păzită de ofiţer şi a zis: *Am venit aici la voi/ V-am găsit cu cracii goi/ Cu izmenele căcate/ După sobă aruncate.*

Ofiţerul a râs cu poftă şi am râs şi noi, apoi ne-am grupat cuminţi în faţa porţii şi Angela a dat tonul cu o voce subţire şi plăcută: *Sculaţi, gazde, nu dormiţi/ Vremea e să vă treziţi.*

Şi am cântat până la capăt colinda, iar militarii de pe tancuri împreună cu ofiţerul au cântat şi ei cu noi.

După ce am predat sacii cu medicamente şi după ce ofiţerul a hotărât – în urma unei discuţii cu un medic militar – că Angela poate să rămână acolo ca voluntară, că răniţi de îngrijit erau destui, slavă Domnului, Marin a întrebat dacă nu ni se dau şi nouă arme, că doar de aia am venit, să apărăm Revoluţia.

Ofiţerul ne-a răspuns că acolo nu avea nevoie de voluntari, spitalul era păzit foarte bine, vedeţi şi voi, ne-a arătat

el strada plină de tancuri de-a stânga şi de-a dreapta, plus că aici nu au fost incidente, dar puteţi merge la Televiziune, acolo s-ar putea să fie nevoie de *forţe patriotice*. Atacul teroriştilor s-a concentrat pe Televiziune şi acolo puteţi da o mână de ajutor.

Marin l-a mai întrebat o dată dacă ne dă arme. Ofiţerul i-a spus tăios că nu. Tot ce pot să fac eu pentru voi, a adăugat el, şi asta pentru că aţi colindat aşa frumos, e să vă pun la dispoziţie o maşină care să vă ducă la Televiziune.

Era un autocamion cu benă deschisă, în care se vedea că s-au transportat balastru şi nisip şi că nu a fost bine curăţată, pereţii de tablă groasă arătau pe interior ca marginile unei râpi nisipoase şi îngheţate. Marin s-a suit în cabină, lângă şofer, a zis că acolo stau şefii şi a râs, doar nu vreţi să mă ia naiba de frig până la Televiziune, lângă el s-a mai suit şi un tânăr subţirel care tremura ca un bolnav, iar ceilalţi am început să ne căţărăm în benă. Tomiţă a făcut rost de la militari de un steag găurit, semnul revoluţionarilor, Bărbosul s-a nimerit lângă mine şi autobasculanta a plecat către Televiziune. Era vreo patru dimineaţa şi noi rulam pe străzile aproape pustii, strigând *„ Ole, ole, ole/Ceauşescu nu mai e!”* Din depărtare se auzeau focuri de armă spre care ne îndreptam cu gânduri mari. Cu toate că autobasculanta mergea destul de încet, pe la o vreme, Tomiţă i-a strigat şoferului să mai reducă viteza pentru că, oricât ar fi fost de blândă iarna aceea, era totuşi frig, iar vântul ne tăia până la os. Probabil că şoferul nu l-a auzit, de aceea Tomiţă a început să bată nervos cu coada de lemn a steagului în cabină şi chiar în acele momente militarii din cazarma prin faţa căreia tocmai treceam au deschis focul asupra noastră.

O primă rafală s-a îndreptat către cabină. Autocamionul s-a oprit brusc şi ne-a aruncat pe noi, cei din benă, grămadă unii peste alţii. Tomiţă a sărit în stradă. Eu m-am răsturnat în benă, pe partea cu cazarma, iar Bărbosul a căzut chiar în spatele meu. A dat să se ridice, să vadă despre ce e vorba, dar a doua rafală de gloanţe l-a readus la locul lui. Speriat, m-a luat în braţe. Instinctiv, s-a ascuns după mine.

- Teroriştii… am şoptit eu îngrozit.

- Nu cred, a răspuns Bărbosul cu vocea joasă. Din ce am apucat eu să văd, păreau militari.

A venit şi a treia rafală, care a durat mai mult. Gloanţele băteau în tabla benei cu puterea unor ciocane. Îmi ţiuiau urechile şi am început să mă rog la Dumnezeu. I-am şi promis că voi deveni un om mai bun, dacă mă scapă întreg de acolo. Bărbosul l-a strigat pe Tomiţă, care era jos în stradă, ascuns după un automobil parcat pe trotuar.

- Toma, tu vezi cine trage în noi?!

- Sunt îmbrăcaţi în militari, a strigat Tomiţă şi atunci s-a pornit un potop de gloanţe în direcţia lui. L-au reperat după voce.

Apoi potopul s-a întors asupra noastră. O grindină înfricoşătoare şi nesfârşită bătea în tabla benei, după care eu tremuram şi continuam să mă rog în gând. Bărbosul s-a lipit şi mai tare de mine, ba chiar mă strângea cu putere, iar eu m-am lipit şi mai tare de malul de nisip îngheţat, care dubla tabla maşinii.

- M-au împuşcat în spate, a zis Bărbosul dintr-o dată şi senin, ca şi cum ar fi fost vorba de altcineva, apoi strânsoarea lui s-a muiat.

Soldaţii s-au oprit din mitraliat şi atunci eu l-am împins pe Bărbosul, care leşinase prăvălit pe jumătate peste mine, şi m-am ridicat în picioare. M-am uitat către cazarmă şi am strigat:

- Suntem tineri ca voi! Suntem revoluţionari!

- Mâinile sus! mi-a strigat cazarma.

Eu am ridicat mâinile.

- Ieşiţi toţi din benă cu mâinile sus!

Rând pe rând, s-au ridicat toţi cei care puteau sta în picioare. Eu i-am strigat cazărmii că trei dintre noi nu se pot ridica, probabil sunt morţi.

- Să iasă şi cei de după maşini! a poruncit cazarma.

Eu am strigat la Tomiţă să iasă şi el de acolo, iar Tomiţă a ieşit. Şchiopăta şi plângea.

Când toţi cei care mai puteam să ne ţinem pe picioare am fost în stradă, dinspre cazarmă a apărut un subofiţer, înarmat până în dinţi şi cu o cască de fier pe cap. S-a oprit la câţiva metri, a îndreptat arma către noi şi ne-a ordonat să ne aliniem şi să ne dezbrăcăm până la brâu. Ne-am executat repede ca să vadă că suntem de bună credinţă şi că nu avem nimic de ascuns.

- Ăştia sunteţi toţi?

- Mai sunt răniţi în benă şi în cabină, i-am răspuns eu.

Dumnezeu m-a ascultat şi mi-a dat tăria să nu mă pierd cu firea. Eram calm, atât de calm încât îmi venea să râd de subofiţer pentru că avea atârnată de centură o lopată mică de infanterie care îl incomoda groaznic.

- Şi de ce aţi tras în noi? a continuat el.

- Domnule, i-am răspuns eu, stând în poziţie de drepţi, cu mâinile la ceafă şi dezbrăcat până la brâu, noi suntem revoluţionari, nu am avea nici un motiv să tragem în armată. În plus, cu ce să tragem? Că nu a vrut nimeni să ne dea arme.

- Aţi cerut cuiva arme? a devenit el curios

- Da, i-am spus şi i-am povestit repede despre ofiţerul de la Spitalul Militar şi cum ne-a îndrumat el spre Televiziune.

Subofiţerul a tăcut câteva secunde, s-a tot rotit pe lângă noi, oarecum îngândurat şi apoi a spus cu o voce care nu părea prea convinsă:

- S-au auzit focuri de armă dinspre maşina voastră…

După care ne-a lăsat să ne îmbrăcăm şi m-a întrebat câţi răniţi avem.

- Nu ştiu, am spus şi, cu aprobarea lui, am plecat către cabina autobasculantei.

Când am deschis portiera, Marin a căzut pe jumătate în afară, fără viaţă, parcă era o păpuşă de cârpe. Din gură îi curgea mult sânge şi avea ochii daţi peste cap. Mi-a umplut paltonul cu sângele lui, iar eu l-am apucat de subsuori şi l-am tras pe

trotuar. Mă uitam neajutorat şi nu ştiam ce să fac, aşa că l-am strigat pe subofiţer. Dar militarul era ocupat să îl dea jos din benă pe Bărbosul, ajutat de nişte soldaţi tineri, care veniseră între timp din cazarma ce acum ne păzea tăcută. Am îngenuncheat lângă Marin şi i-am şters sângele de pe mustaţă şi de pe gură cu mâneca hainei. Îl auzeam pe subofiţer cum dă ordine unui soldat să cheme ambulanţa sau o maşină oarecare, dar apoi s-a răzgândit şi a hotărât că cea mai rapidă cale să ajungem la spital e să plecăm chiar acum cu autobasculanta, cu toate că era ciuruită de gloanţe, bine că îi mergea motorul, aşa că a chemat un şofer din cazarmă, pentru că al nostru era împuşcat, l-a pus înapoi pe Bărbosul în benă, ne-a spus să avem grijă să nu îl zdruncinăm prea tare şi să îi ţinem spatele drept, pe cât se poate, apoi ne-a urat drum bun.

- Şi cu el ce facem? am arătat eu către Marin.

Subofiţerul s-a aplecat, i-a luat pulsul şi mi-a spus să îl punem şi pe el în benă, nu mai contează în ce poziţie.

- Iar pe drum aveţi grijă, nu mai staţi la vedere şi nu mai faceţi gălăgie, să mai speriaţi lumea, a mai zis el şi a plecat către cazarmă.

Într-adevăr, tot drumul am stat culcaţi, băgaţi unul în celălalt, înfricoşaţi şi tăcuţi, iar în vreo douăzeci de minute, care ni s-au părut cât douăzeci de zile, am ajuns la Spitalul de Urgenţă.

Pe Marin l-au consultat rapid şi l-au trimis la morgă. Pe Bărbosul l-au băgat la reanimare, iar pe Tomiţă şi pe alţii cu răni uşoare i-au internat în diferite saloane. Puştiul care se suise în cabină lângă Marin a mai rezistat două zile, apoi a murit şi el.

Eu mă ţineam scai după Tomiţă, care era împuşcat în picior şi în claviculă, bă, nu o să mori tu dintr-atât şi ştii că nu plec de aici până nu te văd bine. El zâmbea şi era palid, dar devenise mai optimist. După ce l-am văzut în salonul lui pe mâini bune, m-am întors în holul de la intrarea spitalului să vorbesc cu restul grupului. Păreau năuci toţi şi unii plângeau

rezemaţi de pereţi. Deja hotărâseră că se întorc acasă, chiar vorbiseră cu o asistentă care le-a spus cum să ajungă la Gara de Nord. Şi chiar aşa au şi făcut. În numai câteva ore, iată că ne-am risipit ca potârnichile, toţi s-au întors în orăşelul nostru unde Revoluţia nu îţi dădea prea multe bătăi de cap, trebuia doar să stai să te uiţi la televizor, să crezi tot ce se spune acolo şi să bei vin în locul apei care era otrăvită.

- Bine, le-am spus, dacă vreţi să plecaţi nu aveţi decât să o faceţi, dar eu mai rămân.

Apoi le-am urat cu toată sinceritatea noroc bun.

Ei s-au îndreptat către ieşirea din spital, iar eu m-am întors să cercetez holul în căutarea unei toalete. Mi-a ieşit în cale o asistentă cu ochi negri şi cu părul până la brâu, frumoasă ca o ţigancă din poveşti cu şatre. Ea m-a ajutat să găsesc toaleta şi tot ea m-a trezit către după-masă. Adormisem pe o banchetă din hol şi am dormit mult, răpus de toate câte se întâmplaseră, de frig şi de foame.

A tras de mine cu blândeţe, apoi m-a arătat unui ofiţer: el este. Militarul m-a întrebat dacă sunt capabil să recunosc un cadavru. I-am spus că da, m-am ridicat şi am plecat împreună cu el şi cu Mona către morga de la subsol. Mona a rămas la uşă, iar eu am intrat în morgă, însoţit de ofiţer şi de un medic de acolo.

- Uită-te atent, m-a sfătuit medicul, câteodată oamenii se schimbă după ce mor, mai ales după o moarte violentă. Unii se urâţesc foarte tare, a mai zis el.

Dar Marin nu se urâţise deloc, părea doar calm, aşa cum nu era el decât arareori. Şedea liniştit, cu trupul gol, pe podeaua de ciment, alături de zeci de cadavre înţepenite şi vinete, aliniate frumos. Pe mustaţă încă avea sânge şi mi-am reproşat că nu l-am şters bine, dar apoi mi-a trecut prin minte şi posibilitatea să îi mai fi curs sânge cât timp a stat în benă, pe drumul către spital.

- Eşti sigur că este el? a insistat ofiţerul de mai multe ori. Bă, să nu ne faci să trimitem corpul decedat pe la mama naibii.

Râdea forţat şi nesuferit. Apoi a scos din mapă o foaie şi cartea de identitate a lui Marin, pe care o găsiseră în buzunarul hainei lui. Cu asta, a fluturat militarul buletinul lui Marin, şi cu declaraţia ta, treaba e clară: decedatul va ajunge unde trebuie. Părinţii trăiesc? m-a mai întrebat. Da, trăiesc toţi. Şi soră-sa. Perfect, a spus el. Acum, ia de semnează aici. Am semnat în josul unei foi, m-am întors şi am fugit către intrare, unde Mona mă aştepta cu un pahar de apă, pregătit dinainte.

- Ţi-e rău?

- Da.

Bea apă multă, a zis fata. Să nu leşini. Nu, nu leşin. Îţi aduc o cafea? Da, adu-mi o cafea, te rog. Tremuram tot şi m-am aşezat în fund pe ciment. Mona a venit cu cafeaua şi s-a pus şi ea lângă mine. Să nu leşini, mi-a mai spus şi a tăcut. Am tăcut amândoi şi ea a stat cu mine acolo, nu m-a părăsit, ci a stat răbdătoare până când am avut puterea să mă ridic şi am urcat împreună în holul spitalului unde era lume multă şi bucuroasă. Se desfăceau şampanii şi se ciocnea cu pahare de plastic: Ceauşescu fusese executat chiar cu o jumătate de oră înainte…

Sergiu a oftat prin bezna din coteţ şi l-am auzit cum îşi freacă faţa cu palmele asprite de muncă.

- Soarta omului, a spus el încet şi trist.

S-a mai foit o vreme şi înainte să adoarmă m-a întrebat în şoaptă cam cât cred eu că vom mai sta la Nando.

- Atât cât va trebui, i-am răspuns.

*

Era într-o duminică, imediat la o săptămână după ce Nando ne pusese sonerie la coteţ. Arseserăm toată dimineaţa snopi mari de nuiele şi eram roşii de dogoarea focului şi de soare. Încă nu uitaserăm gustul ultimei beri pe care am băut-o în memoria lui Marin, atunci când bătrânul ne-a adus în gospodăria lui. Pe drumul de la pădure spre coteţul nostru, treceam prin sat şi ne holbam în viteza

maşinii la terasele pline de pahare cu bere. Câteodată chicoteam ca proştii, şi eu şi Sergiu, în aşa fel încât Nando să ne audă şi să înţeleagă că ne-am drege gâtul cu o bere rece după care ne-am răcori şi mai tare strângând în braţe o femeie, una dintre acelea care treceau pe drum, oricare dintre ele, pentru că toate ni se păreau frumoase. Nando zâmbea complice în oglinda retrovizoare şi se uita la noi ca la nişte pezevenghi simpatici. Cu toate astea, nu s-a îndurat niciodată să ne lase liberi în sat.

- Anul trecut, ne-a spus el, privindu-ne în oglindă, i-am lăsat în sat pe românii care lucrau la mine. Le-am dat liber toată duminica. Spre seară, m-a sunat Luca, patronul de la pizzerie şi mi-a spus să vin să-mi iau slugile de acolo, că altfel îi împuşcă şi îi dă la porci. Nu i-a omorât din respect pentru mine. Se îmbătaseră şi s-au purtat urât cu soţia lui Luca. De atunci, i-am ţinut închişi. Înţelegeţi? s-a uitat Nando la noi.

Noi am aprobat din cap.

- Şi eu i-aş fi împuşcat, a mai zis bătrânul. Dacă ei ar fi fost mai respectuoşi, poate că astăzi aţi fi putut şi voi să ieşiţi în sat. Dar aşa… Mi-e teamă pentru voi. Oamenii de aici îi urăsc pe români. În schimb, vă fac o surpriză duminică.

Surprizele au fost mai multe. Cât timp eram noi cu Nando la pădure, Pedro ne-a cumpărat o duzină de beri reci, pe care am găsit-o în grajd. Nu ne-am atins de bere, până nu a venit *donna* Marta cu prânzul şi ne-a spus că e pentru noi. Şi prânzul a fost mai special, cu tort de mere coapte la desert. După ce am mâncat, a venit Nando la noi în grajd şi ne-a spus că soţia lui Paulo a născut un băiat, cu câteva zile înainte şi că azi toată familia sărbătoreşte. Noi am încercat să îi spunem în italiană „să vă trăiască şi să dea Dumnezeu să fie sănătos”, dar nu ne-a ieşit, aşa că am zis *Auguri* şi am deschis bucuroşi câte o bere. L-am invitat şi pe bătrân să bea cu noi, dar a zis că nu poate, că trebuie să plece cu maşina ca să-i aducă pe prietenii noştri, iar noi ne-am uitat miraţi.

- Prietenii voştri, cei cu care aţi venit din România, ne-a lămurit el.

- Petre?! am zis eu surprins.

Nando a ridicat din umeri că habar nu are dacă e Petre sau nu, apoi şi-a pus pălăria, a plecat şi s-a întors abia pe seară.

Da, chiar Petre era, nimeni altul, împreună cu Ion cel verde la faţă şi cu Grecul, morţi de slabi toţi trei, şi cu nişte priviri de câini bătuţi. Ne-am îmbrăţişat în faţa grajdului, după care am intrat toţi cinci, împreună cu Nando.

Bătrânul mi-a spus mie că cei trei vorbesc destul de prost italiană, aşa că nu e sigur cât de multă şi înţeleg, deci rămâne în seama mea şi a lui Sergiu să le explicăm care sunt regulile, până atunci el se duce să aducă nişte aşternuturi şi să o trimită pe donna Marta cu ceva de mâncare.

- Ce dracu' e, bă, cu voi? i-a întrebat Sergiu, după ce Nando a ieşit din grajd.

La fel am sărit şi eu cu gura pe Petre, ce, Doamne iartă-mă, ai păţit? şi ne îngrămădeam toţi să vorbim, eu şi Sergiu să punem întrebări, ceilalţi trei să ne lumineze, să se vaite şi tot la două-trei vorbe să înjure Italia şi rasa mamii lor de macaronari.

În primul rând, pentru că, după ce am plecat eu cu Sergiu din casa lui Antonio, Bivolul i-a ţinut închişi acolo două zile şi stai, frate, pe cameră şi pe foame, le dădea doar seara un castron de macaroane fierte mâzgălite cu suc de roşii.

În al doilea rând, pentru că i-a plasat la nişte nenorociţi care şi-au bătut joc de ei, fir-ar ai naibii cu Italia lor, dacă asta înseamnă Italia.

Primul plasat a fost Ion. L-a trimis la o stână de oi. Sergiu a râs tare, bă, ţi se potriveşte numele să fii cioban, dar Ion a ripostat şi a spus că oricum italienii îl strigau *Giovanni*, care numai nume de cioban nu este, treaba e că se trezea în fiecare dimineaţă la ora patru, adică în creierii nopţii, şi înceta lucrul abia seara târziu, pentru cinşpe euro pe zi. Vă daţi seama?! Dar problema cea mai mare era că el habar nu avea care e mersul lucrurilor într-o stână, iar cu limba italiană nu

stătea prea bine, deşi învăţa repede cuvintele noi, şi înţelegea destul de mult, însă îi venea greu să se exprime. Nepricepând nici munca, nici limba aşa cum trebuie, nu era de nici un folos, aşa că stăpânul lui l-a sunat pe Antonio, care a venit, i-a înapoiat ăluia banii pe care îi ceruse pentru român şi l-a luat pe Ion de acolo. Pe deasupra, tot el, Antonio, făcea pe nervosul, păi eu i-am spus că sunt mecanic de automobile, nu cioban. Că, dacă mă trimitea la un service auto, chiar de nu ştiam eu limba aşa de bine, măcar aveam habar despre ce e vorba la muncă. Nu-i aşa? Aşa este, am zis eu, dar Sergiu a avut de obiectat că au plecat ca nătăfleţii din România, fără să înveţe limba italiană. Nu v-a zis Marcel să mergeţi la şcoala de limbi străine din oraş? V-a zis! De ce nu v-aţi dus?

- Bă, mă laşi? a tunat Petre. Ştim şi noi că şcoala aia e afacerea lui Marcel, adică a soţiei lui, care cică e mare patroană de şcoală de limbi străine, dar ea nici româneşte nu vorbeşte ca lumea. Adică noi să le băgăm bani în buzunar pe toate părţile şi ei uite unde ne trimit. La nişte nebuni!

Aici era gata să izbucnească o mare ceartă între Petre şi Sergiu, care sărise ca ars, înfierbântat de berile băute, dar noroc că a apărut Nando cu aşternuturile şi ne-a spus să ne potolim cu gălăgia.

Ne-a privit sever şi ne-a întrebat dacă s-a ivit vreo problemă. Nu, signore.

- Atunci păstraţi liniştea, dacă nu vreţi să se ivească una foarte mare! a mai zis el sec.

Din momentul acela, am vorbit toată seara încet, câteodată chiar în şoaptă, dar tensiunea dintre noi era aceeaşi, doar că nu mai putea fi zbierată.

Al doilea plasat a fost Grecul. Pe băiatul ăsta frumos, Antonio s-a gândit să-l trimită tocmai la un aprozar dintr-un orăşel de lângă Napoli. La fel ca noi, lucra pe cincisprezece euro pe zi, plus mâncare şi cazare, doar că el se trezea pe la trei-patru dimineaţa ca să descarce marfa din camionetele furnizorilor. Mâncarea nu-i ajungea niciodată, pentru că era

puţină şi searbădă, iar dacă mai înhăţa câte un fruct din aprozar, italianul zbiera la el, îl făcea român hoţ şi îl ameninţa că-i taie din salariu. Muncea până târziu, iar în ultima săptămână nu s-a putut odihni mai deloc: italianul mai avea o angajată din Europa de Est, pe care o ţinea în camerele de sus, o poloneză la vreo treizeci de ani, vânzătoare. Ea avea program normal, de cel mult zece ore, iar seara fuma marijuana, nu prea multă, numai cât să se bine dispună şi să îl călărească pe Grec până către dimineaţă. Aşa că Grecul a început să se ascundă ziua prin magaziile din spate şi să mai tragă câte un pui de somn, ca să nu cadă din picioare de oboseală, dar nu a durat mult până când l-a prins italianul şi l-a scos în stradă cu şuturi în fund. Chiar i-a şi învineţit ochii, încă mai avea urme. Grecul l-a sunat pe Marcel. Marcel l-a sunat pe Antonio, care s-a dus şi l-a luat pe băiat din gara orăşelului, acolo unde se aciuase, apoi a trecut pe la patronul aprozarului. Ăsta a început să facă tărăboi şi să ceară înapoi banii pe care îi plătise pentru Grec, dar Bivolul a scos un pistol şi i-a lipit ţeava exact între ochi: Nu aşa te porţi cu marfa noastră, *cazzo*. Ţi-a spus don Antonio să îl suni dacă ai probleme cu băiatul. Aprozaristul a zis stins: si, signore, după care i-a plătit Bivolului cinci sute de euro pentru *deteriorarea mărfii* şi asta a fost tot.

- Era mişto poloneza? a întrebat Sergiu cu ochii lacomi.

- Era, era! a zis Grecul nostalgic şi ruşinat.

Între timp a apărut *donna* Marta cu cina. Eu cu Sergiu ne ghiftuiserăm la prânz, ba ne-am mai şi umflat cu bere, aşa că nu prea aveam chef de mâncare, în schimb ceilalţi trei au înfulecat şi au lăudat bucatele, Dumnezeu să-i dea sănătate femeii ăsteia, a spus Petre, ia uite ce bine o duc ăştia doi aici, a ştiut Marcel unde vă trimite, pe noi ne-a dat numai la nişte răpciugoşi de patroni.

- Deh, bă, Petre, după faţa omului, l-a înţepat Sergiu, însă Petre nu a mai ripostat, dar se vedea pe el că le adună şi nu le uită.

Ba s-a cătrănit atât de rău, că nu a mai vrut să ne povestească în seara aceea pe unde a umblat şi cum de a picat şi el la Nando, lasă că vă spun altă dată. Nici eu nu am insistat cu întrebările şi le-am zis: bine, acum, că aţi mâncat şi că v-aţi mai liniştit, să vă explic care sunt regulile casei. Nu ştiu exact ce a vrut să spună Petre, dar m-a fixat cu privirea şi m-a întrebat ironic dacă nu cumva sunt şi eu *un pic de şef*, la care nu am ştiut ce să îi răspund imediat, însă Sergiu a priceput repede că Petre e plin de năduf şi i-a spus molcom:

- Prietene, ca în orice loc din lumea asta, aici există nişte reguli. Dacă nu vrei să le auzi de la Andrei sau de la mine, poţi să-l întrebi mâine pe Nando, dar mi-e teamă că bătrânul nu ştie să vorbească limba ta şi că nu ai să înţelegi nimic.

Petre a făcut o faţă umilă şi chinuită de neputinţa de a răbufni, apoi şi-a cerut scuze cu jumătate de gură şi ne-a spus să nu ne supărăm pe el, dar e obosit şi mai ales dezamăgit de Italia.

- Nici noi nu suntem fericiţi, Petre, i-am spus, dar deocamdată nu avem încotro.

Apoi mi-a venit o idee şi l-am întrebat dacă Nando a plătit ceva lui Antonio pentru ei.

- Eu nu ştiu să fi plătit, a zis Petre mai destins. Nu sunt sigur.

- Pentru că, dacă nu a dat nici un ban pe voi, puteţi pleca oricând. În două săptămâni vă strângeţi suficienţi bani de întors acasă sau de mers în alt loc din Italia. Lasă că îl întreb mâine pe bătrân care e situaţia. Dar, până una-alta, trebuie să vă spun care sunt regulile aici. Dacă vreţi să le ascultaţi şi să le respectaţi bine, dacă nu, iară bine, mie mi-e egal. Eu nu sunt şeful nimănui, nici măcar *un pic de şef* nu sunt.

Petre a zis încă o dată că-i pare rău pentru că a fost urâcios şi mi-a trecut şi mie supărarea, de ce naiba nu ai dat un telefon că veniţi aici, vă păstram şi vouă câte o bere, că cine ştie când mai apucăm.

Apoi le-am expus Codul lui Nando, aşa cum îi plăcea lui Sergiu să spună regulilor casei şi am ieşit toţi cinci din grajd, eu să le arăt noilor veniţi unde sunt baia şi toaleta, iar Sergiu să fumeze pe băncuţa de sub lămâi. În drum spre baie, le-am arătat coteţul nostru, de care Sergiu s-a arătat foarte mândru, uite aici, frate, nu e lux, dar sunt condiţii civilizate şi sonerie ca la oameni, ce dracu', bă, voi credeaţi că eu lucrez pentru toţi sărăntocii? Petre l-a privit lung şi până să spună ceva, l-am luat de după umăr râzând, hai să vezi ce jacuzzi ţi-a pregătit Pedro, şi l-am tras uşor spre treptele care duceau către baie.

Am mai stat vreo oră în grajd, timp în care mai mult ne-am uitat la televizor decât să vorbim între noi, era un reportaj despre o femeie din România ce omorâse cu vreo lună în urmă o italiancă, a omorât-o cu umbrela, apoi eu şi Sergiu ne-am retras în coteţ. Nici nu m-am pus bine în pat, că Sergiu mi-a şoptit, Andrei, o fi ăsta prietenul tău, dar, dacă mai face mult pe prostul, să ştii că îl *execut*. Eu m-am ridicat într-un cot, nu e prietenul meu, e doar un fost coleg de la mină, dar cum adică îl *execuţi*?! am şoptit un pic speriat. Sergiu a râs, ho, bă, că nu ţi-l mănânc, doar îl fac să plece de aici.

- Cum îl faci să plece? am fost eu curios.

- Las' pe nen-tu Sergiu.

*

A doua zi, Nando ne-a împărţit în două, în aşa fel încât în fiecare echipă să fie un român vorbitor de italiană: eu cu Petre şi cu bătrânul am plecat la adunat de crengi, iar pe Sergiu şi pe ceilalţi doi i-a luat Pedro la împrăştiat de îngrăşământ. Pe drumul către pădure, Nando a stabilit că lui Petre i se va spune *Petra* şi nu Pedro, cum ar fi fost o traducere firească în italiană a numelui său, tocmai pentru a nu stârni confuzii cu Pedro, fiul, şi pentru a nu fi necesar ca de fiecare dată să se specifice că ar fi vorba de Pedro românul, aşa că e mai simplu să îi spunem *Petra*. Apoi l-a întrebat pe Petre cât are de gând să stea, ca să îşi facă şi el nişte

socoteli pentru sezonul de sapă. Eu traduceam acolo unde Petre nu înţelegea sau se poticnea când trebuia să răspundă. Petre a spus că ar vrea să rămână măcar până la Crăciun, dar că pe perioada Sărbătorilor intenţionează să plece în România. Apoi a vrut să-i spună lui Nando că are o grămadă de datorii la o bancă din ţară, că are un copil de crescut şi că familia lui e foarte săracă şi ameninţată să fie executată silit, practic aruncată în stradă, dar eu nu am fost de acord să traduc partea asta şi Petre s-a mohorât. Însă Nando era curios ce tot turuia Petre şi eu l-am minţit că prietenul meu ar vrea să ştie dacă este în aceeaşi situaţie ca mine şi ca Sergiu, adică dacă îi datorează bătrânului zile de muncă în schimbul faptului că l-a luat de la Antonio. Nando a spus că nu, nu îi datorează nimic, nici el, nici ceilalţi doi, Ion sau Grecul, aşa că pot să plece când vor. Nu a plătit nimic pentru ei dintr-un simplu motiv: faptul că i-a primit pe cei trei acum, într-un sezon când nu avea mare nevoie de oameni, a fost o favoare pe care i-a făcut-o lui Antonio. Antonio a fost cel care l-a *rugat* să-i ia şi pe ei, pentru că nu mai avea unde să îi plaseze, iar în casa lui nu-şi mai permitea să-i ţină, se expunea prea mult, în condiţiile în care carabinierii erau cu ochii pe el. Iar să-i fi trimis înapoi în România ar fi însemnat pentru Antonio o lovitură de imagine, ca să zicem aşa, adică riscul să-şi piardă renumele de om de cuvânt pe care îl are în orăşelul vostru din România. E adevărat că îl are? m-a întrebat Nando. Nu ştiu, signore, cel mai bine ştie Sergiu, el s-a întâlnit cu Antonio în România. Ah, *Sergio, Sergio*… a clătinat bătrânul din cap şi a zâmbit a ceva amestecat cu simpatie şi cu dojană. Acum îngrijorarea lui Petre era alta: dacă, să zicem, Antonio prinde de veste că noi ne-am înfipt aici şi vine să-i ceară *ăstuia* bani pentru noi, nu ne pomenim că am muncit degeaba? Nando i-a răspuns aşa: să ştii, *Petra*, că noi suntem oameni de cuvânt, iar dacă Dumnezeu i-ar lua minţile lui Antonio şi ar veni la mine în curte să îmi pretindă bani pentru voi, atunci… bătrânul şi-a dus două degete la tâmplă, iar ca să fie şi mai convingător, şi-a desfăcut puţin haina şi i-a arătat

tocul pistolului. *Capito?* Petre a rânjit satisfăcut şi mi-a zis cu admiraţie, vezi, bă, ăştia oameni, nu hahalere ca noi.

Câtă vreme eu cu Petre făceam snopi de nuiele şi îi purtam către rugurile amplasate din loc în loc, am sporovăit într-una şi Nando ne-a lăsat în pace, ba chiar s-a ţinut la distanţă de noi. Îl vedeam cum se plimbă printre copacii joşi, tunşi şi aliniaţi. Cu o mână la spate şi în cealaltă cu o macetă, mergea cu paşi rari şi se oprea aproape la fiecare pom, pe care îl studia atent. Din când în când mai tăia cu maceta câte un vlăstar care i se părea în plus. Apoi pleca şi pentru un timp nu îl mai vedeam, dar nu mi-aş fi închipuit niciodată pădurea şi dealurile acelea lipsite de silueta lui, în costum negru şi cu pălărie.

Parcă pacea pădurii şi umbra liniştitoare a lui Nando s-au pus şi pe sufletul lui Petre, măcar pentru câteva ore, pentru că părea mai potolit şi mai încrezător, ba chiar optimist. Şi-a făcut calculul că, dacă ar merge la Crăciun cu două mii de euro acasă, ar putea să îi lase neveste-sii o mie ca să trăiască până la Paşti, iar cu cealaltă mie să-şi plătească jumătate din datorii, ceea ce n-ar fi rău deloc, iar timpul trece repede, dacă munceşti nici nu îl simţi, imediat e prima zăpadă şi apoi vine vremea colindătorilor.

Până la urmă, tot răul spre bine, că, dacă veneam de prima dată la Nando, acum eram şi eu dator, ca tine şi ca *ăla*, a zis Petre, dar aşa eu sunt deja pe plus încă din seara asta, aşa că a meritat să stau două săptămâni la nebunul de Luciano.

Luciano ăsta nu era rău, dar era un pic ţăcănit. Lucra în amenajări interioare şi câteodată mai făcea şi lucrări mari, dacă am înţeles eu bine, dracu' să-l ia. Mic, burtos, chel şi roşcovan, vorbea într-una, parcă era apucat şi se enerva din orice. Pufnea şi trântea, zbiera şi făcea ochii cât cepele, un minut lăsat de la Dumnezeu nu l-am văzut să fie şi el liniştit. Ba nu, mint, seara se calma, parcă era alt om. Păi să vezi… În prima zi, mergem noi la un apartament nou, în construcţie, trebuia să-i tencuiască pereţii. Dăm materialele jos din camionetă, montăm betoniera

în faţa blocului, apoi urcăm la primul etaj şi montăm scripetele. Până aici toate bune. După ce fac mortarul şi-l urc, acum să ne apucăm de treabă. Eu eram mulţumit că pricepusem până atunci cam ce vrea Luciano de la mine şi că le-am făcut pe toate cum trebuie, cu toate că îl vedeam cam smucit şi cam colţos, cine ştie, mi-am zis, are şi el probleme, ca toată lumea. Se suie Luciano al meu pe o băncuţă şi până să înceapă să tencuiască zice: *dammi lenza*. Mă uit în jur, erau tot felul de scule împrăştiate pe jos, că omul era foarte dezordonat. Şi mă tot gândeam ce naiba o fi aia *lenza*. Ăsta începe să strige ca apucatul, roşu de nervi, *dammi lenza*! Atunci, zic, hai să văd dacă am noroc, aşa că iau un ciocan de jos şi i-l întind: na! Dar mă ştii tu pe mine cu noroc, Andrei? Bineînţeles că *lenza* nu era ciocanul, ci era sfoara de zidărie, dar omul meu devenise din roşu vânăt şi s-a făcut că-mi dă cu ciocanul în cap. Eu m-am speriat şi am tulit-o pe coridor, dar ăsta m-a chemat înapoi şi mi-a explicat frumos – cel puţin aşa am înţeles eu – că să nu mă înspăimânt, nu o să-mi facă nici un rău, doar că aşa este el, un tip mai nervos. Apoi până către după-masă mi-am văzut de treaba mea, am făcut mortar în betonieră, i l-am dat la mână, am adunat ce cădea de pe pereţi, după ce îi îndrepta, în general ştiam ce să fac, că am mai lucrat în construcţii. El a boscorodit singur toată ziua, dar nu cred că avea treabă cu mine, când râdea, când se certa cine ştie cu cine din imaginaţia lui, parcă nu era sănătos la cap, şi tot la câteva vorbe zicea *bu* şi o lua de la capăt. Nu l-am mai băgat în seamă şi nici el pe mine, ne vedeam fiecare de munca lui, până când, aproape de ora de plecare, zice să îi dau două bucăţi de scânduri mici fixate între ele prin cuie, care se aflau sub băncuţa pe care era suit el. Am înţeles eu ceva de scândură, dar, dacă nu am văzut nici una în camera în care lucram, am plecat ca oaia capie prin tot blocul să-i fac ăstuia rost de o scândură şi nu m-am întors până nu am găsit o ditamai blana, pe care abia am cărat-o şi i-am adus-o bucuros. *Bu*! a făcut Luciano mirat către mine şi am crezut că

iar o să ia foc, dar de data asta nu m-a certat, m-a lăsat în pace, m-a pus să spăl şi să strâng sculele, apoi am plecat.

De dormit, dormeam într-o dependinţă a casei lui, care seamănă cu grajdul lui Nando, unde stăm acum, iar baia era tot aşa în fundul curţii, dar când am ajuns, nu m-a lăsat să plec în coliba mea, ci m-a invitat la el în casă, m-a pus la masa din bucătărie şi a strigat-o pe nevastă-sa să aducă o sticlă de *limoncello*, un pix şi câteva foi. Vreo două ore am băut, e bun al dracu' lichiorul ăsta de lămâie, şi am stat cu ochii pe foile alea, pe care Luciano desena şi scria. A desenat o scândură şi a scris în dreptul ei cum i se spune în italiană, apoi un ciocan, un boloboc, o mistrie, o grămăjoară de nisip şi tot aşa, vreo sută de obiecte şi de materiale în total, dar mi-a spus că el ar fi mulţumit să învăţ măcar cinci denumiri pe zi. Mă luase ameţeala de la lichior şi în seara aia nu am învăţat nimic, dar nici mari probleme nu am mai avut cu Luciano de atunci, mă obişnuisem cu el, aşa nebun cum era. Adevărul e că în fiecare zi avea câte ceva de obiectat şi se inflama din te miri ce, dar îl lăsam în banii lui, ştiam că vine seara şi se calmează şi el. Singurul lucru care mă deranja cu adevărat era mâncarea proastă şi slabă, că avea o zgripţuroaică de femeie, care şi-ar fi supt şi de sub unghii, cred că îmi aducea numai resturi de la masa lor.

După două săptămâni, au venit carabinierii să facă o razie pe şantier. Căutau emigranţi care lucrau la negru. Norocul lui Luciano a fost că munceam într-un apartament cu vedere spre stradă şi i-a văzut. S-a întors către mine şi mi-a spus foarte calm despre ce e vorba, m-a şi tras către geam să văd maşina ălora şi să fie sigur că înţeleg. Apoi mi-a zis să o iau pe străduţe în jos până la el acasă şi să stau liniştit în coliba mea până vine el. Aşa am făcut, iar a doua zi nu am mai plecat la muncă, nici eu, nici el, am aşteptat până a venit Antonio să mă ia de acolo. Probabil vorbiseră între timp. Luciano s-a tot scuzat faţă de Antonio, i-a mulţumit de mai multe ori că i-a trimis numai oameni buni la muncă, dar că nu mai e dispus să

rişte, amenzile sunt enorme şi s-ar ruina cu totul, iar raziile carabinierilor erau tot mai dese, mai ales în oraşe. Nu voia înapoi banii pe care i-a plătit pentru mine, habar nu am câţi, dar preferă să angajeze italieni sau să muncească singur. Antonio l-a ascultat şi i-a dat dreptate, apoi i-a spus Bivolului să îi dea lui Luciano jumătate din sumă înapoi, asta am înţeles sigur. Mie mi-a dat Luciano o sută cincizeci de euro, după ce mi-a scăzut ţigările. A fost corect. Cu banii ăştia ne-am descurcat săptămâna pe care am petrecut-o la Antonio până să ne aducă aici, altfel muream naibii de foame toţi trei şi fumam frunze, că Ion şi Grecul nu aveau nici o leţcaie.

- Aia e, bă, Andrei. Am plecat din România vulturi şi aici suntem găini plouate, a râs el şi s-a trântit pe iarbă.

Şi-a tras un pic sufletul şi m-a întrebat la ce oră luăm pauza.

- La doişpe fix, i-am răspuns. Hai, că nu mai e mult. Să nu te vadă bătrânul tolănit pe aici, că iese rău.

La prânz a venit şi Pedro cu echipa lui şi ne-am pus toţi să mâncăm *panini*, pe care *donna* Marta ni-i pregătea în fiecare dimineaţă. Sergiu l-a întrebat prietenos pe Petre cum i se pare munca la pădure, iar Petre a zis că până acum nu are de ce să se plângă, ba chiar e bine să lucrezi cu români de-ai tăi, mai ales că-i şi cunoşti, mai schimbi o vorbă şi timpul trece altfel. Apoi Sergiu s-a uitat bucuros către mine, de parcă nu mă mai văzuse cine ştie de când şi am vorbit despre cum merge adunatul de crengi, care părea că nu se mai termină. M-a întrebat cu interes dacă mai durează mult şi vorbea ca un om care pune suflet. Probabil o săptămână, mi-am dat eu cu părerea.

- Să vedeţi ce ne aşteaptă la împrăştiat de îngrăşăminte, a spus Sergiu. Bătrânul e chitit să pună mraniţă în toată pădurea. Asta înseamnă sute de remorci de tractor, pe care trebuie să le încărcăm şi să le descărcăm.

- Măcar avem de muncă, a spus Ion.

- Bă, tu ţi-ai mai revenit la culoare, s-a întors Sergiu către el. Să fiu al naibii, dacă mai stai o lună, două pe aici, te pui picioare şi te faci roz la faţă.

A făcut o pauză şi apoi a zis către toată lumea, pe un ton foarte îngrijorat:

- Numai să ne dea ăştia de mâncare ca lumea, că doar cu un *panini* la prânz e greu să duci până la asfinţitul soarelui, mai ales că ziua se lungeşte.

- Asta cam aşa e, a mormăit Petre, şi a făcut faţa aia de om pe care îl chinuie încăpăţânarea, iar Sergiu şi-a aprins o ţigară, s-a lăsat pe spate şi am simţit că e mulţumit.

*

Săptămâna a trecut aproape fără să ne dăm seama, spre deosebire de celelalte, zilele s-au scurs repede şi mai ales serile, când stăteam toţi cinci în grajd şi jucam cărţi, spărgeam alune sau trăncăneam, atunci când nu era la televizor vreun reportaj cu isprăvi de-ale românilor în Italia, de obicei omoruri, jafuri sau găinării. Priveam şi ascultam atenţi, ca să înţelegem cât mai bine şi la sfârşit să ne putem da cu părerea.

Duminică la amiază, după ce ne-am întors de la pădure şi am mâncat, Sergiu şi-a tras geanta de sub pat, a pus-o în mijlocul cotețului şi a început să cotrobăiască prin ea.

- Du-te şi tu să fumezi o ţigară, mi-a spus rugător, că nici nu am loc de tine.

Am plecat de acolo şi am stat cuminte pe băncuţa de sub lămâi. În curtea mare a lui Nando era cald şi pace, iar dinspre grajd nu se auzea nimic, nici măcar televizorul. Toată lumea era moleşită de liniştea unei duminici calme. Din coteţ a ieşit Sergiu îmbrăcat în pantaloni scurţi şi într-un tricou colorat. Pe cap avea o pălărie de paie cu boruri şi purta ochelari de soare, iar în mână ţinea o geantă de pânză, colorată şi ea şi pe care era desenat un soare ce zâmbea cu o gură mare de om.

M-am uitat la Sergiu ca la o arătare, dar, până să spun eu ceva, el mi-a luat-o înainte:

- Hai la plajă, ţărane.

Apoi a dispărut pe treptele care duceau către baie. Eram prea curios ca să nu-l urmez. Între toaletă şi spatele hambarului era un loc destul de mare, cam de două ori cât grajdul, iar Nando turnase acolo beton, în primul rând ca să scape de buruieni, apoi pentru că ar mai fi putut construi o magazie, cu timpul. În felul acesta, locul arăta ca o platformă netedă. Cum gospodăria lui Nando era situată pe un fel de colină, platforma era un loc tocmai potrivit pentru admirat priveliştea. Toată săptămâna cât a lucrat cu Pedro, Sergiu a reuşit să-l convingă pe italian să pună acolo şezlonguri, măcar două pentru început, ca să mai stăm şi noi seara să ne uităm la asfinţit şi să ne relaxăm. Pedro a zâmbit şi a acceptat. Acolo se termina şi curtea lui Nando, în faţa şezlongurilor era gardul care dădea către sat, apoi se întindea Italia şi abia apoi asfinţitul… Şi tot acolo s-a instalat Sergiu ca la plajă. Ajuns lângă şezlong, s-a dezbrăcat de tricou, a scos din geanta de pânză o carte, o sticlă de suc şi un trabuc pe care tot Pedro i le-a adus din sat, şi s-a aşezat comod.

- La ce te uiţi? m-a privit el pe sub ochelari.

- La tine, am spus eu simplu.

- Mai repede ai scoate ligheanele şi le-ai umple cu apă, să ne muiem picioarele. Dar cel mai bine ar fi să te schimbi şi să vii şi tu aici până nu se ocupă celălalt şezlong, că ţăranii ăia de sus abia aşteaptă...He, he.

Apoi s-a aplecat într-o parte şi a mai scos din geanta cu soarele pe ea un pahar şi un pai, şi-a turnat suc, a pus paiul în pahar, a aprins trabucul şi a început să citească absent, ca şi cum eu nu aş fi existat acolo. Aşa că m-am întors vesel şi surescitat ca în faţa unui început de aventură, am intrat în baie, unde am pus ligheanele sub robinet şi am aşteptat să se umple cu apă.

Între timp a ţârâit telefonul lui Sergiu.

- *Pronto*! a zis el important şi cu vocea îngroşată.

Apoi a continuat în română.

- Ce dracu' să fac? La plajă, ca oamenii. Da, frate, e cald, nu foarte cald, numai bine şi e mişto rău aici. Ia dă o căutare pe Google să vezi unde stă *boierul* Sergiu la soare. Sorrento. Da, bă, cu doi de *r*. Sor-ren-to. Cu doi de *r*. A, nu, nu aici lucrez, eu muncesc în Napoli, păi ce să fac eu la prăpădiţii ăştia din Sorrento? În Napoli, tată, acolo se învârt banii şi şmecherii ca mine. Păi da! Duminica vin aici cu maşina, că nu e departe, vreo oră de condus, dar e frumos de pici pe jos şi plin de bunăciuni venite din toată lumea. Bă, aseară i-am tras-o la o englezoaică de a dat aia ochii peste cap şi acum se ţine ca râia după mine.

Între timp am ieşit şi eu din baie cu primul lighean umplut, iar Sergiu mi-a făcut semn cu degetul lipit de buze să nu scot vreo vorbă. Eu m-am întors tăcut şi am pus al doilea lighean sub apă, dar ciuleam urechile să îl aud pe Sergiu şi mă înveselisem tare.

- Cine, mă, ţi-a spus? a râs el în telefon. Du-te, bă, de-aici cu ţăranul ăla, fi-ţi-ar prostul al dracu'! O fi lucrând el la pădure pe cinşpe euro pe zi, că e prea slab pregătit. Da' nen-tu Sergiu?! După cum mă ştii tu pe mine, mă vezi să-mi rup spatele pe nimic? Ha?! Bă, mă laşi? Ia vezi, că-ţi închid telefonul! Pe mine m-a adus Marcel până în Napoli, că tot avea drum încoace, n-am eu nici o treabă cu troglodiţii ăia de i-a vândut pe-aici ca pe pantofi. Treaba lui ce face! Eu am afacerile mele. Hai, că închid. A venit brazilianca asta, nu mă mai lasă în pace. Ce englezoaică? Las-o, bă, pe beţiva aia. Am aici o păpuşă creolă, mânca-o-ar tata. Să vezi ce bombeu are! Stai, fă, la un loc, *lasciami* – a zis Sergiu, îndepărtând un pic telefonul. Apoi l-a apropriat iar de ureche. Hai, bă, că e belea cu asta, trebuie să închid. Te mai sun eu. *Ciao*!

Când am apărut cu al doilea lighean, Sergiu stătea gânditor cu paharul de suc în mână şi cu trabucul între dinţi.

- Gata, i-am spus eu, şi m-am aşezat bucuros pe celălalt şezlong, după ce am pus un lighean de apă în dreptul meu.

Sergiu şi-a tras un pic ochelarii în josul nasului şi m-a privit de sub fruntea încreţită:

- Andrei, tu eşti om serios?

- Păi?

- Du-te şi te schimbă, chiar dacă nu ai *ţinută* de plajă. Măcar azi, că e duminică.

Într-un fel, i-am dat dreptate: de când venisem la Nando nu mă mai primenisem, aşa că am urcat în coteţ şi mi-am luat pe mine o cămaşă albă de in topit, un fel de ie. Mi-a cumpărat-o mama de la târgoveţii ce-şi fac veacul pe lângă mănăstirea Lainici, atunci când a fost ea în pelerinaj, ca să se roage să-mi găsesc un loc de muncă. Se închidea la gât cu nişte sforicele şi îmi venea foarte bine. Apoi am găsit în geantă nişte pantaloni de stofă subţire, care nu se şifonaseră mai deloc, pentru că mama i-a împachetat bine, iar în picioare am păstrat totuşi şlapii, după ce am ezitat între ei şi nişte pantofi eleganţi din piele maro.

- Ei, ce zici? m-am prezentat eu lui Sergiu.

- Aşa da, a zâmbit el. Mai trebuie să-ţi luăm nişte ochelari de soare.

Stăteam amândoi tolăniţi pe şezlonguri, cu picioarele în apa călduţă din ligheane, sub soarele care, din fericire, nu era prea fierbinte şi răcoriţi din când în când de o briză care era când năbădăioasă, când blândă.

- Sper că vântul ăsta nu aduce ploaie, am spus eu pe la o vreme.

Sergiu şi-a ridicat ochii din carte:

- Asta ne-ar mai lipsi, după ce că ne-am pricopsit cu toţi proştii pe capul nostru. De amicul tău, *domnul* Petre, de el vorbesc.

Sergiu a lăsat cartea din mâini şi s-a răsturnat în şezlong cu faţa către mine: ştii ce a făcut? Nu, nu ştiu. Ce ar fi putut face, de se uita Sergiu la mine cu o răutate care mă intriga?

- A dat de veste în tot oraşul că am fost vânduţi ca nişte glugi de coceni la nişte italieni care ne ţin într-un coteţ şi ne muncesc la pădure ca pe fraieri, pentru cinşpe euro pe zi.

- Mă rog, am zis eu. Putem vedea lucrurile şi aşa. Numai că noi am hotărât să vedem partea plină a paharului.

- Exact, m-a aprobat Sergiu. Iar *domnul* Petre, a zis el rar, apăsat şi cu o răutate care mi-a dat fiori prin stomac, *domnul* Petre când vorbeşte cu *doamna* mă-sa la telefon sau cu *doamna* soţie, ori cu capra de fi-sa, sau cu cine ştie ce beţiv de prin Lupeni, să vorbească, în morţii mă-sii, de el şi de familia lui, nu despre mine. *Capisci*? Tu ce i-ai spus maică-tii, de exemplu?

- Păi ce să-i spun? Nici nu am minţit-o, nici nu i-am spus tot adevărul, ca să nu se sperie. Că stau la o familie cumsecade, că muncesc normal şi că la Crăciun o să mă duc acasă cu nişte bani, pe care o să-i las ei să mi-i strângă acolo. Cam atât. Nu i-am pomenit de Antonio, de coteţ, de cum vorbeşte Pedro cu noi când îl apucă nervii şi nici de faptul că trei luni o să muncim degeaba.

- Dar de mine i-ai spus ceva? Sper că nu, mai ales că Valeria, soră-ta, mă ştie foarte bine şi nu aş vrea să se afle în Primărie, unde mă cunosc toţi, că *domnul* Sergiu face ce face prin Italia.

- Domnu' Sergiu, i-am spus eu, poate nu-ţi aminteşti, dar m-ai rugat din prima seară pe care am petrecut-o împreună în coteţul nostru drag să nu pomenesc nimănui de tine. Iar eu aşa am făcut. Şi dacă îl atenţionai şi pe Petre, cu siguranţă ar fi făcut şi el la fel. Plus că mai sunt Ion şi Grecul, nu ştii care, ce şi cu cine a vorbit. Eu cred, mai degrabă, că tu şi Petre aveţi nişte duşmănii mai vechi.

- Nu am nimic cu el, Andrei. Jur, a zis Sergiu şi a dus mâinile în faţă, cu palmele întinse, ca să întărească. Doar că e bârfitor, tu nu ştii multe, că ai fost plecat din oraş şi tu oricum eşti plecat în lumea ta – a râs el cu simpatie –, dar *ăsta* stătea agăţat toată seara „La minerul beat" şi bârfea şi batjocorea pe

oricine, până când a rămas şomer şi abia atunci i-a mai căzut nasul. Ce să am cu el? Nimic. Doar că nu vreau ca unul ca Petre să râdă de mine prin Lupeni.

- Bine, am zis. Vrei să vorbesc cu el despre asta?

- Da, poate e mai bine să îi spui tu, a zis Sergiu calm. Că ălorlalţi doi o să le spun eu.

Nu a mai trecut mult şi a apărut Grecul cu ochii umflaţi de somn, grăbit să intre la toaletă, dar când a dat de noi, s-a oprit şi ne-a zâmbit mirat: *nenea* Sergiu, ce şmecher arătaţi cu ochelarii de soare, la care Sergiu a râs flatat şi l-a rugat politicos pe Grecul să-i spună pe nume, chiar dacă el, Sergiu, i-ar putea fi tată, dar hai să uităm de vârstă şi să nu ne formalizăm. Ce fac sconcşii ăia doi de sus? Grecul a râs şi i-a spus că acum s-au trezit şi au pus de o cafea, apoi a dispărut în toaletă. Imediat după ce băiatul a urcat în grajd şi a vorbit cu ei, Petre şi Ion au coborât la noi, împinşi de curiozitate.

- E bine la mare? a zis Petre ironic şi cu o mină de om deştept, care nu i se potrivea.

Eu mi-am bălăcit zgomotos picioarele prin lighean: e apa cam mică, Petre, dar e limpede, ca în Creta Grecului.

Sergiu şi-a dat ochelarii jos de pe nas şi, cum era lungit pe şezlong, a ridicat o privire albastră şi naivă către cei doi:

- Bă, ştiţi voi ce e acolo? a zis conspirativ şi în şoaptă, apoi a arătat către geamurile pivniţei de sub hambar, care se închideau la nivel cu pământul.

- Ce?

- Vin, a zis Sergiu şi a făcut ochii mari. Vin. Mult vin. Două ditamai damigenele de vin, cred că de vreo două sute de litri fiecare, vin alb şi vin negru. Mult vin, a şuierat el.

- Bă, eşti nebun? a zis Petre aţâţat.

- Pe bune? a sărit şi Ion.

- Dacă vă spun, a continuat Sergiu. Ştiţi că eu nu mint. Întrebaţi-l şi pe ăsta, pe Andrei. Aşa e, mă? Eu am confirmat, dar le-am spus să-şi ia gândul. Nando ne-a avertizat foarte clar că nu ne dă voie să bem, aşa că nu are rost să-i cereţi. V-aţi

face doar de râs. Sau, am continuat eu, dacă vă ţine cureaua, vorbiţi cu el diseară, să vedem ce zice.

- Problema e că, dacă îi cerem, n-o să ne dea, asta e limpede, a spus Sergiu şi şi-a luat o faţă de om de acţiune. Şmecheria e să luăm fără să cerem şi bătrânul să nu ştie.

- Sejurul meu de duminică s-a terminat aici! M-am ridicat, mi-am aruncat cât acolo apa din lighean şi am plecat supărat către coteţ.

- Bă, fraţilor, Andrei ăsta a fost un cap sec de când îl cunosc, am auzit vocea lui Petre în urma mea.

Şi, auzindu-l vorbind aşa, am ştiut că, dacă nu fac tot ce pot să-l opresc, Petre va cădea în capcana lui Sergiu şi praful se va alege de toate visele şi socotelile lui.

De supărat ce eram, aproape că nici nu l-am văzut pe Nando, care stătea pe băncuţa de sub lămâi cu mâinile împreunate şi un pic dus pe gânduri. Vorbele lui Petre mă mâhniseră atât de tare, încât aveam ochii umezi şi Nando m-a întrebat dacă s-a întâmplat ceva.

- Nu, ce să se întâmple? am încercat eu să par mirat.

- *Andrea*…, a zis el blând şi doar atât a zis. A tăcut câteva secunde şi s-a interesat unde sunt ceilalţi. I-am răspuns zăpăcit că sunt la plajă şi bătrânul a sărit ca un arc: ce plajă?!, la care eu am zâmbit şi i-am spus să vină să vadă ce plajă frumoasă ne-am făcut.

Când eu şi Nando am coborât, Sergiu fuma elegant dintr-o jumătate de trabuc, tolănit pe şezlong, iar Ion ieşea din baie cu un lighean de apă proaspătă. Petre fuma şi el trabuc, cadou de la Sergiu, aşezat pe şezlongul vecin şi a roşit tot când l-a văzut pe Nando. A dat să se ridice, dar bătrânul i-a făcut semn că e în regulă. Ion s-a pierdut şi el cu firea, a lăsat ligheanul jos şi stătea ca un par. Oricum, parcă pe el nu îl vedea nimeni niciodată. Nando a râs cu poftă, ce e aici, *Sergio*? Sergiu s-a ridicat tacticos, şi-a aranjat ochelarii de soare, şi-a înfipt mai bine pălăria de paie pe cap, a desfăcut braţele şi a început să

cânte, imitând vocea groasă a lui Toto Cutugno: *Mi piace, mi piace/ Mi piacerebbe andare al mare, mare, mare.*

- *Sergio*! a strigat bătrânul la el cu drag. *Pazzo*! Nando râdea încântat, iar Sergiu a făcut numărul până la capăt, după care italianul a fost de acord că nu e rea ideea şi a plecat vesel, hotărât să povestească şi familiei lui ce drăcovenie le-a mai dat prin cap românilor, după istoria cu soneria de la coteţ, cu care deja ne făcusem de poveste.

*

Am fost atât de supărat pe Petre şi pe vorbele lui încât am hotărât, iniţial, să nu mă bag, să stau deoparte şi să mă uit de pe margine cum Sergiu îl va face să îşi rupă singur capul şi asta cât de curând. Dar apoi mi-am amintit că i-am promis înainte să plecăm în Italia că-l voi ajuta, la nevoie, şi m-am mai îmblânzit singur. Problema era că Petre însuşi nu vedea că-l paşte primejdia. Sergiu începuse să i se bage la suflet, iar eu aveam de luptat pe două fronturi: cu intrigile lui Sergiu şi cu boul de Petre în persoană. Şi nu numai că voiam să îl ajut pe Petre, poate că de fapt nu ăsta era motivul pentru care mă îndârjisem, aşa cum rar o făceam. Motivul real era că nu voiam ca Sergiu să câştige. Pe de altă parte, ştiam că Sergiu e mult mai bine pregătit pentru o astfel de luptă, iar slăbiciunea lui Petre pentru alcool e un mare dezavantaj.

După ce a plecat Nando, ceilalţi au mai rămas la *plajă* până aproape de ora cinei. Eu am urcat în coteţ şi de acolo îi auzeam cum râd, cum se bălăcesc în ligheane, ba chiar au şi fredonat vreo câteva cântece lăutăreşti. Pe la o vreme l-au trimis pe Grecul după mine; acesta a apăsat scurt pe butonul soneriei şi eu l-am invitat să intre.

- *Nenea* Andrei, au zis *băieţii* să veniţi şi dumneavoastră jos.

- Du-te, copile, de aici cu băieţii tăi cu tot, i-am spus eu destul tăios, şi apoi mi-a părut rău. Şi nu mai îmi spune *nenea*. Te rog.

Mă schimbasem de hainele bune şi stăteam întins pe pat, tot bătându-mi capul cum pot să împiedic ceea ce bănuiam eu că vrea să facă Sergiu, adică să-l aţâţe pe Petre să fure din vinul lui Nando, ceea ce ar fi fost fatal pentru şederea lui Petre în gospodăria bătrânului. M-am gândit că cea mai bună variantă ar fi să primesc asigurări de la Sergiu că va înceta, că totul a fost un foc de paie sau o glumă de-ale lui, dar asta ar fi însemnat să am încredere în el. Mi-a mai trecut prin cap să vorbesc cu Nando între patru ochi, dar am eliminat repede varianta asta. Ar fi fost un mare risc pentru noi toţi: bătrânul era neîndurător când venea vorba de furt sau de cea mai mică intenţie. Exista o altă posibilitate, dar asta presupunea efort şi atenţie continuă din partea mea: să mă asigur că, atunci când intrăm cu Pedro în pivniţă ca să luăm diferite substanţe pe care le folosea la plantele din grădină şi pe care le ţinea acolo la răcoare, să fiu cu ochii în patru ca Sergiu să nu îi distragă atenţia lui Pedro cu maimuţărelile lui şi să descuie pe dinăuntru unul din geamuri, pe care ar putea pătrunde apoi nestingheriţi noaptea, sub pretextul că merg la baie. Şi această variantă era destul de nesigură, în condiţiile în care, de o săptămână, Nando ne despărţise în două echipe, iar eu nu mai lucram împreună cu Sergiu.

Până la urmă am obosit făcând atâtea scenarii şi simţeam o mare lehamite, aşa că mi-am întors gândurile împotriva mea şi mi-am reproşat că sunt un tăntălău care le pune la suflet şi le exagerează pe toate, când, de fapt, lucrurile nu sunt chiar atât de negre şi că poate totul a fost una dintre multele farse de-ale lui Sergiu, iar eu m-am inflamat degeaba şi dintre toţi eu sunt cel ciudat şi ciufut, pentru că, uite, ei stau acolo, se hârjonesc şi se simt bine, iar eu clocesc în coteţ şi torc la gânduri negre ca o fată bătrână.

În timpul cinei, le-am spus din nou tuturor să le iasă din cap ideea că ar putea fura vin din pivniţă fără să se expună unui mare risc. Nando nu e nici Luciano a lui Petre, nici aprozaristul lui Grecul, cu alte cuvinte, nu e un fătălău care să se teamă de Antonio, iar Pedro, Paulo şi toţi zdrahonii din neamul lor nu vor avea nici o reţinere să ne tragă câteva scatoalce şi să ne scoată în stradă, şi bătuţi, şi fără bani. Iar dacă voi credeţi că Antonio va veni aici să se răfuiască cu jumătate din satul ăsta de munteni arţăgoşi pentru nişte pârliţi de români, pe care nu-i suferă nimeni, prinşi şi la furat pe deasupra, vă înşelaţi. Aşa că o să rămânem exact în mijlocul drumului, de o să trebuiască să cerşim prin gări ca să avem bani de întors acasă sau să ne milogim la telefon de Marcel să vină să ne ia şi ne ducă în Lupeni, pe datorie.

- Ca să nu mai vorbim de ruşine şi de obraz. Aşa că gândiţi-vă nu de două ori, ci de trei ori, de zece ori înainte, dacă merită să vă întoarceţi în România şi mai săraci decât aţi venit, pentru câţiva litri de vin.

Măcar pe Ion şi pe Grecul am reuşit să îi sperii chiar atunci, se vedea pe ei. Petre stătea cu capul în farfurie şi nu zicea nimic, dar îl simţeam chinuit de gânduri. Sergiu a râs senin către mine:

- Andrei, tu chiar m-ai luat în serios?

- Da! i-am răspuns, şi l-am privit drept în ochi.

- Bă, tu ţi-ai pierdut simţul umorului… În fine, a zis el ca şi cum ar fi fost obosit de faptul că eu nu înţeleg niciodată lucrurile aşa cum trebuie. Hai s-o lăsăm baltă.

Aşa am şi lăsat-o în seara aceea, dar toată săptămâna cât am lucrat numai eu cu Petre, vegheaţi de Nando, ultima săptămână de adunat crengi, i-am repetat zilnic acelaşi discurs, ba l-am mai şi înflorit cu nişte poveşti imaginare şi teribile despre Paulo, care părea cel mai fioros din tot neamul mare a lui Nando şi care rămăsese cam într-o ureche după ce luptase în Kosovo sub steagul Căştilor Albastre, aşa că am reuşit să bag

frica şi în Petre. Şi uite că, fără să iau în calcul această strategie în duminica aceea când îmi făceam planuri cum să îl apăr pe Petre de capcana pe care Sergiu se pregătea să i-o întindă, am putut să-i potolesc pe toţi. Frica a fost mai puternică decât pofta, iar câtă vreme am stat acolo, nici unul nu s-a mai gândit să fure ceva din gospodăria lui Nando. După scurt timp a înţeles şi Sergiu că Petre nu poate fi corupt să fure vin, oricât de mult şi-ar fi dorit să bea, şi nici nu l-am mai auzit vorbind urât despre Petre, dimpotrivă, ei doi deveneau tot mai apropriaţi. Că Sergiu avea alte gânduri, pe care eu nu le bănuiam, sau că renunţase de tot la planurile lui de răzbunare, asta nu mai puteam ştii. Era obositor pentru mine să-l urmăresc, să-i cântăresc şi să-i judec toate vorbele şi faptele, nu eram făcut să fiu *vigilent*, cum ar fi zis Bunicel pe vremuri, aşa că mi-am întors faţa de la Sergiu către lumea mea, aşa cum el însuşi spunea, o lume unde lucrurile erau calde, aşezate şi liniştite.

Între timp, am stabilit o regulă, pe care am promis să o respectăm cu toţii: atunci când vorbim cu rudele sau prietenii noştri din Lupeni să nu pomenim de ceilalţi şi în general să prezentăm situaţia noastră de acolo cât de cât îndulcită, ca să nu părem că suntem chiar cei mai proşti sau cei mai nenorocoşi români din Italia.

*

Ceilalţi vorbeau la telefon destul de des, Sergiu era campionul absolut, urmat de Ion, care îşi revenise bine la culoare şi se mai întremase la trup. Eu vorbeam doar duminica, cu mama. În fiecare duminică, după prânz, mă retrăgeam în spatele grajdului, în cazul în care Sergiu nu era plecat din coteţ, şi îi telefonam să văd ce mai face şi să-i spun că sunt sănătos, că toate merg bine şi că mult nu mai e până la Crăciun, când o să vin acasă. Să se gândească ce vrea să-i cumpăr din Italia. La început nu a vrut nimic, nici în ruptul capului, să nu îţi cheltui banii, mamă, că eu am ce-mi

trebuie, tu gândeşte-te cum să-i strângi, poate te ajută Dumnezeu să-ţi iei măcar o garsonieră, să-ţi faci cuibul tău la bătrâneţe. Apoi a zis să-i aduc nişte gheme de lână, să mai împletească şi ea câte ceva pentru mine şi pentru soră-mea, lână englezească dacă găseşti. O întrebam dacă merge după fragi anul ăsta, că era vremea lor, şi a zis că nu se mai duce la cules pe dealuri, că nu mai poate ca în tinereţe, iar Valeria nu mai are timp, e ocupată mereu cu munca ei de la Primărie, dar că va cumpăra fragi de la culegători şi fără dulceaţă tot nu se lasă. O să îmi dea de Crăciun câteva borcane pentru *donna* Marta, dacă te mai întorci acolo, că zici că e femeie cumsecade şi are grijă de tine. Dar Nando ce mai face? Ce să facă, îi răspundeam, pe dealuri toată ziua. M-am gândit şi eu, zicea mama, că şi la noi e plin de alune, ştii pădurice aia de deasupra peşterii, până să ajungi la Dorna Verde. Ei, cum să nu o ştiu, habar nu ai tu, mamă, câte prostioare făceam noi acolo când eram copii. Ce prostii făceaţi, Doamne iartă-mă, măi, copile? Eu râdeam în telefon: ne căţăram pe stâncile de lângă cascadă, ne dădeam pe deal de-a dura până ne rupeam hainele, ne băgam în peşteră… Mama râdea şi ea, tu crezi că eu nu ştiam…

La o duminică după ce Sergiu a inventat *plaja* din spatele hambarului, nici nu ajunsesem bine de la pădure, că îmi ţârâie scurt telefonul: era mama, îmi dăduse semn să o sun înapoi. Nu mai are răbdare, m-am gândit. Am sunat-o. Mamă, mi-a zis ea bucuroasă şi chiar un pic surescitată, dacă îţi spun cine a fost azi aici, nu o să mă crezi! Ia spune-mi, să văd dacă te cred, am râs. Mona! aproape că a strigat mama. Mona?! Care Mona? Ţigăncuşa aia din Bucureşti, a spus mama, pe care ai cunoscut-o la Revoluţie. Am rămas fără replică şi era să strig: Nu te cred! Mona? mi-am revenit eu. Da, Mona, a zis şi mama pe un ton mai calm. Andrei, e la fel de frumoasă, parcă mai frumoasă ca în tinereţe. A stat aici vreo două ore şi am tot povestit. Păi nu înţeleg ce căuta ea la tine? A venit în concediu la Straja câteva zile şi s-a gândit să vă caute pe tine şi pe Tomiţă. A

trecut prima dată pe unde a stat Tomiţă, acolo a aflat că e plecat de mult timp în Canada, apoi a trecut pe la noi, a zis că poate dă de tine. Dacă tot a venit la Straja, şi-a amintit de voi, foarte frumos din partea ei. Şi ce mai face? E bine? Da, a fost măritată în Germania, a divorţat şi a plecat în Anglia acum trei ani. Lucrează acolo asistentă. I-am dat numărul tău de telefon. Nu te superi, nu? Ei, cum să mă supăr, mamă. Bine că i l-ai dat. Abia aştept să povestesc cu ea…

Mona… mi-am zis, după ce am închis telefonul. Tot prin lumea largă şi ea. De fapt, de atunci, de la Revoluţie era hotărâtă să plece din România. Dacă eu, în sufletul meu, nu aş fi fost atât de legat de Christine, poate c-ş fi lăsat-o pe Mona să mă iubească până la capăt cu toată patima ei de ţigancă tânără şi poate c-aş fi fost şi în ziua de astăzi cu ea.

Mona era cu un an mai mare decât mine, iar cu optsprezece ani în urmă, în timpul Revoluţiei, muncea la o clinică de cartier mărginaş din Bucureşti. Venise la Spitalul de Urgenţă ca voluntară, ca să facă şi ea ceva pentru Revoluţie, aşa cum voiau să facă milioane de români. Stătea în spital cât de mult o ţineau puterile, câteodată şi douăzeci de ore, de asta a fost acolo şi la şase dimineaţa, când a apărut grupul nostru, speriat şi decimat, şi la patru după-amiaza, când m-a trezit să mergem la morgă ca să-l recunosc pe Marin, iar apoi a stat cuminte lângă mine şi m-a vegheat să rămân conştient. Cu Mona am băut şampanie, pentru a sărbători execuţia lui Ceauşescu, deşi ar fi trebuit să o beau cu Marin, cu Tomiţă, cu Bărbosul şi cu ceilalţi, aşa cum ne juraserăm pe tren.

Când am urcat de la morgă în holul spitalului, împreună cu Mona, care mă sprijinea ca pe un invalid, multă lume era adunată acolo: doctori, asistente, rude sau prieteni ale bolnavilor, chiar şi răniţi care se puteau ţine pe picioare. Un bărbat în halat alb a ţinut un mic dar înfocat discurs despre faptul că din acel moment suntem liberi. Ceauşescu tocmai fusese împuşcat, deci suntem liberi. Acum putem să cântăm şi noi liniştiţi o colindă creştinească, dacă tot suntem în ziua de

Crăciun. Cât a trăit dictatorul, o cântam, dar mai cu teamă, a zis el, ceea ce mie nu mi s-a părut un adevăr şi i-am spus Monei că la noi în casă nu se temea nimeni să cânte colinzi, că, de când mă ştiu, în fiecare seară de Ajun, tata împodobea bradul şi apoi toţi cântam pe lângă el. Mona a zâmbit şi mi-a întins un pahar de şampanie. Pentru libertate!, a zis ea. Eu nu am spus nimic, dar l-am băut până la fund şi i-am mai cerut unul. Ai să te îmbeţi. Asta şi vreau, am dat eu peste cap al doilea pahar. Trebuia să beau şi apoi să ies din spitalul ăla. M-am servit singur şi m-am ameţit destul de bine şi destul de repede. I-am mulţumit Monei pentru că a fost atât de drăguţă cu mine, dar i-am spus că vreau să plec. Unde? Oriunde, trebuie să iau un pic de aer. Bine, mi-a zâmbit, dacă ţi se face foame mai târziu, poţi să te întorci aici. Tu mai stai? Nu ştiu, sunt destul de obosită.

Am ieşit în strada mare şi am luat-o lelea, fără nici o ţintă. Mergeam încet pe străzile pline de oameni fericiţi care sărbătoreau naşterea Domnului, dar mai ales moartea dictatorului. Încă se auzeau focuri de armă din toate părţile oraşului şi deja se întunecase. Îmi plăcea strada aceea din Bucureşti, totul mi se părea impresionant faţă de orăşelul nostru, iar când am văzut o gură de metrou nu m-am putut abţine să nu intru. De când îmi doream să văd vestitul metrou bucureştean despre care auzisem şi văzusem atâtea la televizor. Dar mai ales profesorul nostru de istorie din liceu ne-a povestit multe despre metroul din Bucureşti şi ne spunea că el a vizitat trei mari oraşe europene şi că s-a dat cu metroul pe acolo, dar că nu are nici unul staţii aşa de frumoase ca cel din capitala noastră. Nici măcar cel din Paris.

- Îţi dai seama! a tunat Marin din spatele clasei şi se fâţâia bucuros în bancă. Poate ne duceţi şi pe noi, tovarăşe profesor.

- Acum e prea târziu pentru voi să mai faceţi excursii cu şcoala. Peste două luni daţi Bacalaureatul, a zâmbit tovarăşul profesor.

Şi iată-mă la metrou, după an şi jumătate de la Bacalaureat. Ce i-ar mai fi plăcut şi lui Marin… Îmi venea să plâng şi cred că, dacă aş fi făcut-o atunci şi acolo, nu aş fi părut nimănui un ciudat.

Ca peste tot în oraş, şi aici era vânzoleală, dar parcă şi mai mare. Când am dat să intru spre peron, m-au oprit nişte băieţi cam de vârsta mea. Erau de la *filtru*. Mi-au cerut buletinul de identitate, apoi m-au întrebat ce e cu urmele alea de sânge pe paltonul meu. Nici nu ştiu de ce m-au mai întrebat, pentru că nu au stat deloc să mă asculte. Doi dintre ei m-au flancat imediat, m-au apucat fiecare de câte un braţ şi m-au dus într-un birou, unde un ofiţer mi-a ascultat răbdător păţaniile mele şi ale prietenilor mei.

- Şi zici că vrei să mai rămâi în Bucureşti?

- Da, tovarăşe ofiţer.

- *Domnule* ofiţer! De astăzi nu mai există tovarăşi. Apoi mi-a scris pe o hârtie, care părea destul de oficială, că fac parte dintr-un grup din localitatea Lupeni, care a fost prins într-un schimb de focuri dintre Armata Română şi *forţele contrarevoluţionare*. Domnule Andrei, a spus el pe un ton oficial, în timp ce îmi înmâna hârtia, poţi să dormi în această staţie de metrou, unde sunt spaţii special amenajate pentru oamenii muncii veniţi din toată ţara să sprijine Revoluţia.

Eu m-am uitat la el ca boul. Am bâiguit, totuşi, un mulţumesc. El a strigat Trăiască Revoluţia română!, apoi mi-a zis pe un ton mai normal că ar fi bine totuşi să îmi curăţ paltonul, ceea ce am şi făcut la prima toaletă pe care am întâlnit-o, apoi am trecut lesne prin *filtru* şi am ajuns pe peron. M-am plimbat vreo două ore cu metroul. Coboram aiurea în câte o staţie, schimbam peronul şi o luam în altă direcţie, până m-am plictisit, iar când am văzut că urmează staţia Universitate am coborât. Despre această staţie ne-a spus profesorul nostru de istorie că e una dintre cele mai mari şi mai frumoase…

Şi aşa mi s-a părut şi mie. M-am tot învârtit încântat pe acolo, mă minunam şi încercam să cuprind cu gândul toată

munca uriaşă care a fost depusă pentru a construi un oraş sub un alt oraş. Dar mintea mea nu era tocmai limpede şi simţeam nevoia să beau în continuare, aşa că mi-am cumpărat de la un magazin de lângă Universitate două sticle de vin, am coborât înapoi în staţia de metrou, am ocupat o saltea dintre cele multe puse la dispoziţia oamenilor muncii, vorba ofiţerului, am băut, am plâns, m-am făcut criţă de unul singur şi am dormit până a doua zi pe la zece.

Când am apărut înapoi la spital, m-am întâlnit iară cu Mona pe hol şi ea s-a uitat la mine cu milă, m-a mângâiat pe obraz şi mi-a spus că sunt un prost.

- L-au operat pe Tomiţă, am întrebat-o?

- Da, i-au scos gloanţele.

- Şi pot să-l văd?

Nu, astăzi nu puteam să-l văd. Încă era sub efectul sedativelor şi dormea mult. Dar de tipul ăla cu barbă, împuşcat în spate, ştii ceva? Da, l-au transferat la alt spital, dar nu ştiu exact unde. Mă pot uita pe fişe. Glonţul l-a lovit exact în şira spinării şi e nevoie de o operaţie mai complicată. Tu ai mâncat ceva sau doar ai băut, că arăţi rău? M-a mângâiat iar pe obraz şi abia atunci am văzut că are un trup de balerină. Hai cu mine să te hrănesc, a zâmbit Mona, m-a luat de mână, iar eu am mers cuminte pe lângă mijlocul ei subţire de sub halatul alb. A stat cu mine în sala de mese până am mâncat, a insistat să beau mult ceai cu felii de lămâie, pe care mi-l tot turna dintr-un ibric mare şi m-a întrebat cât mai am de gând să rămân în Bucureşti.

- Până sunt sigur că Tomiţă e bine.

- Diseară vii la mine, nu mai dormi pe străzi cu toţi golanii, a zis ea oarecum sever. Apoi m-a întrebat cum mă cheamă şi mi-a spus că în ziua aceea nu ar mai vrea să lucreze atât de mult, aşa că să fac bine să fiu în spital pe la patru şi jumătate, ca să plecăm împreună la ea acasă, iar dacă mă pornesc iar să umblu langa prin oraş, să o fac totuşi cu prudenţă, pentru că lucrurile s-au mai liniştit, într-adevăr, după moartea lui Ceauşescu, dar nu de tot.

Mona locuia singură într-o garsonieră. Cea mai mare bucurie a mea a fost că am putut face un duş, miroseam ca un câine de tomberon după două zile de nespălat şi după toate prin câte trecusem. Apoi m-am aşezat în fotoliu şi m-am uitat la televizor câtă vreme Mona a trebăluit prin bucătărie. Ne-am ospătat cu nişte friptură de pui şi eu i-am spus că aş bea ceva, că de alaltăieri noapte aş bea într-una, şi am coborât din bloc, am cumpărat o sticlă de vin, deşi îmi trecuse prin cap să iau două, dar mi-a fost ruşine de fată, am băut-o împreună şi am făcut dragoste de parcă de aia şi venisem şi era de la sine înţeles că asta trebuia să facem.

Pe la zece seara mi-a venit iar cheful să beau, dar tot de ruşine nu i-am spus-o franc, aşa că i-am zis: hai să facem o nebunie şi să plecăm în oraş, iar ochii ei negri s-au aprins. Unde vrei să mergem? La Universitate, i-am răspuns, acolo mi-a plăcut grozav.

Ne-am plimbat de mână de la staţia de metrou până pe Calea Victoriei, ea mi-a arătat clădirea CEC, la care eu am căscat gura fericit, apoi am descoperit bucuros Casa Centrală a Armatei, iar Mona ţinea morţiş să îmi facă bucurie după bucurie şi mi-a spus să traversăm strada ca să văd şi Capşa, dar eu eram cu ochii numai după vreun magazin deschis, ca să îmi iau de băut pentru acasă, de aceea am luat-o de mijloc, am sărutat-o şi i-am spus ce am de gând, dar ea mi-a răspuns să nu îmi fac probleme, că o să găsim magazine şi la ea în cartier, care au stat mereu deschise pe timpul Revoluţiei, că doar de aia e Revoluţie şi Crăciun, în acelaşi timp. Şi m-a muşcat de obraz cu sălbăticie şi tremura toată. Atunci, hai să vedem Capşa. Mi-au plăcut geamurile frumos ornamentate, apoi am luat-o printre Universitate şi Arhitectură, alături de mulţi alţi oameni care se plimbau pe acolo şi care ieşiseră la Revoluţie fericiţi ca la o promenadă.

Făcuserăm doar câţiva paşi şi s-au pornit mitralierele. Toţi care eram pe străduţa aceea ne-am aruncat pe burtă, iar cei

care erau mai aproape de trotuare s-au ascuns după maşinile parcate.

- Ah, am icnit, când am atins asfaltul, iar Mona a scâncit şi s-a cuibărit în mine.

Armele ţăcăneau continuu, nu se trăgea în rafale, aşa cum au tras militarii care l-au omorât pe Marin. Nu ne lăsau deloc să respirăm, să ridicăm capetele, să vedem cine e, de unde e, să strigăm, eventual să implorăm. Se trăgea într-una şi fără îndurare. Am reuşit totuşi să mă întorc pe o parte. Vedeam vitrinele mari ale Facultăţii de Arhitectură. Apoi am văzut, nu departe de mine, un bărbat, la vreo patruzeci de ani, care s-a ridicat puţin, el singur din toată grămada de trupuri întinse la pământ. Părea că ascultă atent. S-a mai ridicat puţin şi încă puţin, acum stătea în fund şi ciulea urechile în toate părţile. A întins braţele în sus. Mitralierele continuau să ne asurzească şi să ne îngrozească. Mona se topise la mine în braţe, dar eu îl urmăream pe bărbatul care părea un magician. S-a pus în genunchi şi se uita la propriile palme, aşa cum faci când verifici primii stropi de ploaie. A continuat să se ridice, până când l-am văzut că stă drept în timp ce armele aruncau către el sute de gloanţe.

- Simulatoare, a zis el calm, şi a început să râdă şi să se plimbe prin închipuita ploaie de gloanţe. S-a aplecat către câţiva din jurul lui şi le-a spus despre ce este vorba, iar aceia s-au ridicat ca din morţi. Cei ascunşi după maşini l-au văzut şi au venit şi ei, iar în scurt timp ne-am adunat toţi şi ne uitam şi ne răsuceam miraţi în toate părţile, bucuroşi că cineva doar a imitat zgomotul armelor, iar noi doar a trebuit să imităm moartea.

Mona şi-a revenit şi ea din sperietură şi mi-a spus că am avut o idee bună să venim în oraş ca să o trăim şi pe asta, pe drum ne-am luat de băut, iar acasă a început să se laude că ea are sânge fierbinte de ţigan şi a ţinut neapărat să mi-o şi arate până către dimineaţă.

A doua zi la amiază am avut voie să îl vizitez pe Tomiţă, care m-a întâmpinat ca pe un erou şi m-a prezentat mândru celorlalţi colegi de salon, uitaţi, el e băiatul care ne-a salvat. Lasă prostiile, Toma, i-am spus eu modest şi m-am aşezat pe marginea patului său, mai bine spune cum te simţi. Sunt bine, am avut noroc, că glonţul din picior nu mi-a atins osul, cu ăla din claviculă a fost un pic de bătaie de cap, dar acum sunt ca nou, s-ar putea să vin acasă în prima jumătate a lui ianuarie. Du-te şi tu acasă, nu mai pierde vremea pe aici, pe străzi, că sunt pe mâini bune.

- Să-ţi fac rost de nişte haine? l-am întrebat şi m-am gândit că poate mă ajută Mona.

- Stai liniştit, mi-a spus, nu ai auzit că vin ajutoare din toată Europa? O să ajung în Lupeni înţolit ca un paşă.

Între timp a intrat şi Mona în salon, cu un cărucior pe care erau tot felul de medicamente din care a început să împartă celor întinşi pe paturi, iar când a ajuns lângă mine, m-a sărutat pe obraz, apoi a râs copilăroasă către Tomiţă: uite nişte pastile, să-ţi mai treacă durerea, după care a trecut la alt pacient.

Toma a făcut ochii mari la mine, dar eu am ridicat din umeri ca şi cum i-aş fi spus nu ştiu, frate, nu e vina mea. Totuşi, ca să nu îl ia gura pe dinainte, i-am făcut semn să tacă. O să-i povestesc eu mai încolo.

Nu am mai stat mult în Bucureşti, în ziua de Revelion am plecat. Toma îşi revenise, iar eu voiam să petrec măcar Revelionul cu ai mei, dacă tot nu fusesem acasă de Crăciun. Mona mi-a promis că se va îngriji de Tomiţă cu tot dragul, dar că pot să stau liniştit: mare lucru nu are. De Bărbosul nu prea îmi păsa, ca să fiu sincer, aşa că puteam să plec din Bucureşti în voia cea bună. Iar de Mona m-am despărţit aşa cum am şi intrat în viaţa ei de fată singură, căpiată de tinereţe, de fierbinţeală şi poate şi de mirosul de moarte al Revoluţiei: după o noapte de dragoste, m-am suit în tren şi dus am fost.

Am şi uitat-o în perioada în care mi-am pierdut memoria, imediat ce m-am întors de la Bucureşti, atunci când nu mai

ştiam nimic de mine, când nu rămăseseră în amintirile mele decât frânturile cele mai teribile – cum era moartea lui Marin – sau umbrele cele mai frumoase – aşa cum era cea a Christinei – şi, dacă nu ar fi fost mama lângă mine, probabil că aş fi băut până aş fi murit. Iar dacă nu era Tomiţă, multe ar fi rămas uitate, dar el m-a vizitat zilnic o vreme şi mi-a amintit aproape totul. Şi, pentru că memoria mea încă se încăpăţâna să nu o scoată pe Mona la iveală – mă mai urmăreau doar nişte ochi negri aprinşi, de la ieşirea dintr-o morgă –, Tomiţă a luat legătura cu ea şi, în primăvara anului care a urmat Revoluţiei, Mona a făcut o vizită în Lupeni.

A stat două zile la noi, timp în care mama s-a dat peste cap să fie o gazdă bună, pentru că a iubit-o pe Mona de când ne-a spus Tomiţă că vine ca să mă ajute să mai pun cap la cap din bucăţile mele de amintiri, iar după ce a cunoscut-o a iubit-o şi mai tare. Şi sigur că mi-am amintit-o de când am văzut-o în uşă şi am vorbit mult şi am reuşit după vizita aceea să o pun la loc în amintirile mele. Dar Mona ar fi vrut să o pun şi în suflet şi să mă dau ei cu totul, însă nu am putut. Ba chiar a insistat să plec cu ea, chiar atunci, în Germania, unde avea aranjate toate – casă, masă şi locuri de muncă pentru amândoi – însă eu i-am spus ce i-am spus şi Christinei: că nu aş putea trăi în altă limbă.

Dar ea putea. Aşa că a plecat în Germania. Au plecat amândouă – m-am gândit apoi –, Christine mânată de sângele ei albastru, Mona împinsă de dorurile ei moştenite din străbuni, de a colinda lumea largă. Nu-i aşa? l-am întrebat şi pe Tomiţă. La care el mi-a spus:

- Andrei, eşti un bou.

Şi nu a mai trecut mult până când Tomiţă s-a stabilit pentru totdeauna în Canada.

*

Mda… m-am gândit, în timp ce stăteam pe băncuţa de sub lămâi şi aşteptam ca Sergiu să se schimbe şi să meargă la baie. Aşa a vrut

Dumnezeu, am oftat cu voce tare.

- Ce ai, frate? m-a studiat Sergiu din uşa coteţului.

- Tocmai am vorbit cu mama la telefon. Cine crezi că m-a căutat azi? A fost în dimineaţa asta la mama acasă.

- Păi cine să te caute pe tine? Angelina Jolie?

- Una şi mai tare, am râs eu. Mona. Tipa aia la care am stat când am fost la Revoluţie, ţi-am povestit de ea. Acum e asistentă în Anglia, am adăugat cu mândrie.

- Bravo ţie, a spus Sergiu. Lipeşte-te de ea şi pleacă în Anglia, dacă eşti băiat deştept. Vorbesc foarte serios. E măritată?

- Nu e măritată, a divorţat.

- Atunci ce mai aştepţi, prostovane? Să ţi-o sufle altul? Stai aici, slugă la *ăsta* până te pomeneşti că ţi-o ia vreunul. Şi frumoasă, şi cu job bun în Anglia, cât crezi că o să stea singură? Ha?, a mai zis el vesel, şi cu prosopul pe umăr a coborât treptele către baie.

Cred că nu au trecut zece secunde şi Sergiu s-a întors. A urcat în fugă scările şi era roşu la faţă şi fericit.

- Andrei, ia vino repede jos! Cheamă-i şi pe *ăia* din grajd.

Apoi a dispărut precipitat de unde a venit, fără nici o altă explicaţie. Eu m-am gândit că cine ştie ce drăcovenie i-o mai fi dat prin cap lui Sergiu, dar că merită să ne mai destindem un pic, măcar duminica. M-am ridicat fără grabă, am deschis uşa grajdului şi le-am strigat celorlalţi să vină jos la baie, că îi aşteaptă Sergiu cu o surpriză. Acum? a zis Petre leneş. Stătea în pat şi se uita la televizor. Ion moţăia şi el, iar Grecul îşi căuta nişte schimburi prin geantă ca să le aibă pregătite pe când îi venea rândul la duş. Acum! am spus eu şi am încercat să fiu convingător. Apoi i-am lăsat acolo nedumeriţi, dar pe jumătate porniţi să vină, şi am plecat.

Când am ajuns în faţa băii, Sergiu studia o piscină gonflabilă, pe care Pedro şi Paulo o montaseră pe platforma dintre hambar şi toaletă chiar în dimineaţa aceea, cât timp noi eram cu Nando la pădure. Era destul de mare, să tot fi avut

vreo patru-cinci metri lungime şi avea formă ovală. Italienii o şi umpluseră pe trei sferturi, suficient ca nivelul apei să fie cam pe la vreun metru şi jumătate. Într-o parte, piscina avea o scăriţă exterioară.

- Uită-te şi tu ce i-a dat *ăstuia* prin cap. Nebunul de Nando!, s-a întors Sergiu către mine încântat.

Eu mă uitam bucuros: mamă, ce mişto e!

În capul scărilor a apărut Grecul. Ia, veniţi, mă, încoa', a strigat Sergiu la el. Putorile alea două unde sunt? Venim, venim, s-a auzit Petre din spatele băiatului.

Sergiu a aşteptat să se adune toată lumea, i-a lăsat să se mire şi să se bucure, apoi a început să se plimbe ţanţoş pe lângă piscină.

- Vedeţi ce a făcut *boierul* pentru voi, adică *je*, şi-a pus el arătătorul în piept. Vedeţi, da?

I-a răspuns numai Grecul că da. Restul ne uitam amuzaţi ca la teatru.

- Nu am decât o singură pretenţie de la voi, a continuat Sergiu. Aici, a bătut el cu palma în peretele piscinei, nu se intră decât după ce… după ce – rostea tot mai rar – *domnul* ţăran, venit de la pădure, cu noroi între deştele de la picioare şi cu curul opărit, ce face? Sergiu a luat o pauză şi s-a uitat la noi, apoi a spus cu degetul ridicat: face duş! Face duş *domnul* ţăran, că altfel are de-a face cu mine. Ia miroase, mă! i-a băgat el pumnul stâng sub nas copilului. Grecul ştia lecţia şi s-a făcut că miroase. A ce miroase? a întrebat Sergiu. A leşin! a zis Grecul cuminte. Şi ăsta? a arătat Sergiu pumnul drept. A moarte! a spus băiatul. Aţi văzut? s-a întors Sergiu către noi. Să nu care cumva să vă prind că intraţi aici nespălaţi! Acum, valea sus şi să vă întoarceţi în *ţinută regulamentară* de plajă.

Noi ne-am prefăcut că suntem la armată, ne-am sucit băţoşi pe călcâie, am zis *să trăiţi*! pe un ton milităros şi am luat-o pe scări în sus.

- Aşa, păduchioşilor, a strigat Sergiu după noi, iar în după-masa aceea am fost toţi cinci fericiţi.

Fericit a fost şi bătrânul Nando, care nu putea să nu vină să-şi vadă isprava, iar bucuria din ochii şi din hârjonelile noastre de pe *plajă* i-a mers la suflet.

*

Mult după miezul nopţii, ne-au trezit focurile de armă ale italienilor, care se auzeau dinspre marginea satului.

- Iar se joacă ăştia, juca-i-ar Satana în picioare, a zis Sergiu răguşit.

Aceleaşi zgomote de împuşcături ne-au speriat în primele nopţi, iar când l-am întrebat pe Pedro despre ce este vorba, el ne-a spus să stăm liniştiţi, că nu e nici un pericol pentru noi şi că le vom auzi destul de des, mai ales în nopţile sfârşiturilor de săptămână, când grupuri de tineri din satul lor, înhăitaţi cu alţii care vin din Nola sau chiar din Napoli, drogaţi şi beţi, se distrează trăgând pe câmpuri în diferite ţinte, din viteza maşinilor sau a motocicletelor şi la lumina farurilor acestora. Ţintele cele mai la îndemână pentru aceste jocuri ale tinerilor italieni erau semnele de circulaţie de pe marginea drumului, însă doar acelea aflate între sate, şi nu am putut decât să îi dăm dreptate lui Pedro, pentru că le-am văzut cu ochii noştri, stinghere şi ciuruite de nu mai înţelegeai nimic din ele.

- Oricum nu puteam să dorm, l-am auzit pe Sergiu, care s-a ridicat în capul oaselor şi a oftat.

I-am spus că şi eu eram treaz încă dinainte să înceapă împuşcăturile, iar el a oftat din nou şi a zis încet că a vorbit ieri cu Ana la telefon. I-a găsit Antonio de muncă în Napoli, la un bar. Şi de ce eşti supărat? Eu nu te mai înţeleg…

- O iubesc, Andrei. Pe ea o iubesc. Aş fi vrut să pot să-i trimit eu bani şi să nu mai trebuiască să vină ea în Italia, să muncească pentru jegoşii ăştia.

Eu l-am încurajat şi i-am spus că, dacă e şi Ana aici, va fi mai bine. Lunile pe care le mai are de muncit la Nando, fără

nici o plată, mai sunt doar două. Apoi poate să plece în Napoli şi lucrurile se vor aranja.

- Andrei… a şoptit Sergiu, apoi a tăcut şi parcă l-am auzit pe Nando, care îmi rostea numele pe acelaşi ton câteodată, ca şi cum numele meu ar fi echivalat cu un fel de stare ciudată a unui prostănac care nu înţelege pe ce lume trăieşte.

- Andrei… s-a foit el, şi prin întuneric l-am simţit că-şi ia capul în mâini. A stat aşa o vreme şi de acolo, cu buzele apropriate de podul palmelor, mi-a explicat că se poate ca Ana să fi intrat într-o horă din care cu greu va ieşi, iar atunci când o va face, sunt mari şanse ca viaţa ei să nu mai conteze pentru nimeni, nici măcar pentru ea însăşi.

Eu am înţeles oarecum ce vrea Sergiu să spună şi, după ce mi-am tot căutat cuvintele şi mi-am făcut curaj, l-am întrebat dacă e adevărat ce se vorbeşte în Lupeni despre Ana.

- Nu, tocmai asta e problema. Ana nu este prostituată.

Am fost bucuros şi i-am mulţumit că mi-a răspuns simplu, lămuritor şi fără să se supere pentru că i-am pus o întrebare atât de stânjenitoare, iar Sergiu a zis că pe mine nu se poate supăra. Să îl întreb orice.

- Lumea vorbeşte multe în oraşul ăla, a continuat el, dar să vină unul la mine şi să spună că Ana s-a culcat cu el pentru bani. Să văd care vine. Îţi spun eu: niciunul. Ana stă în bar şi îi ameţeşte de cap pe unul ca tine, ca Petre şi alţi tăntălăi de prin oraş – te rog să mă ierţi că am spus aşa –, ba chiar îi face să creadă că s-ar duce cu ei acasă, dar face asta numai şi numai ca să-i ţină agăţaţi pe fraieri acolo şi ăia să facă consumaţie. Râde, glumeşte, dansează, bea cu ei, le mai arată un bulan, îi aţâţă pe proşti, care uită că au acasă muieri şi copii, şi îi face să-şi cheltuiască banii acolo, totul în înţelegere cu patronul. Are şi ea un procent din vânzările de la bar, dar sunt bani puţini, foarte puţini, mai ales că nu face asta seară de seară. Dacă treaba se îngroşa şi nimerea câte un mârlan care trăgea de ea ca nesimţitul, interveneam eu. Şi nu mi se pare că făceam ceva rău. Ne distram şi noi şi ne scoteam consumaţia, poate şi de un

pachet de ţigări. Şi, una la mână, nu e nimic ilegal, iar, doi la mână, nu e prostituţie. Ştii că în Germania asta e o meserie în toată regula? Nu, de unde să ştiu? Îţi spun eu, a continuat Sergiu, şi te poţi interesa că e adevărat. Sute de romînce lucrează în domeniul ăsta, dar trebuie să ştii foarte bine limba germană, fireşte. Şi, repet, nu e prostituţie. Singurul şi marele risc e că fetele astea devin alcoolice la un moment dat. Dar unele mai fentează şi beau sucuri sau lichioruri foarte slabe. Şi asta e meseria lor: să ţină la masă toţi beşinoşii, iar ăia să consume cât mai mult, ba chiar să se şi îndrăgostească de fete şi să le curgă mucii acolo toată ziua, să vină şi să se smiorcăie cu povestea vieţii lor – că interesează pe dracu' să-i pieptene viaţa lor de căcat – şi să consume, tată, să consume cât mai mult. Acum ai înţeles ce face Ana şi de ce era la masă cu tine şi cu Petre astă-iarnă?

- Da, am râs. Ce ingenios. Ştii, eu chiar mă ameţisem şi voiam să îi povestesc cum cultivam căpşuni.

- Slavă Domnului că am apărut cu Marcel, a zis Sergiu vesel.

- Dar, a redevenit el grav, acum e altceva. Aici pot să facă *ăştia* cu ea orice, aici într-adevăr o pot forţa să se prostitueze. Eu i-am zis să vină să muncească şi ea în Italia, dar în nici un caz să nu accepte dacă aude că e vorba de muncă în bar. Poveştile astea cu salarii bune în baruri pentru romînce ascund multe capcane şi nenorociri. Mai bine merge să îngrijească de un bătrân sau să facă curăţenie în veceuri. Să fiu al naibii dacă nu aş aduce-o aici la pădure. Ar fi mai în siguranţă. Dar, dacă Antonio apucă să o vândă în Napoli pe bani mulţi, e pierdută. Fiindcă aici nu suntem în Germania, Andrei, nici măcar nu suntem într-o zonă civilizată a Italiei. Auzi ce fac ăştia pe-afară, trag ca la război şi nu le are nimeni grija. Şi ştii de ce? Pentru că legile *Camorrei* sunt aici mai presus de orice lege. Iar dacă Ana va fi vândută lor, le va fi sclavă până vor stoarce totul din ea, ca să-şi recupereze banii înzecit.

Am tăcut amândoi o vreme, dar cum vorbele şoptite în noapte te împing la destăinuiri, am mai îndrăznit să-l întreb pe Sergiu dacă e adevărat că a fost proxenet înainte de Revoluţie, iar el mi-a răspuns la fel de sincer că da, s-a ocupat cu asta, într-un fel. De fapt a fost racolat de Securitatea comunistă, pe când lucra la Căminul Cultural din Lupeni, care i-a *trasat sarcina* să abordeze fetele frumoase care veneau la serile de discotecă de sâmbătă seara şi să le convingă, prin orice metode, să aterizeze în patul ştabilor comunişti. Iar de închis m-au închis atunci pentru că într-adevăr m-a luat gura pe dinainte şi am vorbit de Revoluţia de la Timişoara şi m-a pus naiba să vorbesc chiar în Căminul Cultural. Mare lucru n-am zis, mai mult nişte glume, nişte prostii de-ale mele, dar vezi că lumea era sucită în zilele alea, iar ăştia mă aveau la mână, şi pentru nişte vorbe în vânt mi-au făcut tot ei dosar pentru proxenetism. Adică lor le livram *marfa* şi tot ei m-au băgat la zdup. Muşat, dacă îl mai ţii minte, a încercat să mă scoată basma curată, că îi făcusem rost de câteva *păpuşi*, nişte frumuseţi, dar nu a putut, că erau călare pe el băieţii de la Bucureşti. În fine… Dar este adevărat că multor fete le-am făcut rău, a mai spus Sergiu, şi uite că acum îmi iau pedeapsa.

- Singura şansă e să vorbeşti cu Ana şi să bagi frica în ea, să nu mai vină încoace.

- Prea târziu. E deja la Antonio acasă, de aseară. Tot ce pot să fac e doar să sper că Marcel şi Antonio nu mă mint şi că într-adevăr va lucra la bar ca ajutor, adică spălat de veselă, curăţenie, chestii de-astea. Doar cu speranţa asta mai rămân, a zis Sergiu, apoi iar am tăcut amândoi.

Şi tocmai când credeam că adormise, Sergiu s-a întors în pat, s-a pus în genunchi şi s-a rugat îndelung Dumnezeului din bezna coteţului nostru.

*

Am început prost săptămâna. Către dimineaţă s-a pornit o ploaie hotărâtă care a ţinut două zile. În prima zi, Nando ne-a pus să facem ordine în hambar, ca să ne mai treacă vremea, dar poate şi pentru faptul că nu suferea gândul să hrănească cinci bărbaţi doar ca aceştia să zacă fără nici un rost. I-am aranjat şi curăţat frumos toate utilajele şi uneltele, apoi a venit Paulo şi ne-a învăţat cum să ascuţim lanţurile drujbelor, ca să le aibă acolo pregătite, iar Petre s-a dovedit a fi cel mai îndemânatic. Pentru că l-a văzut aşa, Paulo l-a întrebat dacă ştie să folosească un aparat de sudură, însă Petre i-a răspuns că nu e foarte sigur, iar Ion s-a uitat la mine şi m-a rugat cu speranţă să-i spun italianului că el se pricepe bine la sudură, ceea ce am şi făcut. Perfect, a spus Paulo, apoi a plecat în parcarea de lângă poartă, s-a suit pe tractor şi a intrat cu el în hambar. Am stat lângă Ion să-i traduc tot ce voia Paulo, dar aveam impresia că nu e nevoie, Ion dibuise din câteva priviri ce are de meşterit – de sudat în câteva locuri plugul şi apoi aripa de deasupra roţii – şi a făcut o treabă atât de bună, încât am văzut şi noi pentru prima dată că Paulo surâde şi că în ochi i se poate aprinde un licăr care să-l facă să semene a om, atunci când este în preajma noastră. Iar Ion a fost foarte mândru de el însuşi şi, după ce Paulo a scos tractorul din hambar, noi i-am zis bravo, Ioane, să vadă şi *ăştia* ce meseriaşi sunt românii, iar pe el l-a chinuit cât l-a chinuit modestia, dar de la o vreme nu i-a mai ţinut piept, şi a început să ne spună câte făcea şi câte dregea la atelierul lui auto, ba chiar m-a bătut la cap să merg să-l conving pe Paulo să deschidă un service care într-un an i-ar aduce un profit poate chiar mai mare decât amărâtele lor de alune.

- Ha! a zis Sergiu vesel. Stai, bă, pe curul tău, că iar dai faliment, poate îţi mai iei şi un şut în fund, dacă te aude ce goange ai în cap. Nu l-ai văzut pe *Falconeti* ăsta ce faţă are? Nu ştiu de ce nu-l pune tac-su în grădină să sperie ciorile…

Ion a vrut să se lanseze într-o mare demonstraţie despre afacerea cu reparatul de automobile, dar, aşa cum se întâmpla de multe ori, de la un timp nu-l mai auzea şi nu-l mai băga nimeni în seamă, ne puseserăm toţi pe spart şi pe curăţat alune, ca să ne facem nişte rezerve pentru seară, iar Sergiu ne povestea cum s-a întâlnit el cu un lup în pădurea Sfântul Gheorghe de lângă Straja, cu multă vreme în urmă, ăsta nici nu era născut – a arătat către Grecul – şi nu era nici telescaunul construit, mergeam pe jos de la Brăiţa sau câteodată de la ăsta – a făcut cu capul către mine – dinspre Valea Sohodolului. Ce vremuri, frate. Zi tu, Petre, că n-am dreptate.

Ne aşezaserăm toţi cinci în cerc, stăteam pe lăzi de lemn întoarse cu fundul în sus, ba Sergiu chiar l-a trimis pe Grecul să-i caute un preş, o pătură sau o ţoală veche, ca să nu-i amorţească oasele. Între noi răsturnaserăm o grămăjoară destul de bună de alune şi ne înarmaserăm fiecare cu câte ceva de spart: ciocan, cheie de roţi sau capete de ţevi. Un bol de plastic, aflat în mijloc, se umplea încet-încet cu miezurile rotunde şi maronii.

- Aşa este, a spus Petre. Făceam două popasuri până să ajungem la Straja, unul la Izvoare şi al doilea în pădurea Sfântul Gheorghe. De obicei, la Izvoare mâncam, apoi urcam o bucată bună de vreme, până ajungeam lângă Copacul cu Icoană.

Grecul s-a mirat.

- Voi nu mai ştiţi, ăştia tineri ca tine, a spus Petre calm. Dacă urcaţi numai cu telescaunul, de unde să ştiţi? Cum se termină pădurea Sfântul Gheorghe, de ieşi către Platoul Soarelui, e un copac trăsnit de fulger. În scorbura lui e icoana sfântului, cine ştie cine o fi pus-o acolo şi când, că noi ştiam de ea încă de copii. De câte ori urcam la Straja, ne opream sub copac şi ne puneam o dorinţă. Bătrânii ziceau că se împlineşte.

- Şi ţi s-a împlinit vreuna? a întrebat Grecul serios.

- Păi nu vezi că i s-a împlinit, a spus Sergiu, serios şi el. De mic copil se tot roagă Petre să ajungă în Italia. Şi nu oriunde, ci chiar acilea la Nando.

- Nu mai taci, mă? a zis Petre şi s-a uitat la Sergiu cu simpatie.

- Tac, boierule, a făcut Sergiu inocent.

Petre s-a aplecat iar şi a continuat să spargă alune cu rapiditate. Cred că el curăţa cele mai multe dintre noi toţi. Sergiu se tot foia, spărgea câte o alună din când în când, se întindea să pună miezul în bol, iar în mână i se întorceau alte două-trei gata curăţate pe care le băga repede în gură.

- Era plin de lupi şi de urşi, a spus Petre mai departe, concentrat pe munca lui, nu puteai să pleci singur pe munte nici vara, nici iarna, că era pericol. Şi porci mistreţi grămadă, mai ales prin râpile alea de pe Valea Sohodolului, Andrei ştie. Bă, ne-am dus o dată pe acolo după afine şi atunci am văzut şi eu urs de-adevăratelea, dar nu a avut treabă cu noi, că ursul, dacă te aude prin pădure că vii, îşi vede de drumul lui. De aia e bine să fii mai mulţi şi să vorbeşti, ursul te aude şi te lasă în pace, dacă e zdravăn la cap, adică un urs normal. Dacă dai de unul apucat de streche, numai bunul Dumnezeu te scapă. Sunt cele mai rele animale. Oricum, noi ne-am speriat când l-am văzut şi ne-am întors acasă, numai de afine nu ne mai ardea. Acum mai sunt urşi, dar puţini, că s-au apucat proştii de români să defrişeze şi să trimită lemnul la şmecherii *ăştia* şi prin alte ţări de prin Europa. Andrei, tu ai mai fost încolo, în sus, către Retezat, pe la Cheile Buţii?

- N-am mai fost de mult, Petre.

- Nu auzi, bă, că ăsta cultiva căpşuni şi tutun, când să mai facă turism? a zis Sergiu, dar Petre nu l-a băgat în seamă.

- Acolo, pe la Cheile Buţii şi mai în sus, toate dealurile alea le-au cumpărat unii din Austria. Ca să vezi şi tu ce neam de proşti suntem. O să ne ia *ăştia* şi pământul de sub case şi noi o să zicem că e bine.

Eu am ridicat din umeri, ce putem noi să facem? V-a zis Nando şi ştiaţi şi voi că, de exemplu, Polonia a sărăcit după ce a intrat în Uniunea Europeană, dar acum începe să-şi revină.

- Noi n-o să ne revenim în veci, a spus Petre mohorât şi cu obidă, apoi şi-a fixat privirea pe bolul care nu se mai umplea. Ce dracu'? a făcut el nedumerit.

Atunci Sergiu a început să-şi înteţească mişcările şi, aplecat cum era, s-a întors către Grecul:

- Dă-i, bă, mai repede, că mai mult mănânci decât cureţi.

Iar până să spună careva ceva, s-a uitat la mine:

- Lasă, Andrei, că nu e vorba de Uniunea Europeană, pe tine americanii te-au falimentat cu tutunul, nu europenii. Este?

Asta era adevărat. Am cultivat tutun un an de zile, convins de un prieten şi mai ales de faptul că mai bine de jumătate de cei din sat se ocupau cu aşa ceva şi nu le mergea rău deloc. Încă nu apucasem să mă întind prea mult cu căpşunii şi mai aveam liber o jumătate de hectar, pe care voiam să pun porumb. Dar am hotărât să pun tutun în primăvara aceea şi bine am făcut. A fost un an ploios şi făcuse tutunul meu nişte frunze mari, de te puteai înveli cu ele. Toamna, când am tras linie, am constatat că e chiar mai rentabil decât căpşunile şi am vrut să reînnoiesc contractul cu fabrica de ţigări, dar nu am mai avut cu cine: americanii cumpăraseră fabrica şi au hotărât că vor lua tutun de la ţăranii din Austria.

După ce le-am povestit toate astea, a urmat o discuţie despre economia mondială în care a intervenit şi Ion, explicându-ne ceva foarte greu de înţeles despre piaţa internaţională de automobile, iar eu m-am pus să mătur cojile de alune şi l-am rugat pe Grecul să ducă bolul cu miezuri în grajd.

Numai bine, a apărut şi Nando, care ne-a spus că vorbim cât o armată de muieri.

- Ce să facem, patroane, a zis Sergiu în româneşte, trăim şi noi din amintiri, ca Mia Braia.

Dar Nando nu şi-a dat seama că i s-a adresat lui şi a început să inspecteze hambarul, să mai aşeze cu mâna lui o sculă sau câte o lădiţă şi ne-a spus să ieşim de acolo că vrea să încuie şi că asta a fost tot pentru astăzi.

Erau urâte zilele ploioase. Mai ales pentru faptul că ne dădeau răgaz să ne gândim la vieţile noastre care, din grajd sau din coteţ, ni se păreau fără rost, iar noi ne vedeam prinşi în mai multe capcane, în primul rând în cea a propriei sărăcii şi neputinţe. Dormeam, stăteam cu ochii pe pereţi, vorbeam la telefon sau ne adunam toţi cinci în grajd, unde ne uitam la televizor, dar când nu erau reportaje despre românii din Italia, ne plictiseam destul de repede şi ajungeam la aceeaşi discuţie: dacă nu cumva am avea şanse mai bune în altă parte şi ce vrajă sau ce blestem ne ţine legaţi acolo, când Italia e atât de mare şi atât de frumoasă, iar gardul curţii lui Nando e atât de uşor de sărit. Apoi tot noi găseam motive să rămânem pe loc, ne încurajam şi chiar ajungeam să vorbim cu mândrie despre faptul că avem un stăpân bun, care, uite, se îngrijeşte să ne dea de mâncare şi de muncă în fiecare zi, ba chiar să ne mai facă şi mici bucurii.

- Ar mai putea să ne dea un *panini* în plus la prânz, a spus Petre, că ziua e tot mai lungă şi de la doişpe la prânz până seara la nouă te cam roade la stomac. Degeaba îmi scoate el ochii cu o piscină gonflabilă, pe care a scos-o acum de la naftalină, dacă mă ţine flămând toată după-masa.

- Am dreptate?! a insistat Petre şi ne privea pe rând de sub încreţiturile frunţii.

Sergiu a încercat să-l mai îmbuneze. Lasă, Petre, că am eu un prieten în Calabria, vorbesc mereu cu el la telefon, zice că face o mie de euro pe lună. Program de opt ore, ca la Primărie, după care e *liber*, a spus Sergiu apăsat. Şi-a închiriat o cameră, dacă seara are chef să bea o bere, o bea, dacă duminica vrea să meargă la plajă, se duce, şi trăieşte ca omul. A spus că ne poate ajuta şi pe noi să ne găsim de muncă acolo.

Şi ţine cont, a ridicat Sergiu un deget în aer, că noi suntem cinci. Dacă toţi cinci o să avem locuri de muncă, ne putem închiria lejer un apartament mai mare sau chiar o casă.

Lui Petre i-au sclipit ochii. Ion şi Grecul, care erau tolăniţi pe paturi, au venit şi ei la masă cu noi trei, şi-au tras scaunele lângă noi şi ascultau atenţi.

Iulică, prietenul ăsta de care vă spun, a continuat Sergiu, a stat şi el exact ca noi, o vreme. Slugărea la unul care are o plantaţie de portocali, dar nu muncea zi lumină. Iar duminica îl lăsa să meargă unde voia el. Plus că îl plătea la lună. Când veneau zile ploioase şi nu muncea pe plantaţie, mai pierdea vremea prin magaziile ăluia, cum făcurăm noi astăzi, dar el la sfârşit de lună îşi lua aceiaşi bani. Vedeţi? Deja sună mai bine decât ce facem noi acilea. Şi chiar aşa, tot nu i-a convenit şi nu s-a lăsat până nu şi-a găsit ceva mai bun. A plecat de la ăla, s-a mutat într-un orăşel aproape de mare şi s-a angajat la un depozit. Şi poate că banii ar fi tot ăia, dacă scazi chiria şi mâncarea, dar şmecheria e că e *liber*. Nu stă slugă la nimeni. Păi mă uitai şi azi la amărâtul ăsta, a arătat Sergiu către Ion. Ştii tu cât ar fi plătit *Falconeti* pentru sudura aia artistică? Cel puţin o sută de euro. Dar el n-a zis nici mulţumesc, nici futu-te-n cur, Ioane, măcar să fi adus o sticlă de vin, că geme pivniţa. De ce? a căscat Sergiu ochii. Pentru că eşti slugă! a răspuns tot el. Că, dacă erai un om liber, îi făceai imediat preţul pentru lucrare şi atunci să vezi ce se mai gudura pe lângă tine strâmbul dracului, că se uită la noi de parcă am avea râie. De aia vă spun: cu răbdarea treci marea, aşa că mai staţi liniştiţi două luni, până ne plătim şi eu şi Andrei datoria către Nando, iar apoi putem pleca toţi cinci. Numai bine are şi Iulică timp să ne caute ceva de muncă şi o casă de închiriat.

Dacă au auzit toate astea, Ion şi Grecul au mai prins viaţă. Băiatul era fericit că o să plecăm undeva aproape de mare şi o să fim toţi cinci împreună. Ion începuse iar să bată câmpii despre afaceri cu reparaţii de automobile şi vorbea de sume de bani incredibile. Sergiu nu l-a mai luat peste picior,

dimpotrivă, se uita la ei amândoi cu drag, cum se înfocaseră şi coceau planuri mari, unul despre valurile turcoaz ale Mediteranei şi despre fetele care zac pe plajă ca nişte sirene generoase, celălalt despre o viaţă la care nimeni din Lupeni nu ar îndrăzni sau nici măcar nu ar şti să viseze. Mă entuziasmasem şi eu, în timp ce mă lăcomeam cu gândul la una din sirenele de care vorbea Grecul.

Numai Petre voia să pară stăpân pe el şi că e om calculat, de aceea îi punea lui Sergiu tot felul de întrebări, în aşa fel încât să întoarcă situaţia pe toate părţile, în cele mai mici amănunte. Ba chiar a scos din geantă o hartă a Italiei şi s-a uitat cam pe unde voia Sergiu să ne ducă. Rosarno, Calabria. Din Nola sau din Napoli, vreo patru sute de kilometri, cam cât de la Lupeni la Bucureşti, deci trenul nu poate să coste o avere. Lasă, frate, a spus Sergiu, că de tren mă îngrijesc eu, doar nu-ţi închipui că o să ne cumpărăm bilete, proşti am fi. Şi staţi uşor, ce v-aţi aprins aşa, că nu plecăm diseară.

- Teoretic, dacă Iulică al tău ne bagă în servicii pe toţi, putem pleca şi diseară, a spus Petre. Ce să mai stăm să ne rupem cocoaşa la pădure şi mai nou să facem şi foamea. Mă duc acum să-i cer *ăstuia* banii şi noapte bună! Aşa a zis Nando, că eu, Ion şi Grecul putem pleca oricând. Întreabă-l şi pe Andrei, a mai zis Petre, iar eu am confirmat. Iar după ce plecăm noi în bună pace şi cu banul la noi, noaptea voi doi săriţi gardul din spatele hambarului şi ne întâlnim în gara din Napoli.

- Ia-o mai încet, Petre, i-am spus eu liniştit. Eu cu Sergiu nu putem să dispărem de aici aşa tam-nisam. Să presupunem că voi trei plecaţi mâine. Bun. Voi plecaţi cu toate în regulă, nu datoraţi nimănui nimic. Deşi, eu îmi amintesc bine – şi nu mă poţi contrazice – cum i-aţi promis bătrânului că rămâneţi până la Crăciun şi omul şi-a făcut nişte planuri. Imediat începe sezonul de sapă, iar el se bazează pe noi, pe toţi cinci. Dacă îl lăsăm baltă acum, trebuie să cumpere alţi oameni de la Antonio sau să găsească alte soluţii, însă până la urmă nu asta e

problema, sunt sigur că Nando se descurcă. Dar să spunem că voi trei vă faceţi că aţi uitat cum v-a ajutat Nando şi cum v-a luat de la Antonio, că poate acum aţi fi fost în Lupeni, dacă nu era el. Să spunem şi că vă doare în cot de promisiunile pe care le-aţi făcut şi că mâine vă luaţi genţile şi ieşiţi pe poartă. Da? Închipuie-ţi că se vor întâmpla toate astea. Dar nu-ţi imagina că eu am să sar gardul. Două luni mai pot să rabd, chiar şi mai mult, până ce o să am nişte bani în buzunar. Iar când voi pleca de aici, nu o voi face peste gard, ci am să ies pe poarta mare şi după ce dau noroc cu toată lumea.

- Atunci ai să rămâi singur aici, ca o slugă proastă ce eşti, s-a strâmbat Petre cu silă. Rămâi aici să sapi pe sub aluni toată vara şi să-l pupi pe Nando în cur, trădătorule. Noi patru o să plecăm cât de curând, a mai zis foarte sigur pe el şi s-a uitat către Sergiu, cu convingerea că acesta îl va aproba.

Eu nu m-am ridicat de pe scaunul meu, pentru că n-ar fi fost nevoie: stăteam la masă faţă în faţă cu Petre, priveam la el ca la un zid şi tot aerul din grajdul acela a ştiut că i-aş trage o palmă, aşa cum ar fi meritat. Ion şi Grecul stăteau atenţi şi încordaţi. Petre se uita în continuare la Sergiu şi aştepta răspunsul lui. Iar atunci, mai dureroasă decât ar fi fost palma mea, s-a auzit vocea lui Sergiu, care avea în ea o tărie de metal:

- Eu nu sar gardul! Rămân aici cu Andrei până ne plătim datoriile!

Apoi s-a lăsat o tăcere care ne îndârjea pe toţi şi din care credeam că nimeni nu ne va scoate pentru multă vreme. Păream cu toţii pregătiţi să tăcem şi să uităm.

Dar nu a durat mult. Mai roşu decât soarele care cădea la asfinţit după gardul din spatele hambarului, Petre, chinuit de speranţa că tot el va avea dreptate, a zis:

- Păi şi atunci la ce ne-ai mai prostit?

- V-am prostit eu? a spus Sergiu sec, căutându-şi cuvintele şi în acelaşi timp calmul. V-aţi ameţit voi singuri de cap că plecaţi *acum*. Ba chiar de ieri, dacă se putea. Prietenii mei, dragi tovarăşi – a zâmbit el un pic ironic, dar a redevenit

imediat serios, ca să băgăm de seamă că nu e de glumă – eu nu pot să plec de aici ca un fugar şi cu datoriile neplătite. Şi nu pentru că vreau neapărat să ies pe poartă cu fruntea sus ca Andrei, care de multe ori habar n-are pe unde calcă. Eu am un motiv *adevărat*. N-aş fi vrut să vă spun, dar uite că trebuie s-o fac ca să înţelegeţi despre ce este vorba şi să nu mai avem discuţii. De astăzi, Ana lucrează în Napoli. Să vă mai spun cine a adus-o la muncă? Bănuiesc că ştiţi şi voi. Dacă eu fug acum de la Nando, ce credeţi că se va întâmpla? Nando îl va telefona pe Antonio şi îi va cere înapoi o parte din banii pe care i-a plătit pentru mine, dacă nu chiar pe toţi. Antonio îi va da, că ăştia au legile lor şi se respectă între ei. Aţi văzut că pe ciobanul lui Ion şi pe Luciano, zidarul, i-a despăgubit. Probabil că îi va şi aduce rapid alţi oameni din Lupeni, sunt destui flămânzi acolo pe care Marcel şi Antonio abia îi aşteaptă. Ok, toate bune şi frumoase pentru italieni. Dar îmi garantezi tu, Petre, că Antonio nu se va duce în Napoli peste Ana? În primul rând, pentru că va bănui că sunt acolo şi o va teroriza să-i spună unde mă poate găsi. În al doilea rând, pentru că va încerca să recupereze de la ea banii pe care îi pierde cu mine, dacă fug de aici. Ai văzut? Şi ce nevoie aveam noi în seara asta de atâta tevatură şi de vorbe proaste? Că v-aţi inflamat voi de unii singuri? Eu v-am dat o soluţie pe care o putem aplica doar peste două luni. Dar dacă voi trei vreţi să plecaţi mai repede, nu aveţi decât să o faceţi. *Capito*?

- Da, a mormăit Petre. Acum te înţeleg. Nu ştiam de Ana. Măcar e la loc bun? s-a arătat el interesat.

- Bă, ce să spun? E bine. Lucrează la un bar, de fapt nu chiar în bar unde sunt clienţii, ea stă pe acolo prin spate, spală pahare, face curat, o să-i mai ajute pe ăia la strâns de pe mese când e aglomerat, de-astea… E bine, a mai zis Sergiu molcom.

- Da' bare au? a întrebat Petre cu subînţeles.

- Ce să aibă? l-a privit Sergiu fix.

- Bare, din alea, de dansează goală pe ele.

Petre zâmbea şmechereşte, aşa ca la o discuţie între bărbaţi.

Sergiu a strâns din fălci şi făcea pe prostul. Vorbea calm, dar îl învăluia pe Petre cu privirea ca pe o pradă.

- Nu e bar din ăla, Petre. E un bar normal, cum e cel din Lupeni unde ne-am întâlnit astă-iarnă cu tine, cu Andrei şi cu Marcel.

- Aha, a rânjit Petre. Lasă, că e bine. Într-un an, doi, vă-ntoarceţi bogaţi acasă. Că este o vorbă, poate o ştii: nu fac zece bărbaţi cu capul cât o face o muiere cu curul.

Iar se încinsese aerul în grajd şi numai Petre nu simţea nimic. Sergiu avea o faţă de mască. A zis încet:

- Şi mai este o vorbă, Petre: gura bate curul.

Apoi s-a ridicat domol şi m-a întrebat dacă eu mai stau, că el se retrage. Nu mai aveam nici eu de gând să rămân, aşa că am ieşit amândoi din grajd, ne-am luat pelerinele din coteţul nostru şi am stat sub lămâi, în ploaie, unde am fumat două ţigări una după alta.

*

A fost prima seară când ne-am trântit fiecare în patul lui fără să ne spunem nimic şi ne prefăceam şi unul şi celălalt că dormim.

- Ce palmă i-aş fi tras boului, am spus eu la un moment dat, cu vocea răguşită de atâta tăcere.

- Te-am simţit, a zis Sergiu în şoaptă, dar vesel. Stai liniştit, că prostul ăsta o să piară pe limba lui. E bine că te-ai abţinut. Dă-l în mă-sa! Am vorbit cu Marcel, a spus Sergiu bucuros, şi s-a pus în fund.

- Aşa, şi cum e? m-am ridicat şi eu curios.

- E de bine. Antonio a vândut-o pe Ana doar cu cinci sute de euro. Asta înseamnă că nu o bagă la *produs*. Are preţ de slugă, nu de târfă. *Hopa dirli dam*! şi-a pocnit el degetele prin întuneric, cu bucurie.

- Numai să respecte patronul Anei înţelegerea.

- Patroana, că e o femeie. Cum să n-o respecte? Dacă face vreo mişcare greşită, şi-l pune pe Antonio în cap. Andrei, eu am mai multă încredere în legile nescrise ale ăstora, decât în legile ţării. Aşa că treaba e bună, uite că m-a văzut Dumnezeu şi pe mine. Ştii ce înseamnă toată povestea asta? Înseamnă că peste două luni suntem *liberi*. Ana o să ne ajute cu bani, dacă va fi nevoie.

- Bă, eu nu ştiu ce să zic… Parcă n-aş pleca de aici.

- Te găsiră dracii! s-a înveselit Sergiu şi mai tare. A-nceput să-ţi placă lanţul. Lasă, că-ţi trece, după ce o să dai cu nasul pe *afară* şi mai ales după ce-ţi găseşti şi tu o muiere. Pune mâna şi sun-o pe aia din Anglia, fraiere, şi nu-ţi mai fă planuri cum să îmbătrâneşti în coteţul ăsta. Eu nu zic că e rău acilea, dar nici viaţă nu este. Când ai să fii liber şi ai să cunoşti şi tu o femeie, ai să te uiţi în urmă şi ai să râzi, ascultă la nen-tu Sergiu. Şi nu o să te las aici, că ţie, prăpăditule, ţi-a luat cuşca minţile şi nici nu vrei să mai ştii ce e dincolo de gardul ăsta. Am să te iau cu mine şi am să-ţi arăt. Şi acum, ia, pas alergător şi adu o sticlă de vin din pivniţă!

- Poftim?! am făcut eu revoltat.

Sergiu s-a scuturat de râs o vreme, mi-a spus că sunt simpatic, ceea ce mi-a amintit de Tomiţă, i-a mai bârfit pe unii de la noi din oraş, nişte proşti care s-au întors fără nici un ban din Sardinia, apoi ne-am chinuit să adormim.

M-am trezit pe la şase dimineaţa, am crăpat un pic uşa coteţului şi am văzut că plouă în duşmănie, aşa cum a plouat toată noaptea. Cu o pelerină de cauciuc verde pe el, în pulpele goale, acoperite de fire de păr blonde, şi cu o cană de cafea în mână, Petre fuma singur sub lămâi şi făcea rotocoale albe de fum, pe care le arunca, cu buzele rotunjite, în pâcla ploii. S-a uitat la mine curios, eu am îngăimat un *bună dimineaţa*, am închis uşa şi m-am pus la loc în pat. Sergiu m-a întrebat dacă plouă. Plouă, i-am spus, parcă mai rău ca ieri. Măcar vreo două luni să mai ţină aşa, a mormăit el leneş. Ar căpia bătrânul…

Apoi s-a întors pe spate, şi-a pus mâinile sub ceafă şi a stat cu ochii în tavan, preţ de vreo zece minute, timp în care a tot căscat zgomotos şi enervant, apoi a zis cu voce limpede, ia, du-te, puturosule, şi fă o cafea pentru şeful tău direct. Are Petre cafea gata făcută, am zâmbit eu de sub pătură. Mai înainte fuma pe-afară. I-auzi! s-a mirat Sergiu. Bă, să ştii că pe ăsta l-a lovit foamea, de-aia s-a trezit în creierii nopţii. Vezi tu, ar trebui să-i spunem lui Nando să ne mai dea un *panini* pe la miezul nopţii şi încă unul când se crapă de ziuă, ca să-i tihnească şi lui Petre somnul. Ce zici? a continuat el serios. Te bagi? Până să-i răspund eu că nu am chef de aiurelile lui şi că aş mai moţăi un pic, Sergiu turuia într-una. Ştii cum facem, frate? Îţi spune *je*. Luăm o zdreanţă de asta de cearşaf alb, îl tăiem cam aşa cât de mărimea unui steag, poate îl şi găurim la mijloc, să pară mai de speriat, o gaură nu prea mare, cât un *panini*, legăm cârpa de un băţ şi mergem toţi cinci sub balconul lui Nando. Chestia e că trebuie să găsim o lozincă pe care s-o scandăm, una să sune mişto şi convingător. Avem azi toată ziua la dispoziţie să ne sfărâmăm creierii, ce să şi faci pe ploaia asta? Faci revoluţie! O revoluţie ne-ar mai scoate din amorţeală. Revoluţia lui *panini*, pornită de tovarăşul Petre. Uite, că mi-a şi venit o idee. *Cinci panini să ne dai/ Şi-o excursie în Dubai*. Ha? Cum sună? Îţi dai seama că ar leşina *Falconeti*, şi-ar zice mai bine mă duc dracu' în Kosovo să mă lupt cu nerozii ăia, decât să mă linşeze chiar în curtea mea *revoluţionarii lui panini*. Iar bătrânul Nando ar fugi şi el în lume şi noi am rămâne stăpâni acilea până la sfârşitul veacurilor. E? a făcut Sergiu întrebător către mine.

Eu m-am ridicat brusc şi bine dispus: frate, da' te-ai trezit cu limbariţă. Abia aştept să-ţi dea Nando gaura din steag. Sergiu s-a uitat mirat la mine: aici erai? Am crezut că faci şi tu o cafea. Ho, că mă aduc acum să o fac, i-am spus îmbufnat, apoi m-am îmbrăcat şi am plecat în grajd.

Când am intrat, Petre stătea la masă. Televizorul nu era pornit, Ion şi Grecul leneveau în paturile lor, pe jumătate treji,

iar Petre stătea pur şi simplu, de parcă s-ar fi păzit pe sine însuşi. L-am salutat şi mi-a răspuns cu toată gura.

- Veselie mare la voi, de dimineaţă.

Eu m-am întors cu spatele la el şi cu faţa la aragaz, pe care pusesem ibricul.

- Aşa este, i-am răspuns sec, şi îl simţeam cum se frământă pe scaun.

- Acum îmi pare rău c-am vorbit urât aseară, a început el după un timp. M-am tot gândit azi-noapte, că nici n-am prea dormit…

Eu încă aveam în cap cu bazaconiile lui Sergiu şi era să-l întreb: păi nu de foame n-ai avut somn? Apoi m-a umflat râsul, noroc că eram întors cu spatele. Dacă Petre a văzut că nu zic nimic, şi-a dres vocea şi a continuat:

- Andrei, eu te ştiam om hotărât şi pe care te poţi baza, tot oraşul vorbeşte frumos de tine. De aia m-am enervat: nu-mi venea să cred că tu ţii cu italienii ăştia care ne muncesc aproape pe degeaba şi ne ţin închişi aici ca pe câini. Ăştia nu merită să fii om cu ei, aşa cum vrei tu să fii. Ăştia merită loviţi când le e lumea mai dragă. Dar nu-i putem *arde* dacă nu suntem uniţi. Trebuie să fim şi noi, românii, uniţi. Parcă eşti orb, zău. Uită-te la tine, a spus el calm şi aproape în şoaptă. Îţi convine că lucrezi trei luni degeaba?

Abia atunci m-am întors către el: Petre, am obosit să întoarcem problema asta pe toate părţile. Dacă vrei să pleci, pleacă. Tu eşti liber. Eu şi Sergiu încă nu suntem. Sergiu e chiar mai legat decât toţi de când a venit şi Ana. Şi să presupunem că aş vrea să plec cu voi şi că am avea unde să plecăm, ar trebui să-l lăsăm pe Sergiu singur aici. Atunci te întreb şi eu: cum rămâne cu unitatea?

- A naibii curvă, a şoptit Petre, şi cu teama că Sergiu l-ar putea auzi, dar şi cu ură. Acum a trebuit să vină şi ea, târfa.

Eu m-am aplecat către el, ca să fiu sigur că nu mai aude nimeni: Petre, mi-ar părea rău să fiu de faţă când îţi vor ieşi pe nas toate vorbele astea.

Apoi m-am întors, am umplut două ceşti de cafea şi m-am îndreptat către ieşirea din grajd. În drum spre uşă, m-am apropriat iar de Petre: sau poate că nu-mi va părea rău deloc, dacă mai continui aşa.

Şi am ieşit. Petre a rămas acolo unde l-am găsit, tot gânditor, stingher şi parcă fără nici un Dumnezeu.

*

Miercuri a ieşit un soare atât de răzbunător, încât până la amiază a uscat pământul, iar imediat după prânz Pedro a putut să urce cu tractorul până la stâna de unde încărcam mraniţă. Adunatul crengilor se terminase, acum trebuia să fertilizăm alunii. Stâna era la capătul moşiilor lui Nando. Ca să nu stăm degeaba şi să avem ziua de muncă întreagă, bătrânul ne-a dus de dimineaţă într-un luminiş, care ţinea tot de pământurile lui, aproape de stână, şi ne-a spus că vrea să desţelenească o mică parcelă, pe care să cultive fasole. Am dat jos din jeep toate câte ne erau de trebuinţă, unelte pe care Nando le pusese în maşină încă de cu seară, iar italianul, ajutat de Sergiu, s-a apucat să măsoare şi să delimiteze terenul prin ţăruşi între care a întins aţe. Apoi a adus din jeep un săculeţ cu boabe de fasole şi o traistă în care era mâncarea noastră pentru prânz şi câteva sticle de apă, pe care i le-a dat lui Sergiu. Ne-a explicat încă odată ce avem de făcut. Vă pricepeţi? ne-a întrebat. Noi am dat din cap că da. Nando a spus că trebuie să plece neapărat până la o fabrică de dulciuri dintr-o localitate destul de îndepărtată, să încerce să facă un contract de vânzare pentru alunele din recolta anului trecut, de care era plin hambarul, şi că o să ne lase să ne ocupăm singuri de petecul acela de pământ, până vine Pedro. S-a uitat la mine întrebător şi eu i-am dat asigurări că totul va fi în regulă. L-am întrebat doar dacă are vreo preferinţă în ceea ce priveşte distanţa dintre cuiburile de fasole şi numărul de boabe pe care să îl punem în cuiburi. Nando a dat din mână, ca şi cum ar fi fost ceva fără nici o importanţă: *Andrea*, puneţi fasolea aşa

cum o puneţi şi la voi în România. Bine, i-am spus, iar bătrânul a plecat. După câţiva paşi s-a întors şi ne-a zis să-i ţinem pumnii, că, dacă reuşeşte să obţină azi un contract, vom sta fără griji până la următoarea recoltă. Eu i-am urat noroc, Nando ne-a făcut cu mâna şi după ce jeepul a dispărut, Petre m-a întrebat ce tot spunea italianul.

- A zis că dacă nu vinde alunele din hambar, a sărit Sergiu repede, s-a dus dracu' şandramaua, nu mai are din ce să ne plătească.

Şi, cum stătea lângă mine, mi-a înfipt un deget în spate, ca să ştiu să mă ţin la minciuna lui.

- Aşa e, mă? au venit Ion şi Petre către noi şi mă priveau îngrijoraţi.

Grecul se juca undeva, mai încolo, cu macetele, pe care Nando ni le-a lăsat ca să tăiem parii ce urma să-i înfigem lângă fiecare cuib de fasole. Ne-a şi arătat un pâlc de copăcei, pe aproape. Voia să renunţe la ei, aşa că puteam să-i hăcuim.

- Parcă aşa am înţeles şi eu, le-am spus, dar nu sunt sigur. Vezi că italienii ăştia au vorba repede şi eu nu-i pricep întotdeauna. Dar ce am înţeles sigur e că merge la o fabrică de dulciuri şi încearcă să le vândă ălora alunele din hambar.

- E clar! a pufnit Petre. Ăsta e falit şi ne ţine pe-acilea de proşti. Fraţilor, a zis el pompos, eu diseară îmi cer dreptul meu! Să-mi dea banii ce i-am muncit până azi! Să văd eu că-mi pune banul în palmă. Şi, dacă vrea să mai rămân, să mai dea un *panini* la masa de prânz. Dacă nu, mâine am plecat, că n-am ajuns bătaia de joc a nimănui. Nu?!

- Păi da! s-a uitat Sergiu încruntat la el. Aşa să faci, Petre! Jur că vin cu tine. Mergem peste ei, fraţilor! Petre, dacă vrei vorbesc diseară cu bătrânul să ne primească în *audienţă*. Şi ce-o fi, o fi! Dar nici să mai răbdăm nu putem, că ne-a ajuns la os! Ia vino, mă, încoa' şi tu! l-a strigat pe Grecul.

Băiatul s-a apropriat supus.

- Uitaţi cum facem, a zis Sergiu, sprijinit într-o cazma. După ce-o să ne întoarcem de la pădure, Pedro sau ciuma

ailaltă de frate-su, *Falconeti*, o să ne ia să muncim în grădină până apune soarele. Eu o să stau cu ochii în patru, să văd dacă Nando s-a întors de pe unde a plecat. Dacă e acasă şi-l prind că se învârte prin curte, mă duc la el. Şi-i spun că trebuie neapărat să vorbim, fie că vine el în grajdul nostru, fie că ne cheamă în biroul lui. De acord?

Toţi au aprobat, doar eu aşteptam continuarea. Încă nu eram sigur dacă Sergiu glumeşte sau nu.

- Buuun. Acum, să mergem mai departe. Când o să fim faţă în faţă cu el ce o să-i spunem? Şi cum o să-i spunem? O să vorbească unul pentru noi toţi sau fiecare în parte? Trebuie să ne gândim la toate.

Sergiu i-a privit pe ceilalţi trei cu gravitate şi părea că aşteaptă răspunsuri. Dar a continuat tot el.

- Unu la mâna, a ridicat degetul mare, cu pumnul strâns. Îi spunem să vă plătească pe voi trei pentru cele două săptămâni lucrate, plus ziua de azi. Punctul doi, a înălţat Sergiu arătătorul, îi cerem să ne mai dea un *panini*. Mai aveţi ceva de adăugat? Spuneţi acum, nu să ne înghesuim diseară să dăm toţi din gură acolo şi să părem proşti. Trebuie să vorbim scurt şi la obiect. Şi să fim hotărâţi.

- Eh, ar mai fi destule, a zis Petre, dar deocamdată măcar mai multă mâncare să ne dea.

- Bocanci de muncă gratis, de exemplu, a spus Ion, că eu deja am rupt o pereche de tenişi. Ziua de lucru de zece ore, maxim. Plata la lună, nu la zi. Duminica, zi liberă…

- Să ne lase să ieşim din curte, măcar duminica, şi-a dat şi Grecul cu părerea.

Sergiu a lăsat cazmaua, a plecat de lângă mine şi a început să se plimbe prin faţa lor, de parcă era un general la inspecţia trupelor.

- Bă, a spus el sever, n-aţi venit aici în concediu. Şi nu putem să-i cerem *ăstuia* bazaconii şi nici să-i pretindem multe deodată, că speriem omul şi nu ne mai dă nimic. Eu zic să rămânem la astea două principale: banii voştri – ca să fiţi voi

siguri că nu aţi muncit degeaba – şi încă un panini în traistă, la amiază. Este?

Ceilalţi au fost de acord, deşi aveau mai multe revendicări. Dar, deocamdată, e bine aşa. Sergiu s-a întors către mine: tu ce zici, mă? Eu i-am răspuns că nu mă bag în povestea asta, eventual pot să vin să-i ajut cu traducerea. Mie îmi ajunge mâncarea, în plus mi se pare ridicol şi ruşinos să facem atâta balamuc pentru o bucată de pâine în plus. De ce nu-i spuneţi bătrânului, când stăm toată ziua cu el în pădure, că vă e foame? Auzi la ăsta, *audienţă*, am râs eu, şi am arătat către Sergiu. Mai lipseşte să-i trimiteţi o scrisoare oficială cu sigiliul Primăriei din Lupeni.

Sergiu s-a făcut că nu mă aude, iar Petre mi-a răspuns cu ură că n-au nevoie de traducerea mea, să stau liniştit în coteţul meu, şi cred că mi-ar fi spus mai multe, dacă nu începea Sergiu să stabilească amănunte despre punctul doi al planului: cine şi cum va vorbi diseară, iar aşa cum era de aşteptat, misiunea aceasta a căzut în seama lui. Dar vedeţi că eu nu vorbesc atât de bine italiană, aşa că mai bine îl luăm pe Andrei, ca să ne asigurăm că bătrânul înţelege cum trebuie durerile noastre, a mai spus el un pic patetic. Vii, mă? Vin, i-am răspuns. Dacă poporul e de acord, vin. Râdeam şi tot nu-mi venea să cred că vor face ceea ce şi-au propus. Sergiu i-a întrebat dacă acceptă să fiu eu translatorul şi s-a hotărât de către ceilalţi că da. Bun, a continuat el. Acum ajungem la partea cea mai grea şi aici trebuie să vă spun că e nevoie să ne gândim şi să ne socotim foarte bine. Ce facem – a spus apăsat – dacă bătrânul ne refuză? Dacă zice, da, fraţilor, uitaţi-vă aici banii, că e dreptul vostru, dar eu un *panini* în plus nu vă mai dau. Punct. E? a făcut Sergiu ochii mari. Aici să vă văd. Tu, de exemplu, domnu' Ion, ce faci? Ce-i spui tu lui Nando? Îi spun că plec, a răspuns Ion simplu. Bun, a trecut Sergiu prin faţa lui şi s-a oprit în dreptul băiatului. Dumneata, tinere domn, ce ai să-i spui bătrânului? Că plec şi eu, a zis Grecul. Petre a sărit cu gura că pe el să nu-l mai întrebe, doar ştie care e părerea lui. Perfect, i-

a cuprins Sergiu cu privirea pe toţi trei. Acum vă întreb: unde? Unde plecaţi?

S-a lăsat un pic tăcerea. Ion şi Grecul se uitau nedumeriţi unul la celălalt şi au ridicat uşor din umeri. Petre a început să se fâţâie nervos de pe un picior pe altul şi până la urmă a întrebat cu o voce puţin ascuţită: Păi, bine, bă, dar tu ce ai să-i spui lui Nando?

- După părerea ta, cam ce-aş putea să-i spun, Petre? s-a uitat Sergiu la el şi încerca să pară cât mai serios şi cât mai calm. Aş putea eu să-i spun că plec? Nu! pentru că îi mai datorez aproape două luni de muncă, şi eu, şi domnul traducător, a arătat către mine. Aşa că şi eu, şi Andrei, orice hotărâre ar lua Nando, vom zâmbi la el şi vom spune: *si, signore*.

Iar au tăcut toţi patru şi Petre se uita acum în jos şi scormonea cu vârful încălţămintei în iarba încă udă. Grecul se plictisise probabil, aşa că s-a lăsat pe vine şi a început să se joace cu o păpădie, pe care şi-a înnodat-o pe un deget şi se hlizea că şi-a făcut inel cu piatră galbenă, de aur. Ion visa, în poziţie dreaptă, în timp ce fuma. Iar Sergiu privea la capul plecat al lui Petre cu nişte ochi răi şi mici cât lama. Aştepta să audă de la el unde va pleca, ce va face, când şi cum se va sfârşi *revoluţia lui panini* din mintea lui Petre.

- Plecăm acasă, a spus Petre încet şi înfrânt. Dar poate că ne mai dă bătrânul un *panini*, cine ştie, şi mai rămânem până la Crăciun, a şoptit el, şi continua să râcâie prin iarbă cu vârful piciorului. Sau mai amânăm. Să vorbim cu Nando abia după ce începe sezonul de sapă, că atunci îl prindem la înghesuială.

Atât a zis Petre şi a tăcut chinuit.

Sergiu l-a privit cu satisfacţie, a făcut câţiva paşi mai încolo, s-a răsucit pe călcâie şi a strigat cu o voce victorioasă:

- Fals!

Grecul a tresărit, Ion a revenit în lumea care-l înconjura luminoasă şi verde, Petre şi-a îndreptat privirea din pământ.

- Fals! a mai strigat o dată Sergiu şi a ridicat pumnul în faţa lor: băieţi, plecăm în Calabria!

- Şi cu Ana cum rămâne? a întrebat imediat Petre.

- O luăm şi pe ea cu noi, i-a răspuns Sergiu. Lasă că de Ana am eu grijă.

- Stai aşa! s-a luminat Petre. Dacă tot plecăm, atunci la ce să-i mai cerem un *panini* în plus?

- Fraiere, i-a răspuns Sergiu vesel, i-l cerem ca s-aveţi un motiv să plecaţi şi să vă dea banii. Dacă, printr-o minune, zice Nando că dă amărâtul ăla de *panini*, atunci plusăm, ca la poker, până când bătrânul se enervează şi vă refuză cu ceva. Atunci voi săriţi cu gura, îi spuneţi să vă plătească şi adio. Voi ieşiţi pe poartă, apoi eu sar gardul, ne întâlnim în gara din Napoli, unde o să vină şi Ana şi ne cărăbănim în Calabria. Ce spuneţi? O facem?

Cei trei au spus că da şi le sclipeau ochii de atâtea vise care se aţâţaseră iar în mintea lor. Sergiu s-a apropriat de ei, i-a pus să întindă mâinile şi să jure. Iar toţi patru şi-au unit palmele şi, sub soarele care începea să încălzească pădurea lui Nando, şi-au jurat că din seara aceea vor fi oameni liberi.

*

- Gata răscoala? am râs eu. Hai să desţelenim aici şi să punem fasolea, că ne prinde amiaza.

- Mai taci, bă, mi-a spus Sergiu a lehamite. Nici o oră de muncă nu avem acilea. Uită-te şi tu, m-a îndemnat, şi mi-a arătat cu mâna bucata de pământ delimitată de Nando. E un pic mai mare ca o batistă, ce dracu'. Hai, m-a bătut pe spate, ia macetele şi sfoara şi vino să tăiem pari. Apoi s-a întors către Petre: vezi că rămâi aici şef de echipă. După ce desţeleniţi, faceţi rânduri şi lăsaţi cam şaptezeci de centimetri între ele.

Am plecat împreună cu Sergiu către pâlcul de copăcei pe care ni-l arătase Nando de dimineaţă şi pe drum i-am spus că eu tot nu-l cred că vrea să fugă la noapte, dar el m-a privit cât a

putut de sincer şi mi-a zis că de data asta e treabă serioasă. Şi Ana? O iau cu noi, mi-a răspuns, iar eu, deşi încă aveam îndoieli, m-am întristat. Mă şi vedeam singur în amărâtul ăla de coteţ sau săpând stingher pe sub aluni, lipsit de veselia lui Sergiu, de sporovăiala în limba română şi de toate hârjonelile noastre care ne făceau zilele mai uşoare. Chiar şi duşmănosul de Petre îmi va lipsi, m-am gândit, chiar şi Ion, care, orice ar fi făcut şi ar fi zis, parcă tot absent era, dar măcar ne distram pe seama asta. Grecul, la care ne uitam aşa cum se uită militarii la simpaticii lor copii de trupă, îmi va lipsi şi el. Iar Nando va aduce cu siguranţă alţi oameni, cine ştie de pe unde, măcar de ar fi români – îmi ziceam – chiar dacă nu vor fi tot de la noi, din Lupeni.

Am tăiat vreo cincizeci de pari subţiri, pe care i-am împărţit în două grămezi. În tot acest timp, Sergiu n-a scos o vorbă, îi auzeam doar icnetele şi loviturile scurte de macetă, iar pe măsură ce tăcerea dintre noi se lăsa tot mai lungă, creştea şi temerea mea că într-adevăr e hotărât să fugă împreună cu ceilalţi şi că de la noapte voi rămâne singur, cel puţin pentru o vreme. Ne-am pus fiecare legătura de pari pe umăr şi am pornit încet către parcela de unde am venit. Pe la mijlocul drumului, Sergiu s-a descotorosit de pari, s-a oprit, a aprins o ţigară şi a zis: Uşor, că nu e nici o grabă. Apoi s-a aşezat pe snopul lui şi fuma îngândurat. Am făcut şi eu acelaşi lucru. Era frumoasă pădurea lui Nando, aşa cum erau şi de dealurile de sub Straja. Mirosea a iarbă încinsă de soare şi eu mi-am amintit de zilele când mergeam cu soră-mea să prindem lăcuste, pe care i le duceam tatei ca să momească păstrăvii cu ele. Le adunam într-un borcan în care ele săreau ca bezmeticele, cu aceeaşi vigoare şi convingere naivă cu care săreau când erau libere. Se izbeau între ele, se izbeau de pereţii borcanului sau de capacul în care tata făcuse zeci de găuri mici, se suiau una peste alta în clipe de victorii scurte, se răneau reciproc, săreau întruna, pentru că altceva nu ştiau să facă şi poate pentru că în mintea lor de gângănii nu îşi dădeau seama că, oricâtă bună credinţă sau

disperare ar pune în zbaterile lor, din borcanul acela nu vor mai ieşi libere niciodată.

- Uită-te şi tu la ei, a şoptit Sergiu, iar eu m-am întors mirat către el şi către pădurea lui Nando, care a năvălit iar peste mine. Uită-te la ei, a repetat el cu o voce care mi s-a părut tristă, şi mi-a făcut semn cu capul în direcţia unde Petre, Ion şi Grecul desţeleneau pământul.

M-am uitat şi i-am văzut în toată lumina soarelui, zdrenţăroşi şi neîngrijiţi, cocoşaţi, îndoiţi deasupra cazmalelor, cu feţe transpirate şi amărâte, în timp ce făceau aceeaşi şi aceeaşi mişcare: înfigeau cazmaua, tăiau un pătrat de iarbă, scuturau pământul, se lăsau în genunchi să mai râcâie după rădăcini de buruieni, în aşa fel încât să îndepărteze cât mai multe dintre ele, iar ţărâna să rămână cât mai curată şi mai primitoare pentru boabele de fasole.

- Parcă mi-e şi milă de ei, a spus Sergiu la fel de încet. Oare aşa arătăm şi noi doi?

Eu nu i-am răspuns imediat, pentru că i-am mai privit o vreme pe cei trei. Abia într-un târziu am ridicat din umeri, cu speranţa că totuşi nu arătăm ca ei.

*

Imediat după prânz a apărut Pedro şi toată după-masa am încărcat şi apoi am împrăştiat printre şirurile de copaci mai multe remorci de mraniţă. Multe remorci, nu le ţinea nimeni numărul, iar pădurea lui Nando părea nesfârşită. Seara am intrat în curte şi încă de la poartă ne-a preluat Paulo, care ne-a pus să facem mici canale de irigaţie între rândurile de roşii plantate de curând. Ne-a spus exact ce avem de făcut, pe tonul lui milităros, apoi ne-a lăsat în pace, nici nu l-am mai văzut de la o vreme, dar îi simţeam prezenţa ca pe o privire rea. Munceam tăcuţi, murdari şi obosiţi de căldură, de orele tot mai multe, la care se adăuga şi încrâncenarea gândurilor în aşteptarea întâlnirii cu Nando.

Băgaserăm de seamă cu toţii, atunci când ne-am întors, că jeepul lui Nando nu era la locul lui, şi acum stăteam cu ochii pe poartă. Iar când am văzut că maşina bătrânului intră în curte, ne-am îndreptat de spate, aplecaţi cum eram în coada sapelor, şi ne-am uitat toţi deodată către Sergiu, care ne-a privit grav, întrebător şi cu teamă în ochii lui albaştri. Du-te, l-a încurajat blând Petre. Sergiu a zăbovit un pic, apoi a luat-o agale către Nando, care, după ce a coborât din jeep, a fluturat vesel din mână către noi – pesemne reuşise să încheie vânzarea – şi, dacă l-a văzut pe Sergiu că vine la el, s-a oprit. Noi am răspuns salutului lui Nando, apoi ne-am prefăcut că ne vedem mai departe de treabă, dar cu coada ochiului îi urmăream pe cei doi. Nu am auzit ce au vorbit, am văzut doar că, după ce au schimbat câteva cuvinte, Nando s-a uitat cu o faţă serioasă la ceasul său de buzunar, a dat din cap aprobator, şi-a potrivit pălăria şi a plecat cu mersul lui drept, către casă. La nouă şi jumătate avem *şedinţă*, ne-a spus Sergiu, când s-a întors, apoi a tăcut. Mai erau exact treizeci de minute până atunci, timp în care ceilalţi patru au reluat în şoaptă planul lor de eliberare.

Când am intrat în biroul lui Nando, m-am simţit ca un copil venit să caşte gura la minunile lumii. Toţi pereţii biroului erau acoperiţi de sus până jos cu rafturi elegante, unele delimitate de panglici de lemn masiv, sculptate cu migală, altele închise cu uşi mici de sticlă frumos ornamentată. Rafturile erau ocupate de cărţi, cele mai multe legate în piele, de sculpturi mici şi de obiecte care aminteau de antichitate. Ne descălţaserăm la uşă şi acum stăteam la intrarea în birou, în tălpile goale, cu labele picioarelor înnegrite de tină şi cu zdrenţele alea de tricouri care atârnau asudate pe noi. Ne făcuserăm grămadă unul într-altul şi nu îndrăzneam nici unul să păşim către capătul încăperii, unde Nando stătea pe un fotoliu, în spatele unui birou făcut din acelaşi lemn ca restul mobilierului şi de aceeaşi mână inspirată.

- Intraţi, a spus Nando aproape curtenitor, aşa că ne-am dat mai aproape.

Tăcuţi, ne-am uitat unul către celălalt şi nu ştiam cum să începem. Mi-am intersectat privirea cu a lui Sergiu, care mi-a făcut semn din sprâncene şi din priviri că eu sunt cel care trebuie să vorbească, aşa cum ne-am înţeles.

- Spuneţi, a zis Nando curios.

- Domnule, mi-am auzit vocea printre cărţi, sculpturi şi capetele plecate ale românilor. Domnule, în primul rând vreau să vă spun că eu sunt aici doar în calitate de traducător. În principal, am continuat eu, sunt două probleme pe care prietenii mei vor să le discute cu dumneavoastră.

M-am oprit un pic, dar Nando m-a încurajat să continui.

- Prima problemă este că cei trei – *Petra, Giovanni, Greco* – vor să le daţi acum banii pentru zilele pe care le-au muncit, inclusiv ziua de astăzi. S-au împlinit duminica trecută două săptămâni de când muncesc pentru dumneavoastră şi ei se aşteptau să îi plătiţi, pentru că în România cei mai mulţi patroni îşi plătesc oamenii tot la două săptămâni, am minţit eu.

- Dar asta nu este o problemă, *Andrea*. Spune-le că nu le-am dat banii, fiindcă mi s-a părut inutil. Dar dacă ei vor să îşi ţină banii în grajd şi nu la mine în sertar, am să-i plătesc chiar acum.

În timp ce eu le traduceam celor trei, Nando a scos telefonul, l-a sunat pe Pedro şi au vorbit scurt în dialect napolitan.

- Bine, m-a privit bătrânul, după ce a închis telefonul. Şi a doua problemă? Care este?

- Este că, am spus eu - şi aici nu ştiam cum să potrivesc cuvintele ca să nu mă includ şi pe mine, dar nu am reuşit, aşa că am vorbit cum m-am priceput mai bine – este că orele de muncă sunt tot mai multe şi ne-ar prinde bine un *panini* în plus la prânz.

Nando s-a gândit un moment, apoi a spus cu voce joasă:

- *Andrea*, ştii câtă mâncare se aruncă după voi, şi la micul dejun şi la cină?

- Ştiu, i-am spus, şi l-am privit cu hotărâre drept în ochi. Vă amintesc că eu sunt aici doar pentru a traduce.

- Bine, tradu-le aşa: când nu vor mai arunca nici o firimitură de pâine, nici o farfurie de paste, nici o bucăţică de carne care li se pare lor mai grasă, nici o lingură de linte, atunci să vină să mai ceară mâncare în plus.

Le-am tradus. Între timp a intrat şi Pedro, a pus un teanc de bancnote pe masă şi ceva mărunţiş, iar apoi s-a retras. Nu a ieşit de tot, stătea în uşă, probabil era curios. Paulo apăruse şi el lângă Pedro şi s-a oprit acolo. Amândoi se uitau amuzaţi la *şedinţa* noastră.

- Asta e tot? a întrebat Nando, apoi a scos un catastif din sertar şi a început să facă nişte calcule.

- Asta e tot? i-am întrebat şi eu pe ceilalţi.

Sergiu a spus în italiană că el a înţeles oricum şi că nu are nici o pretenţie, deci asta e tot. Foarte bine, i-a răspuns Nando sec. Petre s-a uitat la mine şi mi-a zis: spune-i, bă! Ce să-i spun, Petre? am întrebat eu, şi nu pentru că nu ştiam ce ar fi vrut Petre să îi transmită lui Nando, dar voiam să mă asigur că Petre e decis să îşi continue planul şi că eu nu fac vreo prostie. Spune-i că eu, Ion şi Grecul plecăm dacă nu ne mai dă un *panini*.

I-am spus asta lui Nando, dar bătrânul nici nu şi-a ridicat ochii din condică. A zis doar, pe un ton foarte indiferent: Pot să plece, oricum nu aveam nevoie de ei.

I-am tradus lui Petre, deşi cred că înţelesese şi el, apoi am stat cuminţi şi am aşteptat ca Nando să termine socotelile. Până atunci, mi-am plimbat ochii prin toată camera aceea copleşitoare şi nu mi-a scăpat nimic, de la podeaua de marmură, care ne răcorea picioarele desculţe, până la tavanul lucrat în lemn, din mijlocul căruia lumina curgea prin zecile de boabe de cristal ale candelabrului.

- Poftim banii, a zis Nando, după câteva minute şi le-a făcut semn celor trei să se aproprie de masa lui.

Petre, Ion şi Grecul şi-au luat fiecare câte o sută optzeci de euro pentru munca lor, după ce li s-au scăzut ţigările şi două zile de ploaie. Când i-a înmânat banii lui Petre, bătrânul a ţinut să-i aducă aminte că în ziua aceea nu era Crăciunul, iar Petre a roşit cu gândul la promisiunile pe care le făcuse. Apoi Nando le-a spus să meargă în grajd şi să-şi facă bagajele, că vor pleca îndată. Din uşă, Paulo s-a oferit cu un rânjet să-i conducă el până la gară, dar tatăl lui l-a privit sever şi i-a făcut semn să se liniştească.

Am ieşit pe rând, cu capetele în jos, după ce am lăsat pe podeaua de marmură urmele noastre de tălpi goale asudate. Când a trecut Petre pe lângă cei doi fraţi, Paulo a zis cu o voce groasă şi cu o mare silă: *Povero romeno cretino*! Nando l-a certat în dialect napolitan şi, după cum se răstea la el, ca şi după iuţeala cu care Paulo a plecat, probabil că l-a trimis la casa lui.

Noi am intrat toţi cinci în grajd şi nici nu am apucat să ne dezmeticim, că Nando şi Pedro au şi apărut acolo, le-au poruncit celor trei să-şi strângă lucrurile şi i-au vegheat atent cât timp şi-au îndesat boarfele în genţi. Totul a durat foarte repede şi românii se fâstâciseră de tot, Petre era de-a dreptul palid şi abia m-a văzut când a trecut pe lângă mine, atunci când a fost să plece. Eu stăteam rezemat de soba cu plită de fontă şi tăceam încurcat. Petre a dat noroc cu Sergiu şi i-a spus încet: Te aşteptăm, frate. Apoi a vrut să plece, dar s-a întors către mine, mi-a întins mâna, mi-a urat de bine şi mi-a zis că poate mă răzgândesc şi fug şi eu la noapte împreună cu Sergiu. Atunci Pedro a tunat la el să se mişte mai repede, că e târziu şi până în Napoli e destul de mers. *Cazzo*! Ion şi Grecul ne-au salutat şi ei rapid, apoi au ieşit, s-au urcat în maşina lui Pedro, care a demarat imediat.

În urma lor, Nando, cu mâinile la spate, cu picioarele uşor depărtate şi cu pălăria pe ceafă, a rămas câteva clipe să se uite cu nişte ochi negri, un pic furioşi şi un pic nedumeriţi.

*

Italienii au tranşat problema atât de repede, încât aproape că ne-au lăsat fără aer. Nici măcar Sergiu nu şi-a revenit cu una, cu două. Ne-am aşezat amândoi pe scaune şi stăteam năuci ca după un dezastru care tocmai trecuse pe lângă noi, dar nu ne-a atins din prea multul nostru noroc. Parcă ne era şi teamă să ieşim afară să fumăm sub lămâi, ca să nu ne pleznească tornada care tocmai răvăşise vieţile celor trei, şi al cărei miros încă se simţea deasupra curţii lui Nando. De aceea ne-am aprins ţigările chiar acolo în grajd şi le-am fumat în tăcere. Nici de mâncarea lăsată de *donna* Marta pe masă nu ne-am prea atins, oricum era multă, cinci porţii adică.

- Ce chestie! a făcut Sergiu după un timp.

- Mda, am ridicat eu din sprâncene.

- Aş bea ceva, a continuat el. M-aş face criţă.

Eu am tăcut.

- Pleazнă m-aş face, jur.

- Mă duc să-i cer *ăstuia* vreo doi litri de vin, am zis eu serios. Îţi ajung?

Sergiu m-a privit şi a izbucnit într-un râs zgomotos, însă după primul hohot şi-a luat seama şi l-a înăbuşit ca să nu-l audă curtea şi furtuna din ea. Se roşise tot şi râdea pe tăcute. Îi dăduseră lacrimile.

- Eşti mortal, Andrei! a şoptit Sergiu, sufocat de râs. Aşa împiedicat, cum eşti tu, ai fost singurul care l-a privit în ochi pe

Nando. Bă, te respectă bătrânul. Jos pălăria! L-ai văzut pe Petre? Revoluţionarul lui *panini*!

Mi se părea cam forţat râsul lui Sergiu. Iar cuvintele lui, care altă dată mă amuzau sau mă bine dispuneau, acum îmi sunau goale şi fără noimă. Vârtejul care a trecut prin curtea mare a lui Nando şi prin vieţile noastre amărâte părea că a dat de pământ şi cu toată vorbăria lui Sergiu. Aşa simţeam eu atunci.

Iar pe mine m-a lovit tăcerea pentru câteva zile, începând chiar din momentele acelea când stăteam şi mă uitam la Sergiu cum se chinuia să fie vesel. Zile de-a rândul am vorbit foarte puţin şi doar chestiuni legate strict de muncă. Seara veneam, mâncam, mă spălam şi-mi trăgeam pătura pe cap fără să spun mai nimic. Ne uram *noapte bună* şi cam atât. Sergiu a înţeles şi m-a lăsat în pace. Nu m-a sâcâit, nu a încercat să mă înveselească, sau să mă facă să vorbesc mai mult decât era necesar. Mi-a respectat tăcerea şi aş putea spune că a fost cumva alături de mine. A avut răbdare, şi pe parcursul celor câteva zile a dovedit că se poate purta prietenos, chiar dacă eu nu vorbeam. Mi-a aşteptat în linişte vindecarea, în care a crezut.

Iar în seara aceea când l-a sunat Petre să-l anunţe că ei trei au ajuns cu bine în gara din Napoli, unde i-a lăsat Pedro, şi că-l aşteaptă şi pe el, aşa cum s-au înţeles şi cum au jurat, Sergiu i-a spus să nu-l mai aştepte şi că, înainte să cheltuiască pe băutură puţinii bani pe care-i are, să se intereseze de un autocar care să-i ducă în România. Fiindcă Italia nu e pentru toţi proştii, *domnule* Petre. Şi a închis telefonul. Apoi s-a întors către mine, hotărât probabil să mă atragă în veselia lui care în acele clipe nu mi se părea la locul ei. Dar din privirile mele a ştiut că nu o va mai putea face în curând.

*

Mona a fost cea care m-a scos din tăcere, chiar în duminica următoare. Se făcuse cald şi mă retrăsesem în umbra grajdului, care era mai răcoros decât coteţul. Sergiu se îmbrăcase colorat şi plecase la piscina gonflabilă din spatele hambarului, în vreme ce curtea lui Nando moţăia pustiită de soare. Când a ţârâit telefonul şi am văzut numărul acela necunoscut şi format dintr-un şir nesfârşit de cifre, am bănuit că e Mona. Era la fel de plină de viaţă ca acum optsprezece ani, dar cu o voce mai sigură, care arăta că între timp Mona se învăţase bucuroasă cu faptul că unul din cele mai liniştitoare şi minunate lucruri ale vieţii este tocmai acesta: să fii o femeie frumoasă.

La început, ne-am spus fiecare pe unde suntem şi cum de am ajuns acolo, eu pe dealurile lui Nando, ea tocmai într-un oraş din nord, pe care mi-l descria ca sobru şi masiv şi de cele mai multe ori întunecat, precum legendele povestite de Christine, un oraş al cărui nume îmi umplea mintea de imagini cu eroi care au făcut cu sabia lor soarta pământului şi a cerului: Lancaster.

Dar voia să se mute în Londra, sau măcar mai aproape de capitală, oricum să fie în sud, că se deprimase de atâta ploaie şi frig. La voi câte grade sunt acum? Păi să tot fie peste treizeci, i-am zis, iar Mona a sărit cu gura ei vioaie să se alinte că vrea şi ea, că nu e drept, şi că vine peste mine în Italia. Aşa să faci, am râs.

Apoi ne-am amintit de zilele când le-am stat la ea în vremea Revoluţiei, dar mai ales de nopţile petrecute mai mult pe străzi printre tancuri şi împuşcături de niciunde, printre soldaţi şi oameni speriaţi sau fericiţi sau beţi. De dimineţile în care ne întorceam acasă la ea şi ne pierdeam amândoi în vin şi apoi unul în celălalt nu am pomenit nici unul, dar gândurile noastre erau acolo şi, orice am fi zis noi în telefoane, şi eu şi Mona ştiam că, dacă am fi chiar atunci unul lângă celălalt, prea multe întrebări nu ne-am mai pune. Dar, pentru că nu eram, am sporovăit mai bine de o oră şi a rămas că ne vom suna mai des,

că nu ne vom îndepărta iar unul de celălalt cu anii şi că neapărat să ne vedem de Crăciun, când vine şi ea în România. Sigur că da, putem merge la Straja împreună, dacă nu te măriţi până atunci. O să mă mărit cu un englez bogat, dar bătrân, aşa că trebuie să stăm la Straja măcar o lună, a râs Mona şi m-a pupat mult după ce mi-a tot spus ce fericită e că m-a auzit.

Fericit am fost şi eu. Cu adevărat am fost fericit şi nu m-am putut abţine, aşa că am coborât în spatele hambarului unde l-am găsit pe Sergiu zăcând pe şezlong, m-am pus în faţa lui, iar el mi-a simţit umbra şi a deschis ochii, dar nu a zis nimic, doar se uita blând la mine.

- De Crăciun merg cu *englezoaica* la Straja, am spus eu bucuros, şi am zâmbit cu tot sufletul, pe care, iată, pentru a doua oară în viaţa mea, Mona mi-l readusese la lumină.

Sergiu s-a ridicat, m-a îmbrăţişat lung şi în tăcere, şi cred că ar fi vrut să-şi ceară iertare.

*

Înainte cu două săptămâni de a se împlini cele aproape trei luni pe care trebuia să le muncim pentru Nando, bătrânul ne-a rugat să-i dăm un răspuns: mai rămânem sau nu până la Crăciun. Eu cu Sergiu săpam pe sub aluni, iar Nando se plimba încet de colo până colo şi-şi privea mulţumit pădurea. I-am promis că o să-i dăm un răspuns a doua zi.

- Chiar dacă voi doi mai staţi, tot mai trebuie să aduc oameni, ca să termin săpatul la timp şi apoi să îi am aici pentru vremea recoltei. Dar trebuie să ştiu câţi muncitori să-i cer lui Antonio.

Noi i-am răspuns indiferenţi: *Si, signore* şi Nando ar fi trebuit să-şi dea seama ce hotărâre luaserăm deja, dar el se uita la noi încrezător.

În ultima vreme începusem să-mi doresc şi eu să plec de acolo. Mă istoveau zilele de lucru care mi se păreau nedrept de

lungi, cu atât mai lungi, cu cât ştiam că la capătul lor nu mă voi alege cu nimic, că de fapt am muncit pentru Marcel şi pentru Antonio care probabil zăceau acum undeva la umbră, odihniţi şi primeniţi în haine curate. Iată că ne-am rupt aici oasele în tot acest timp, ca până la urmă speranţa de a fi liberi prin Italia cea mare şi minunată să stea fie în puterea noastră de a mai răbda două luni – timp în care să strângem şi noi o brumă de bani –, fie în ceea ce reuşise Ana să agonisească până acum, adică foarte puţin, pentru că o perioadă a trebuit să muncească pentru a se răscumpăra. Sergiu a fost de părere să nu mai stăm acolo nici o clipă peste cele două săptămâni care au mai rămas şi de multe ori o blestema pe Ana că s-a grăbit să vină în Napoli prin filiera lui Antonio, iar în felul acesta l-a obligat şi pe el să-i fie supus lui Nando până la capăt. O să ne descurcăm, Andrei, bani mulţi nu ne trebuie la început şi are Ana suficienţi. Iar la nevoie o să ne ajute şi Iulică. Uite, cât e ceasul acum? Cinci după-masa, da? Ce face domnul Iulică din Calabria la ora asta? Îşi moaie picioarele în Mediterana, sau bea o bere, sau poate doarme, că el la patru şi jumătate a pus salopeta în cui. Noi ce facem, Andrei? Stăm cu ochii pe cer şi ne rugăm să cadă soarele, ca să băgăm ceva mâncare în noi, să dormim şi mâine să o luăm de la capăt. Păi tu crezi că Marcel o să scape aşa uşor pentru astea lunile astea pe care le-am muncit în contul lui şi al lui Antonio? Stai numai să mă întorc în Lupeni! Eu săpam tăcut şi îi răspundeam în gând: da, ştiu că Marcel nu va scăpa de răzbunarea ta, într-un fel sau altul îi vei scoate tu pe nas toată sudoarea care ţi-a curs pe pământul lui Nando şi din care Marcel a trăit fără griji, dar nu asta mă interesează.

Şi într-adevăr frământarea mea era să iau decizia cea mai bună şi nu cumva să plec iar într-o aventură, al cărei final nu-l putea bănui nimeni, nici măcar Sergiu. De bine, de rău, la Nando mă obişnuisem şi ştiam la ce să mă aştept, chiar puteam să spun cu exactitate câţi bani voi avea la Crăciun, cu toate că şi socotelile acestea erau amăgitoare, atâta vreme cât numărul zilelor ploioase era imposibil de prevăzut, dar, dacă nu venea

vreo calamitate care să schimbe nebuneşte clima, în mare puteam să prevăd mersul vieţii mele, chiar şi pentru o veşnicie de acum încolo: eu, pădurea de aluni cu umbra lui Nando, care se făcuse totuna cu cea a copacilor, coteţul şi întoarcerile acasă la mama o dată pe an. Şi apoi? Nu mai era nici un apoi. Eventual numele meu pomenit câteodată în anecdotele spuse „La minerul beat" sau în sânul familiei lui Nando, la cină.

Am vorbit şi cu Mona să-i cer părerea, deşi mi-a luat ceva timp ca să-i descriu cât mai bine situaţia în care eram şi eu şi Sergiu, nu pentru că ar fi fost multe de zis, ci pentru că ea se tot minuna şi parcă nu voia să creadă, dar până la urmă a acceptat că acesta este adevărul şi la început a zis să plec de acolo cât văd cu ochii, ba chiar se înfocase că sună la redacţia unui ziar central din România, să vină ăia, televiziunea şi poliţia peste Nando. Dumnezeule, Andrei, pot să sun chiar la Ambasada noastră din Roma, până la urmă în ce secol trăim? Dar eu râdeam şi i-am spus că doar simţeam nevoia să mai vorbesc şi cu altcineva în legătură cu hotărârea pe care urmează să o iau, iar de trăit trăim deocamdată în secolul lui Nando, şi în pădurea lui, să se potolească şi să nu sune pe niciunde, pentru că doar s-ar face de râs. Cum adică? De ce m-aş face de râs?! Păi de-aia: eu habar nu am unde suntem exact, ştiu doar că e pe lângă Napoli. Iar tu ce ai să spui la Ambasadă când îţi vor cere o adresă, ori măcar un nume de localitate? Mda, a fost Mona de acord. Şi unde vrei să pleci? Şi ce vei face acolo? Şi cât de sigură e treaba? Nu mai tăcea! Parcă mi-a şi părut rău că i-am vorbit despre toate astea. Nu puteam eu să o las pe Mona acolo unde era: printre nopţi cu mitraliere, sticle de vin, şi sâni pe care scriam cu rujul ei *Libertate*? Prostul de mine! Aşa, vorbindu-i despre problemele mele, parcă tot eu am pierdut o parte din Mona, iar când m-a mai şi întrebat dacă am nevoie de bani, i-am răspuns răzbunător: da, trimite-i mâine în pădurea lui Nando. *Dio*! Ea a tăcut. Eu mi-am cerut iertare că-i fac capul pătrat cu dilemele mele şi ea s-a îmbunat, a avut răbdare

să pună din nou lucrurile cap la cap şi a zis: Andrei, cred că cel mai înţelept este să rămâi acolo până la Crăciun.

Dar nu am rămas. Nando a fost un pic surprins de decizia mea, ba chiar şi-a călcat pe inimă ca să mă întrebe foarte simplu: De ce, *Andrea*? Dacă aş fi fost sigur că pot să traduc din română în italiană tot sufletul acestor cuvinte, i-aş fi răspuns: De-aia! Dar aşa, i-am spus: Vreau să văd cum e să fii *liber* în Italia. La care bătrânul mi-a zis că a fost o vreme când şi-a dorit acelaşi lucru pentru el însuşi, dar că, dincolo de aceste păduri, nu a găsit ceea ce caut eu acum. Şi că îmi doreşte din toată inima să fiu eu cel care voi găsi.

Şi în ziua când am ieşit pe poarta cea mare, Pedro şi Paulo au venit, ne-au mulţumit şi ne-au strâns mâinile înainte să ne suim în jeepul bătrânului, care ne-a dus el însuşi la gara din Napoli. *Donna* Marta a ieşit şi ea în pridvor să se uite după noi şi să ne salute cu palmele ei muncite. Pe drum, bătrânul nu a scos nici o vorbă, dar, când a oprit în dreptul gării, ne-a dat fiecăruia câte cinci sute de euro şi ne-a sfătuit să trecem pe la un frizer. Apoi a coborât din maşină, ne-a aşteptat să ne luăm genţile, ne-a lăsat numărul de telefon, după care ne-a îmbrăţişat şi a plecat mut către dealurile care aşteptau umbra lui lungă şi cu pălărie.

Iar Sergiu, încântat de zarva lumii colorate, de banii pe care-i pipăia în buzunar şi de apropriata întâlnire cu Ana, m-a luat pe după umăr şi mi-a spus:

- Hai, dracu', să ne tundem şi să ne îmbătăm.

*

Nu minţise Sergiu: într-adevăr Iulică era un om de vază printre românii din Rosarno. Era unul dintre puţinii emigranţi care avea un serviciu stabil, cu acte aproape în regulă şi cu un salariu pe care se putea baza de la o lună la alta. Era admirat şi invidiat, pentru că cei mai mulţi străini care munceau în Rosarno, indiferent de ţările din care

veneau, îşi duceau traiul de pe o zi pe alta şi foarte rar erau siguri de ce se va întâmpla mâine. Mai toţi obţineau o zi de lucru sau mai multe deodată, dacă erau norocoşi, ieşind în piaţa din partea de jos a orăşelului, unde aşteptau să oprească maşina vreunui italian care îi arvunea după cum îi pica omul la ochi, după cât de sănătos sau bun de muncă arăta sau după cât de bine ştia să vorbească italiană şi să se facă simpatic, ori după toate acestea la un loc. Însă Iulică era scutit de chinul şi de lupta aceasta zilnică, pentru că el se trezea în fiecare dimineaţă la şase fix, se ferchezuia, trecea fericit prin Piaţa Muncii – aşa cum au numit emigranţii locul acela câteodată blestemat, câteodată binecuvântat –, saluta pe toată lumea cu mulţumirea celui sătul că există cel flămând şi că acesta din urmă îl vede, apoi se îndrepta spre fabrica de sortat şi de reciclat gunoaie, unde a reuşit să se angajeze cu ajutorul lui Dumnezeu.

- Bun, a spus Iulică, după ce am ieşit din gara Rosarno. Am vorbit cu cine trebuie şi v-am închiriat o casă micuţă cu două camere, aşa că vă duc direct acolo.

Ana a fost foarte fericită să audă că ea şi Sergiu vor avea o casă *a lor*, în care stăpânul să nu-ţi mai bată la uşă oricând, o casă pe care tu să o încui şi tu să o descui. A ciripit tot drumul numai despre asta, de parcă eu nu m-aş fi mutat cu ei, dar până la urmă şi-a amintit şi de mine. Ca să nu mai spun că ieşim destul de ieftin, pentru că împărţim chiria cu Andrei, i-a spus lui Sergiu, iar el mi-a tras cu ochiul şi apoi a ridicat din umeri neputincios: femei!

Casa era proprietatea unui individ pe nume Salvatore, destul de înalt, de bine făcut, cu un pic de burtă şi cu faimă de om într-o ureche, chiar periculos în anumite situaţii, altfel părea liniştit şi mereu optimist, dar care ştia multe lucruri utile, printre care şi acesta: într-un loc ca Rosarno, e mai bine ca lumea să te ia de nebun decât de bleg. Şi mai ştia câte ceva despre fiecare naţie care poposise în micul său oraş, mai degrabă o comună mai mare, ba chiar părea greu de convins că

nu e aşa cum zice el, adică cei din Africa neagră sunt nişte leneşi, magrebienii sunt oameni de cuvânt, dar încăpăţânaţi, ruşii sunt de evitat oricum, bulgarii sunt grei de cap, iar ucrainenii nişte *cornuti*. Şi românii? am râs noi. Românii…, ne-a privit Salvatore, a ezitat un pic, apoi ne-a spus că a avut de-a face cu mulţi români, însă toţi i-au înşelat încrederea. De aceea ne-a cerut să-i plătim chiria în avans pe două luni, dar Sergiu a minţit că nu avem atâţia bani. Putem să achităm pentru o lună. Salvatore s-a învoit şi Iulică a fost bucuros, iar după ce a plecat italianul a zis că suntem norocoşi să stăm acolo şi că, dacă avem vreo problemă, de orice fel, să apelăm cu încredere la acest Salvatore, care locuia destul de aproape de noi, în josul străzii. Tot acolo ţinea un mic magazin de unde ne puteam lua ţigări de contrabandă mai ieftine, pe care le dădea şi pe datorie sau pe zile de muncă, dacă vom rămâne fără bani, Doamne fereşte. Într-o cameră din spatele magazinului îşi făcea veacul un ucrainean uriaş şi urât, pe care Salvatore îl ţinea ca slugă de mulţi ani, nimeni nu mai ştia de când, aşa de bine se obişnuiseră localnicii din Rosarno cu el, iar noii veniţi credeau că e un italian mai ciudat. Lipită de casa noastră, era altă casă, tot a lui Salvatore, în care stăteau de vreo doi ani nişte algerieni, şase la număr, înghesuiţi în două camere. Umbla vorba prin Rosarno că anul trecut ăştia ar fi rămas fără bani de chirie două luni şi că au refuzat să muncească pentru Salvatore pe bani mai puţini decât preţul obişnuit, iar italianul i-ar fi bătut pe toţi şase, el de unul singur, în timp ce sluga cea urâtă păzea uşa ca să nu scape nimeni. Vorbe, a mai zis Iulică, hai, că v-am zăpăcit de cap. Bine, vă las să vă aranjaţi şi vorbim mâine despre cum să vă găsesc ceva de muncă. Acum staţi şi voi o zi, două să vă odihniţi, că n-o fi foc. Ba chiar nu ne-ar strica deloc, am convenit toţi trei, şi am hotărât că mâine vom merge să ne scăldăm în mare. Atunci Iulică ne-a îndrumat să ne ducem în San Ferdinando, care era la vreo douăzeci de minute de mers cu autobuzul şi avea o plajă cu nisip mărunt ca mălaiul. Şi ne-a

mai sfătuit să nu ieşim pe străzile din Rosarno după de ce se întunecă, sub nici un chip. După care a plecat.

Ana s-a apucat să scoată din genţi şi să aranjeze cu mare drag hainele în dulap, iar eu cu Sergiu am ieşit să luăm ceva de mâncare şi am găsit un vin *frizzante* atât de bun şi atât de ieftin, încât, după ce am băut prima sticlă, m-am dus să mai iau una.

Se întunecase deja, iar la întoarcere, chiar când urcam către casă, un adolescent călare pe un scuter a trecut pe lângă mine şi m-a scuipat pe obraz. M-am răsucit buimac, dar el deja dispăruse, iar eu m-am şters cuprins de silă şi de nedumerire. Nu i-am spus nimic lui Sergiu despre întâmplarea aceasta, am stat toată seara în bucătărie agăţaţi de sticla aia de *frizzante* şi de amintiri cu Nando care, iată, ce surpriză ne-a făcut în gara din Napoli cu cei cinci sute de euro, apoi eu m-am retras în camera de la etaj, în timp ce Sergiu şi Ana au intrat în a lor de la parter, unde în sfârşit s-au putut reîntâlni după atâta vreme.

*

Comuna Rosarno se întinde pe mai multe coline pe care le învăluie cu străduţe înguste ce urcă şerpuit printre case cu ziduri albe şi groase de piatră. Oamenii le-au construit aşa masive ca să se apere probabil de alţi oameni, dar mai ales de căldură. Centrul comunei este situat în punctul cel mai înalt al colinei principale, de fapt un platou amenajat cu bănci, cu şiruri de pomi care încadrează alei şi cu o esplanadă de unde puteam vedea în depărtare Mediterana şi ceva nedefinit, mare şi negru, despre care Sergiu a spus că ar fi ţărmul Siciliei, dar eu mi-am dat cu părerea că mai degrabă e Isola Vulcano. Oricum şi orice ar fi fost, noi rosteam cu bucurie nume sonore de localităţi şi de insule, şi parcă le atingeam fericiţi cu mâna. Pentru că o ţineam fiecare pe a lui, Ana a râs şi ne-a spus că mai bine ne-am interesa de un autobuz care să ne ducă în San Ferdinando, ca să nu ne prindă văpaia amiezii chiar acolo cu geografia noastră cu tot. Avea dreptate, bine că ne-am dezmeticit şi am plecat.

Când am ajuns pe plajă şi Ana s-a înfăţişat mării numai în costum de baie, eu am crezut că e vreuna din sirenele de care povestea Grecul.

Ne-am bucurat toţi trei de ziua aceea, am cumpărat o minge de la târgoveţii din aproprierea plajei, care erau foarte vorbăreţi şi au crezut că suntem turişti. Când ne-au întrebat de unde venim, Sergiu le-a spus că din Ungaria, iar ei au părut mulţumiţi. Am jucat volei şi sânii Anei tremurau. Sergiu a vorbit mult la telefon şi probabil că jumătate din Lupeni a ştiut că el este pe o plajă din Calabria, împreună cu Ana şi Andrei. Care Andrei? Bă, n-auzi? Andrei ăla de a fost la Revoluţie cu Marin. Eroul.

Am jucat şi fotbal, eu contra lor doi, dar m-au învins cu un scor destul de mare. Ana avea nişte picioare tare frumoase. Ne-am luat pizza, am băut bere şi ne-am dat cu părerea dacă numele lui Nando se trage de la San Ferdinando. Am râs şi am lenevit, răcoriţi de o briză binevoitoare.

Şi am înotat mult, dar şi mai mult am stat cu ochii pe valurile care veneau din locul acela nesfârşit unde marea şi cerul sunt totuna. Iar tot de acolo venea şi Ana.

Seara am petrecut-o cu două sticle de *frizzante*, noi trei şi Iulică, venit ca să ne mai înveţe de bine şi mai ales să ne spună că Anei i-a găsit deja de muncă la o familie mai înstărită, să aibă grijă de o bătrână şi să facă un pic de menaj în acelaşi timp. Dar pentru voi doi e mai complicat, a zis el sfătos şi cu părere de rău. De ce? a întrebat Sergiu calm. Pentru că într-o comună unde aproape toţi oamenii trăiesc din agricultură, multora li se pare că treaba cu gunoiul este o ocupaţie foarte sigură şi, de unde se codeau să se angajeze acolo, acum i-a găsit gaia pe mulţi să bată la poarta depozitului de gunoi, printre care şi o grămadă de italieni, care, în mod firesc, au prioritate în faţa străinilor. I-auzi, ai naibii, a făcut Sergiu. Păi

şi ce rămâne de făcut? Iulică a strâns din buze, ne-a privit pe amândoi, a desfăcut braţele a neputinţă, apoi a arătat cu degetul către josul străzii: Piaţa Muncii. Noi am ridicat din umeri că asta e, ce am putea face? Oricum, Iulică ne-a explicat că mai greu ca la Nando ăla al vostru nu poate fi. Italienii vin în piaţă între şapte şi opt dimineaţa. Dacă trece de ora opt, nu vă mai pierdeţi timpul pe acolo, că nu vă mai ia nimeni. E o lege a locului, pe care o respectă toţi, că se lucrează doar până la patru şi jumătate după masa. Nici unul nu vă va ţine mai mult de ora asta, iar dacă vor să rămâneţi, au să vă ofere bani în plus. Aşa că nu e dracul chiar atât de negru. Singura problemă e asta: nu vă garantează nimeni că aveţi de muncă în fiecare zi. Totul depinde de voi şi de noroc. Iar în primele zile când o să ieşiţi în piaţă, staţi mai deoparte, nu vă amestecaţi cu ceilalţi, mai ales cu românii. Ne descurcăm noi, a spus Sergiu, care nu prea avea chef de discuţia asta şi nici de muncă nu prea avea chef. Ar mai fi stat o zi la plajă, dar faptul că Ana începea să lucreze chiar de mâine l-a făcut să decidă, măcar de ruşinea ei, că dimineaţa următoare vom ieşi în Piaţa Muncii. Dă, Doamne, să nu ne ia nimeni vreo două zile, a zis el încet, când Ana nu era pe acolo, şi s-a înveselit singur.

Iulică ne-a mai spus ce şi cum, ne-a dat multe sfaturi bune, dar de la un timp stătea mereu cu ochii pe geam şi, când a văzut că se îngână ziua cu noaptea, s-a ridicat să plece. Eu l-am condus până în stradă şi i-am povestit ce am păţit aseară cu tânărul acela de pe scuter. Încă ai scăpat ieftin, mi-a şoptit. Să nu mai ieşiţi noaptea.

*

După ce terminam de cinat, de cele mai multe ori aş fi rămas cu Sergiu să mai vorbim aiureli de-ale noastre, aşa cum mă obişnuisem în coteţ, lucruri fără rost pe care le şi uitam până a doua zi, dar care ne umpleau serile şi mai ales ne dădeau sentimentul acela că prietenia noastră e ceva rar şi deosebit, câştigat în ciuda vieţii grele pe

care o duceam la Nando şi poate chiar cu ajutorul ei. Dar Ana luase bucătăria în stăpânire cu lăcomia şi naturaleţea cu care femeile fac multe lucruri nedrepte, încât mă simţeam câteodată ca un intrus. În plus, dacă noi doi mai voiam să zăbovim, iar ea voia să plece în cameră, trăgea de Sergiu în fel şi chip şi nu se lăsa până când – prin linguşeli sau prin porunci – îl lua de acolo şi îl aşeza mulţumită în cuibul ei de femeie tânără.

Aşa că serile mi le petreceam mai mult singur în camera de sus, o încăpere nu prea mare, dar cu tavan înalt. Aveam doar un pat de fier şi o comodă cu rafturi, iar eu însumi păream stingher acolo. Podeaua era placată cu gresie şi aveam senzaţia că sunt într-o sală de aşteptare. Pe peretele din faţa patului erau două uşi de lemn cu ochiuri mari de sticlă, prevăzute cu storuri, din lemn şi ele. Când lăsam storurile, în cameră se făcea o beznă atât de mare, încât aş fi putut să uit liniştit în ce loc şi în ce timp sunt. După cele două uşi se deschidea un balcon încăpător de care m-am bucurat, însă numai pentru o zi. Mă gândeam să vorbesc cu Salvatore şi să pun acolo două scaune cu o măsuţă între ele, să fac din balconul acela frumos un loc unde eu şi Sergiu să stăm, să fumăm şi să privim strada îngustă pe care mai treceau nişte italience dezmăţate de căldură. Dar Ana mi-a luat-o înainte şi i s-a părut firesc să anexeze balconul şi să-l supună nevoii ei – care mie mi se părea greu de înţeles – de a pune zilnic rufe la spălat, de aceea l-a înţesat cu sfori întinse dintr-un capăt în celălalt, pe care stăteau mereu atârnate hainele lor cu miros de levănţică.

Ne întorceam de la muncă în jur de ora cinci după-masa. Ana venea abia la şapte, iar până atunci noi doi făceam cumpărături, câteodată mai şi găteam. Sosea Ana, cinam toţi trei, după care ea îl acapara cu totul pe Sergiu, aşa cum a făcut cu bucătăria şi cu balconul, adică fără milă şi cu credinţa mare că i se cuvine.

Ne făcuserăm o regulă că duminica nu ieşim în Piaţa Muncii, oricât de prost am sta cu banii, şi cât a fost vara de lungă, duminicile senine ni le-am petrecut pe plaja de la San

Ferdinando, unde de fiecare dată Ana se prefăcea într-o sirenă pe care eu o iertam pentru serile în care stăteam singur sub tavanul înalt al camerei mele. Sergiu s-a împrietenit cu comercianţii de pe litoral, care ştiau că suntem unguri şi, când pleca să mai cumpere câte ceva, se întorcea abia după vreo oră sau mai bine, timp în care eu sporovăiam cu Ana, dar mă prefăceam că nu o văd şi că nu mă chinuie sânii ei şi degetele subţiri, atunci când şi le trecea prin păr.

Iar de fiecare dată ne aminteam de Nando şi ne întrebam amuzaţi dacă bătrânul nu o fi vreun sfânt, poate chiar Sfântul Ferdinando în persoană, care iată că ne urmăreşte peste tot cu numele lui şi câteodată chiar cu umbra. Pentru că se mai întâmpla să privesc la umbrele lungi ale palmierilor de pe plajă şi să mă întreb unde le e pălăria.

*

Aşa cum şi-a dorit Sergiu, în prima zi când am ieşit în Piaţa Muncii, nu ne-a oferit nimeni de lucru, dar măcar am putut să vedem despre ce este vorba şi că unii italieni ne-au privit din maşinile lor îndeajuns de curioşi şi de binevoitori, încât să ne dea speranţe pentru zilele care aveau să urmeze. După cum ne-a instruit Iulică, ne-am pregătit în rucsace mâncare, dar mai ales multă apă şi dimineaţa pe la şapte am fost în piaţă. E mult spus piaţă, e doar un loc mai larg la intersecţia a mai multe străzi care coborau de pe colina comunei şi se întâlneau acolo cu şoseaua principală care ducea către ieşirile din Rosarno şi către nesfârşitele plantaţii de citrice pe care le-am văzut şi noi de pe esplanadă, dar de sus ni s-au părut nişte uriaşe pete verzi înecate la un moment dat în ceaţa alburie a mării.

În intersecţia aceasta mare, flancată de trotuare largi cu magazine micuţe, au început să se adune din toate direcţiile localităţii tot felul de oameni, sosiţi singuri, dar cel mai adesea în grupuri, şi care au ocupat diferite zone din Piaţa Muncii,

după nişte reguli care probabil au fost stabilite în timp. Eu cu Sergiu ne-am oprit chiar în josul străzii de unde am venit, ne-am aşezat pe bordura înaltă a unui rond de flori şi, fiindcă părea că nu incomodăm pe nimeni, am rămas liniştiţi acolo. Algerienii şi marocanii stăteau lângă noi. Unul dintre ei ne-a salutat vesel şi ne-a spus că suntem vecini. Serios? am zâmbit eu la el. Da, a spus el, şi a făcut câţiva paşi către mine. Şi eu şi Sergiu ne-am ridicat de pe bordură. Ne-am strâns mâinile, apoi am făcut cunoştinţă. El s-a prezentat ca fiind Pascale. Aha, a făcut Sergiu, eşti francez. Nu, sunt algerian, dar am venit în Italia chiar în ziua în care voi, creştinii, sărbătoreaţi Paştele, iar italienii mi-au zis Pascale pentru că numele meu e prea complicat pentru ei, a râs el oarecum mândru. Şi locuiesc lângă voi, în cealaltă casă a lui Salvatore. Ce să-i fi spus? Ne uitam unii la alţii şi zâmbeam, da, e bine că suntem vecini şi ar fi totuna chiar dacă nu am fi. Apoi ne-a întrebat dacă suntem pentru prima zi în Piaţă, a dat sceptic din cap, dar ne-a urat succes şi s-a retras în grupul lui, care era numai câţiva paşi mai încolo, dar, odată intrat printre ai lui, parcă plecase pe altă lume, în care noi nu mai existam pentru el, iar el pentru noi nici atât. După algerieni şi marocani, care erau destul de numeroşi, s-a format, pe aceeaşi parte a străzii, grupul mic al ucrainenilor, practic cinci oameni, din care două femei. Una dintre ele era chiar frumoasă şi filigrană, iar eu cu Sergiu ne întrebam la ce fel de muncă ar putea ea să plece dintr-un astfel de loc. Urmau ţiganii români, simpatici, optimişti şi gălăgioşi. Aveau printre ei multe femei, de toate vârstele, îmbrăcate în fustele lor colorate şi încinse cu basmale de sub care ieşeau cozi împletite şi prinse în panglici vesele. Mi-au amintit de Mona, care se mai prostea câteodată şi-şi punea în păr zorzoane ce îmi păreau atât de complicate. Să fiu al naibii, a zis Sergiu vesel când a văzut că ţiganii s-au postat acolo şi au umplut locul cu vocile lor. Ia uită-te la harnicii ăştia! Aşa arată, mă, şi *englezoaica* ta? Păi da, am zis eu gânditor. Chiar aşa arată. Ne-am dus dracu', a şoptit el îngrijorat. Apoi şi-a rotit ochii prin Piaţa Muncii: dar

ai noştri, pe unde-or fi? *Ai noştri* ocupau trotuarul vecin, pe o porţiune destul de mare, pentru că nu stăteau adunaţi la un loc, ci erau răsfiraţi. Păzeau de acolo strada, fiecare cu tăcerea lui şi foarte atenţi la maşinile care încetineau. După ei, erau bulgarii, iar la capăt de tot, chiar către ieşirea din intersecţie, africanii, care păreau cei mai supăraţi.

Rând pe rând au plecat aproape toţi şi se vedea că unii se cunosc cu italienii. Se urcau mândri în maşini, cu bucuria că sunt oameni de încredere, dar mai ales apreciaţi şi aleşi pentru a fi duşi la muncă.

După ora opt am mai rămas în piaţă noi doi, alţi doi marocani şi de pe celălalt trotuar un român mic şi blond care a trecut strada drept către noi.

- Salut, a zis el.

- Noroc, Ioane, l-a luat Sergiu de sus.

El a râs. De fapt îl chema Liviu şi avea o faţă roşie şi vicleană. Se uita la noi mereu dintr-o parte, dar a fost amabil şi ne-a spus ceea ce ştiam deja de la Iulică: de la ora asta nu mai are rost să staţi pe-aici. Păi şi unde să plecăm? a făcut Sergiu pe prostul. Haideţi la o cafea sus, pe esplanadă. Mergem să ne schimbăm, să ne lăsăm rucsacele şi ne întâlnim acolo, a propus Sergiu şi el a fost de acord. Până să ne întâlnim iar cu Liviu, Sergiu mi-a spus să nu pomenesc de Ana şi să nu mă scape gura unde locuim. Lasă-l să vedem ce îi poate pielea. Mie nu îmi plăcea de Liviu, aşa că am vrut să rămân acasă, aş fi putut găti ceva până nu dădea căldura. Sergiu a tot insistat, că nici el nu se omoară după faţa *ăluia*, dar că e bine să mergem şi să mai aflăm câte ceva despre locul în care ne învârtim.

În primul rând, Liviu ne-a spus că el locuieşte de trei ani în Rosarno, unde toţi îl respectă şi că în general în lumea asta e bine să ştii cât mai mulţi oameni. Bravo, m-am gândit, deja m-ai dat pe spate. Îmi şi făcusem planul fie să plec, fie să-mi iau vreo câteva beri – deşi era cam devreme –, ca să intru în lumea mea şi să nu-l mai aud. Sergiu se uita şi el apatic către mare de

la înălţimea terasei barului şi a zis dintr-o dată: Acolo e Messina sau Isola Vulcano? Liviu i-a răspuns serios că e Isola Vulcano. Sicilia e un pic mai în jos, la stânga, cum ar veni. Aha, am ştiut eu, dar mă contraziceam cu căposul ăsta. Eu am căscat ochii revoltat, dar Sergiu mi-a făcut semn să tac, că doar nu ne-om certa de faţă cu străinii. Am tăcut. De la discuţia asta, Liviu s-a pornit entuziasmat să ne spună că, într-un viitor nu prea îndepărtat, se va face un pod foarte lung între Reggio di Calabria şi Messina, şi că o să putem să mergem cu maşina în Sicilia. Mare brânză, am zis eu, dar de data asta cu voce tare. Deja hotărâsem să mă ameţesc cu câteva beri, poate aşa individul o să mi se pară mai simpatic. Liviu o ţinea pe a lui: faza cea mai tare, ca să vedeţi şi voi în ce lume trăim, e că *'Ndragheta* a zis stop! Adică statul italian şi toată Uniunea Europeană vor să construiască cel mai lung pod din Europa, dar vine *'Ndragheta* şi spune nu, fraţilor, aici e teritoriul nostru şi, până nu cădem la o înţelegere, nu faceţi voi ce vreţi. Vă daţi seama ce spun? Liviu ne-a privit curios şi destul de insistent, dar eu unul nu mi-am dat seama. Sergiu probabil ştia mai multe despre mafia calabreză şi putea să realizeze mai bine ce tot îndruga Liviu acolo. Dar cred că nici el nu a priceput prea multe, pentru că a întrebat destul de sec: Aşa, şi? Eu am propus să ne luăm câte o bere, dar Sergiu mi-a zis să tac, că e interesant ce zice *ăsta*, iar când a spus aşa Liviu s-a făcut şi mai roşu. Ideea e că orice loc are regulile lui, a continuat Liviu. V-am dat exemplul cu *'Ndragheta* doar ca să ştiţi. Sergiu şi-a luat ochelarii de soare de pe nas şi s-a uitat serios la el: bine, domnu' Liviu, nici o problemă. Şi l-a strigat pe chelner să ne aducă bere. Am mai stat vreo două-trei ore, în care am vorbit mai mult despre comorile dacilor, pentru că Liviu ne-a întrebat de unde suntem, iar când a aflat că din Lupeni, ne-a rugat să-i povestim despre *momârlani*. Auzise sau citise că *momârlanii* ar fi daci adevăraţi, că îşi îngroapă morţii în grădina casei şi că după înmormântare pornesc hore vesele. Iar de aici până la cosonii din Munţii Orăştiei, care se vindeau pe bani grei în

Italia, nu i-a mai trebuit mult unui pasionat de istorie ca Liviu. Dar eu, după ce am băut câteva beri pe nemâncate, m-am ameţit atât de tare, încât singura concluzie pe care am putut s-o rostesc a fost că totuşi romanii s-au purtat ca nişte nesimţiţi cu dacii. Apoi am şi plecat. Nu de alta, dar şi Sergiu se cam îmbătase, iar până seara, la venirea Anei, trebuia să ne refacem şi să fim limpezi.

*

Aşa am şi fost când a intrat Ana pe uşă, doar că ea era cam tulbure, obosită şi nemulţumită, însă până la urmă s-a îmbărbătat singură. Bătrâna pe care o îngrijea era năzuroasă, plină de ciudăţenii, dar mai ales era paralizată şi destul de grasă, iar Anei îi venea greu să-i schimbe scutecele, pentru că bolnava trebuia întoarsă pe toate părţile. Fiul ei, un bărbat la vreo cincizeci de ani, făcuse şi el o pareză uşoară din cauză că băuse prea mult vin pe prea multă căldură şi avea mâna stângă cam imobilă, de aceea omul mergea destul de ţeapăn şi părea că ar ţine mereu ceva lipit de subsuoară. Mâine te mai întorci acolo? a întrebat-o Sergiu. Nu, i-a răspuns Ana cu un pic de răutate. Am să stau acasă şi am să beau. Dar imediat şi-a revenit: sigur că am să merg. Bătrâna a schimbat foarte multe îngrijitoare de toate naţiile, dar a spus că de mine îi place şi vrea să rămân *îngerul* ei, că nu ştiu ce prostii a visat azi-noapte. Şi – s-a întors Ana bucuroasă cu privirea când la mine, când la Sergiu – o să mergeţi şi voi doi la fi-su la muncă. Are o pepinieră de pomi şi cică i-ar trebui doi oameni pe o perioadă mai lungă. Cât de lungă? Nu ştiu, Sergiu, vorbiţi mâine cu el. O să vă ia din Piaţă pe la opt. Noi ne-am bucurat şi Iulică la fel, a spus că *don* Carmelo e un tip tare cumsecade, iar noi nişte norocoşi. Însă Iulică venise în seara aceea cu veşti urâte şi de cum a intrat ne-a spus: aţi auzit ce s-a întâmplat? De asta vă tot bodogăneam eu să nu ieşiţi noaptea din casă. Frate, a sărit Sergiu, m-ai albit cu nopţile tale, zici că umblă numai

moroi pe străzile *ăstora*. Sergiu, cu ăştia nu e de glumă, a insistat Iulică şi avea pe faţă hotărârea omului care luptă cu dreptatea în mână. Sub un pod, mai sus puţin de casa voastră, l-au găsit pe un african mai mult mort decât viu, nu se ştie dacă mai scapă. L-au bătut *motorinii*. L-au tocat cu ţevi şi cu lanţuri, că ăla nu o să mai fie om întreg niciodată, chiar dacă va mai trăi. Mie mi se părea că tot ce spune Iulică acolo s-a întâmplat undeva pe Lună, în nici un fel chiar lângă căsuţa noastră de piatră albă, unde stăteam adunaţi în bucătărie, puneam ţara la cale şi primisem învoire de la Ana să ne cumpărăm o sticlă de *frizzante*. Dar numai una. Ana stătea obosită cu faţa culcată în palmă şi cotul sprijinit de tăblia mesei deasupra căreia i se rotunjeau sânii. Cine ştie ce-or fi avut de împărţit, am auzit vocea lui Sergiu, care m-a scos dintre sânii Anei. Tocmai asta e porcăria, a continuat Iulică la fel de aprins. Că ei au de împărţit cu toţi emigranţii. S-au spus multe poveşti despre *motorinii* ăştia, ba că sunt neo-naziști, ba că sunt tineri pe care *'Ndragheta* îi încurajează să comită violenţe tocmai pentru a-i învăţa cu răul, ba că sunt rockeri sau emo. Ţi-am spus eu că sunt moroi, a râs Sergiu. Nu, a zis Iulică grav. Sunt tinerii din Rosarno. Ăştia sunt tinerii, a repetat şi a desfăcut braţele. Ăsta e tineretul din ziua de azi! Noi am dat din cap că are dreptate, dar mai mult ca să-i facem lui pe plac. Umblă imediat după ce se înserează călare pe scutere, ne-a explicat Iulică, înarmaţi cu ţevi scurte şi cu lanţuri de bicicletă, iar când văd un străin tabără pe el şi fac concurs care îl loveşte mai bine din mers. De asta vă tot spuneam să staţi seara înăuntru. Iar dacă vi se întâmplă să vă lovească vreun *motorini*, nu ripostaţi, nici măcar nu scoateţi o vorbă, fugiţi de acolo şi adăpostiţi-vă în casă, dacă nu vreţi să păţiţi ca nenorocitul ăla de sub pod. El, sărmanul, s-o fi apărat, o mai fi dat şi el, iar acum stă să moară. Eu ascultam atent, pentru că o păţisem, dar nu le-am spus ca să nu o sperii pe Ana. În schimb, Sergiu se tot uita neîncrezător: bă, Iulică, da' cu ungurii au treabă? Iulică s-a supărat, hai, bă, că eşti neserios, eu vă învăţ de bine şi tu mă iei la mişto. Treaba

voastră. Să nu ziceţi că nu v-am spus. Ca să-i mai treacă de necaz lui Iulică, Sergiu l-a invitat să cineze cu noi, dar nu înainte de a-l trimite să cumpere sticla de vin la care ne dăduse Ana dezlegare. Şi aşa am petrecut a treia seară în Calabria, adăpostiţi de zidurile casei, de gândurile noastre optimiste, de zâmbetele obosite ale Anei şi de distanţa tot mai mare dintre noi şi podul de care ne povestea Iulică.

*

Când am ajuns în Piaţa Muncii, înainte de opt dimineaţa, aşa cum ne spusese Ana, am văzut că grupul ucrainenilor deja nu mai era acolo, iar între marocani şi ţiganii români era un loc gol, pe care nu se grăbea nimeni să îl ocupe, nici măcar să îl calce, de parcă ar fi fost vorba de nişte hotare, nu de o bucată de trotuar liberă. Păcat, mi-ar fi plăcut s-o mai văd pe ucraineanca aceea subţire ca lujerul. Pascale ne-a salutat la fel de jovial, apoi s-a topit în grupul lui de algerieni precum o amintire din alt loc şi din alt timp. Am trecut strada, ne-am pus în capătul zonei în care stăteau românii şi aşteptam o maşină maronie, condusă de un individ care ne ştia doar din descrierile Anei. Noi îl puteam repera după culoarea maşinii şi după intuiţia noastră, care trebuia să ne spună cam cum ar arăta un italian pe la vreo cincizeci de ani cu o mamă paralizată bântuită de vise cu îngeri din Lupeni.

Cât timp noi aşteptam acolo şi ne distram făcând tot felul de presupuneri despre cum ne-a descris Ana pe noi şi dacă nu cumva Carmelo a trecut deja, sau poate i-o fi luat pe alţii din greşeală, un italian zevzec a oprit maşina chiar în dreptul porţiunii lăsată goală de ucraineni. În aceeaşi clipă s-au pornit către el un marocan dinspre partea stângă şi un ţigan tinerel dinspre partea dreaptă, care au ajuns deodată în faţa portierei din spatele căreia italianul a făcut semn că are nevoie doar de un om. Ce vorbe s-au schimbat chiar acolo lângă maşină între

marocan şi tânărul ţigan, nimeni nu a auzit. Destul că marocanul l-a îmbrâncit pe ţigan, s-a suit el în maşina italianului şi duşi au fost. Tânărul s-a întors către ceilalţi marocani, rămaşi pe trotuar şi i-a înjurat, mai întâi în româneşte, apoi în italiană. A mai blestemat şi în ţigăneşte, ca să fie sigur. Marocanii au râs batjocoritori, iar tot grupul de ţigani a început să huiduie şi să ridice mâinile cu pumnii strânşi. Ţiganul cel tânăr stătea tot acolo şi continua să blesteme în ce limbă îi venea mai bine la gură, în timp ce şi o tabără şi cealaltă îşi strigau reciproc înjurături, dar nimeni nu ieşea din perimetrul său. Doar ţiganul care a fost îmbrâncit se încăpăţâna să rămână în locul acela dintre ei, însă până la urmă s-a hotărât să se întoarcă resemnat între ai lui. S-a mai uitat o dată către marocani a zis *sictir* cu multă scârbă şi a scuipat către ei. Apoi a dat să plece, dar unul dintre marocani l-a prins din urmă, i-a pus mâna pe umăr, iar când ţiganul a întors mirat capul, marocanul i-a tras o palmă a cărei pleznitură s-a auzit până la noi, peste drum. Românii înşiraţi ca nişte pomi singuri pe trotuar au râs, tot de unii singuri. Bulgarii au început să privească atenţi la ce se întâmplă de partea cealaltă a străzii, africanii erau prea departe ca să vadă, iar algerienii s-au dat mai aproape de marocani. Ţiganul a căzut într-o parte. Îşi închipuia probabil că va fi luat zdravăn la bătaie pentru că a rămas aşa câteva clipe, dar se adunase tot şi îşi apăra faţa cu mâinile. Însă marocanul s-a întors liniştit şi zâmbitor la ai lui. Dinspre ţigani, a venit o femeie şi l-a luat de acolo pe tânărul care s-a pierdut imediat printre culori. Înjurăturile şi huiduielile continuau, întrerupte din când în când de râsetele magrebienilor, dar s-au făcut tot mai slabe. Şi, când toată lumea credea că s-a terminat, din grupul de ţigani a ieşit aceeaşi femeie, s-a dus ţintă către marocanul cel nervos, s-a proptit în faţa lui şi i-a zis în româneşte: De ce dai, măi, în ăla micu'? Omul a rânjit nedumerit şi a îngăimat ceva în italiană, dar ţiganca i-a dat o palmă de l-a ars până în inimă. Bărbatul a început să vorbească precipitat în limba lui şi numai el se auzea

în toată Piaţa. Gesticula disperat. Ceilalţi marocani, uniţi acum cu algerienii, se uitau încurcaţi. Unii zâmbeau. Femeia a plecat de acolo, iar după câţiva paşi s-a oprit, şi-a ridicat fusta şi le-a arătat celorlalţi un fund destul de atrăgător pentru o hoardă de bărbaţi care trăiau singuri de luni întregi. Uite, aici să mă pupaţi, cioroilor, le-a strigat în româneşte, apoi a intrat printre ai ei, care au primit-o victorioşi. De peste drum, bulgarii s-au pus pe aplaudat şi pe râsete. Românii au început să se uite şi ei unul către celălalt, ca şi cum atunci se vedeau prima oară, şi dădeau din cap indignaţi: ce chestie. Magrebienii, ca să-şi mai scoată obrazul, au aplaudat şi ei, dar se uitau a batjocură.

Iar eu cu Sergiu stăteam cu un ochi la scandal şi cu celălalt la şosea, de unde s-a văzut venind o maşină maronie pe care un bărbat negricios şi într-o poziţie destul de ţeapănă o conducea cu o singură mână. Carmelo era, într-adevăr, iar noi am urcat în maşina lui fără să băgăm de seamă că Liviu ne urmărea retras pe trotuar, cu ochii lui mici, verzi şi iuţi.

*

Două luni avea Carmelo nevoie de noi, iar după toate câte le văzuserăm de dimineaţă în piaţă, ni s-a părut o adevărată mană cerească. Aşa zicea şi Iulică şi insista mereu să ne spună cât de norocoşi suntem, şi de fiecare dată o făcea de parcă noi nu îl credeam, iar datoria lui era să ne convingă.

Ana s-a bucurat cu toată frumuseţea ochilor ei căprui şi deja făcea planuri cu câţi bani vor pleca în România de Crăciun.

De cum ne-a lăsat Carmelo în Piaţă, la sfârşitul zilei, iar noi stăteam să trecem strada ca să o luăm către casă, Liviu a şi apărut lângă noi ca să ne salute şi să ne întrebe dacă am lucrat azi. I-am răspuns eu: da, am muncit. Sergiu nu avea nici un chef de el. Era frânt de căldură şi de muncă. Toată ziua cărase cu roaba ghivece mari cu pomişori, pe care un bulgar, care

locuia la Carmelo de ceva timp, le alinia în pepinieră. Dimineaţa a mai vorbit cu bulgarul, care s-a pripăşit pe acolo tot în urma unui vis de-al *donnei* Bustiana, mama cea paralizată. Carmelo l-a găsit pe Vasili într-o dimineaţă, acum vreo doi ani, pe una din plantaţiile lui de mandarini. Bulgarul nu mai avea bani nici de chirie, nici de mâncare, nici de întors în ţara lui, aşa că s-a lăsat în voia sorţii şi s-a adăpostit în prima colibă care i-a venit la îndemână, cu gândul să iasă a doua zi în Piaţa Muncii, poate cu mai mult noroc. Carmelo a dat de el în zori şi s-au speriat amândoi, iar italianul a scos pistolul. Vasili s-a pus în genunchi, şi-a făcut o cruce şi a început să implore. Carmelo i-a oferit de muncă pentru o zi şi la prânz i-a povestit maică-si ce şi cum. *Donna* Bustiana a insistat să-l vadă pe bulgar, pentru că visase un câine mare şi alb. Carmelo l-a luat din pepinieră şi l-a dus la patul femeii. El e, a spus mulţumită când l-a privit pe Vasili.

Sergiu i-a povestit lui Vasili despre Nando şi despre cum ne-a pus sonerie la coteţ. Un timp i-am tot auzit, veseli amândoi, în vreme ce eu pliveam. Apoi s-a lăsat căldura şi vorbele au fost tot mai puţine.

Iar când l-a salutat pe Liviu, Sergiu aproape că a mârâit. Nici eu nu aveam prea mult chef de vorbă, însă Liviu părea odihnit şi bine dispus. Se tot ţinea la câţiva paşi în spate şi turuia într-una, dar nu îl auzea nimeni. Dintr-o dată şi-a iuţit mersul, a ajuns în faţa noastră, s-a întors către noi şi a zis: Stop. Trebuie să-mi daţi câte cinci euro de fiecare. Ne-am oprit amândoi, iar eu l-am întrebat calm de ce şi am crezut că poate i-am rămas datori atunci când am băut la barul de pe esplanadă. Liviu mi-a spus că aşa trebuie, că ne-a explicat ieri în ce lume trăim şi că toţi românii îi plătesc lui un fel de taxă, dacă nu zilnică, măcar la două zile, că el e om înţelegător şi ştie cât de grea e munca. Mai ales pe căldura asta. Eu tot nu pricepeam, iar Sergiu s-a enervat pe mine şi a zis plictisit, ba chiar un pic iritat: dă-i zece euro. I-am dat, Liviu i-a luat mulţumit şi mi-a

tras vesel cu ochiul. Până am ajuns acasă, Sergiu m-a rugat să nu-l mai sâcâi cu întrebările mele şi să am încredere în el, dar să tac naibii din gură, că a avut o zi grea şi nu are de gând să se enerveze cu toţi proştii. Cred că se referea la Liviu.

*

Aşa ne-am petrecut toată vara, ziua în pepiniera lui Carmelo, serile în căsuţa noastră de piatră albă, pe care Ana a decorat-o cu tot felul de nimicuri colorate şi de multe ori îi dădea viaţă cu râsetele ei, aşa cum noi nu am fi reuşit niciodată, iar în fiecare duminică marea şi Ana mă înviau şi pe mine.

Seara ieşeam uneori pe balcon unde, printre rufe puse la uscat, fumam, priveam strada pe care nu îndrăzneau să iasă decât italienii după lăsatul întunericului, sau vorbeam cu Pascale, de pe balconul vecin, lipit de al nostru. Câteodată mai venea şi Sergiu şi ascultam poveştile lui Pascale, care într-una din seri ne-a arătat un teanc de fotografii cu familia lui din Alger şi cu nunta pe care o făcuse în Malta. Apoi ne-a spus că şi-ar mai lua o nevastă, dar că deocamdată nu îşi permite. Noi râdeam şi ne era drag de el, într-o dimineaţă chiar l-am luat cu noi la pepinieră. Carmelo ne-a spus, după ce a oprit maşina, că ar avea nevoie de un om în plus pentru o zi şi să chemăm unul dintre românii – un prieten de-al vostru, a spus italianul – care stăteau stingheri şi la distanţă unul de altul pe acelaşi trotuar cu noi. Dar Sergiu l-a strigat pe Pascale, de pe partea cealaltă a străzii, care a răsărit imediat din grupul de algerieni, noi i-am făcut semn cu mâna, şi el a venit bucuros. Iar când a intrat în pepinieră şi Vasili i-a arătat ce are de făcut, Pascale s-a pus pe plivit cu o iuţeală şi o îndemânare care te ameţea. În tot acest timp mi-a povestit că anul trecut a lucrat mai bine de o lună în pepiniera unei familii de italieni vârstnici şi că tocmai în luna aceea bătrânul s-a stins, iar soţia lui o ducea rău cu banii, pentru că în ultima vreme s-a îngrijit mai mult de bărbatu-său decât de pomişori şi într-adevăr, zicea Pascale, pepiniera arăta

jalnic. De aceea, femeia m-a rugat să-i lucrez pe datorie, că o să îmi dea banii când va putea. Spera să vină toamna, să mai vândă nişte arbuşti tineri şi să se pună un pic pe picioare. Dacă nu la toamnă, la iarnă sigur îşi va reveni, pentru că mai are o plantaţie de portocali, iar după cules urma să vândă imediat fructele, fiindcă avea un contract sigur cu un en-grosist de prin Nord. Şi i-ai lucrat pe datorie? am fost eu curios. Da, a spus simplu Pascale. Şi eu şi încă un prieten de al meu, că singur nu făceam faţă la cât de părăginită era pepiniera. Iar imediat după Anul Nou bătrâna a venit la noi acasă, unde stăm acum, şi ne-a dat toţi banii. Pentru că am ajutat-o, ne-a lăsat numărul ei de telefon şi ne-a spus că atunci când vin perioade când nu prea e de muncă să o sunăm, că mai vorbeşte cu prieteni de-ai ei să ne ia la treburi pe lângă casă, ori chiar ne împrumută cu bani, dacă e nevoie. Va veni toamna, a mai zis Pascale şi până prin decembrie, când începe culesul, găseşti greu de lucru. Aşa e, a aprobat Sergiu, care se oprise cu roaba lângă noi şi asculta. Iar când l-a văzut pe Pascale cât de repede sare de la un ghiveci la altul cu plivitul şi că mi-o ia înainte, i-a dat algerianului o palmă moale peste ceafă, ca în glumă, şi s-a aplecat către el: mai treci şi tu la roabă, că la plivit văd că nu te prea pricepi. Pascale s-a uitat mirat, dar Sergiu a râs, hai, frate, că eşti mai tânăr, mai facem cu schimbul. Algerianul a luat roaba vesel şi Sergiu s-a apucat să plivească pe rândul paralel cu al meu. Dacă îl vedea Vasili cum lucrează, mi-a şoptit el, te dădea naibii afară şi îl păstra pe el. Astăzi îl ţin la roabă toată ziua şi dacă vreodată mai cere Carmelo un om în plus, luăm un român de-al nostru, că îl dăm mai uşor după noi. Bine, am fost eu de acord, şi în ziua aceea am plivit amândoi până când am plecat acasă.

Iar vara am dus-o liniştiţi şi aproape fericiţi, pentru că aveam toţi trei de muncă, iar ochii Anei sclipeau de bucurie în fiecare seară când făcea socotelile şi planurile pentru Crăciun.

*

Ce nu a ştiut Ana, este că în prima lună Liviu ne-a oprit aproape zilnic şi ne-a cerut *taxa*, până când s-au adunat o sută de euro, plătiţi de fiecare dintre noi doi. La ultima plată, ne-a zis că lui îi place de noi, că suntem isteţi şi am priceput repede, ba chiar i-ar surâde ideea să mai ieşim împreună pe esplanadă. Noi nu i-am răspuns, aşa că Liviu a continuat. Bun, deci despre asta e vorba: o sută de euro pe lună de căciulă. Văd că aţi înţeles. Acum, ca să nu mai tot umblu după voi în fiecare seară, că am şi eu destule pe cap, o să ne întâlnim aici, în Piaţă, în ultima zi a fiecărei luni. Să aveţi banii pregătiţi. Bine? s-a uitat el către noi. Da, boierule, i-a răspuns Sergiu, şi ne-am despărţit. Până a venit Ana acasă, eu am tot vorbit cu Sergiu despre faptul că situaţia cu *taxa* mă irita la culme, că erau seri în care numai la asta mă gândeam şi încercam să găsesc soluţii. Hai să nu-i mai plătim. Ce poate să ne facă? Păi el nu o să ne facă nimic, a zis Sergiu dus pe gânduri. Milogul ăsta nu poate să ne facă nimic. Dar, a reluat el cu o privire mai vie, în spatele lui sunt câţiva oameni care într-adevăr au puterea să ne facă rău. Sunt fraţii lui, doi fraţi, şi încă vreo câţiva, neamuri cu ei. M-am informat eu. Nu locuiesc aici, în Rosarno, stau undeva la mare, că au şi nişte fete la *produs*, pe care le plimbă prin staţiunile turistice şi printr-un port de lângă noi, Gioia Tauro. Se spune că sunt frumoase foc. Mă rog, treaba e că haidamacii ăia ar putea veni peste noi ca să ne rupă oasele, iar eu nu vreau să risc prea mult, mai ales că o am şi pe Ana aici.

- Mda, am spus eu resemnat. Asta e. O să lucrăm patru zile pe lună pentru ei. Îţi dau seama câţi bani fac, dacă îi taxează pe toţi românii? Poate şi pe ţigani.

Sergiu a râs cu poftă. Nici măcar nu îndrăznesc să se aproprie de ţigani, darămite să-i taxeze. Numai cu românii le merge. Apoi m-a privit serios: Andrei, o să rezolv problema asta cât de curând. Azi, mâine. Dar mi-a trebuit un timp să văd cu cine am de-a face.

În aceeaşi seară a venit şi Salvatore pe acolo, ca să ne întrebe cum o mai ducem şi noi şi frumoasa domnişoară Ana, care l-a invitat să stea la un pahar de vin, dar mai ales venise pentru că ar fi trebuit să trecem încă de ieri pe la magazinul lui şi să lăsăm banii de chirie.

- Poate aţi uitat, a zis el îngăduitor, în timp ce se uita la Ana cum părea că toarnă vin din trupul ei de amforă.

- Domnule, şi-a dres Sergiu glasul. Domnule, nu am uitat. Dar să ştii că avem o mare problemă.

Salvatore s-a întunecat brusc şi şi-a luat privirile linguşitoare de pe rotunjimile Anei. Le-a întors către noi, dar erau negre.

- Ce problemă? a zis el cu o voce puternică.

- Ce problemă? a scâncit şi Ana nedumerită.

- Domnule, a reluat Sergiu cu o voce şi o faţă umilă, încă din prima zi de când am început să muncim, ne-a oprit un român în Piaţă şi ne-a spus că, dacă nu îi plătim o taxă de zece euro pe zi, intră peste noi împreună cu fraţii lui şi ne face rău. Iar noi i-am plătit, pentru că ne-am gândit în primul rând la Ana. De aceea am rămas fără bani de chirie. Tot ce am muncit, am cheltuit pe mâncare şi pe taxă.

Eu tăceam cu ochii în podea. Am vrut să-l corectez pe Sergiu, că de fapt au fost doar cinci euro pe zi, dar mă obişnuisem să nu-l mai contrazic de faţă cu lumea, pentru că tot eu picam prost de fiecare dată. Ana se uita speriată: zece euro pe zi?! A început să plângă.

Salvatore a ascultat, ne-a privit atent şi a întrebat calm dacă ştim cum îl cheamă pe românul care ne-a luat banii şi dacă locuieşte în Rosarno. Sergiu i-a spus despre cine este vorba.

- *Bastardo*! a strigat Salvatore dintr-o dată şi atât de tare încât ne-am speriat toţi trei. *Livio*! a urlat el din nou.

Dar s-a calmat tot atât de repede, ba chiar părea că s-a înveselit brusc. Avea dreptate Iulică atunci când ne-a spus că omului îi lipseşte o doagă, m-am gândit eu. Începuse să-mi fie

frică. În timp ce Ana continua să plângă încet şi să-l tot întrebe în şoaptă pe Sergiu de ce nu i-a spus şi ei, că poate se gândea la vreo rezolvare, Salvatore a ieşit în faţa uşii de la intrare şi a vorbit la telefon în dialect calabrez. Apoi i-a salutat pe algerienii care stăteau pe balconul lor, a făcut câteva glume cu ei şi a revenit în casă bine dispus.

- Trebuia să-mi fi spus din prima zi, *Sergio*.

- Aveţi dreptate, dar mi-a fost teamă de ei.

- Nu-i nimic, a spus Salvatore liniştitor. Nu-i nimic. O să vă luaţi banii înapoi, vă promit.

Apoi s-a enervat dintr-o dată şi a început iar să urle: i-am spus acestui cretin să nu se atingă de oamenii din casa mea. Nu îi este destul că închid ochii la ce face în comuna mea, în ţara mea! Am să-l trimit în România într-un sac de plastic! Sau am să-l dau la porci! Mă mai gândesc!

Când a sfârşit zbieretele, Salvatore ne-a privit iar cu nişte ochi blânzi: nu-i nimic, a repetat el. Apoi ne-a invitat să bem vinul turnat de Ana şi părea că nu are de gând să plece cu una, cu două, deşi cred că nu numai eu doream asta. Ne-a întrebat unde muncim, ca şi cum nu ştia, şi când a auzit de Carmelo s-a bucurat pentru noi: Carmelo e un om cu suflet mare. Ca toţi italienii, de fapt, a adăugat Salvatore, doar că suntem un pic nebuni, a rânjit. Aici am fost de acord, ba chiar mi-am ridicat privirea şi i-am zâmbit. Ca spun şi eu ceva, i-am povestit de Nando, iar Salvatore m-a ascultat cu atenţie, după care mi-a zâmbit şi el: vezi, ţi-am spus că suntem oameni buni. Ne-am mai destins, ne-am mai pus câte un pahar de vin şi de la o vreme italianul a început să stea cu ochii pe uşa de la intrare, de unde, după aproape o oră, a apărut ucraineanul cel uriaş, sluga lui Salvatore. De ceafă îl ţinea pe Liviu, care nu mai era deloc roşu la faţă.

- *Ecce homo*! a arătat Salvatore batjocoritor către Liviu, pe care Sluga îl împinsese în mijlocul bucătăriei. *Signorina*, a mai spus el curtenitor Anei, te rog să eliberezi masa.

Liviu tremura din toate mădularele şi cu o voce pierită a început să se milogească de Salvatore şi să se scuze că nu a ştiut că eu şi Sergiu locuim într-una din casele lui.

- Treaba ta era să ştii, *cazzo*, i-a replicat italianul calm. Eu te-am avertizat de când am aflat ce faceţi tu şi fraţii tăi în comuna mea. În *comuna mea*, a apăsat el. Acum văd că intri şi în casa mea. În casa mea, *bastardo*!

Liviu a arătat către Sergiu şi a mai făcut o încercare disperată:

- *Don* Salvatore, el mi-a spus că stă în casă la *don* Vittorio, în vârful comunei.

- El putea să spună orice, *cretino*. Tu trebuia să ştii totul despre ei, încă de când au pus piciorul în Rosarno. Aşa se lucrează în astfel de afaceri.

Salvatore vorbea liniştit, rar, cu satisfacţie. I-a făcut un semn Slugii şi acesta l-a prins pe Liviu de încheietura mâinii drepte, l-a tras către masă şi i-a aşezat mâna pe tăblie, cu palma în jos şi cu degetele întinse. Apoi a scos de la spatele pantalonilor o vergea de oţel subţire ca o joardă, a tăiat aerul cu ea şi a lăsat-o cu o forţă calculată peste degetele lui Liviu, de-a latul lor. Românul a căzut în genunchi de durere, s-a chircit tot sub masă şi a ţipat ascuţit. Sluga continua să îi ţină mâna în aceeaşi poziţie. Abia atunci s-a ridicat Salvatore de pe scaunul de lângă uşă, i-a cerut Slugii briceagul, pe care l-a desfăcut. L-a luat pe Liviu de bărbie, i-a ridicat privirea de câine chinuit şi i-a spus cu scârbă: *Cazzo*, aici nu suntem în România. Aici suntem într-o ţară civilizată. Dacă mai scoţi un sunet, jur că îţi tai limba. *Capisci*? Înspăimântat, Liviu a dat din cap că da. Toată plânsă, Ana a plecat în camera ei şi s-a închis acolo. Eu cu Sergiu stăteam în picioare, rezemaţi de peretele opus celui unde Liviu îşi îndura tăcut supliciul. Salvatore s-a aşezat iar pe scaunul lui şi i-a făcut semn uriaşului să continue. Sluga i-a dat românului zece vergele numărate pe o mână, zece pe cealaltă. Liviu nici măcar nu a icnit, doar sufla mai greu la fiecare lovitură. După ce a terminat cu mâinile, Sluga l-a apucat

sprinten pe Liviu, l-a aşezat pe masă cu burta în jos, i-a tras pantalonii şi i-a biciuit fesele până când i-a dat sângele. Atunci s-a oprit şi cu nişte mişcări foarte exacte, a luat o cană, a umplut-o de mai multe ori cu apă şi l-a spălat pe Liviu, care zăcea mut acolo.

Salvatore i-a spus Slugii să-l ridice, iar când Liviu a stat în picioare, s-a sculat şi el, s-a proptit în faţa lui şi l-a luat din nou de bărbie: uită-te la mine, *cazzo*. Liviu s-a uitat cu nişte ochi roşii, turbaţi de durere. Mâine, până la ora doisprezece, a spus rar Salvatore, ai să vii la magazinul meu şi ai să-mi aduci şase sute de euro. Ochii lui Liviu au avut puterea să se mire şi să se revolte. Italianul a înţeles şi i-a explicat: câte două sute de euro ai luat de la *oamenii mei*, a arătat italianul către noi. Liviu a şoptit tremurat că numai o sută. Sluga l-a pocnit cu vergeaua peste ureche. Salvatore i-a mulţumit satisfăcut ucraineanului şi a continuat: dacă eu spun două sute, înseamnă că atâţia sunt. Aşadar patru sute de euro pentru *Andrea* şi *Sergio* şi încă două sute pentru românii care au stat înainte aici şi au fugit fără să mai plătească factura de curent. Că poate le-ai luat tu banii, *bastardo*. Liviu s-a jurat că nu, dar Sluga i-a biciuit şi cealaltă ureche. Salvatore a rânjit: pot să cred că tu le-ai luat banii, devreme ce am acum dovada că nu ţi-a fost ruşine să taxezi oamenii din casa mea. Din casa mea! a urlat el nervos. Apoi s-a liniştit brusc. Liviu nu a mai avut curaj să spună nimic. Deci, a vorbit calm Salvatore, mâine până la doisprezece vii la magazin cu şase sute de euro. Dacă trece de doisprezece fix şi nu ai apărut, fraţii tăi din Gioia Tauro şi prostituatele lor vor fi împuşcaţi rând pe rând. Ţi-i voi trimite pachet la uşă, *cazzo*. Şi apoi tu vei avea de ales: ori te întorci în România să mănânci iarbă, ori vei rămâne aici, dar nu te voi mai lăsa să taxezi pe nimeni din comuna mea. Vei munci ca toţi ceilalţi. Şi vei munci pe plantaţiile mele, *cretino*, fiindcă voi avea grijă ca nici un om din Rosarno să nu îţi ofere de lucru, în afară de mine. *Capisci*? Liviu a zis un clar şi răspicat da, chiar dacă faţa lui prinsese culoarea morţii. Bine, a spus Salvatore. I-a făcut semn

Slugii, care l-a luat pe Liviu de ceafă şi a dispărut cu el pe uşă. După care italianul ne-a strâns mâinile, ne-a rugat să-i transmitem Anei mulţumiri pentru ospitalitate, dar şi scuze pentru micul deranj şi a zis să trecem neapărat pe la magazinul lui a doua zi, când ne întoarcem de la Carmelo, ca să ne încheiem socotelile. Apoi a ieşit vesel, dar probabil că i-au venit iar toanele, fiindcă l-am auzit cum bodogănea în josul străzii cu vocea lui groasă: În ţara mea! În casa mea!

Am închis uşa, m-am uitat la Sergiu, care mi-a făcut semnul victoriei, şi i-am zis: hai să curăţăm aici, până nu vede Ana. Şi amândoi am spălat bucuroşi podeaua plină de apă amestecată cu sângele lui Liviu.

*

Toamna ne-a prins mulţumiţi, aşa cum îl găseşte pe omul gospodar care a pus ban pe ban şi pe deasupra a mai şi scăpat de căldura mare a verii. Am reuşit să-i mai dăm lui Salvatore încă o chirie în avans, ca să-i arătăm că se poate bizui pe noi, iar el ne-a lăudat, fericit că în sfârşit a întâlnit şi nişte români cinstiţi. După seara în care l-a pedepsit pe Liviu, a doua zi am mers la magazin şi din banii pe care românul i-a adus dis-de-dimineaţă în graba mare, Salvatore ne-a înapoiat o sută de euro, bani care, a spus italianul, nu i se cuveneau, dar dacă tot a dat peste noi pleaşca asta am cumpărat de la el ţigări ieftine, să ne ajungă o lună.

Pentru că a prins încredere în noi şi un mare drag de Ana, Salvatore ne-a arvunit pentru toată toamna la un prieten de-al lui, care începuse să îşi construiască o casă. Nu puteam decât să ne bucurăm, fiindcă în construcţii se plătea ceva mai bine decât pe plantaţii, adică ni se asigurau treizeci de euro pe zi timp de cel puţin două luni, după care începea culesul de portocale. Ne mergea din plin, aşa că ne gândeam serios dacă mai plecăm sau nu în România de Crăciun, ca să nu pierdem nici o zi din sezonul de iarnă. Tu trebuie să pleci, fraiere, îmi

spunea Sergiu, şi să te întâlneşti cu Mona. Să o laşi să te miroase, să te verifice dacă mai eşti verde şi dacă e mulţumită o să te ia cu ea în Anglia. Lipeşte-te, nu fi prost.

Pe Liviu nu l-am mai întâlnit decât o dată, prin octombrie, şi el ne-a salutat politicos. Sergiu l-a întrebat cu toată sinceritatea ochilor lui albaştri, pe care acum i-am învăţat şi eu, dacă nu vrea să ieşim la o bere şi să vorbim despre istoria românilor. Uite, Andrei a făcut un an la facultatea de la Cluj şi are nişte teorii interesante despre Mihai Viteazul. Şi despre Baba Novac. Bă, am putea lua nişte lecţii de tortură de la Andrei. Ştii tu cum l-au omorât ungurii pe Novac? Nu, nu ştiu s-a făcut Liviu şi mai roşu decât era. Eh, italienii sunt nişte îngeri faţă de unguri. Doar te bat un pic la cur, a râs Sergiu, iar Liviu a continuat să fie chinuit şi amabil şi ne-a spus că-i pare rău că nu putem să mergem împreună pe esplanadă, fiindcă el e pe picior de mutare. Nu mai merg *treburile* în Rosarno. Sergiu l-a sfătuit la fel de sincer să plece în Alaska, unde lucrează mulţi români în industria pescuitului şi se câştigă bine, aşa că o taxă de cinci euro pe zi nici nu ar fi mult. Numai să te îmbraci bine, că te văd aşa, cam sensibil. Liviu a dat din cap indecis, a încercat să zâmbească, apoi a plecat.

Şi tot într-o seară de octombrie, am ieşit singur să iau o sticlă de *frizzante*, cu toate că începuse să se întunece. Încă nu e noapte, mi-am zis. În plus, crescuse în mine siguranţa omului căruia îi mergea bine şi care a început să creadă în soarta lui. Când m-am întors de la magazin şi urcam către casa atât de frumos înstăpânită de Ana, un *motorini* venea încet din partea opusă, pe un scuter. Avea pe cap o cască neagră, pe care erau desenaţi nişte ochi de lăcustă. Pe încheietura mâinii drepte ţinea înfăşurat un capăt de lanţ, iar restul îl lăsase să atârne pe şosea. Când s-a apropriat de mine, Lăcusta a făcut câteva mişcări ca şi cum ar roti un lasou, lanţul a vâjâit în aer şi m-a lovit cu putere chiar pe mijlocul capului, de-a lungul lui, de deasupra frunţii până către ceafă. Am simţit o durere mare, apoi una şi mai mare când am căzut şi am dat cu capul de

asfalt, apoi nu am mai simţit nimic. În cădere, am mai auzit şi nişte vorbe, pe care nu mi le-am mai amintit.

Şi nu mi-am mai amintit multe, ba chiar am început să amestec lucrurile şi timpurile în care ele s-au întâmplat, aşa încât, într-una din multele dăţi când m-am trezit după ore lungi de somn, am vrut să pun bucuros mâna pe sânii Christinei care rotunjeau o bluză vişinie aplecată deasupra mea, dar ei au plecat, apoi am auzit râsul lui Sergiu care s-a dat către mine cu o faţă serioasă: Andrei, te mai doare capul? Nu, nu mă mai doare. Dar Christine unde s-a dus? Păi nu e în Germania de o grămadă de ani? m-a întrebat. Nu, nu e în Germania. Acum vrea să plece, tocmai acum, când Marin a spus că trebuie să mergem la Bucureşti ca să apărăm Televiziunea şi să nu plecăm de acolo până nu moare Ceauşescu. Tu de ce ai rămas să aperi Primăria? Nu ştiai că Bărbosul o să fie împuşcat şi că nu o să se mai întoarcă întreg de la Bucureşti ca să facă o altă Revoluţie în Lupeni? Ai rămas acolo degeaba. Mai bine veneai cu noi, să ne furi şi nouă nişte sticle de whiskey din benzinărie ca să le bem pe tren. Andrei! a strigat Sergiu. Suntem în anul două mii şapte, în Calabria, în comuna Rosarno. Ştiu, i-am răspuns. Crezi că nu ştiu?! Am plecat de la Nando pentru că Marin l-a pocnit pe Paulo, care l-a împuşcat pe Tomiţă în picior. Tomiţă, în loc să muncească, s-a apucat să bată toba cu un băţ în tabla tractorului, iar Paulo s-a enervat şi a tras în el. Petre a vrut să-l omoare pe Nando, care-l ţinea flămând, dar tu l-ai oprit, ai zis să o lăsăm pe Crăciun, că e mai bine atunci, îl împuşcăm şi plecăm la casele noastre, să petrecem fericiţi Sărbătorile. Eu m-am supărat pe Petre, fiindcă îl iubeam pe Nando, şi am plecat cu Mona la Universitate, unde un tip ne-a pus nişte muzică zgomotoasă.

- Andrei! m-a luat Sergiu de umeri, cu disperare. Să fiu al dracu' dacă te las să te dileşti.

Şi nu m-a lăsat. Întâi l-a chemat la noi acasă pe doctorul care m-a îngrijit cele două zile cât am stat în spital imediat

după lovitură. Vorbeşte aiurea şi confundă lucrurile, i-a spus. Doctorul s-a aplecat către mine, mi-a verificat pupilele cu o lanternă mică şi a spus că o să-mi revin. Parcă e nebun, a şoptit Sergiu îngrijorat. Italianul l-a sfătuit să aibă răbdare, să stea lângă mine cât poate de mult şi să-mi povestească viaţa mea, atât cât o ştie. Ar fi bine să-l supravegheaţi tot timpul, măcar o săptămână. Dacă nu puteţi, încuiaţi-l în cameră când sunteţi plecaţi.

Doctorul mi-a lăsat nişte medicamente, şi a spus să le iau de două ori pe zi, în cazul în care nu uit, iar Sergiu a plecat aţă la Salvatore, i-a explicat situaţia şi l-a rugat să-l sune pe prietenul lui, cel care construia casa, şi să-i spună că o săptămână nu poate să muncească. Salvatore i-a promis că va vorbi şi să nu-şi facă nici o problemă: amicul său îl va primi oricând înapoi. Te mai pot ajuta cu ceva? Da, i-a spus Sergiu. Zilele astea să treci pe la noi să vedem dacă *Andrea* îşi aminteşte de tine. Când? a întrebat italianul. Lasă-mi numărul de telefon şi te sun eu. Salvatore a acceptat imediat.

Într-adevăr, Sergiu şi-a făcut o agendă şi mi-a programat întâlniri cu puţinii oameni pe care-i cunoscusem în Rosarno. La capul patului meu a venit prima dată Iulică. Miroşi a parfum scump, i-am spus, deşi lucrezi la gunoaie. Iulică a râs. Sergiu s-a bucurat. Apoi l-am întrebat ce mai face tipul ăla, coleg cu el, care a găsit printre gunoaie o urnă funerară şi a dus-o acasă, pentru că a crezut că e un obiect antic de valoare. A luat-o razna, mi-a spus Iulică. Vezi, am zis eu, să nu te pui cu morţii. Al doilea care a venit a fost Pascale. Eram în a treia zi de când m-au adus de la spital şi parcă îmi mai revenisem. L-am întrebat pe Pascale dacă la nunta lui din Malta a fost şi George Bush. Algerianul m-a privit mirat. Da, domnule, am continuat. Se spune că George Bush şi Gorbaciov ar fi plănuit moartea lui Marin în Malta. Pascale a tăcut consternat. Sergiu a schimbat vorba şi mi-a povestit cum algerianul lucra la Carmelo ca un nerod, de nu ne puteam ţine după el. Dar bătrâna ţi-a dat banii? am zis eu. Mi i-a dat pe toţi, şi mă ajută mereu. Eu i-am mai

spus că e un tip de treabă, dar un pic cam ciudat, din cauză că nu bea alcool deloc. Pascale a zâmbit îngăduitor, mi-a mai arătat nişte fotografii şi atunci mi-am amintit de balcon. Domnule, nu mai am loc acolo de rufele *ăstora*. Au râs amândoi şi algerianul a plecat, după ce mi-a lăsat pe noptieră o bucată de carne de miel gătită de el însuşi şi învelită în staniol.

În a patra zi au venit Carmelo şi Vasili. Eram un pic aţipit, iar Carmelo s-a aşezat pe marginea patului şi m-a tot mângâiat pe frunte, în timp ce-mi spunea despre pepiniera lui şi despre prima mea zi de muncă la el, atunci când a fost declarată cea mai caldă zi din an, dar eu am plivit foarte repede şi foarte bine, cu toată văpaia. Mi-a mai spus că sigur o să mă însănătoşesc şi că în decembrie mă aşteaptă la culesul mandarinelor. Eu am reuşit să-i şoptesc că în decembrie o să merg cu Ana la o cabană din munţii noştri, iar Carmelo s-a uitat întrebător la Sergiu, care i-a făcut semn că nu e adevărat. Vasili s-a apropriat şi el de pat, m-a mângâiat pe obraz, şi-a făcut o cruce, a spus o rugăciune în bulgară, apoi mi-a lăsat pe noptieră o pungă plină de fructe şi de dulciuri de tot felul. Are voie să bea vin? Încă nu, i-a răspuns Sergiu.

Mai rămăseseră Salvatore şi Sluga din scurta listă a celor pe care îi cunoşteam în Rosarno. Sergiu era atât de mâhnit de situaţia mea, încât şi-a călcat pe inimă şi l-a căutat chiar şi pe Liviu, cu gândul să-l aducă în camera mea, dar nu l-a mai găsit. Plecase chiar a doua zi după ce eu am fost lovit. Atunci Sergiu şi-a făcut curaj şi a mers în partea de comună unde locuiau ţiganii români. Acolo a vorbit cu starostele lor, i-a povestit toată întâmplarea şi i-a spus că vrea să o aducă la mine pe ţiganca pe care am văzut-o în Piaţă, cea care l-a pălmuit pe marocan, să vedem dacă mi-o mai amintesc. Sigur, frate, a spus starostele, a scos telefonul şi a sunat-o pe Ilinca. Ilinca mi-a făcut dezlegare de deochi pentru început, apoi s-a uitat în palma mea şi mi-a spus să stau liniştit, că o să am viaţă lungă. Iar ce mi s-a întâmplat acum se vede şi în liniile palmei ca o mare cumpănă şi că am mai avut o cumpănă din asta pe când

eram tânăr. S-a tot mirat de ce vedea, dar parcă nu-i venea să creadă, aşa că a scos un pachet de cărţi de tarot. Maică, mi-a zis ea, după ce a tot întors cărţile, îţi cade o ţigancă la drum lung şi ea o să te scoată din toate cumpenele. Matale eşti ţigan? Nu, sunt român. Atunci, vezi să te porţi frumos cu *ea*, a spus Ilinca. Pe când să plece femeia, Sergiu m-a întrebat dacă acum o văd pentru prima dată. Prima dată când am văzut-o bătea un marocan, am râs eu, iar Sergiu a fost fericit.

În fiecare seară după ce se întorcea de la casa lui Carmelo, Ana urca la mine şi-mi schimba bandajul, iar eu tremuram sub degetele ei subţiri. Apoi îmi făcea supă cu nişte găluşte atât de bune cum numai mama le mai nimerea.

După prima săptămână, Sergiu s-a reapucat de muncă, dar tot nu a vrut să-mi lase telefonul meu, pe care mi-l sechestrase încă de când m-am întors de la spital, ca să nu sperii lumea cu bălmăjelile mele. Au sunat în timpul ăsta mama şi Mona, dar nu le-a răspuns. Abia în a zecea zi de convalescenţă, într-o duminică, atunci când a fost el sigur că mintea mea e tot mai limpede, mi-a pus telefonul pe noptieră: ia, sun-o pe *englezoaică*. Şi a stat acolo lângă mine, gata să-mi smulgă telefonul din mână la cel mai mic semn că aş putea-o lua razna. Dar am fost clar şi stăpân pe mine, ba chiar bucuros să o aud, mai ales că ea nu m-a întrebat de ce nu i-am răspuns la telefon. Era bine. Mona era bine şi se pisicea că, uite, imediat trece luna octombrie şi nici nu ştim când o să vină Crăciunul. Doamne, Andrei, ce emoţii am! Tu nu? Eu ce să-i fi răspuns, când îl vedeam pe Sergiu că râde înfundat? Nu ştiam cum să termin mai repede convorbirea. Dar Mona voia să se alinte şi să audă din vocea mea că, şi dacă au trecut atâţia ani, timp în care fiecare dintre noi am ars sau nu în alte iubiri, o parte din sufletul meu a rămas la ea. Da, aşa este, i-am spus eu încurcat. Aşa simt şi eu, răspundea Mona topită şi caldă. Abia am dus discuţia până la capăt. Mona m-a întrebat dacă am ceva, că par supărat. Nu am nimic, mă doare capul, i-am răspuns.

Atunci Sergiu s-a şi repezit să-mi ia telefonul şi să-l închidă, dar eu am adăugat repede: am răcit, Mona, iar el m-a lăsat în pace.

Cel mai greu mi-a fost s-o sun pe mama şi să-i spun că va trebui să mă întorc acasă cât de curând. Aveam ameţeli şi nu mai puteam munci o vreme. Doctorul mi-a spus că vreo lună, poate mai bine, să stau liniştit. Şi când vii, mamă? m-a întrebat ea speriată, pentru că ei i-am spus adevărul. La începutul lui noiembrie vin. Aş pleca şi astăzi, dar medicul de aici crede că un drum atât de lung m-ar pune în pericol. Aşa că mai stau o săptămână, apoi mă pun pe microbuz.

Înainte cu o seară de plecare, Salvatore a mai trecut o dată pe la mine şi de data asta l-a adus şi pe Sluga cu el. Mi-au umplut camera, unul cu vocea, celălalt cu statura. Eu deja mă simţeam tot mai bine şi m-am ridicat din pat când au intrat. Salvatore mi-a pus o groază de întrebări despre Lăcusta care m-a lovit cu lanţul. Era gras, era înalt? Ce culoare avea casca, dar scuterul? Mi-a spus vreo vorbă, şi ce mi-a spus? Nu mai ştiu, Salvatore. Nedumerirea lui era legată de faptul că Lăcusta purta cască, dar mai ales de ora la care s-a petrecut. Adică la şapte-opt seara nu prea se întâmplă aşa ceva în Rosarno. Se mai trezeşte câte un bezmetic să înjure sau să scuipe emigranţii chiar şi în plină zi, dar *motorinii* ăia răi, ăia care atacă oameni cu lanţuri sau cu ţevi de fier, şi pe care şi el îi urăşte, acţionează după zece seara şi de obicei în locuri mai retrase. În plus, ei nu poartă căşti, ci doar nişte cârpe negre pe care şi le leagă pe faţă, până sub ochi. Iar până la tine, au ieşit mereu în grup, niciodată singuri. Ceva nu e în regulă! Soarta, i-am zis eu. El m-a luat în braţe, mi-a dorit drum bun şi mi-a spus să-l sun oricând, dacă vreau să mai vin la muncă în Rosarno. Sluga mi-a strâns mâna şi pentru prima dată i-am auzit vocea. Mult noroc, *Andrea*, mi-a urat el blând. Să mai vii pe la noi.

*

Am plecat din Rosarno într-o zi de luni, chiar din Piaţa Muncii, unde trăgeau şi microbuzele care transportau oameni de pretutindeni. Sergiu îmi făcuse deja rezervare şi s-a asigurat că, pentru nişte bani în plus, şoferul mă va lăsa la scară.

Ana a venit dis-de-dimineaţă în camera mea, să-mi zâmbească cu dinţii ei încălecaţi şi să-şi lipească de mine bluza vişinie, atunci când m-a îmbrăţişat, apoi a plecat la muncă.

Sergiu l-a anunţat din timp pe italianul lui că în ziua aceea va întârzia, dar nu prea mult. Înainte de şapte şi jumătate, a luat geanta mea pe umăr, mi-a aranjat un pic bandajul mare şi alb de pe cap, după care am coborât amândoi în Piaţă. Eram cam ameţit, poate şi pentru faptul că stătusem atâta timp numai în casă. De aceea mergeam destul de încet, iar după câţiva paşi, Sergiu a început să mă sprijine. Când ne-a văzut venind, Pascale şi apoi toţi algerienii s-au întors către noi şi au aşteptat să ajungem la ei, iar când am ajuns au făcut roată în jurul nostru şi se repezeau care mai de care să dea mâna cu mine şi să mă încurajeze. Marocanii au venit şi ei să facă acelaşi lucru, iar eu m-am emoţionat un pic şi a început să-mi pară rău că plec. Ne-am desprins de acolo şi am trecut pe lângă cei cinci ucraineni, iar Lujerul cel blond mi-a zâmbit şi m-a salutat cu mâna. Imediat, ceilalţi patru au făcut şi ei la fel. Pesemne că vestea păţaniei mele s-a dus printre toţi emigranţii din Rosarno. Frumoasă femeie, a zis Sergiu în româneşte. Apoi am plecat cu paşi înceţi către capătul Pieţei, iar când am fost în dreptul ţiganilor, care ne priveau şi ei încă de când coboram de pe străduţa noastră, starostele lor mi-a întins o palmă mare: Baftă, frate! Ilinca m-a pupat pe obraji şi m-a privit serioasă: Nu uita ce ţi-am spus, române. Să ai grijă de *ea* şi *ea* te va trece toate cumpenele. Mergi cu Dumnezeu! Mai multe voci mi-au spus acelaşi lucru: Mergi cu Dumnezeu, frate! şi mai multe mâini au rămas în aer să fluture în urma mea.

Când am ajuns la microbuz, Sergiu a mai vorbit o dată cu şoferul, să se asigure că mă duce până în faţa blocului, apoi mi-

a pus geanta la bagaje, a venit lângă mine şi a aprins o ţigară. Mie mi se umeziseră ochii, iar Sergiu mi-a spus cu o voce destul de sugrumată: Andrei, nu mă fă să plâng şi eu, că râde lumea de noi. Jur că plec dacă nu te abţii. M-am abţinut, dar cu greu. Şi am tăcut amândoi până când el a fumat, apoi ne-am strâns în braţe, după care m-am urcat în microbuz şi, până nu am ieşit din Rosarno, nu am mai privit înapoi.

*

Oricât m-am rugat de mama şi oricât am insistat, ea nu m-a mai lăsat să dorm pe podea, unde dormeam înainte, ci m-a mutat în patul ei, iar ea se lungea în fiecare seară pe haina de blană aşezată pe jos. Măcar până-ţi revii. Iar mie oricum îmi place să dorm pe ceva tare, că-mi face bine la oase.

Încă mai aveam dureri de cap şi dormeam mult, dar cel mai important a fost că amintirile mele au venit toate la locul lor şi în ordinea cea bună. În fiecare dimineaţă priveam din pat munţii între care am crescut şi pe care mama nu ni i-a năruit niciodată, pentru că ştia ce lume clocoteşte dincolo de ei. Acum ştiam şi eu, iar munţii nu mi se mai păreau la fel.

Vorbeam mult cu Mona de când m-am întors. Soră-mea m-a învăţat să folosesc computerul ei şi, de drag ce mi-a fost, mi-am cumpărat şi eu unul. Am descoperit, cu ajutorul Valeriei şi al Monei, cum se vorbeşte pe Messenger şi aproape în fiecare seară îi citeam Monei, la microfon, câte o nuvelă dintr-o carte scrisă de o bengaleză frumoasă, care semăna cu Mona şi care trăia şi ea în Anglia. Câteodată adormea cu căştile pe urechi şi mie îmi venea să mângâi ecranul.

Mona s-a mutat mai la sud de Lancaster, într-un oraş construit destul de recent, Milton Keynes, unde a reuşit să-şi închirieze o garsonieră pe care să nu o mai împartă cu nimeni. Voia să aibă intimitatea ei şi pe mine cu totul în ea, de aceea aştepta cu nerăbdare Crăciunul, pe care urma să îl petrecem

numai noi doi într-o cabană, iar acolo să decidă, probabil, ca o femeie ce era, dacă mă va lua fericită la casa ei şi dacă se va mândri cu mine în faţa lumii.

Pe Sergiu îl sunam în fiecare duminică, atunci când ştiam că nu e la muncă, dar el nu avea prea multe de spus: aceeaşi viaţă. Şi Ana? Tot cum ai lăsat-o. Tu cum te mai simţi? Bine, mă simt tot mai bine. Prin oraş ai mai ieşit? Nu, nu am ieşit deloc de când am venit înapoi.

L-am sunat şi pe Nando înainte de Crăciun, ca să-i urez Sărbători Fericite lui şi întregii familii. Bătrânul s-a bucurat foarte tare să mă audă şi mi-a spus că a avut o recoltă bună, păcat că nu am fost acolo. Măcar am găsit ce căutam? Eu am tăcut încurcat. Ce căutam? Ai zis că vrei să vezi cum e să fii *liber* prin Italia. Ah, da. Cred că trebuie să mai încerc, am râs. Eşti liber să încerci, *Andrea*, a râs şi Nando, apoi ne-a transmis multe urări de bine mie şi mamei, despre care ştia o grămadă de lucruri.

Şi tot înainte de Crăciun am ieşit „La minerul beat", unde m-am interesat de Petre, despre care am aflat că plecase în Germania împreună cu soţia lui, ca să lucreze la nişte sere de legume. Fata lor, o adolescentă, rămăsese cu bunicii şi, dacă s-a văzut fără părinţi, a devenit emo, iar când se plictisea se tăia cu lama. Vorbe, am spus eu neîncrezător, dar Bărbosul m-a asigurat că e adevărat. Ca să nu mai spunem că fata a fost văzută beată de mai multe ori.

Bărbosul se apucase de o vreme de împletit. Când nu juca la aparate, îşi lua o bere, şi stătea acolo în căruciorul lui la o masă, în timp ce împletea o sfoară în trei. Voia să o facă frumoasă şi apoi să se spânzure cu ea. Barmanul tot râdea de el, bă, Bărbosule, tu o despleteşti noaptea şi ne duci cu vorba, dar de văzut în ştreang n-o să te vedem niciodată. Poate că altădată Bărbosul l-ar fi înjurat crunt, dar acum nici nu l-a băgat în seamă, iar eu nici atât.

I-am făcut cinste cu o bere şi am îndrăznit să beau un pahar de vin, nu mai mult. Bărbosul mi se părea schimbat, parcă ceva se liniştise în el. I-am povestit despre Nando şi despre plajele Calabriei, iar el mă asculta fericit, cu ochii mari. I-am mai spus că voi pleca în Anglia, cât de curând şi Bărbosul s-a bucurat sincer. Mi-a zis că va pleca şi el cât de curând. Cât de curând, frate.

Eu mă uitam la faţa lui cuminte, plină de riduri, dar şi de pace, şi mă gândeam în timp ce tot vorbeam că aş fi putut să fiu eu în căruciorul lui, dacă glonţul care acum optsprezece ani i-a retezat jumătate de viaţă şi jumătate de trup ar fi ţinut cont nu de legile întortocheate ale sorţii, ci de cele limpezi ale fizicii. Acum aproape că începeam să cred ceea ce Bărbosul spunea de multe ori cu amar, anume că eu şi Marin am fost cei mai norocoşi oameni din vremea Revoluţiei. Marin, pentru că a murit fără să ştie, eu pentru că am trăit Revoluţia din plin împreună cu Mona, în viaţa căreia am intrat cu disperarea de a-mi regăsi propria viaţă. Iar pe Bărbosul l-a uitat toată lumea în zilele acelea, noi petreceam fericiţi că a murit Ceauşescu, dar el s-a trezit singur, pe un pat de spital unde îşi căuta nedumerit şi înspăimântat o parte din corp care nu l-a mai ascultat niciodată.

Şi, pentru că era imposibil să nu-l pomenim pe Marin, mai ales că peste două zile venea Crăciunul, i-am zis Bărbosului să luăm o sticlă de vin şi să mergem la Monumentul Eroilor Revoluţiei. El a dat din cap ascultător ca un copil. Şi-a pus o căciulă ponosită, eu l-am ajutat să se îmbrace cu fâşul lui verde, plin de zoaie negre, şi am împins căruciorul către aleea care ducea la mormântul lui Marin.

Mergeam aşa amândoi prin oraşul aproape pustiu, eu în spatele căruciorului cu gândurile mele, iar Bărbosul chircit acolo, cu sticla de vin într-o mână şi cu sfoara în cealaltă, cu capul un pic într-o parte şi cu ochii închişi, de parcă dormea. Dar nu dormea. Se apucase să îngâne încet un cântec lent şi frumos, fără cuvinte, numai din gât, legănat ca un blues. Eu îl

ascultam şi parcă mi-a pătruns în vene ca o băutură tare, m-a înmuiat şi mi-a făcut paşii mai înceţi, ca şi cum pe blues-ul acela şi în ritmul lui împingeam de cărucior. Îmi venea şi mie să cânt, însă nu mai era mult până la Marin, iar Bărbosul s-a oprit din cântat şi a deschis ochii.

A ridicat un pic către cerul rece sfoara lui împletită, frumoasă ca un spic de grâu, şi a zis tot aşa legănat şi melodios ca un blues: Am să plec şi eu. Şi am să vin la tine. Cât de curând. Cât de curând.

- Cât de curând, frate.

- Sfârşit -

COMENZI - CARTEA PRIN POŞTĂ
E d i t u r a A L F A

Adresa: Str. Trei Ierarhi, nr. 2, etaj I
700028 - IAŞI - ROMÂNIA
Tel.: (0232) 216884
Fax: (0232) 216884
Mobil: 0740570752
E-mail: info@editalfa.ro
Site: www.editalfa.ro

- Rabat între 5% şi 25%;
- Taxele poştale sunt suportate de editură;
- Plata se face ramburs, la primirea coletului.